

Z á p i s

**z pracovní porady krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
a Magistrátu hlavního města Prahy, konané ve dnech 30. a 31. května 2017
ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově**

Přítomni:

- zástupci krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně, Magistrátu hlavního města Prahy a České pošty, s. p. - dle prezenčních listin
- za Ministerstvo vnitra - JUDr. Václav Henych, Mgr. Petr Šťastný, Mgr. Kateřina Uhrová, JUDr. Jana Hálová, Mgr. Jitka Sedlačiková, Mgr. Bc. Eva Nejedlá, JUDr. Veronika Samsonová

Obsah:

I. JMÉNO A PŘÍJMENÍ

Č.	Název otázky	Str.
1.	Zápis změny jména povolené v zahraničí před nabytím SO ČR	5
2.	Zápis patronyma/otčestva dítěte do matriční knihy narození	5
3.	Upuštění od užívání otčestva	6
4.	Zápis jména dítěte obsahujícího znaky, které se nezobrazují v informačních systémech veřejné správy	8
5.	Zápis přehlasovaných samohlásek do matričních knih a matričních dokladů, vydávání matričních dokladů ze zápisů obsahujících přehlasované samohlásky Užívání příjmení v jazyce národnostní menšiny Rozhodnutí Krajského soudu v Brně o zápisu příjmení obsahující nestandardní znak, který neodpovídá Nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, ve znění nařízení vlády č. 100/2007 Sb.	8
6.	Příjmení dětí po uzavření manželství jejich rodičů	14
7.	Příjmení dítěte po popření otcovství	16
8.	Užívání příjmení v nesprávné podobě – uvádění příjmení na Listinách o udělení SO ČR	17
9.	Užívání příjmení v nesprávné podobě – chybný překlad cizozemského matričního dokladu	18
10.	Užívání příjmení v nesprávné podobě – rodné příjmení	19
11.	Uvádění příjmení ženy na Listině o udělení SO ČR	19
12.	Žádost o zápis příjmení v mužském tvaru do matriční knihy manželství	20
13.	Užívání příjmení v souladu s pravidly české mluvnice (Voová x Vo)	21
14.	Zápis jména a příjmení bývalého občana, který v cizině změnil jméno a příjmení	21
15.	Zápis jména a příjmení bývalého občana, který v cizině změnil jméno a příjmení	22
16.	Zápis jména bývalé občanky, která v cizině změnila jméno (Věra x Petra)	22
17.	Změna jména a příjmení cizince na tvar jména a příjmení uvedený latinkou v jeho cestovním dokladu	23
18.	Dokazování ve správním řízení o povolení změny příjmení a vážnost důvodu pro změnu příjmení	24

19.	Změna tvaru/podoby rodného příjmení	28
20.	Změna příjmení dítěte za trvání manželství – reakce na bod III. Informace MV č. 13/2017	30
21.	Změna příjmení nezletilého dítěte na příjmení pěstounů za trvání manželství rodičů	31
22.	Žádost o změnu příjmení dítěte na příjmení, které nenese žádný z rodičů	32
23.	Změna příjmení matky dítěte, které nese příjmení po matce	33
24.	Zápis příjmení dítěte narozeného v manželství, nevyplyvá-li dohoda o příjmení z oddacího listu rodičů	33
25.	Dohoda o příjmení dítěte při souhlasném prohlášení o určení otcovství a její případné změny	35
26.	Zapisování změn údajů o rodičích do knihy narození dítěte	36
27.	Provedení dodatečného záznamu o „změně“ jména a příjmení do matriční knihy a následné uvedení jména a příjmení na vydaném matričním dokladu	37
28.	Oprava zápisu v matriční knize podle předložené veřejné listiny (Fiamín x Fiamin)	40
29.	Zápis dohody o příjmení při uzavření manželství – španělská příjmení (před 1. 1. 2014)	41
30.	Změna příjmení svobodné ženy, vystavení matričních dokladů, rodné příjmení	42
31.	Změna příjmení občana, který žije v manželství s cizincem	43
32.	Plná moc k podání žádosti o změnu jména/příjmení ve správním řízení	44
33.	Změna příjmení na příjmení rodné – správní poplatky	45
34.	Užívání příjmení po rozvodu manželství v mužském tvaru	46
35.	Změna příjmení zletilého osvojence – správní poplatky	47
36.	Změna pohlaví – zahájení a ukončení léčby, neutrální jméno a příjmení, změna jména a příjmení, vystavování matričních dokladů, změna pohlaví v cizině	47
37.	Rozhodnutí soudu o změně příjmení nezletilého	52
38.	Právní účinky rozhodnutí o povolení změny jména nebo příjmení	52
39.	Uvádění osobních a zeměpisných jmen a názvů států do matričních knih a matričních dokladů	53

II. NAROZENÍ

40.	Porod mimo zdravotnické zařízení – vyplnění tiskopisu „Hlášení o narození“	59
41.	Uvádění místa narození Praha názvem územního obvodu 1-10	59
42.	Osvojení dítěte v rámci registrovaného partnerství, umělé oplodnění a změna pohlaví rodiče	61
43.	Určování otcovství souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem, předávání informace při určení otcovství, účelové určování otcovství	65
44.	Oznámení narození dítěte na zdravotní pojišťovnu	67

III. MANŽELSTVÍ

45.	Zpoplatnění osvědčení pro církevní sňatky	70
46.	Dotazník k uzavření manželství u církevního sňatku	70
47.	Uzavírání civilních sňatků v církevních budovách	71
48.	Rozpor v příjmení u matek snoubenců	72
49.	Informace o vydávání dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství cizími státy	73
50.	Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství – údaj o trvalém pobytu snoubence, který má na území ČR ukončen trvalý pobyt	75
51.	Uzavření manželství osobou požívající mezinárodní ochrany formou azylu či doplňkové ochrany	76
52.	Přítomnost tlumočníka při uzavírání manželství, prohlášení snoubence o tom, že mluví a rozumí česky	81
53.	Svědectví sňatečného obřadu	82
54.	Uvádění dohody o příjmení na oddacím listu – do r. 1949, 1977 a po roce 2001	87

55.	Vymezení provozních nákladů na organizaci uzavření manželství na jiném vhodném místě vyhláškou	88
56.	Uzavření manželství v nematrické obci	90
57.	Uzavření manželství před nematrickou obcí – vyplňování protokolu o uzavření manželství a oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v knize manželství	93
58.	Uzavření manželství zmocněncem	96
59.	Úvodní list knihy manželství vedené podle ustanovení § 41 odst. 1 písm. b) zákona o matrikách	97
60.	Hlavní město Praha – vyplňování rubriky „kraj“ v dokladu o registrovaném partnerství	97
61.	Uzavření manželství SO ČR na ZÚ Vietnamu v Praze	98
62.	Doklady předkládané k uzavření manželství – podoba jména a příjmení cizince	99
63.	Uvádění příjmení po uzavření manželství v dotazníku k uzavření manželství, protokolu o uzavření manželství a v knize manželství	99

IV. ÚMRTÍ

64.	Úmrtí cizince narozeného před 1. 1. 1953 na území ČR	102
65.	Listy o prohlídce zemřelého zasílané datovou schránkou	102
66.	Uvádění údaje o datu vystavení LPZ do poznámky úmrtního listu	103
67.	Úmrtí cizince na území ČR	103

V. OSVOJENÍ

68.	Zrušitelné a nezrušitelné osvojení – reakce na Informace MV č. 5 a 9/2017	105
69.	Chybná rozhodnutí soudů ve věci přijetí zletilého osvojence	105
70.	Osvojení zletilého	106
71.	Jednostranné osvojení a následné určení otcovství souhlasným prohlášením	107

VI. MATRIKA

72.	Žádost o vydání matričního dokladu, je-li žadatel nezletilý	109
73.	Žádost o vydání rodného listu dítěte, je-li žadatelem poručník, opatrovník, pečující osoba nebo pěstoun	109
74.	Platnost Informace MV č. 18/2011	111
75.	Postup v případě zjištění chybného překladu cizozemského matričního dokladu	111
76.	Zápisy v matričních knihách vedených do 31. 12. 1949 – pořadové číslo zápisu „0“	112
77.	Místo uložení sbírek listin z let 1950 - 1958	114
78.	Obsah sbírky listin (dodejky, doručky, výpis z AISEO)	115
79.	Formát doložky, kterou se opatří doslovný výpis z matriční knihy	116
80.	Nahlížení do matriční knihy v případě osvojení	116
81.	Vydávání matričních dokladů advokátním kancelářím	119
82.	Zástup matrikáře – reakce na Informaci MV č. 3/2017	120
83.	Rozsah kontrol prováděných krajským úřadem	125
84.	Sepisování souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství před matričním úřadem po narození dítěte	127
85.	Postup soudů při oznamování učení otcovství	127
86.	Určení otcovství k dítěti za trvání manželství matky (domněnka otcovství svědčí manželovi matky)	128
87.	Vyhotovení překladů formulářů předkládaných matričnímu úřadu do cizího jazyka	129
88.	Vydávání duplikátů z matričních knih uložených v oblastním archivu na základě podkladů z digitálního webu	129
89.	Poskytování údajů z matričních knih exekutorům	130
90.	Doručování matričních dokladů a rozhodnutí o povolení změny jména nebo příjmení	131
91.	Zápis velkého množství textu do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v matriční knize	132

92.	Doplnění rodných čísel na matriční doklady v případech, kdy rodné číslo nebylo součástí matričního zápisu	134
93.	Osobní stav „rozloučen/á“	135
94.	Vydání matričního dokladu z matriční knihy, kdy tato kniha je uložena u jiného matričního úřadu (v důsledku změny územního uspořádání)	136
95.	Chybná rozhodnutí soudů – soud rozhodl ve věci, která mu není zákonem svěřena	137
96.	Konverze dokumentů prováděná advokáty na žádost	137
97.	Vyšší ověření „Zápisu o určení otcovství“	138
98.	Zápis příjmení ženy (cizinky) v mužském tvaru do knihy manželství a do oddacího listu	139
99.	Formulace textu dodatečného záznamu v matriční knize v případě prohlášovatele dle § 35 zákona č. 186/2013 Sb., který se narodil na území ČR a má zapsána více než dvě jména	141
100.	Oznamovací povinnost matričních úřadů při volbě druhého jména a změně jména	141
101.	Oznamovací povinnost matričních úřadů při volbě druhého jména, ke které došlo v cizině	143
102.	Popření a určení otcovství k nenarozenému dítěti	144

VII. OSTATNÍ

103.	Metodická pomoc Ministerstva vnitra krajským a matričním úřadům	145
104.	Vynutitelnost plnění oznamovací povinnosti poskytovateli zdravotních služeb	147
105.	Aktuální judikatura k projednávaným agendám	149

VIII. VIDIMACE A LEGALIZACE

106.	Legalizace podpisu na vícejazyčných listinách/formulářích	150
107.	Umístění ověřovací doložky na listině	150
108.	Legalizace podpisu, který je vyhotoven jinými písmeny než písmeny latinské abecedy	152
109.	Legalizace podpisu osoby, která v mezidobí změnila příjmení	153
110.	Osvobození držitelů průkazu ZTP a ZTP/P od správního poplatku za provedení legalizace	156
111.	Vidimace souboru listin	157
112.	Viditelné zajišťovací prvky, jenž jsou/nejsou součástí obsahu právního významu listiny	160
113.	Viditelné zajišťovací prvky – odlišná úprava v zákoně o ověřování a v notářském řádu	161
114.	Chybně provedená předchozí vidimace listiny	162
115.	Vidimace listiny obsahující otisky prstů	162
116.	Opětovná vidimace částečné kopie listiny	163
117.	Vyhotovení kopie listiny pomocí fotoaparátu, vidimace listiny formátu A3 a větší	163
118.	Proškrtnutí nepopsaného místa na vidimované listině	164
119.	Upuštění od vybírání správního poplatku za provedení vidimace a legalizace, snížení správního poplatku rozhodnutím zastupitelstva obce	165

IX. SEZNAM PŘÍLOH

167

I. JMÉNO A PŘÍJMENÍ

1. Zápis změny jména povolené v zahraničí před nabytím státního občanství České republiky

Při své kontrolní činnosti se MHMP setkal s případem, kdy kontrolovaný úřad povolil změnu jména fyzické osobě, která krátce předtím nabyla státní občanství České republiky. Žadatelka si však ještě v době, kdy byla cizí státní občankou, nechala změnit jméno ve svém domovském státě. Zvláštní matrika však tuto změnu podle sdělení kontrolovaného úřadu neakceptovala a požadovala pro zapsání tohoto jména rozhodnutí o změně jména. MHMP s tímto postupem nesouhlasí. Podle jeho názoru měla být tato změna uznána, neboť byla povolena v době, kdy byla žadatelka cizí státní občankou. Pokud by žadatelka uzavírala před nabytím státního občanství České republiky manželství v České republice, matrika manželství by tuto změnu doloženou výpisem z evidence obyvatel cizího státu opatřeným příslušným ověřením a úředním překladem do českého jazyka akceptovala a zapsala do matriky manželství jméno v souladu s touto změnou. Prosíme tedy o Váš názor na tento případ.

MHMP

Úprava jména fyzické osoby se řídí právním řádem státu, jehož je občanem. Tato osoba se však může dovolat použití právního řádu státu, na jehož území má obvyklý pobyt.¹

Pokud byla žadatelce, jako cizí státní občance, povolena změna jména v jejím domovském státě, povolenou změnu jména doložila cizozemskou veřejnou listinou, souhlasíme s názorem MHMP, že příslušný matriční úřad v České republice (zvláštní matrika) pochybil, když povolenou změnu jména neakceptoval a vyžadoval předložení rozhodnutí o povolené změně jména.

2. Zápis patronyma/otčestva dítěte do matriční knihy narození

Matriční úřady se v praxi poměrně často setkávají s případy, kdy rodiče - cizí státní občané činí dohodu o jménu dítěte tak, že na pozici druhého jména uvádějí patronymum (tzv. otčestvo). Podle ustanovení § 62 odst. 1 zákona o matrikách lze do matriční knihy zapsat jakékoliv existující jméno, a to ve správné pravopisné podobě. Vzniknou-li pochybnosti o existenci jména nebo jeho správné podobě, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem. Matriční úřad tedy není podle cit. ustanovení oprávněn požadovat předložení dokladu vydaného znalcem od cizích státních příslušníků. Přesto však vyvstává pochybnost, že má být otčestvo zapisováno bez dalšího na pozici druhého jména. Dle našeho názoru totiž nelze pominout fakt, že otčestvo zcela zjevně nesplňuje podmínky pro zápis na pozici jména, tj. nejde o existující jméno ve správné pravopisné podobě. Tato skutečnost je zřejmá, aniž by v této věci musel být zpracován znalecký posudek. Zápis otčestva do matriční knihy na pozici druhého jména je tedy spíše obcházením zákona za použití argumentace, že u cizích státních občanů není třeba předkládat k zápisu jména dítěte do matriční knihy znalecký posudek a tudíž lze jako jméno (případně druhé jméno) zapsat prakticky cokoliv. V praxi pak přináší zapisování otčestva

¹ § 29 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

na pozici druhého jména obtíže v případě, kdy ruský či bulharský občan následně nabyde české státní občanství. V tomto kontextu není jasné, na základě jakého zákonného ustanovení jsou následně těmto osobám otčestvo „odebírána“, když až do dne nabytí státního občanství ČR považuje matriční úřad otčestvo u těchto osob za druhé jméno a je takto zapsáno v matriční knize i v matričním dokladu. Navrhujeme tedy ministerstvu zvážit, zda není vhodnější otčestvo na pozici druhého jména nezapisovat s odůvodněním, že se nejedná o jméno, ani o příjmení, český právní řád takový institut nezná a v matričních zápisech se tudíž neuvádí.

MHMP

3. Upuštění od užívání otčestva

Jak postupovat v případě, že fyzická osoba (v době narození cizí státní občan), narozená na území ČR, má v matriční knize narození a v českých matričních dokladech zapsáno „otčestvo“; po nabytí státního občanství České republiky udělením je v těchto dokladech nechce mít uvedené? Pokud mají cizí státní příslušníci zapsáno v cizozemských dokladech na druhé pozici jméno odvozené ze jména otcova (otčestvo), tento zápis se převeze i do dokladů vydávaných v ČR. Pokud je nechtějí mít uvedeno v českých matričních dokladech, je možné jim vyhovět na základě jejich prohlášení. Tento postup je standardní při podávání žádostí o zápis do zvláštní matriky Brno, pokud cizí státní občan nabyde státní občanství České republiky. Otázka zní, zda lze uvedený postup, (tj. na základě prohlášení nového občana před matričním úřadem, kde je narození zapsáno), aplikovat i na případ, kdy „nový“ státní občan má otčestvo uvedené na českém rodném listu?

KÚ VYS

K dotazům č. 2 a 3

Do matriční knihy lze zapsat jakékoliv existující jméno, a to v správné pravopisné podobě. Nelze zapsat jména zkomolená, zdrobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Matriční úřad dále nezapiše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Vzniknou-li pochybnosti o existenci jména nebo jeho správné podobě, je SO ČR povinen předložit doklad vydaný znalcem.²

Jméno, popřípadě jména dítěte se do matriky zapiší podle souhlasného prohlášení rodičů; není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapiše se jméno, popřípadě jména dítěte podle prohlášení druhého z rodičů, jinak podle pravomocného rozhodnutí soudu.

Zapsána mohou být dvě jména, která nesmí být stejná; dítěti, které není SO ČR a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, lze zapsat více jmen. Shora uvedené se užije obdobně.³

Z uvedeného, podle našeho názoru, vyplývá, že dítěti, které není SO ČR a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, lze zapsat jméno i otčestvo, neboť doklad vydaný znalcem předkládá jen SO ČR.

² § 62 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³ § 18 odst. 1 a 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V současné době zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o matrikách“), neupravuje problematiku zápisu otčestva nebo užívání jednoho, popř. dvou jmen, jsou-li na cizozemském matričním dokladu uvedena tři a více jmen, atd. Vzhledem k uvedenému proto bude při zápisu „otčestva“ postupováno následujícím způsobem.

- a) **Na listině** o nabytí/udělení státního občanství České republiky, bude uvedeno jméno a otčestvo (jako druhé jméno) a příjmení fyzické osoby dle předloženého matričního dokladu.
- b) **Narodí-li se cizinec na území České republiky** a má-li na českém rodném listu uvedeno jméno a na pozici druhého jména otčestvo (*Alexandr Sergejevič*), bude na listině uvedeno jeho jméno a otčestvo dle českého rodného listu. Přeje-li si tato fyzická osoba, jejíž narození je zapsáno v matriční knize na území České republiky, užívat pouze jméno Alexandr (tj. bez otčestva), může požádat o povolení změny jména ve správním řízení a uhradí správní poplatek ve výši 1.000,- Kč.
- c) **Narodí-li se cizinec na území cizího státu** a na cizozemském rodném listu má uvedeno jméno/a a otčestvo, bude na listině uvedeno jeho jméno/a, i otčestvo dle cizozemského rodného listu. V souvislosti se zápisem svého narození do zvláštní matriky v Brně může tento „nový občan“ prohlásit, které jméno, popřípadě, která dvě z nich bude užívat. Za nezletilého učiní prohlášení jeho zákonní zástupci.⁴

Jména a příjmení snoubenců, jejich rodičů a rodičů dítěte, budou v matriční knize a na matričním dokladu uvedena vždy dle předložených matričních dokladů (českých, popř. cizozemských, tj. včetně otčestva). V této věci dále odkazujeme na bod 2. Informace č. 9/2008 a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 12. 2005, čj. 4 As 52/2004-77, uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 4 ze dne 26. 4.2006.

Na základě prohlášení státního občana České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti⁵ (ruské, ukrajinské, bulharské, atd.), může být „otčestvo“ uvedeno v matriční knize a v matričním dokladu na pozici druhého jména. Prohlášení se činí před matričním úřadem příslušným podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, nebo před matričním úřadem, v jehož knize narození je jméno zapsáno.⁶

Bod 2. Informace č. 12/2014 se tímto zrušuje.

⁴ § 62 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Čl. 11 odst. 1 Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 96/1998 Sb.) a § 7 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ § 62 odst. 4 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

4. Zápis jména dítěte obsahujícího znaky, které se nezobrazují v informačních systémech veřejné správy

Dovolujeme si požádat o názor Ministerstva vnitra na to, jak by měl matriční úřad postupovat v případě, že rodiče novorozeného dítěte ženského pohlaví žádají o zápis jména, které obsahuje znak nezobrazující se v informačních systémech veřejné správy, například jména Agnès, tedy francouzské podoby jména Anežka. Podle názoru odboru živnostenského a občanskosprávního Magistrátu hlavního města Prahy je matriční úřad 7 povinen toto jméno zapsat, protože je ve správné pravopisné podobě a podle zákona o matrikách neexistuje důvod pro odmítnutí zápisu. Do AISEO ho však lze zadat pouze ve tvaru Agnes, protože v souladu s nařízením vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, v platném znění, se písmeno „è“ přepisuje jako „e“. Na tuto skutečnost by podle názoru odboru živnostenského a občanskosprávního Magistrátu hlavního města Prahy měl matriční úřad rodiče dítěte upozornit. Budou-li však rodiče na zápisu jména ve tvaru Agnès trvat, matriční úřad ho do matriční knihy zapíše a vydá s tímto jménem rodný list. Do AISEO však matriční úřad zavede dítě pod jménem Agnes a na toto jméno budou vydány i doklady totožnosti.

MHMP

V uvedené věci odkazujeme na odpověď k dotazu č. 5.

5. Zápis přehlasovaných samohlásek do matričních knih a matričních dokladů, vydávání matričních dokladů ze zápisů obsahujících přehlasované samohlásky, užívání příjmení v jazyce národnostní menšiny, rozhodnutí Krajského soudu v Brně o zápisu příjmení obsahující nestandardní znak, který neodpovídá Nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, ve znění nařízení vlády č. 100/2007 Sb.

Na oddělení OP, CD se obrátil pan Müller se žádostí o vydání nového OP. Předložil původní OP s uvedením svého příjmení ve tvaru Müller (s čárkami) a předložil původní RL z roku 1977 s uvedením příjmení Müller (s tečkami). Zápis v matriční knize je s čárkami. Dnes, kdybychom postupovali dle transkripce, vydáme matriční doklad s čárkami tak, jak je i zápis? Pan Müller tak bude mít dva rodné listy, každý s jinými znaky. V 15-ti letech mu byl vydán první OP s čárkami. Nevím, jak je to možné, když předkládal rodný list s tečkami. A tak to s ním jde celou dobu, oženil se, jeho žena i děti mají v příjmení čárky. A při podání nové žádosti o vydání OP předložil RL s tečkami. A začalo pátrání, kde je chyba. V příloze s názvem KÚ 2008 je doporučení KÚ MSK Ostrava o přepisu příjmení z matriční knihy do matričního dokladu. V příloze MV 2009 je přípis JUDr. Guluškinové, že se přepisují písmena tak, jak jsou v ručně psané matriční knize – čárky jako čárky a tečky jako tečky. Přílohou k zápisu z Benešova z porady MV a KÚ je stanoviskem vedoucího Rady pro německý pravopis – tedy v tiskací podobě jedině s tečkami. Pořád vznikají problémy s vydáním matričních dokladů a předkládáním při vyřizování nových dokladů totožnosti, pracovnice z odd. OP požadují předložení nového RL po klientovi nebo si chtějí vyžádat z matriky RL popř. i výpis z matriční knihy. Prosím o sjednocení způsobu vydávání matričních dokladů tak, aby klienti nebyli poškozeni nastavením nových pravidel nebo nepřehledností zákona či stanoviska či chybami úředníků, aby nebyli nuceni k prohlášením dle § 58 ZOM či jiným

úkonům atd. V minulosti dokonce docházelo i ke změnám příjmení z čárek na tečky nebo naopak za správné poplatky.

Magistrát města Opavy

Aplikace Nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy a vydávání matričních dokladů z matričních knih před účinností Nařízení. Krajský úřad předkládá k diskusi aplikaci Nařízení vlády č. 594/2006 Sb. o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, především „úpravu“ příjmení německého původu typu Müller, Böhm, Kühn apod. na matričních dokladech vydaných z matričních knih a zápis těchto příjmení do matričních knih. Od účinnosti Nařízení matriční úřady striktně aplikují „přepis“ přehlásek u příjmení německého původu podle předloženého matričního dokladu do matriční knihy. Matriční doklady, na základě kterých se provádí zápis do matriční knihy, jsou v tištěné formě, přičemž zápis do matriční knihy se provádí rukopisně, psanou formou češtiny. Matriční úřady aplikují Nařízení také při vydávání matričních dokladů z matričních knih vedených před jeho účinností, tzn., je-li v matriční knize zapsáno příjmení ve tvaru Müller, vydávají matriční doklad rovněž s čárkami nad přehláskou. Rozdíl tedy v těchto případech spočívá pouze v psané a tištěné formě češtiny. Na základě četných dotazů matričních úřadů v Moravskoslezském kraji při vydávání matričních dokladů se krajský úřad obrátil v roce 2008 na Katedru germanistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity s žádostí o vyjádření k zápisu jmen německého původu. Katedra germanistiky v odpovědi uvedla, že v psané formě němčiny (a tedy i v případě jmen německého původu – Müller, Böhm, atd.) se nad přehláskami píše vždy čárky, a to z důvodu zřetelnosti grafického záznamu, v tištěné formě se uvádějí vždy tečky. Stejný závěr zaujalo také Velvyslanectví Spolkové republiky Německo v odpovědi Ministerstvu vnitra ze dne 6. 5. 2010, v němž uvádí, že z vyjádření Institutu pro německý jazyk vyplývá, že zatímco v psacím písmu lze přehlasování samohlásek vyjádřit jak grafickým symbolem dvou teček nad písmenem, tak dvou čárek, v tiskacím písmu je přípustný pouze první způsob přehlasování – tedy dvou teček nad písmenem (viz příloha k Zápisu z pracovní porady Benešov 1. a 2. 10. 2015). Z uvedeného je zřejmé, že na vydaném matričním dokladu, který je vydáván v tištěné podobě, by měly být uvedeny nad písmenem tečky.

Krajský úřad se ztotožňuje s názorem Úřadu pro ochranu osobních údajů, že Nařízení směřuje primárně na cizozemské listiny, a to jako provizorium pro přepis neběžných latinských znaků do informačních systémů do doby, než bude informační systém veřejné správy umět psát jakékoliv neobvyklé znaky (viz důvody uváděné žalobcem v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2013 čj. 2 Aps 5/2012 – 52). Za „přežití“ považuje Nařízení také Krajský soud v Brně, který přisvědčil žalobci domáhajícímu se zápisu znaku s tildou do matriční knihy a v rozsudku ze dne 11. 10. 2016, čj. 29 A 69/2014 – 74, uvedl, že Nařízení lze považovat za diskriminační. Argumentaci Krajského soudu v Brně uvedenou v citovaném rozsudku považuje krajský úřad za objektivní a navrhuje ke zvážení zrušení Nařízení.

Do doby případné legislativní změny zároveň krajský úřad navrhuje, aby byla sjednocena metodika ve věci zápisu příjmení, popř. dalších pojmů (např. názvů měst) německého původu ve smyslu vyjádření Institutu pro německý jazyk a Katedry germanistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, tj. aby nedocházelo k nelogickým opravám příjmení německého původu v matričních knihách.

KÚ MSK

- ❖ Přílohy, na které je v dotazu č. 5 odkazováno, jsou zařazeny do příloh k tomuto materiálu pod č. 1 – 4.

Z uvedeného vyplývají následující dotazy:

- 1. Zápis přehlasovaných samohlásek do matričních knih a matričních dokladů, vydávání matričních dokladů ze zápisů obsahujících přehlasované samohlásky**
- 2. Užívání příjmení v jazyce národnostní menšiny**
- 3. Rozhodnutí Krajského soudu v Brně o zápisu příjmení obsahující nestandardní znak, který neodpovídá Nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, ve znění nařízení vlády č. 100/2007 Sb.**

Ad 1) Zápis přehlasovaných samohlásek do matričních knih a matričních dokladů, vydávání matričních dokladů ze zápisů obsahujících přehlasované samohlásky

Matriční úřady při provádění zápisů do matričních knih postupují v souladu s platnými právními předpisy, mimo jiné rovněž v souladu s nařízením vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, ve znění nařízení vlády č. 100/2007 Sb. (dále jen „Nařízení vlády“).

Je-li v listinách, které slouží jako podklad pro zápis matriční události do matriční knihy, uveden grafický symbol:

- **ö, ü, ä**, pak ruční i strojový přepis je shodný, tj. **ö, ü, ä**.
- **ő, ű**, pak ruční i strojový přepis je shodný, tj. **ő, ű**.

Z provedeného zápisu v matriční knize se vydá matriční doklad. Matriční doklad obsahuje údaje zapsané v matriční knize.⁷ Z uvedeného vyplývá, že matriční doklad vystavený ze zápisu v matriční knize musí obsahovat stejně údaje, jako tento zápis (tj. není možné, aby v matriční knize bylo zapsáno příjmení dítěte v podobě „Schüller“ a byl vystaven rodný list s příjmením „Schüller“). Výjimky z uvedeného pak tvoří situace popsané v bodě 2 (problematika užívání příjmení v jazyce národnostní menšiny).

Příklady:

1. K zápisu narození dítěte předloží rodiče oddací list, kde je tvar jejich příjmení v dohodě o příjmení uveden v podobě „Müller – Müllerová“. Do knihy narození dítěte zapíše matriční úřad příjmení dítěte „Müller“, resp. „Müllerová“ a vystaví rodný list, kde bude příjmení dítěte uvedeno ve stejné podobě, jako v matriční knize narození („Müller“, resp. „Müllerová“).

⁷ § 24 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2. V matriční knize narození je uvedeno příjmení žadatele v podobě „Müller“. Pokud bude matrikář vystavovat druhopis rodného listu, uvede příjmení žadatele v souladu se zápisem v matriční knize („Müller“).⁷
- V případě, že žadatel, popř. jeho manželka a nezletilé děti, užívají svá příjmení v nesprávné podobě („Müller“ dle OP či chybně vystaveného rodného či oddacího listu), mohou učinit prohlášení ve smyslu ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách.

V této souvislosti plně odkazujeme na bod **10** Zápisu z pracovní porady krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy, konané ve dnech 1. a 2. října 2015 ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově (dále jen „**ZÁPIS 2015**“), kde je problematika prohlášení ve smyslu ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách detailně popsána.

3. V matriční knize narození je uvedeno příjmení žadatele v podobě „Müller“. Na tuto podobu příjmení byl vystaven rodný list žadatele. Následně bylo zjištěno, že zápis v knize narození je chybný (došlo k chybnému přepisu příjmení z oddacího listu rodičů, kde je uvedeno příjmení „Müller“). Žadatel požaduje opravu dle oddacího listu rodičů. Oprava se provede v souladu s ustanovením § 50 zákona o matrikách.

Ad 2) Užívání příjmení v jazyce národnostní menšiny

Vzhledem k tomu, že se Ministerstvo vnitra nezdá setkávat se situacemi, kdy matrikáři zaměňují situace popsané výše (tj. zápis přehlasovaných samohlásek do matričních knih a matričních dokladů, vydávání matričních dokladů ze zápisů obsahujících přehlasované samohlásky) s institutem užívání příjmení v jazyce národnostní menšiny, apelujeme zde na krajské úřady, aby v tomto ohledu poskytl matričním úřadům ve svých správních obvodech potřebnou metodickou součinnost.

K uvedenému sdělujeme následující.

Na žádost SO ČR, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, uvede se jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména nebo příjmení, je občan povinen předložit **doklad vydaný znalcem**. Jde-li o společné příjmení manželů, uvede se příjmení v jazyce národnostní menšiny pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě.⁸

Problematiku užívání příjmení v jazyce národnostní menšiny řeší odpověď na dotaz č. **12** (bod 2) **ZÁPISU 2015**.

⁸ § 26 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě vyjádření Rady pro německý pravopis ze dne 6. května 2010 ve věci přepisu přehlasovaných samohlásek v němčině, které bylo přílohou k *ZÁPISU 2015*, je třeba zdůraznit, že se jedná o pouhé vyjádření německých orgánů o tom, jakým způsobem se vyjadřují přehlasované samohlásky v psacím a tiskacím písmu podle německého pravopisu.

Bude-li tedy žadatel p. Müller, SO ČR, požadovat v souladu s ustanovením § 26 odst. 3 zákona o matrikách uvedení svého příjmení v jazyce německé národnostní menšiny, matriční úřad již v tomto konkrétním případě (německá národnostní menšina/německý jazyk) nemusí vyžadovat doklad vydaný znalcem ve smyslu ustanovení § 26 odst. 3 zákona o matrikách, neboť tento byl již vyžádán u Rady pro německý pravopis z Berlína v souvislosti s řešením prvního takového případu. Toto vyjádření je zároveň připojeno v příloze č. 3 k tomuto zápisu.

Ad 3) Rozhodnutí Krajského soudu v Brně o zápisu příjmení obsahující nestandardní znak, který neodpovídá Nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy, ve znění nařízení vlády č. 100/2007 Sb.

Ve věci pravomocného rozsudku Krajského soudu v Brně sp. zn. 29 A 69/2014-74 (dále jen „rozsudek soudu“), kdy soud rozsudkem zrušil rozhodnutí odvolacího orgánu ve věci zápisu nestandardního znaku, který neodpovídá Nařízení vlády, do matriční knihy a matričního dokladu, sdělujeme následující.

Dne 28. března 2014 bylo Úřadem městské části města Brna, Brno-střed, zvláštní matrikou, (dále jen „zvláštní matrika“) zahájeno správní řízení ve věci provedení zápisu uzavření manželství pana A. G. H. (dále jen „žadatel“) a zápisu narození jeho syna do českých matričních knih tak, aby příjmení žadatele, příjmení jeho manželky a syna byla zapsána s tildou nad písmenem „a“, tj. „ã“, jak je uvedeno v cizozemských matričních dokladech předložených k žádosti o zápis matričních událostí do zvláštní matriky. Podle ustanovení § 87 zákona o matrikách, pokud se žadateli mj. podle ustanovení § 5 zákona o matrikách nevyhoví v plném rozsahu, vydá se o tom rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že uvedený znak „ã“ se podle Nařízení vlády přepisuje jako „a“, zvláštní matrika žádosti žadatele nevyhověla v plném rozsahu a vydala zamítavé rozhodnutí.

Proti rozhodnutí zvláštní matriky podal žadatel odvolání k Magistrátu města Brna, jako věcně a místně příslušnému správnímu orgánu, v souladu s ustanovením § 89 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „správní řád“).

Magistrát města Brna svým rozhodnutím č. j. MMB/0222405/2014 potvrdil rozhodnutí zvláštní matriky a odvolání žadatele zamítl v souladu s ustanovením § 90 odst. 5 správního řádu.

Odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra, jakožto věcný gestor zákona o matrikách, po prostudování shora uvedených rozhodnutí zvláštní matriky a Magistrátu města Brna konstatuje, že zvláštní matrika i Magistrát města Brna postupovaly v uvedené věci *plně v souladu s platnou právní úpravou* a s rozhodnutími obou těchto úřadů se ztotožňuje.

Proti rozhodnutí Magistrátu města Brna žadatel následně podal žalobu u Krajského soudu v Brně, a to v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. Krajský soud v Brně svým rozsudkem rozhodnutí Magistrátu města Brna zrušil a věc navrátil k dalšímu řízení žalovanému (tj. Magistrátu města Brna).

Magistrát města Brna následně proti rozsudku soudu neuplatnil v zákonné lhůtě opravný prostředek, kterým je v tomto případě *kasační stížnost* podle ustanovení § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a to ve lhůtě do dvou týdnů po doručení rozsudku soudu.

Poté, co shora uvedený opravný prostředek Magistrát města Brna v zákonné lhůtě neuplatnil, vydal rozhodnutí č. j. MMB/051926/2016, v souladu s ustanovením § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, přičemž napadené rozhodnutí zvláštní matriky zrušil a věc vrátil k novému projednání tomuto úřadu. V odůvodnění svého rozhodnutí Magistrát města Brna v souladu s ustanovením § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu vyslovil právní názor, jímž je zvláštní matrika při novém projednání věci vázána, a sice že příjmení odvolatele, jeho manželky a syna budou zapsána v dotčených matričních knihách s tildou nad písmenem „a“, tj. „ã“.

V tomto konkrétním případě proto zvláštní matrice nezbylo, než se rozhodnutím odvolacího orgánu řídit, a zapsat příjmení odvolatele, jeho manželky a syna v příslušných matričních knihách s tildou nad písmenem „a“, tj. „ã“ a následně v tomto smyslu vydat žadateli nové matriční doklady. V uvedeném případě je vystavení matričních dokladů se znakem „ã“ technicky možné, neboť software pro vedení matričních knih pomocí výpočetní techniky a pro vydávání matričních dokladů zvláštní matrice vložení požadovaného symbolu umožňuje.

Odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra však v této souvislosti upozorňuje na značné problémy, které nastanou při zápisu znaku „ã“ do AISEO, do dalších informačních systémů veřejné správy a při vydání občanského průkazu, příp. cestovního dokladu České republiky, kdy je v současné době *technicky obtížné* tento symbol do uvedených dokladů totožnosti uvést.

Závěr k otázce č. 5, bod 3

Matriční úřady budou při přepisu jmen a příjmení obsahujících nestandardní znaky, které neodpovídají Nařízení vlády, postupovat vždy v souladu s tímto nařízením.

Ve shora popsaném konkrétním případě žadatele A. G. H. je již nezbytné, aby zvláštní matrika vydala matriční doklad dle požadavku žadatele, tj. s tildou nad písmenem „a“, tj. „ã“. V této věci již bylo vydáno rozhodnutí soudu, a v rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány.⁹

⁹ § 159a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Byla již zahájena jednání se zástupci Správy základních registrů a příslušných odborů Ministerstva vnitra ve věci zavedení úplné znakové sady UNICODE do informačních systémů veřejné správy a s tím související novelizací Nařízení vlády. Bylo sděleno, že zavedení úplné znakové sady do AISEO je reálné v horizontu cca dvou let (2018 – 2019). O veškerých změnách v této oblasti budou krajské a matriční úřady včas informovány.

Účastníci porady byli zároveň vyzváni, aby Ministerstvu vnitra zasílali případná další rozhodnutí soudů týkající se shora uvedené problematiky.

6. Příjmení dětí po uzavření manželství jejich rodičů

Rodiče mají spolu již 2 děti, ke kterým bylo určeno souhlasným prohlášením otcovství - jedno dítě nese příjmení po otci (Procházka) a druhé (toto je starší 15 let) příjmení po matce (Molnárová). Rodiče se rozhodnou uzavřít sňatek a při sňatečném obřadu prohlásí, že příjmení jednoho z nich (Procházka) bude příjmením společným. (§ 660 písm. a) zákona č. 89/2012 Sb.). Dítě starší 15 let (Molnárová) se změnou svého příjmení nesouhlasí. Je k tomuto potřeba souhlas dítěte staršího 15 let? Co by se stalo, pokud by dítě vyjádřilo písemný nesouhlas? Jak řešit takovou situaci?

KÚ SK

Jak postupovat v případech, kdy rodiče dítěte uzavřou manželství a jejich dohodou o příjmení dle § 660 OZ se fakticky „změní“ příjmení jejich již narozeného dítěte, a toto dítě (starší 15 let) se změnou svého příjmení nesouhlasí [od narození neslo příjmení matky a to se nyní ex lege změní, protože se rodiče dohodli, že ponesou příjmení ženicha a toto příjmení budou užívat i jejich děti – dohoda § 660].

Máme za to, že § 863 OZ se váže pouze k § 862 OZ a nikoliv i k § 860 OZ. § 860 OZ jednoznačně stanoví, že dítě má příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů a chtěl-li by zákonodárce, aby změna u dětí starších 15 let byla podmíněna jejich souhlasem, máme za to, že by to bylo v § 863 OZ uvedeno (...podle § 862 a § 860).

Domníváme se, že absencí této úpravy MUSÍ dítě dle OZ nést příjmení, na němž se jeho rodiče – snoubenci při sňatku pro sebe a děti z manželství dohodli, a v tomto případě není rozhodný názor dítěte, jako je tomu např. v zákoně o matrikách (ZOM) při správním řízení o žádosti o povolení změny jména, příjmení, kdy podle § 75 odst. 1 písm. g): „k žádosti o povolení změny jména nebo příjmení musí být přiložen souhlas fyzické osoby starší 15let, jde-li o změnu jejího jména, jmen a příjmení. OZ upravuje souhlas dítěte se změnou příjmení pouze u osvojení (srovnej § 835 odst. 2; § 842 OZ).

Řešení 1.:

Zvolili-li by snoubenci/rodiče dohodu podle § 660 písm. b) a pro dítě by učinili dohodu tak, aby se jeho příjmení nezměnilo, mohli by následně prohlásit podle § 661 odst. 2 – dohoda na společné příjmení jednoho z nich, čímž by docílili společného příjmení manželů, avšak taková dohoda se pak na dítě nevztahuje.

Řešení 2.:

Jinak lze docílit toho, aby dítě neslo zpět své předchozí příjmení, které mu bylo sňatkem rodičů změněno, tak, že rodiče dítěte požádají o povolení změny jeho příjmení podle ust. § 72 a násl. ZOM (se kterou musí dítě starší 15 let souhlasit), a bude především záležet na důvodech, které ve své žádosti uvedou, zda je matriční úřad shledá vážnými. K tomu více také judikát NSS ze dne 17. února 2015, č.j.: 2 As 225/2014 – 20, který se věnuje především vztahu mezi ust. § 860 odst. 1 OZ a ust. § 72 odst. 2 ZOM, a mimo jiné konstatuje: „... zákon o matrikách je ve vztahu k občanskému zákoníku zákonem speciálním a je proto zapotřebí, aby správní orgány zkoumaly tvrzené vážné důvody ve smyslu § 72 odst. 2 zákona o matrikách.“

Z uvedeného lze dovodit, že soud připouští prolomení pravidla, aby členové jedné rodiny měli stejné příjmení, ale bude vždy velmi záležet na důvodech, které budou v žádosti o povolení změny příjmení nezletilého uvedeny.

KÚ LK

I. Do knihy narození se dítěti zapíše společné příjmení rodičů, nebo, mají-li příjmení různá, zapíše se příjmení jednoho z nich, určené dohodou při uzavření manželství. Nevyplyvá-li z oddacího listu rodičů dohoda o příjmení dítěte, zapíše se dítěti příjmení, na jehož užívání se manželé (rodiče) dohodli.¹⁰

Dítě má příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů pro společné děti manželů.

Nemá-li dítě příjmení podle odstavce 1, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud. Totéž platí o osobním jménu dítěte.¹¹ Jak se uvádí v důvodové zprávě k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb., (dále jen „NOZ“), jedná se o přepis dosavadní právní úpravy, formulačně upravený.

Uzavřeli-li rodiče nezletilého manželství až po jeho narození, dohoda o příjmení, učiněná při uzavření manželství, se tak, bez dalšího vztahuje, i na jejich společné nezletilé děti (z Molnár na Procházka). Souhlas nezletilého dítěte staršího 15 let se v tomto případě nevyžaduje. (Applikace ustanovení § 19 odst. 1 zákona o matrikách ve spojení s ustanovením § 860 NOZ; viz též Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kolektiv. *Rodinné právo. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2015, str. 834*).

II. Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.¹²

Jde-li o dítě, jehož rodiče nejsou manžely, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud.

¹⁰ § 19 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 860 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

¹² § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Uzavře-li manželství matka dítěte, jehož otec není znám, mohou matka dítěte a její manžel shodně prohlásit před matričním úřadem, že příjmení určené pro jejich ostatní děti bude mít i toto dítě.¹³

Ke změně příjmení dítěte podle § 862 je třeba vyjádření dítěte za stejných podmínek jako v jiných záležitostech týkajících se dítěte; je-li dítě starší 15 let, je třeba, aby se změnou svého příjmení souhlasilo.

Ustanovení § 862 nelze použít, dosáhlo-li dítě zletilosti.¹⁴

V daném případě musí být vždy přiložen souhlas nezl. dítěte staršího 15 let. (Aplikace ustanovení § 19 odst. 2 zákona o matrikách ve spojení s ustanovením § 862 a § 863 NOZ).

Z uvedeného vyplývá následující.

Matriční úřad, před kterým bylo manželství rodičů dítěte uzavřeno, splní oznamovací povinnost matričnímu úřadu, který vede knihy narození, v nichž je proveden zápis narození obou dětí manželů.

- a) U dítěte mladšího 15 let (Procházka) - na základě předloženého oddacího listu rodičů bude proveden dodatečný záznam do knihy narození o uzavření manželství jeho rodičů. Dítěti bude vydán nový rodný list, na němž bude uvedeno i nadále příjmení dítěte „Procházka“, které odpovídá dohodě rodičů o příjmení na oddacím listu; příjmení matky dítěte bude uvedeno po uzavření jejího manželství (Procházková). Původní rodný list dítěte bude založen do sbírky listin.
- b) U dítěte staršího 15 let (Molnár) - na základě předloženého oddacího listu rodičů bude proveden dodatečný záznam do knihy narození o uzavření manželství jeho rodičů. Dítěti bude vydán nový rodný list, na němž bude uvedeno jeho příjmení „Procházka“, tj. příjmení, na němž se jeho rodiče dohodli při uzavření manželství; příjmení matky dítěte bude uvedeno po uzavření jejího manželství (Procházková). Žádný souhlas nezl. dítěte staršího 15 let se v tomto případě nevyžaduje (ustanovení § 19 odst. 1 zákona o matrikách ve spojení s ustanovením § 860 NOZ). Původní rodný list dítěte bude založen do příslušné sbírky listin.

7. Příjmení dítěte po popření otcovství

V reakci na náš dotaz jsme obdrželi vyjádření Ministerstva spravedlnosti k otázce změny příjmení dítěte, popřípadě zletilého, po popření otcovství. Předmětné vyjádření zasíláme v příloze a s ohledem na nejednoznačný závěr Ministerstva spravedlnosti i poměrně roztržštěnou praxi se domníváme, že by bylo vhodné nastavit jednotný postup v této věci.

MHMP

Došlo-li k úspěšnému popření otcovství a dítě neslo příjmení otce, nadále dítě ponese příjmení matky. Pokud dojde k určení otcovství s jiným mužem a rodiče se

¹³ § 862 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

¹⁴ § 863 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

dohodnou na změně příjmení, **může dítě nést nové příjmení** (Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kolektiv. Rodinné právo. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2015, str. 835).

- v této souvislosti byl dotaz MHMP předán k posouzení NS a NSS s žádostí o potvrzení uvedeného stanoviska; o výsledku budou všechny krajské úřady informovány

8. Užívání příjmení v nesprávné podobě – uvádění příjmení na Listinách o udělení SO ČR

Státní občan Ruské federace získal v roce 2016 české státní občanství. V roce 2004 se oženil ve Vsetíně, kde mu byl vydán oddací list na příjmení Sarkissian, které v dobré víře od tohoto data užívá. Listina o udělení SO ČR však zní na příjmení Sarkisjan (podle překladu RL), se kterým pán nesouhlasí. Z pohledu nových SO by bylo vhodné tyto nesrovnalosti vyřešit již v průběhu řízení SO (dát pánovi podepsat prohlášení podle § 58 odst. 5 zákona o matrikách, jménu a příjmení), aby listina o udělení SO již zněla na požadovaný tvar příjmení. Jakékoliv řešení po udělení SO je složitější, novým občanům je nepochopitelné a listina o udělení SO je v rozporu s matričními doklady vydanými v ČR.

KÚ SK

Vzhledem ke značnému nápadu žádostí o udělení SO ČR v souvislosti s přijetím nového právního předpisu¹⁵ jsme již v minulosti žádali úřady příslušné k přijetí žádostí, o součinnost spočívající v kontrole matričních dokladů žadatelů, a to ještě před odesláním žádosti na Ministerstvo vnitra. V případě zjištění chybných či nesprávných údajů v předložených českých matričních dokladech tento úřad zajistí z úřední povinnosti ty opravy, ke kterým není třeba součinnosti žadatele (tj. opravy chybných či nesprávných údajů v matriční knize¹⁶). Poté žádost o udělení SO ČR spolu s opravenými matričními doklady a dalšími podklady zašle Ministerstvu vnitra.

Pokud je zjištěn takový rozpor v předložených českých matričních dokladech, k jehož nápravě je třeba součinnosti žadatele (např. prohlášení ve smyslu § 58 odst. 5 zákona o matrikách), úřad vyzve žadatele ke zjednání nápravy a poskytne mu k tomu potřebné informace. Po provedení příslušných oprav ze strany žadatele úřad zašle žádost spolu s novými matričními doklady a dalšími podklady Ministerstvu vnitra.

V případě, že žadatel odmítne poskytnout úřadu součinnost nezbytnou k provedení oprav matričních dokladů, úřad na tuto skutečnost upozorní Ministerstvo vnitra v průvodním dopisu k žádosti a žádost spolu se všemi doklady zašle Ministerstvu vnitra. Ministerstvo vnitra žadatele následně v rámci řízení o udělení SO ČR vyzve k odstranění nedostatků jeho žádosti (tj. k opravě úředních překladů matričních dokladů, k zajištění vyššího ověření, k učinění prohlášení ve smyslu § 58 odst. 5 zákona o matrikách, apod.).

V případě prohlášení ve smyslu ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách tak žadatel doručí Ministerstvu vnitra nový oddací list, a to již po učiněném prohlášení. Na Listinu o udělení SO ČR je potom v tomto případě uvedena podoba příjmení žadatele po učiněném prohlášení. Pokud žadatel takové prohlášení ani po výzvě

¹⁵ Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky).

¹⁶ § 50 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstva vnitra neučiní, bude v případě udělení SO ČR tomuto žadateli na Listině o udělení SO ČR uvedena podoba jeho příjmení dle jeho rodného listu. V souvislosti s odesláním Listiny o udělení SO ČR bude v průvodním dopise úřad vyzván ke spolupráci při zajištění opravy zápisu uzavření manželství a vydání nového oddacího listu.

Upozorňujeme, že prohlášení podle ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách není možné učinit před Ministerstvem vnitra ani krajským úřadem, neboť zákon o matrikách výslovně stanoví, že uvedené prohlášení je možné učinit před kterýmkoliv *matričním úřadem*.

Vzhledem k tomu, že stanovisko úřadu příslušného k přijetí žádosti o udělení SO ČR je důležitým podkladem při rozhodování Ministerstva vnitra, je nezbytné všechny shora uvedené skutečnosti do tohoto stanoviska uvést (např. žadatel byl vyzván k zajištění opravy úředních překladů matričních dokladů, nicméně tuto opravu odmítl a trval na odeslání své žádosti na Ministerstvo vnitra).

Závěrem podotýkáme, že některé úřady, které žádosti o udělení SO ČR nabírají, zasílají Ministerstvu vnitra po matriční stránce bezchybné spisy. Za tuto součinnost velmi děkujeme.

9. Užívání příjmení v nesprávné podobě – chybný překlad cizozemského matričního dokladu

V oddací matrice v roce 1999 je zapsán sňatek občana Ukrajiny a české státní občanky. V letošním roce byl předložen cizozemský rodný list s úředním překladem do českého jazyka a bylo zjištěno, že správná podoba jeho příjmení je odlišná od té v roce 1999. V manželství se narodil dnes již 16letý syn. Muž by rád učinil prohlášení podle § 58 odst. 5 zákona o matrikách, ale v současné době je v rozvodovém řízení a souhlas druhého manžela a souhlas syna je problém pro něj získat.

V případě, že vyčká na pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, bude činit prohlášení již jako rozvedený, nebude už třeba souhlasu druhého manžela a syna?

Jak správně postupovat při zápisu dodatečného záznamu v knize manželství a vydání nového oddacího listu? Jak se promítne provedené prohlášení ji bývalého manžela na příjmení bývalé manželky a nezletilého syna?

Tento případ není uveden v zápisu z porady z října 2015, proto žádáme o jeho objasnění.

KÚ SK

Pokud fyzická osoba v dobré víře po dobu nejméně 5 let užívá své příjmení v nesprávné podobě, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude nadále užívat své příjmení ve tvaru, v jakém je uvedeno na vydaných dokladech. Jde-li o společné příjmení manželů, lze učinit prohlášení pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let.¹⁷

Jak vyplývá ze shora uvedeného, za trvání manželství je možné učinit prohlášení pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let.

¹⁷ 58 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Po rozvodu manželství již může žadatel učinit prohlášení bez souhlasu druhého manžela i nezletilého dítěte staršího 15 let. V tomto případě matrikář provede dodatečný záznam do knihy manželství o rozvodu tohoto manželství a následně o učiněném prohlášení rozvedeného manžela o užívání příjmení v nesprávné podobě a vydá oddací list. Učiněné prohlášení se vztahuje pouze na rozvedeného manžela, který prohlášení učinil.

10. Užívání příjmení v nesprávné podobě – rodné příjmení

Fyzická osoba (muž) narozený v ČR – rodinný stav ženatý, učiní prohlášení v souladu s § 58 odst. 5 zákona o matrikách. Prohlášení se zapíše pouze do matriky manželství? Pokud se nepromítne do matriky narození, pak tato osoba bude mít rozdíl mezi příjmením a rodným příjmením.

Příklad: Pan Schaefer se ožení. Má vydané doklady na Schafer. Učiní prohlášení, že chce i nadále užívat příjmení Schafer. Byl by Schafer, rozený Schaefer?

KÚ KHK

Uvedená problematika je již podrobně řešena v dotazu č. 10 ZÁPISU 2015.

11. Uvádění příjmení ženy na Listině o udělení SO ČR

Arménka s příjmením „Martyrosyan“ narozená v Arménii, má po udělení SO ČR v rodném listě uvedeno rodné příjmení „Martyrosyanová“, ačkoliv toto příjmení nikdy neměla a s přechylováním nesouhlasí.

Mohli by cizinci rovnou při řízení o udělení státního občanství prohlásit, že budou užívat příjmení v nepřechýlené podobě?

KÚ SK

Příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice.¹⁸

Při zápisu uzavření manželství nebo vzniku partnerství lze na základě žádosti ženy, již se uzavření manželství nebo vznik partnerství týká, uvést v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství nebo vstupu do partnerství užívat, v mužském tvaru, jde-li o cizinku, občanku ČR, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině, občanku ČR, jejíž manžel je cizinec nebo jejíž partnerka je cizinka, nebo občanku ČR, která je jiné než české národnosti.¹⁹

Při zápisu narození dítěte lze na základě žádosti rodičů uvést příjmení dítěte ženského pohlaví v mužském tvaru, je-li dítě cizincem, občanem ČR, který má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině, občanem ČR, jehož jeden z rodičů je cizincem, nebo občanem ČR, který je jiné než české národnosti.²⁰

Na základě žádosti ženy, jejíž příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice, lze uvést její příjmení v mužském tvaru, jde-li o cizinku, občanku ČR, která má trvalý pobyt v cizině, občanku ČR, jejíž manžel je cizinec nebo jejíž partnerka je cizinka, nebo občanku ČR, která je jiné než české národnosti.²¹

¹⁸ § 69 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ § 69 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²⁰ § 69 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²¹ § 69a odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Na základě žádosti rodičů dítěte ženského pohlaví, jehož příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice, lze uvést jeho příjmení v mužském tvaru, je-li dítě cizincem, občanem ČR, který má trvalý pobyt v cizině, občanem ČR, jehož jeden z rodičů je cizincem, nebo občanem ČR, který je jiné než české národnosti.²²

Ze shora uvedeného vyplývá, že o uvedení příjmení ženy v mužském tvaru lze požádat při zápisu jejího narození, uzavření jejího manželství nebo vzniku partnerství do matriční knihy, případně dodatečně, pokud takové prohlášení při zápisu matriční události neučinila a její příjmení je v matriční knize zapsáno v souladu s pravidly české mluvnice, a to vždy za splnění zákonem stanovených podmínek (viz § 69 a § 69a zákona o matrikách). Žádost se podává u matričního úřadu, popř. zastupitelského úřadu, nikoliv u Ministerstva vnitra.

12. Žádost o zápis příjmení v mužském tvaru do matriční knihy manželství

V rámci kontroly provedené u jednoho z úřadů městské části jsme se setkali se zajímavým případem týkajícím se mužského tvaru příjmení ženy po uzavření manželství. Snoubenka vstupovala do manželství s příjmením uvedeným v mužském tvaru, neboť si již dříve o tento tvar požádala. Snoubenci se dohodli, že příjmení muže bude jejich příjmením společným a žena bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení. Obě příjmení si snoubenka přála po uzavření manželství užívat v mužském tvaru. Vyvstala tedy otázka, zda si žena má opětovně žádat o uvedení příjmení v mužském tvaru. Podle našeho názoru by tak měla učinit, přestože podle ustanovení § 69a odst. 6 zákona o matrikách lze žádost o užívání příjmení v mužském tvaru podat pouze jednou. Příjmení, která bude snoubenka po uzavření manželství užívat, jsou však jako celek novým příjmením.

MHMP

Při zápisu uzavření manželství nebo vzniku partnerství lze na základě žádosti ženy, již se uzavření manželství nebo vznik partnerství týká, uvést v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství nebo vstupu do partnerství užívat, v mužském tvaru, jde-li o cizinku, občanku ČR, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině, občanku ČR, jejíž manžel je cizinec nebo jejíž partnerka je cizinka, nebo občanku ČR, která je jiné než české národnosti.²³

Příklad

Žena vstupuje do manželství s příjmením v mužském tvaru „Novák“ a snoubenci při sňatečném obřadu prohlásí, že příjmení muže (Holý) bude jejich příjmením společným, a žena bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení, tj. Holá Novák, resp. žena požádala o užívání svého příjmení v mužském tvaru, tj. Holý Novák.

V tomto případě žena žádá o užívání společného příjmení v mužském tvaru a připojuje své dosavadní příjmení (rodné, nebo příjmení po uzavření předchozího manželství, atd.), které je již v mužském tvaru, resp. u tohoto příjmení již žena požádala o užívání v mužském tvaru. Nyní žena žádá o užívání společného příjmení v mužském tvaru, a to *poprvé*. Dosavadní příjmení, které je již v mužském tvaru, bylo pouze ke společnému příjmení připojeno.

²² § 69a odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²³ § 69 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

13. Užívání příjmení v souladu s pravidly české mluvnice (Voová x Vo)

Příjmení dítěte při narození zapsáno v podobě Voová. V průběhu života projeví žena vůli zapsat příjmení v pravopisně správné podobě Vo. Dle našeho názoru jde o pravopisně správnou podobu příjmení a není nutné, aby žadatelka činila prohlášení o užívání příjmení v mužském tvaru. Jak bude vypadat nově vystavený rodný list? Dle našeho názoru bude již v záhlaví příjmení v podobě Vo a v poznámce rodného listu, že zde zapsaná osoba užívala do příjmení ve tvaru Voová. Nejednotnost postupů v rámci krajů.

KÚ KHK

Požádá-li svobodná žena, resp. zákonní zástupci nezl. dítěte ženského pohlaví, jejíž příjmení je již v matriční knize zapsáno v souladu s pravidly české mluvnice ve tvaru Voová, o užívání příjmení ve tvaru Vo, což pravidla české mluvnice rovněž umožňují (příjmení cizího původu zakončené na samohlásku), matriční úřad provede na základě jejího prohlášení dodatečný záznam do knihy narození a vydá rodný list, na němž bude již v záhlaví uvedeno příjmení ve tvaru Vo.

V tomto případě se nejedná o změnu rodného příjmení, ale pouze o užívání téhož příjmení v jiném tvaru, ale rovněž v souladu s pravidly české mluvnice, tj. příjmení ženy bude Vo a její rodné příjmení bude rovněž Vo. Na žádost lze do poznámky rodného listu uvést, do kdy žena/nezl. dítě ženského pohlaví, užívala příjmení ve tvaru Voová. (Pouze při zápisu do AISEO se zvolí při zápisu tvaru příjmení funkcionalita /pole/ „výjimka“, že se jedná o změnu rodného příjmení, neboť prozatím uvedené nelze technicky vyřešit jinak).

- a) Za trvání manželství není třeba vyžadovat souhlasu druhého manžela, neboť se nejedná o změnu příjmení, ale pouze o užívání téhož příjmení v jiném tvaru, který pravidla české mluvnice umožňují (obdobně např. Krejčí - Krejčová, atd.). Manžela je však třeba následně o uvedené „změně“ informovat. Obdobně se bude postupovat při aplikaci ustanovení § 69 a odst. 1 zákona o matrikách (užívání příjmení ženy v mužském tvaru), nebo ustanovení § 69b zákona o matrikách, kdy žena užívá příjmení v mužském tvaru a požádá o jeho užívání v souladu s pravidly české mluvnice.
- b) Jde-li o příjmení nezl. dítěte ženského pohlaví, je třeba souhlasu obou rodičů. Pokud jeden z rodičů nesouhlasí s užíváním příjmení dítěte v jiném tvaru, který pravidla české mluvnice umožňují, dítěti zůstává příjmení dle dohody, uvedené na oddacím listu (dítě narozené za trvání manželství), případně příjmení, na němž se rodiče při narození dítěte dohodli (dítě narozené mimo manželství). Matriční úřad neprovede dodatečný záznam do knihy narození, v níž je proveden zápis narození nezl. dítěte, a vydá zamítavé správní rozhodnutí²⁴, proti kterému se rodič může odvolat.

14. Zápis jména a příjmení bývalého občana, který v cizině změnil jméno a příjmení

Dle § 29 zákona odst. 3 o mezinárodním právu soukromém se „Úprava jména fyzické osoby řídí právním řádem státu, jehož je občanem...“. Fyzická osoba (cizinec) prokáže užívání svého jména a příjmení cizozemskou veřejnou listinou

²⁴ § 5 a § 87 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

a předloží ji matričnímu úřadu k zápisu do matriky. Prosíme o stanovisko, zda je takovou cizozemskou veřejnou listinou pas? Stačí k prokázání užívání jména a příjmení pouze pas? Zůstane v tomto případě žadateli rodné příjmení? Je rozhodující, kdy ke změně příjmení došlo (před 1. 1. 2014 nebo po tomto datu)?

KÚ KHK

15. Zápis jména a příjmení bývalého občana, který v cizině změnil jméno a příjmení

Matrikářka provede opravu zápisu v matrice narození v souladu s ust. § 5 (2), jedná se o bývalého občana, který získal občanství SRN (nyní Hans Pospisil, zapsaný v matrice je Jan Pospíšil). Jedná se o osobu žijící v manželství a je stále nositelem příjmení Pospisil. Doloží cizozemský rodný i oddací list s náležitostmi veřejné listiny. Jak se projeví záznam v rodném listu (v záhlaví nebo v poznámce) a bude uveden v matrice manželství Pospisil, roz. Pospíšil?

KÚ KHK

K dotazům č. 14. a 15

Úprava jména fyzické osoby se řídí právním řádem státu, jehož je občanem. Tato osoba se však může dovolat použití právního řádu státu, na jehož území má obvyklý pobyt.²⁵

Prokáže-li bývalý československý nebo český státní občan, který je cizincem, užívání svého jména a příjmení cizozemskou veřejnou listinou, matrikář provede dodatečný záznam do příslušného svazku matriční knihy a vydá nový matriční doklad.

Např. *Hans Pospisil* (v matriční knize v ČR uveden jako *Jan Pospíšil*), bývalý československý nebo český občan, nyní pouze státní občan SRN, doloží cizozemskou veřejnou listinu (zejména cizozemský matriční doklad, listina o nabytí SO SRN, případně rovněž cestovní pas), kterou prokáže, že užívá jméno a příjmení *Hans Pospisil* a přeje si i nadále toto jméno a příjmení užívat. Matrikář provede dodatečný záznam do příslušného svazku matriční knihy narození a knihy manželství a vydá nový matriční doklad, na němž již bude uvedeno jeho jméno a příjmení v podobě *Hans Pospisil* (v rodném listu již v záhlaví; je-li žadatel ženatý, v oddacím listu pouze v poznámce).

Uvedená problematika je již podrobně řešena v dotazu č. 11 ZÁPISU 2015.

16. Zápis jména bývalé občanky, která v cizině změnila jméno (Věra x Petra)

Bývalá státní občanka se vrátila zpět do ČR (od OAMP zde má povolen pobyt). Narodila se na území ČR. V matriční knize je zapsána jako Věra. Po udělení SO Izraele jí bylo jméno změněno na Petra. Nedisponuje rodným listem (Izrael ho dle jejího sdělení nevydává). V platném izraelském cestovním dokladu má uvedeno jméno Petra. OAMP jí vystavilo povolení k pobytu též na jméno Petra. S žadatelkou bylo domluveno, že se pokusí opatřit si potvrzení, od kdy je státní občanskou Izraele, které zatím nedoložila (dle jejího tvrzení Izrael také potvrzení nevydává). Lze v tomto případě uplatnit stejný postup jako u naturalizovaných

²⁵ § 29 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

občanů v USA, tj. v matriční knize narození opravit její původní jméno Věra na jméno Petra - pouze na základě předloženého izraelského pasu, který je jedinou veřejnou listinou, kterou předkládá?

KÚ KHK

V této věci obecně odkazujeme na odpověď k dotazům č. 14 a 15 tohoto zápisu.

V daném případě – doloží-li žadatelka (Věra), bývalá československá nebo česká občanka, nyní pouze státní občanka Izraele, cizozemskou veřejnou listinu (izraelský pas) o tom, že užívá jméno *Petra* a přeje si i nadále toto jméno užívat, matrikář provede dodatečný záznam do příslušného svazku matriční knihy a vydá nový matriční doklad, na němž již bude uvedeno její jméno v podobě *Petra* (v rodném listu již v záhlaví; je-li žadatelka vdaná, v oddacím listu pouze v poznámce).

Uvedená problematika je již podrobně řešena v dotazu č. 11 ZÁPISU 2015.

17. Změna jména a příjmení cizince na tvar jména a příjmení uvedený latinkou v jeho cestovním dokladu

Žádost o změnu příjmení osoby po nabytí českého občanství na tvar příjmení uvedený v průkazu o povolení pobytu a v pase na anglický přepis příjmení z azbuky (typicky Ukrajinci). Náš názor – přepis příjmení z cyrilice do anglické verze v latince vytvoří foneticky úplně jiné příjmení.

Přepis jména možný není, zde ověřujeme a zapisujeme ověřenou pravopisnou podobu jména. Z příjmení však vytváříme jiné příjmení, než je dle úředního překladu. Dle našeho názoru není vhodné změnu příjmení povolit.

KÚ KHK

Fyzická osoba (ukrajinský, ruský, ..., občan) po nabytí českého státního občanství chce užívat své jméno a příjmení uvedené v jeho pase v anglické podobě. Podá žádost o změnu jména a příjmení – Dotaz: pokud budeme brát, že nejde o pravopisně správný tvar příjmení, změnu příjmení nepovolíme? Nebo nezkoumáme, zda jde o pravopisně správný tvar a zkoumáme pouze vážný důvod? Taková změna příjmení by byla zpoplatněna 100,- Kč nebo 1000,-Kč?

KÚ KHK

Změna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.²⁶

Změna jména se nepovolí, žádá-li fyzická osoba mužského pohlaví o změnu na jméno ženské, nebo naopak, žádá-li o změnu jména na jméno *neexistující*, zkomolené, zdrobnělé, domácké, nebo na jméno, které má žijící sourozenec společných rodičů. Vzniknou-li pochybnosti o *existenci jména nebo jeho správné podobě*, je žadatel (SO ČR, cizinec, bezdomovec) povinen předložit doklad vydaný znalcem.²⁷

²⁶ § 72 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

²⁷ § 72 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve znění účinném od 1. 1. 2016 po novele zákona o matrikách, provedené zákonem č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů).

Na rozdíl od změny jména, zákon o matrikách nestanoví, kdy *nelze* povolit změnu příjmení, ani že je třeba, v případě pochybností, předložit doklad vydaný znalcem. Matriční úřad rozhoduje o žádosti ve správním řízení, posoudí „vážný důvod“ a pokud žádosti žadatele vyhoví, vybere správní poplatek ve výši 100,- Kč²⁸ (*cizojazyčné příjmení*). Viz též odpověď k dotazu č. **10 ZÁPISU 2015**. Pokud matriční úřad žadateli nevyhoví, vydá zamítavé správní rozhodnutí, proti kterému může žadatel podat odvolání, popř. správní žalobu k soudu.

18. Dokazování ve správním řízení o povolení změny příjmení a vážnost důvodu pro změnu příjmení

Krajský úřad se v posledních 2-3 letech setkává s nedostatečným dokazováním prováděným matričními úřady ve správním řízení o povolení změny příjmení, ať už svéprávné či nesvéprávné osoby a s nedostatečnými, příliš obecnými, důvody uváděnými žadateli v žádosti o povolení změny příjmení, které znemožňují správnímu orgánu aplikovat správní uvážení. Matriční úřady argumentují závěry ze seminářů týkající se matriční problematiky a změny příjmení, kdy je lektory na seminářích konstatováno, že žadateli nelze dokázat „vážnost“ důvodu, který jej ke změně příjmení vede, neboť pro každého žadatele je uváděný důvod vždy vážným důvodem.

V praxi jsou nejčastěji uváděny tyto důvody pro změnu příjmení:

a) *Žena požaduje změnu příjmení na příjmení přítele, se kterým má dítě/děti, neboť chtějí užívat jako rodina stejné příjmení. Tento důvod bývá někdy doplněn o větu, že sňatek nepřipadá v úvahu z finančních důvodů. Matriční úřady na základě takové žádosti změnu příjmení povolují. Z praxe je znám případ, kdy žena, roč. 1991 (26 let) požádala o změnu příjmení na příjmení partnera, se kterým má dítě a po té, kdy se s partnerem rozešla, požádala z důvodu rozchodu s partnerem o změnu příjmení na příjmení původní. Oba důvody byly matričním úřadem vyhodnoceny jako vážné. Tento případ však není ojedinělý (pouze poukazuje na věk žadatelky a jednoduchost úkonu, kterým jí byla změna příjmení povolena) a nabízí otázku, jak matriční úřady v těchto případech posuzují „vážnost důvodu“, když důvody, které si vzájemně odporují, vyhodnocují jako vážné.*

Nabízí se zde otázka, jaké důkazní prostředky si správní orgán opatřuje a jaké důkazní prostředky předkládá žadatel, když řízení ve věci probíhá v režimu správního řízení, ve kterém by měl správní orgán naplnit zásadu materiální pravdy (viz § 3 správního řádu) za použití důkazních prostředků (§ 50 a 52 správního řádu). Pro úplnost krajský úřad dodává, že rodina není v českém právním řádu jednoznačně definována. Sociologie definuje rodinu jako formu dlouhodobého solidárního soužití osob, v žádných pramenech není rodina charakterizována jako společenství osob nesoucích stejné příjmení. Naopak, v důsledku aplikace lidských práv je osobám umožněna ochrana příjmení, se kterým se osoba ztotožňuje; tato skutečnost je vyjádřena svobodnou volbou příjmení při uzavření manželství a výběrem vícero možností při užívání příjmení. Z možností daných občanským zákoníkem je zřejmé, že členové rodiny nemusí užívat stejné příjmení.

²⁸ Položka 11 písm. a) sazebníku uvedeného v příloze zákona č. 634/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

b) Žadatel/ka požaduje změnu příjmení na jiné příjmení, neboť otec, jehož příjmení žadatel nesl, se o něj nestaral, nerozumí si, a proto požaduje změnu dosavadního příjmení na rodné příjmení matky či zcela jiné příjmení.

c) Změna jména a příjmení je požadována v návaznosti na pravomocné odsouzení za spáchání trestného činu (trestaný požaduje změnit z části či zcela svou totožnost).

d) Změna příjmení z psychických důvodů, kdy nové jméno a příjmení přinese „šťastný život“.

e) Změna příjmení z důvodu zamýšleného pobytu v cizině (Holásková na Bond, Lojkásková na Yokohami, apod.).

Důvody pro změnu příjmení uváděné žadateli se z důvodu plošné absence dokazování a hledání materiální pravdy změnilly na nesmyslné důvody typu „máme 3 příjmení na zvonku u dveří“, „příjmení Holasová je komoleno, v důsledku čehož nás lékař odmítl vyšetřit“, neboť mezi potencionálními žadateli se rozšířila informace, že postačí uvést jednoduchý důvod a matriční úřad změnu povolí, neboť pro žadatele je uváděný důvod vždy vážným důvodem. Tuto informaci podporují i různé webové stránky, viz např. <http://www.penize.cz/spotrebitel/303527-zmena-prijmeni-po-svatbe-rozvodu-i-na-prani-jak-na-to>.

Krajský úřad si dovoluje poukázat na současný problém povolování změny příjmení, kdy řízení o povolení změny příjmení de facto probíhá v režimu správního řádu, avšak principy správního řízení – zásada materiální pravdy a zásada legality v něm často nejsou uplatňovány. Dochází tak k absurdním situacím, kdy žadatelé uvádějí smyšlené důvody a matriční úřad v rozhodnutí o povolení změny příjmení zcela vážně konstatuje, že posoudil vážnost důvodu pro změnu příjmení a požadovanou změnu povolil. Pro posouzení dané problematiky krajský úřad odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci povolení příjmení Haide – Haiderman a na rozhodnutí Ústavního soudu, ze kterých je zřejmé, jak soudy judikují povolování změny příjmení, resp. je zřejmé, že při povolování změny příjmení by měl správní orgán uplatňovat správní uvážení, a to na základě důkazních prostředků.

Z rozsudku NSS č. 1 As 26/2011 – 55:

„Nevyhovění žádosti o změnu příjmení ze strany matričního úřadu nepředstavuje zásah do ústavně chráněného práva na ochranu příjmení (čl. 10 Ústavy ČR a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv – 209/1992 Sb.) na rozdíl od případů, kdy by orgány veřejné moci změnu příjmení nařizovaly.

(...) V těchto případech je třeba dbát o to, aby byla nalezena spravedlivá rovnováha mezi zájmy individuálními a zájmy veřejnými. Takovým veřejným zájmem, který může odůvodňovat nevyhovění žádosti o změnu příjmení, je zájem na jednoznačné identifikaci osob nebo přiřazení osoby k rodině nesoucí shodné příjmení (rozhodnutí ze dne 25. 11. 1994 ve věci Stjerna proti Finsku, stížnost č. 18131/91, srov. též rozhodnutí ze dne 6. 9. 2007 ve věci Johansson proti Finsku, stížnost č. 10163/02.

(...) Soud přitom vyšel z účelu § 72 odst. 2 zákona o matrikách, který umožňuje změnu příjmení osoby, existuje-li pro to vážný důvod. Zákon přitom nikterak neomezuje skupinu případů, které lze podřadit pod neurčitý právní pojem „vážný důvod“. Užití neurčitého právního pojmu poskytuje dané právní normě značnou obsahovou pružnost, umožňuje zohlednit všechny okolnosti konkrétního případu a nalézt spravedlivou rovnováhu mezi vůlí žadatele směřující ke změně příjmení a veřejným zájmem na stálosti příjmení osob.

(...) Konkrétní podoba změněného příjmení je pak určena důvodem, který ke změně vede. „Vážné důvody“ pro změnu příjmení, které je žadatel povinen nejen tvrdit, ale i prokázat.“

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. 2 As 324/2015:

„Nejvyšší správní soud předně uvádí, že příjmení jednotlivce je ústavně chráněno čl. 10 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. 2. 1994 ve věci Burghartz proti Švýcarsku, č. 16213/90, § 24, všechna zde uvedená rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva jsou dostupná z <http://hudoc.echr.coe.int>) je ochrana příjmení součástí práva na ochranu soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Z tohoto práva vyplývá státu nejen negativní závazek nezasahovat do příjmení jednotlivců (stát jednotlivci nesmí nařizovat změnu příjmení), ale i pozitivní závazek umožnit jednotlivci změnu příjmení, pakliže tomu nebrání veřejný zájem (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 11. 1994 ve věci Stjerna proti Finsku, č. 18131/91, § 38). Zároveň je však třeba zdůraznit, že Evropský soud pro lidská práva dává vnitrostátnímu zákonodárci široký prostor pro uvážení, neboť je věcí zákonodárce, aby v ústavou vytyčených mantinelech rozhodl o vnitrostátní politice úpravy jmen a příjmení.“

[23] Podle názoru Nejvyššího správního soudu byly na stěžovatelku kladeny nepřiměřené nároky ohledně prokázání vážného důvodu pro změnu příjmení. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu je sice třeba vážné důvody „nejen tvrdit, ale i prokázat“ (již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 26/2011 – 55), nelze však opomíjet, že při nevyhovění žádosti o změnu příjmení jde primárně o zásah orgánů veřejné moci do základního práva jednotlivce, které je třeba ospravedlnit veřejným zájmem.“

[24] Podle § 3 správního řádu postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Zásadu materiální pravdy je ovšem nutné vykládat v souvislosti s § 50 a 52 správního řádu. Z racionalizované zásady materiální pravdy vyplývá nejen povinnost správního orgánu opatřovat si podklady pro vydání rozhodnutí, ale také povinnost účastníků řízení při opatřování těchto podkladů poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost (§ 50 odst. 2 správního řádu) a povinnost účastníků řízení označit důkazy na podporu svých tvrzení (§ 52 správního řádu). Tuto povinnost však nelze vykládat ve smyslu neunesení důkazního břemene, institutu civilního procesu, který je založen na zásadě formální pravdy (VEDRAL, Josef. Správní řád: komentář. Praha: BOVA POLYGON, 2012, s. 523). V souhrnu lze konstatovat, že smyslem racionalizované zásady materiální pravdy je, aby účastník řízení a správní orgán postupovali ve vzájemné součinnosti za účelem zjištění všech důležitých okolností.

[26] Ve vztahu k druhému stěžovatelkou uváděnému důvodu pro změnu příjmení, tj. komplikacemi při jednání s orgány veřejné moci, se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěry krajského soudu. Skutečnost, že je stěžovatelka v přípisu úřadu práce oslovena svým jménem před rozvodem, může sice být podle okolností nepříjemná, není však nijak mimořádná, a nezpůsobuje stěžovatelce žádnou prokazatelnou újmu.“

Uplatňování materiální pravdy v řízení o povolení změny příjmení ve svém důsledku vede k eliminaci případů, kdy matriční úřad změnu příjmení povolil, následně bylo rozhodnutí o změně příjmení zrušeno z důvodu zásahu do osobnostních práv (viz níže odkaz na webové stránky).

http://zpravy.idnes.cz/zmena-prijmeni-ombudsmanka-muz-prijal-jmeno-snoubenky-pgf-/domaci.aspx?c=A170127_101509_domaci_zt

Ačkoli krajskému úřadu nejsou známy bližší okolnosti případu, samotné zveřejnění obsahu zprávy přispívá k obecně rozšířené informaci o jednoduchosti úkonu povolení změny příjmení. Rezignací na uplatňování materiální pravdy může dojít k porušení čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky (viz Nález Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2004, sp. Zn. I. ÚS 167/04, č. 70/2004 Sb.: „(...) základním atributem právního státu je ochrana základních práv jednotlivce, do nichž je státní moc oprávněna zasahovat pouze ve výjimečných případech zejména tehdy, pokud jednotlivec svými projevy zasahuje do práv třetích osob nebo pokud je takový zásah ospravedlněn určitým veřejným zájmem, který však musí vést v konkrétním případě k proporcionálnímu omezení příslušného základního práva.“).

Krajský úřad považuje za nepřiměřené, aby se problematika povolování změny příjmení a posuzování vážnosti důvodu pro změnu příjmení bagatelizovala ve smyslu „každý důvod je pro žadatele vážný“. Tím dochází k rezignaci matričních úřadů na dokazování a následně k uplatňování správního uvážení, a k rezignaci na uplatňování práva vůbec.

K povolování změn příjmení viz také např. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3900/14, ze dne 4. 11. 2015, usnesení Ústavního soudu I. ÚS 1084/09 nebo rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 11. 2013 č. 30 A 128/2011 – 44.

KÚ MSK

Žádost o povolení změny příjmení matky dítěte na příjmení jejího dítěte, resp. na příjmení otce dítěte. Jedná se o vztah rodičů dítěte, kteří nejsou manželi. Jsme si vědomi skutečnosti, že každé řízení je individuální a posuzuje se vždy ad hoc. Nicméně odůvodnění žádostí bývá v drtivé většině stejné - prozatím s otcem dítěte uzavřít manželství nechťejí a skutečnost, že mají jiné příjmení než jejich dítě, jim v běžném životě přináší komplikace (lékař, školka apod.). Jaký obecně zaujmout postoj k žádostem svobodných žen o povolení změny jejich příjmení na příjmení dítěte, resp. na příjmení otce jejich dítěte, když praxe v ČR je různá a žadatelky tím často argumentují (...“kamarádce to jiná matrika povolila“...). Právní řád České republiky, konkrétně zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, stanoví pravidla určení příjmení nezletilého dítěte, kdy podle § 862 odst. 1 platí: „Jde-li o dítě, jehož rodiče nejsou manželi, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud.“. Jedná se o pravidlo, na které navazuje norma veřejného práva, zákon o matrikách, který v § 19 odst. 2 výslovně uvádí, že „Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se запиše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se запиše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.“. Naš právní řád tedy jednoznačně stanoví, že dítě, jehož rodiče nejsou manželi, ponese (může nést) příjmení „jen“ jednoho z nich. A priori v takových případech platí, že vždy má jen jeden rodič stejné příjmení jako jejich společné dítě. Např. ke komplikacím v běžném životě, které jsou žadatelkami uváděny jako vážné důvody pro povolení změny jejich příjmení, bychom uvedli, že platí, že rodičovství (právě pro případy, které nejsou ojedinělé, kdy má jeden z rodičů jiné příjmení než dítě) lze ověřovat jednak z rodného listu dítěte, a dále pak navíc, v případech

potřeby např. při jednání s úřady a dalšími institucemi, je od roku 2012 možno potřebné údaje ověřovat ze základních registrů a agendových informačních systémů veřejné správy – kdy lze dohledat a ověřit, že ačkoliv má žadatelka jiné příjmení, než její dítě, je matkou tohoto dítěte.

Naopak je dle našeho názoru třeba upozornit, že byla-li by žádaná změna příjmení povolena a žadatelka by nesla stejné příjmení jako její partner (druh, otec dítěte) a dítě, mohla by taková změna působit určité občanskoprávní potíže při jednání s úřady i jinými institucemi, neboť by mohlo docházet k omylu ohledně rodinného stavu žadatelky a otce dítěte, a totiž, že jsou manželé, ačkoliv by manželé nebyli. Dáváme tedy k debatě, zda v obecné rovině, není-li uveden další, jiný vážný důvod, takové žádosti vyhovět, anebo zda důvody výše uvedené jsou oporou pro nevyhovění žádosti.

KÚ LK

Matriční úřad rozhoduje o žádosti o povolení změny jména nebo příjmení ve správním řízení a postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti²⁹. Rozhoduje na základě žádosti žadatele a podstatnou součástí žádosti je její odůvodnění.

Například posouzení „vážného důvodu“ nelze učinit pouze v obecné rovině, ale je třeba vycházet ze situace a postavení konkrétního žadatele, z prostředí, v němž žije, důležitá může být i otázka věku, apod. Proto nelze zpracovat jednotnou metodiku v této věci, a to zejména s ohledem na individualitu každého případu.

19. Změna tvaru/podoby rodného příjmení

Změna tvaru/podoby rodného příjmení - § 26 odst. 3, § 58 odst. 5, § 69a odst. 1 a § 70a odst. 1 ZOM. Lze požádat o změnu podoby rodného příjmení za trvání manželství, anebo po zániku manželství, když u sňatku byla učiněna dohoda o příjmení podle ust. § 660 písm. a) a např. žena od uzavření manželství i po jeho zániku rozvodem neužívá své rodné příjmení, ale užívá příjmení manžela? Dle našeho názoru určitě ano, neboť v předmětném ustanovení není podmínka, že se musí jednat o příjmení, které fyzická osoba užívá. Mimoto máme za to, že od účinnosti ust. § 68 odst. 2 ZOM, tj. definice rodného příjmení žena rodné příjmení užívá po celý svůj život. Uvádí ho v potřebných dokumentech, nikdy ho neztrácí. V souvislosti s tím by mělo platit, že uvedené by se týkalo také ust. § 58 odst. 5, § 69a odst. 1 a § 70a odst. 1 ZOM.

Příklad: Jedná se např. o příjmení dvou sourozenců, bratr a sestra, kdy muž/bratr rodné příjmení aktuálně nese, užívá, ale jeho sestra, která se již provdala a nejedná se o její aktuální příjmení, které nese/užívá, ale o její dřívější/rodné příjmení. Pokud bychom nepřipustili, že výše uvedená prohlášení lze učinit i u rodného příjmení takové ženy, docházelo by k situaci, že by nápravu ohledně užívání příjmení v nesprávně podobě např. podle ust. § 58 odst. 5 ZOM mohl učinit jen některý člen rodiny. Názor opíráme i o definici jména podle ust. § 77 OZ.

KÚ LK

S účinností od 1. 1. 2014 pokud fyzická osoba v dobré víře po dobu nejméně 5 let užívá své příjmení v nesprávně podobě, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude nadále užívat své příjmení ve tvaru, v jakém je uvedeno na vydaných dokladech. Jde-li o společné příjmení manželů, lze učinit prohlášení

²⁹ § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let.³⁰

Jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců.³¹

Změnit lze pouze to příjmení, které je fyzická osoba aktuálně povinna užívat. Bude-li však matriční úřad aplikovat ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách, *nejedná se o změnu příjmení ve správním řízení*. Podle našeho názoru lze citované ustanovení využít i k prohlášení o rodném příjmení, které již fyzická osoba neužívá (je vdaná/ženatý, vdovec/vdova nebo ve správním řízení jí byla povolena změna příjmení) a které je v nesprávné podobě již po řadu let uvedeno na vydaných dokladech v důsledku pochybení úřadu nebo tlumočnicka.

Příklad

- v knize narození a na rodném listu je uvedeno příjmení fyzické osoby Červinka-Mojiuk (nar. 1950);
- v knize manželství a na oddacím listu je uvedeno příjmení této fyzické osoby Červinka (1976); ve sbírce listin není založeno žádné prohlášení nebo rozhodnutí o změně příjmení;
- fyzické osobě byl vydán občanský průkaz na příjmení Červinka, roz. Červinka, stejně je uvedeno příjmení této fyzické osoby na ostatních dokladech i v AISEO.

V tomto konkrétním případě došlo před více než 30 lety, pravděpodobně v důsledku pochybení matričního úřadu, k chybnému zápisu příjmení fyzické osoby do knihy manželství a na oddacím listu. Následně bylo toto příjmení uvedeno v knize narození a na rodných listech jejích dětí, v občanském průkazu a na jiných dokladech, atd. Fyzická osoba se nepochybně s tímto chybným rodným příjmením ztotožnila. Podle našeho názoru je zde na místě umožnit jí učinit prohlášení i o podobě tohoto rodného příjmení.

Matriční úřad, v jehož knize narození je rodné příjmení zapsáno, provede na základě prohlášení fyzické osoby dodatečný záznam o tom, že má již x let uvedeno na vydaných dokladech příjmení ve tvaru „Červinka“ a žádá, aby její rodné příjmení bylo i nadále v tomto tvaru uváděno. Následně vydá rodný list, na němž bude uvedeno příjmení „Červinka“ a provede zápis do AISEO.

Rodným příjmením se tedy rozumí příjmení uvedené v knize narození

- při narození dítěte,
- při určení otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a
- v souvislosti se změnou pohlaví³² s tím, že podle našeho názoru lze za rodné příjmení považovat i příjmení, které osoba získala podle
 - § 58 odst. 5 zákona o matrikách (příjmení v nesprávné podobě),
 - § 26 odst. 3 zákona o matrikách (příjmení příslušníků národnostních menšin),

³⁰ § 58 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³¹ § 72 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³² § 68 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- § 50 (oprava chybných či nesprávných údajů v zápisu v matriční knize),
- § 69a odst. 1 (užívání příjmení žen) a
- § 70a odst. 1 (užívání příjmení SO ČR, který je současně státním občanem jiného členského státu Evropské unie).

20. Změna příjmení dítěte za trvání manželství - reakce na bod III. Informace MV č. 13/2017

Ve věci průlomu § 70 odst. 1 ZOM (taxativní výčet) existuje judikát - rozh. NSS As26/2011-55 z 11. 5. 2011. K němu byla vydána informace MV č. 24/2011. Podle našeho názoru je na případ č. 1 i č. 2 nutno nahlížet stejně. Jinými slovy, ani v příkladu č. 2 (s. 5 posl. odstavec) není právní opora pro zamítnutí žádosti, žádají-li rodiče o povolení změny příjmení po matce (která má po sňatku připojované příjmení), tedy na 2 příjmení u dítěte. Nelze argumentovat tím, že § 70 odst. 1 stanoví taxativně, kdy lze více příjmení užívat. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu z 11. 5. 2011 vyplývá, že žádá-li občan o změnu svého dosavadního jednoho příjmení na více příjmení, matriční úřad nemůže žádost zamítnout pouze s odkazem na § 70 zákona o matrikách. V matriční praxi dříve obecně přijímanou zásadu nemožnosti povolit změnu jednoho příjmení na dvě příjmení ještě dále rozvolnil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2016:

http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2015/0324_2As__1500016_20160304084043_prevedeno.pdf oba judikáty je tedy třeba vzít úvahu.

K judikátu NSS As26/2011-55, který tuto skutečnost prolomil, bylo Krajským správním soudem Ústí nad Labem v r. 2012 vydáno rozhodnutí, kterým bylo zrušeno rozhodnutí našeho krajského úřadu, kterým jsme jako odvolací správní orgán zamítnuli odvolání právě rodičům, kteří chtěli povolit změnu jednoho příjmení dítěte (po otci), na dvě příjmení po matce, která má připojované příjmení – tedy na dvě příjmení. O této skutečnosti jsme MV, v duchu informace 24/2011, písemně (e-mailem 23. 4. 2012) informovali, včetně zaslání 3 příloh, a to rozhodnutí KSS Ústí nad Labem, reakce žalovaného k žalobě a samotného rozhodnutí KÚ LK. Na základě výše uvedených skutečností se nemůžeme uvedenou informací, resp. názorem MV řídit, neboť je pro nás rozhodnutí KSS závazné a máme za to, že není vhodné, aby praxe v této věci byla v rámci ČR nejednotná.

KÚ LK

- ❖ *Příloha, na kterou je v dotazu č. 20 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 5.*

Informací č. 24/2011 byly matriční úřady cestou krajských úřadů informovány o rozsudku Nejvyššího správního soudu čj. 1 As 26/2011-55 ve věci změny příjmení z Heide na Heide-Hermann ze dne 11. 5. 2011, č. j. As 26/2011-55, (dále jen „rozhodnutí NSS“).

Podle rozhodnutí NSS může změna příjmení spočívat podle ustanovení § 72 odst. 2 zákona o matrikách v nahrazení dosud užívaného jediného příjmení více příjmeními, jestliže to opodstatňuje vážný důvod, pro nějž se o změnu příjmení žádá. Na posuzování žádosti o změnu příjmení dle § 72 odst. 2 zákona o matrikách nelze aplikovat § 70 odst. 1 téhož zákona.

Vážné důvody pro změnu příjmení z dosavadního jednoho příjmení na více příjmení, které je žadatel povinen nejen tvrdit, ale i dokázat, mohou být rozličné, NSS demonstrativně uvádí:

1. snaha navázat na rodovou tradici (např. zabránit tomu, aby vymřením rodu „po meči“ přestalo být užívání příjmení rodu v dané linii), nebo
2. reakce na nespravedlnosti, které se udály předkům žadatele během komunistického režimu v letech 1948 až 1989, dvě příjmení užíval předek žadatele, žadatel chce navázat na rodovou tradici, atd.

Jestliže je tedy důvod žádosti o změnu příjmení spjat s osobou (či skupinou osob – např. rodovou linií), která užívá více příjmení, pak změna příjmení spočívá v tom, že dosavadní příjmení je nahrazeno více příjmeními.

O změně příjmení rozhoduje příslušný matriční úřad ve správním řízení, záleží tedy na provedeném správním řízení, zda žádosti o povolení změny jednoho příjmení na dvě příjmení vyhoví či nikoliv. Proti zamítavému správnímu rozhodnutí matričního úřadu lze podat odvolání, popř. správní žalobu k soudu.

V Informaci č. **13/2017** (bod III., příklad č. 2), je řešen případ změny příjmení nezl. dětí (Holý) na 2 příjmení jejich matky za trvání manželství, když matka užívá po uzavření manželství příjmení společné a na druhém místě příjmení předchozí (Holá Procházková). Takovou změnu příjmení lze dovodit pouze extenzivním výkladem zákona o matrikách, kdy nelze vyloučit postup dle rozsudku Nejvyššího správního soudu čj. 1 As 26/2011-55 ve věci změny příjmení z Heide na Heide-Hermann ze dne 11. 5. 2011, č. j. As 26/2011-55, je-li pro požadovanou změnu vážný důvod, a je-li tento důvod ze strany žadatelů náležitě prokázán.

Pro úplnost uvádíme, že z matriční praxe je znám případ, kdy matriční úřad povolil změnu příjmení nezl. dětem narozeným za trvání manželství na dvě příjmení (po obou rodičích). Oním vážným důvodem bylo právě zabránit tomu, aby vymřením rodu „po meči“ přestalo být užívání příjmení rodu v dané linii, přičemž uvedenou skutečnost rodiče dítěte ve správním řízení řádně prokázali. Obdobné případy je však třeba vždy velmi pečlivě zvažovat, aby nedošlo k obcházení ustanovení § 660 NOZ.

Informace č. **13/2017** je tak i nadále platná po doplnění právního názoru uvedeného v tomto bodu zápisu.

21. Změna příjmení nezletilého dítěte na příjmení pěstounů za trvání manželství rodičů

Lze povolit změnu příjmení nezletilého dítěte na příjmení pěstounů za trvání manželství rodičů? Za jakých podmínek?

KÚ KHK

Ve věci změny příjmení dítěte svěřeného do pěstounské péče odkazujeme na bod II. Informace č. **13/2017**. Zde je řešeno mj. postavení pěstouna ve vztahu k dítěti a způsob omezení výkonu určitých činností pěstounem (každé rozhodnutí v nikoli běžné záležitosti dítěte musí být schváleno soudem).

V tomto konkrétním případě má dítě příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů pro společné děti manželů³³. Za trvání manželství mohou manželé požádat o změnu příjmení za podmínek stanovených v ustanovení § 73 zákona o matrikách. Pokud rodiče dítěte, které bylo svěřeno do pěstounské péče, nebyli zbaveni rodičovských práv, nelze žádosti pěstounů ve věci změny příjmení pro toto nezl. dítěte vyhovět. Příjmení by bylo možné změnit v případě, že by se změna týkala i příjmení rodičů nezl. dítěte. Žádosti pěstounů nelze vyhovět, ani pokud by bylo předloženo rozhodnutí soudu, kterým soud nahrazuje souhlas rodičů s podáním žádosti (nahrazuje se pouze souhlas rodičů s podáním žádosti).

22. Žádost o změnu příjmení dítěte na příjmení, které nenese žádný z rodičů

Žádost o povolení změny příjmení nezl. dítěte na rodné příjmení matky. Lze vyhovět žádosti matky o změnu příjmení nezl. dítěte, v jehož důsledku dítě neponese příjmení žádného z rodičů, ale rodné příjmení matky? Příklad: Rozvedené ženě, paní Novákové, roz. Malé, se narodilo dítě, k němuž určil otcovství pan Kaňka. Při určení otcovství se rodiče dohodli, že dítě ponese příjmení otce. Otec zemřel a matka ve správním řízení požádala o změnu příjmení nezl. dítěte na své rodné příjmení tj. Malá. Příslušná ustanovení občanského zákoníku ani zákona o matrikách tento problém neřeší.

KÚ JIH

Jde-li o dítě, jehož rodiče nejsou manžely, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud.³⁴

Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není státním občanem České republiky a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.³⁵

Jsme toho názoru, že dítě by mělo nést příjmení aspoň jednoho z rodičů. Bude-li dítěti (Kaňka), jehož otec (Kaňka) zemřel, povolena změna příjmení na rodné příjmení matky (Malá), jeho matka bude dále užívat své příjmení Nováková, potom dítě neponese příjmení žádného z rodičů.

Souhlasíme s Vaším názorem, že uvedenou otázku žádný právní předpis výslovně neřeší, neboť nejde o situaci, kdy je dítěti určováno příjmení, ale o situaci, kdy dítě již příjmení má a je podán návrh na povolení změny jeho příjmení, které je zapsáno v matriční knize. Záleží tedy na posouzení příslušného matričního úřadu, zda žádosti o povolení změny příjmení vyhoví či nikoliv. Proti zamítavému správnímu rozhodnutí matričního úřadu lze podat odvolání, popř. správní žalobu k soudu.

³³ § 860 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

³⁴ § 862 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

³⁵ § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

23. Změna příjmení matky dítěte, které nese příjmení po matce

Změna příjmení matky v případě, kdy bylo příjmení dítěte určeno souhlasným prohlášením o určení otcovství, a rodiče se dohodli na příjmení po matce.

Matka dítěte nyní žádá o změnu příjmení. Vztahuje se tato změna automaticky i na dítě, které nese příjmení po matce, nebo je nutné požádat o změnu příjmení pro matku a dítě současně, za jeden správní poplatek a se souhlasem otce?

KÚ KHK

Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.³⁶

Požádá-li matka dítěte, narozeného mimo manželství, k němuž bylo určeno otcovství souhlasným prohlášením rodičů, o změnu příjmení, povolená změna příjmení matky se automaticky *nevztahuje* na toto dítěte, neboť se nejedná o změnu příjmení za trvání manželství, kdy se změna příjmení toho z manželů, jehož příjmení má nezletilý, vztahuje i na nezletilého³⁷. Matka dítěte může požádat se souhlasem otce dítěte o povolení změny příjmení tohoto dítěte. Bude-li žádosti vyhověno, uhradí jeden správní poplatek.

24. Zápis příjmení dítěte narozeného v manželství, nevyplyvá-li dohoda o příjmení z oddacího listu rodičů

Podle ustanovení § 860 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), má dítě příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů pro společné děti manželů. Podle ustanovení § 860 odst. 2 občanského zákoníku nemá-li dítě příjmení podle odstavce 1, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud. Podle ustanovení § 19 odst. 1 zákona o matrikách se do knihy narození dítěti zapíše společné příjmení rodičů, nebo, mají-li příjmení různá, zapíše se příjmení jednoho z nich, určené dohodou při uzavření manželství. Nevyplyvá-li z oddacího listu rodičů dohoda o příjmení dítěte, zapíše se dítěti příjmení, na jehož užívání se manželé (rodiče) dohodli.

Setkali jsme se s tím, že matriční úřady postupují takovým způsobem, že rodiče - cizí státní občané, kteří jsou manželé a kteří si ponechali každý své dosavadní příjmení a současně z jejich oddacího listu nevyplyvá dohoda o příjmení pro jejich společné děti, se mohou dohodnout na jakémkoliv příjmení pro dítě. Tento postup je však podle našeho názoru nesprávný. Ustanovení § 19 odst. 1 zákona o matrikách sice výslovně neupravuje, jakou dohodu mohou rodiče učinit, avšak občanský zákoník v § 860 odst. 2 stanoví, že rodiče mohou zvolit pro dítě pouze příjmení jednoho z nich. Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hl. m. Prahy proto zastává názor, že v daném případě se mohou

³⁶ § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ § 73 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

rodiče dohodnout pouze na příjmení, které nese jeden z nich. Výjimku tvoří případy, kdy je matričnímu úřadu známa právní úprava státu, jehož se dítě stane občanem nebo je znění právní úpravy rodiči prokázáno. Pak je možná podle ustanovení § 29 odst. 3 zákona č.91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v platném znění, dohoda podle právního řádu státu, jehož je fyzická osoba občanem, tj. i v rozporu s ustanovením §860 odst. 2 občanského zákoníku. V této souvislosti poukazujeme na rozpor ustanovení § 19 odst. 2 věty třetí zákona o matrikách s ustanovením § 862 odst. 1 občanského zákoníku. Podle ustanovení § 19 odst. 2 věty třetí zákona o matrikách se dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, zapíše příjmení podle dohody rodičů. Podle ustanovení § 862 odst. 1 občanského zákoníku jde-li o dítě, jehož rodiče nejsou manžely, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud. Cit. ustanovení občanského zákoníku nerozlišuje mezi státními občany České republiky a cizími státními občany. Vystává tedy otázka, v jakém vztahu jsou zákon o matrikách a občanský zákoník a podle jakého ustanovení mají matriční úřady postupovat? Podle našeho názoru by měla být dohoda o příjmení činěna i v případě cizích státních občanů v souladu s ustanovením § 862 odst. 1 občanského zákoníku, tj. dítě by mělo nést všechna příjmení jednoho z rodičů. Výjimku opět ve smyslu ustanovení § 29 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb. představují případy, kdy je dohoda činěna podle právního řádu státu, jehož je cizinec občanem, pokud je právní řád matričnímu úřadu znám, popř. pokud znění právního řádu dotčeného státu rodiče matričnímu úřadu prokáží.

MHMP

Do knihy narození se dítěti zapíše společné příjmení rodičů, nebo, mají-li příjmení různá, zapíše se příjmení jednoho z nich, určené dohodou při uzavření manželství. Nevyplyvá-li z oddacího listu rodičů dohoda o příjmení dítěte, zapíše se dítěti příjmení, na jehož užívání se manželé (rodiče) dohodli.³⁸

Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.³⁹

Úprava jména fyzické osoby se řídí právním řádem státu, jehož je občanem. Tato osoba se však může dovolat použití právního řádu státu, na jehož území má obvyklý pobyt.⁴⁰

Z uvedeného lze, podle našeho názoru, dovodit, že nevyplyvá-li z oddacího listu rodičů dohoda o příjmení dítěte, dítěti, které není SO ČR a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení, na jehož užívání se rodiče dohodli.

I v předchozích odpovědích citované ustanovení § 29 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů,

³⁸ § 19 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ § 29 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

podle našeho názoru, předpokládá, že rodiče buď postupují podle „našeho“ zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb., nebo pokud postupují podle „svého“ práva, potom musí doložit, že jejich volba je v souladu s právním řádem státu, jehož jsou občany. V této věci odkazujeme rovněž na Informaci č. **1/2017**, týkající se mongolských a kyrgyzských příjmení.

25. Dohoda o příjmení dítěte při souhlasném prohlášení o určení otcovství a její případné změny

Dovolujeme si požádat o stanovisko Ministerstva vnitra ve věci dohody o příjmení dítěte při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů a případných změn této dohody. Podle ustanovení § 19 odst. 2 zákona o matrikách dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Tuto dohodu nelze měnit. Z cit. ustanovení podle našeho názoru jednoznačně vyplývá, že rodiče jsou povinni dohodu o příjmení dítěte učinit při určení otcovství a tuto dohodu nelze následně měnit. Rovněž máme za to, že rodiče mají povinnost dohodu o příjmení dítěti při určení otcovství učinit. V praxi se však lze často setkat s případy, kdy rodiče v rámci prohlášení o určení otcovství k nenarozenému dítěti učiní dohodu o příjmení dítěte a následně (ještě před narozením dítěte) požadují změnu této dohody, příp. při narození dítěte učiní ve zdravotnickém zařízení dohodu jinou. Taktéž se lze setkat s případy, kdy rodiče odmítají učinit dohodu o příjmení dítěte v rámci souhlasného prohlášení o určení otcovství, případně učiní dohodu tak, že jiné příjmení určí pro dítě mužského pohlaví (např. po otci) a jiné pro dítě ženského pohlaví (např. po matce). Jaký je správný postup matričního úřadu v takových případech?

MHMP

Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. **Tuto dohodu nelze měnit.**⁴¹

Smyslem shora ustanovení § 19 odst. 2 zákona o matrikách je zamezení vzniku situací, kdy se po narození dítěte dostaví jeho rodiče na matriční úřad a žádají o „změnu“ příjmení tohoto dítěte na příjmení druhého rodiče.

Učinili-li rodiče souhlasné prohlášení o určení otcovství před/po narození dítěte a dohodli se na příjmení pro dítě, *tuto dohodu nelze měnit*, změna příjmení je možná pouze ve správním řízení za podmínek stanovených zákonem o matrikách a při uhrazení příslušného správního poplatku.

- a) V případě, že souhlasné prohlášení o určení otcovství, předložené rodiči k zápisu narození dítěte do knihy narození, neobsahuje dohodu rodičů o příjmení dítěte, matriční úřad (rodná matrika) vyzve rodiče, aby se dodatečně

⁴¹ § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

dohodli o příjmení dítěte. Učiněnou písemnou dohodu o příjmení připojí formou dodatku k tiskopisu souhlasného prohlášení.

- b) V případě, že se rodiče v rámci souhlasného prohlášení o určení otcovství dohodnou tak, že určí odlišné příjmení pro dítě mužského pohlaví (např. po otci) a jiné pro dítě ženského pohlaví (např. po matce), není v současné době zákonný důvod pro odmítnutí takového souhlasného prohlášení a matriční úřad jej musí akceptovat (viz odpověď k dotazu č. 6 ZÁPISU 2015).
- c) V případě, že se rodiče v rámci souhlasného prohlášení o určení otcovství o příjmení dítěte **nedohodnou**, tj. zda dítě ponese příjmení po otci, nebo po matce, anebo ponese i nadále příjmení, které užívá v době určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, popř. se rodiče o příjmení dítěte **dohodli**, avšak **v rozporu s platnou právní úpravou**, tj. např., že dítě bude užívat současně 2 příjmení – po otci i po matce, matriční úřad vydá zamítavé správní rozhodnutí, proti kterému je možno se odvolat. Po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí matriční úřad učiní oznámení soudu⁴². Místo příjmení dítěte uvede slovo „nezjištěno“⁴³ a vydá dítěti rodný list. Poté, co soud určí příjmení dítěti, matrikář provede dodatečný záznam do knihy narození a vydá dítěti nový rodný list již s uvedeným příjmením.

26. Zapisování změn údajů o rodičích do knihy narození dítěte

Zápis příjmení matky po uzavření manželství do rodného listu dítěte. Na základě různé interpretace odpovědi na dotaz 36 bod 3 Zápisu z pracovní porady krajských úřadů Ministerstva vnitra dne 1. a 2. října 2015 (Zapisování změn údajů o rodičích do knihy narození dítěte), žádáme o sjednocení postupu v rámci všech matričních úřadů. Některé matriční úřady provádějí změnu příjmení matky vždy z úřední povinnosti, některé pouze na žádost matky.

KÚ KHK

Z důvodu nejednotného postupu matričních úřadů je nutné objasnit jejich oprávněnost v případě provedení změny údajů o rodičích do knihy narození dítěte, a to z úřední povinnosti. V případě, že rodiče dítěte uzavřeli sňatek, tak matrika nadále (příslušná podle místa uzavření sňatku rodičů) plní oznamovací povinnost na matriku narození jejich společného dítěte z úřední povinnosti. Jestliže se však matka dítěte vdala (jedná se o její druhý, třetí sňatek) a v souvislosti s novým sňatkem změnila příjmení, nemusí se plnit oznamovací povinnost na matriku narození jejího dítěte z úřední povinnosti, ale pouze na žádost.

KÚ ÚK

Změna jména nebo příjmení rodiče – zápis do rodného listu dítěte, změna jména nebo příjmení muže/ženy – zápis do oddacího listu

S ohledem na nejednotnost promítání změn jmen a příjmení rodičů dítěte do rodného listu dítěte navrhujeme vydat metodický pokyn za účelem sjednocení postupu matričních úřadů. Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hl. m. Prahy je toho názoru, že veškeré změny jmen a příjmení rodičů

⁴² § 19 odst. 6 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ § 4 odst. 3 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

dítěte, o jejichž promítnutí do matričního zápisu narození dítěte rodiče požádají, by měly být uvedeny pouze v poznámce rodného listu. Obdobně by mělo být postupováno v případě změny jména nebo příjmení snoubence po uzavření manželství. Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hl. m. Prahy se při kontrolní činnosti setkal s tím, že některé mimopražské matriční úřady promítají změnu jména nebo příjmení snoubence přímo do oddílu matričního dokladu týkajícího se jména, popř. jmen, a příjmení snoubence a poznámku proškrtávají. Takto vydaný oddací list je však zavádějící a není z něj patrná skutečnost, že snoubenec do manželství vstupoval s odlišným jménem nebo příjmením, ani od kdy nové jméno popř. jména, nebo příjmení užívá.

MHMP

V praxi se setkáváme s odlišným výkladem této problematiky. V případech, kdy rodiče dítěte uzavřeli po narození dítěte manželství, je oznamovací povinnost o změně příjmení matky dítěte matričními úřady plněna do matriky narození automaticky, z úřední povinnosti, bez žádosti matky dítěte (a bez ohledu na to, zda dítě před uzavřením manželství rodičů neslo příjmení matky nebo otce). Některé matriční úřady však oznamovací povinnost plní pouze na písemnou žádost matky dítěte a tuto žádost zasílají po uzavření manželství k zápisu do rodné matriky. Vzhledem k tomu, že praxe se v jednotlivých krajích liší, prosíme o sjednocení postupů v rámci celé republiky.

KÚ PA

- a) Uzavřeli-li rodiče manželství po narození svého dítěte, je podle našeho názoru třeba z úřední povinnosti provést dodatečný záznam do knihy narození dítěte. Došlo-li v této souvislosti ke změně příjmení, která se vztahuje na matku, otce nebo na nezletilé dítě, po provedení dodatečného záznamu je vydán nový rodný list. Rodné příjmení dítěte se *nemění*.
- b) Uzavřela-li matka dítěte manželství a v důsledku toho u ní došlo ke změně příjmení, která se vztahuje i na nezletilé dítě, oprava příjmení se v zápisu narození dítěte provede u dítěte i u matky z úřední povinnosti. Rodné příjmení dítěte se *nemění*.
- c) Uzavřela-li matka dítěte manželství, nebo byla-li jí povolena změna příjmení ve správním řízení, a „změna“ příjmení se *nevztahuje* na nezl. dítě, matriční úřad provede dodatečný záznam o změně příjmení matky v knize narození jejího dítěte *jen na žádost* na základě předloženého matričního dokladu (po uzavření manželství, nebo povolení změny příjmení). Aktuální údaj o příjmení matky dítěte matrikář ověří v AISEO.
- d) Byla-li povolena změna jména nebo příjmení některému z manželů *za trvání manželství*, z úřední povinnosti se povolená změna
 - *jména* vyznačí v knize narození manžela/manželky a v knize manželství; na rodném listu se vyznačí již v záhlaví a na vydaném oddacím listu pouze v oddíle poznámka;
 - *příjmení* vyznačí pouze v knize manželství a na oddacím listu v oddíle poznámka.

27. Provedení dodatečného záznamu o „změně“ jména a příjmení do matriční knihy a následné uvedení jména a příjmení na vydaném matričním dokladu

Provedení povolených změn a jejich uvedení na novém matričním dokladu (rodném listu, oddacím listu) se liší. Jedná se o volbu druhého jména, změnu jména, užívání cizojazyčné podoby, užívání příjmení v mužském tvaru, změna rodného příjmení V rámci sjednocení postupů žádáme o vyjádření, co budou matriční doklady, po uvedených změnách, obsahovat – tj. co bude uvedeno v záhlaví, co všechno se bude uvádět do poznámky (kdy automaticky, kdy na žádost - v rodném listu, v oddacím listu)

KÚ PA

Kam se promítne změna jména osoby na oddacím listu? Platí stále názor, že jakákoli změna dotýkající se údajů zapsaných na oddacím listu je zapisována do poznámky oddacího listu? Nebo je možné uvést aktuálně užívané jméno do záhlaví oddacího listu do kolonky „Jméno/a a příjmení, popř. rodná příjmení“ a do poznámky oddacího listu na žádost fyzické osoby napsat „Zde zapsaná/ý žena/muž užívala do dd. mm. rrrr. jméno xxxxx.“? Jak postupovat v případě pokud dojde ke změně jména i příjmení zároveň (např. po rozvodu manželství)? Zapiše se údaj o změně jména do předchozího odstavce (tzn. do záhlaví oddacího listu do kolonky „Jméno/a a příjmení, popř. rodná příjmení“ a údaj o změně příjmení do poznámky oddacího listu? Nebo se údaj o změně jména a příjmení, která proběhla ve společném správním řízení, zapiše pouze do poznámky oddacího listu?

KÚ VYS

Ve všech níže uvedených případech matriční úřad provede *dodatečný záznam* do příslušné matriční knihy a vydá matriční doklad v této podobě:

Č.	Úkon	Ustanovení zákona o matrikách	Dodatečný záznam do matriční knihy Uvedení jména/jmen a příjmení na matričním dokladu
1.	Uvedení jména/jmen na matričním dokladu podle původního zápisu, tj. v jiném než českém jazyce	§ 26 odst. 2	kniha narození - v záhlaví RL (např. Hans) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaný muž užíval <u>do</u> 30. 03. 2016 (datum provedení <i>dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) jméno „Jan“.“ kniha manželství – vždy pouze v poznámce OL
2.	Uvedení jména/jmen a příjmení SO ČR, který je příslušníkem národnostní menšiny, na matričním dokladu	§ 26 odst. 3	kniha narození - v záhlaví RL (např. Hans Hübner) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaný muž užíval <u>do</u> 30. 01. 2016 (datum provedení <i>dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) jméno a příjmení „Jan Hübner“.“ kniha manželství – vždy pouze v poznámce OL
3.	Užívání příjmení v nesprávné podobě	§ 58 odst. 5	viz dotaz č. 10 ZÁPISU 2015
4.	Prohlášení o užívání 2. jména	§ 62 odst. 4	kniha narození - v záhlaví RL (např. Eva Veronika) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena užívala <u>do</u> 30. 11.

			2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) jméno „Eva“. kniha manželství – vždy pouze v poznámce OL
5.	Užívání české podoby cizojazyčného jména	§ 63 odst. 2	kniha narození - v záhlaví RL (např. Marie) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena užívala <u>do</u> 30. 11. 2010 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) jméno „Mary“. kniha manželství – vždy pouze v poznámce OL
6.	Volba jména/jmen po osvojení	§ 66	kniha narození - v záhlaví RL
7.	Užívání příjmení žen v mužském tvaru	§ 69 § 69a	kniha narození (svobodná žena/dítě) – v záhlaví RL kniha manželství – v oddíle „Dohoda o příjmení“ kniha úmrtí (u cizinky) – v záhlaví úmrtního listu kniha narození (svobodní) – v záhlaví RL V poznámce bude vždy uvedeno, že „Zde zapsaná žena (dítě) užívá <u>od</u> 30. 11. 2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) příjmení „ <u>Novotný</u> “.“ (§ 69a/4 ZM) kniha manželství – vždy pouze v oddíle poznámka „Zde zapsaná žena užívá <u>od</u> 21. 12. 2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) příjmení „ <u>Bauer</u> “.“
8.	Užívání příjmení v souladu s pravidly české mluvnice	§ 69b	kniha narození (svobodná žena/dítě) – v záhlaví RL (Novotná) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena (dítě) užívala <u>do</u> 30. 11. 2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) příjmení „ <u>Novotný</u> “.“ kniha manželství – vždy pouze v oddíle poznámka V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena užívá <u>od</u> 21. 12. 2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) příjmení „ <u>Novotná</u> “.“
9.	Prohlášení o užívání 1, popř. 2 příjmení	§ 70 odst. 2	kniha narození - v záhlaví RL (např. Holá) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena (dítě) užívala <u>do</u> 30. 11. 2016 (<i>datum provedení</i>

			<i>dodatečného záznamu do matriční knihy) příjmení „Holá Novotná“.</i> kniha manželství – vždy pouze v poznámce OL V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena užívá <u>od</u> 21. 12. 2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) příjmení „Holá“.
10.	Prohlášení manželů o společném příjmení za trvání manželství	§ 70 odst. 4	kniha manželství – vždy pouze v oddíle poznámka „Zde zapsaní manželé užívají od 12. 12. 2016 společné příjmení Novák - Nováková. Prohlášení se vztahuje i na společné nezletilé děti manželů.“
11.	Užívání jména a příjmení SO ČR a současně SO jiného členského státu EU	§ 70a	kniha narození - v záhlaví RL (jméno/a a příjmení při narození dítěte nebo u osoby svobodné) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena (dítě) užívala do 30. 11. 2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) jméno a příjmení „.....“. kniha manželství – v poznámce OL (jméno/a i příjmení) V poznámce <i>na žádost</i> může být uvedeno, že „Zde zapsaná žena užívá <u>od</u> 21. 12. 2016 (<i>datum provedení dodatečného záznamu do matriční knihy</i>) jméno a příjmení „....“.
12.	Oznámení o užívání příjmení po rozvodu manželství	§ 71	kniha manželství – vždy pouze v oddíle poznámka „Zde zapsaná žena užívá <u>od</u> 21. 12. 2014 (<i>datum učinění oznámení příslušnému matričnímu úřadu, že se vrací k dřívějšímu příjmení</i>) příjmení „Nováková“.
13.	Příjmení po zrušení osvojení	§ 71a	kniha narození - v záhlaví RL
14.	Změna jména a příjmení	§ 74	kniha narození - v záhlaví RL (jméno/a a příjmení u osoby svobodné) U změny příjmení provedené po 1. 1. 2014 bude v poznámce <u>vždy</u> uvedeno, že „Rodné příjmení zde zapsaného dítěte je „....“. kniha manželství – v poznámce OL (jméno/a i příjmení)

28. Oprava zápisu v matriční knize podle předložené veřejné listiny (Fiamín x Fiamin)

„Změna“ příjmení fyzické osoby (vnuka) na základě předloženého rodného listu již zemřelého dědečka (např. Fiamín na Fiamin). Řešit tuto žádost vždy opravou

z úřední povinnosti, která by se týkala celé rodiny s chybně zapsaným příjmením, nebo „změnou“ příjmení pouze vnuka, který si o to žádá? Náš názor – opravu a dodatečný záznam provést pouze u konkrétní zletilé osoby (vnuka) a jeho nezletilých potomků.

KÚ KHK

Doporučujeme upozornit vnuka, že bude třeba z úřední povinnosti provést opravu jeho matričního zápisu (na správnou podobu Fiamin), popř. i zápisů jeho nezletilých dětí.⁴⁴

Přeje-li si vnuk nadále užívat své příjmení v nesprávné podobě (Fiamín), je možno postupovat podle ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách, jsou-li splněny podmínky v něm stanovené. Na uvedené by měl být rovněž upozorněn.

29. Zápis dohody o příjmení při uzavření manželství – španělská příjmení (před 1. 1. 2014)

Prosíme o sjednocení postupu zápisu španělských příjmení

V roce 1999 bylo uzavřeno manželství španělského občana a české občanky, byla uzavřena dohoda o příjmení dle tehdy platné metodiky Ministerstva vnitra:

Snoubenec: Javier Garcia Anuncibay

Snoubenka: Iva Novotná

Muž: Garcia

Žena: Garcia Novotná

Děti: Garcia – Garcia

Děti narozené z manželství ve Španělsku užívají příjmení Garcia Garcia Novotná/ý (po otci, po matce). Podle současné právní úpravy není možné takto provést zápis dohody příjmení. Žádáme o sjednocení postupu v případech, kdy již bylo takto příjmení zapsáno, zda vyzvat dotyčné k opravě nebo ponechat zápis dohody o příjmení v této podobě, případně učinit prohlášení dle § 58 odst. 5 zákona o matrikách.

KÚ KHK

Snoubenci při sňatečném obřadu prohlásí, že

- a) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným,
- b) si oba svá příjmení ponechají, nebo
- c) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení nemá být příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení.⁴⁵

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o rodině“), platný do 31. 12. 2013, upravoval dohodu o příjmení snoubenců po uzavření manželství obdobně.

Uzavřel-li tedy manželství pan Garcia Pérez se slečnou Novákovou, při uzavření manželství se mohli dohodnout, že

- a) budou užívat společné příjmení po muži, který užívá 2 příjmení, tj. Garcia Pérez - Garcia Pérezová (popř. v mužském tvaru, tj. Garcia Pérez) a jejich společné děti - Garcia Pérez - Garcia Pérezová;

⁴⁴ § 50 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ § 660 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

- b) budou užívat společné příjmení po ženě – Novák – Nováková, děti Novák – Nováková;
- c) si oba svá příjmení ponechají, tj. muž - Garcia Pérez, žena – Nováková, popř. Novák a dohodnou se na příjmení svých společných dětí (po otci, který užívá 2 příjmení, tj. Garcia Pérez - Garcia Pérezová, nebo po matce – Novák - Nováková).
- d) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení nemá být příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení – zde odkazujeme na odpověď k dotazu č. 14 ZÁPISU 2015 (připojované příjmení).

Matriční úřad postupoval v rozporu s platnou právní úpravou, když umožnil snoubencům dohodnout se jako na společném příjmení pouze na prvním příjmení muže, když tento vstupoval do manželství se 2 příjmeními.

Pokud matriční úřad v úředním styku zjistí uvedené pochybení, vyzve oba manžele, aby se dostavili na matriční úřad, a z úřední povinnosti je provedena oprava dohody o příjmení snoubenců/manželů v souladu s platnou právní úpravou. Zároveň manžele poučí o možnosti postupu podle ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách.

Pro úplnost na závěr uvádíme, že u příjmení dětí, které jsou SO ČR a zároveň SO jiného členského státu EU, je třeba při zápisu jejich narození primárně vycházet z dohody o příjmení dětí uvedené na oddacím listu rodičů (např. Garcia Pérez – Garcia Pérezová), resp. podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Následně je možný postup podle ustanovení 70a zákona o matrikách (u španělských příjmení např. Garcia^{po otci} Novák^{po matce}, atd.). K otázce rodného příjmení dítěte viz též odpověď k dotazu č. 19 tohoto zápisu (rodné příjmení „Garcia Novák“).

30. Změna příjmení svobodné ženy, vystavení matričních dokladů, rodné příjmení

Jak postupovat v případě, že žena – svobodná, plnoletá požádá o změnu příjmení po manželu své matky, nebo po příteli. Po povolené změně příjmení se vystaví nový rodný list – nahoru se uvede nové příjmení a do poznámky odkaz na rodné příjmení. Tato žena uzavře manželství s mužem (ne s bývalým druhem) a přijme jeho příjmení. Příjmení uvedené „nahoru v rodném listu“ ztratí svůj význam. Žena se dostaví na matriku a požaduje „opravu“ příjmení v rodném listu, které již neužívá a že nemá již opodstatnění v rodném listu.

KÚ KV

Příklad

Eva Nováková (svobodná) požádá o změnu příjmení na Holá. Povolená změna příjmení se vyznačí v knize narození, na rodném listu bude v záhlaví uvedeno příjmení po povolené změně (Holá) a v poznámce bude uvedeno, že rodné příjmení zde zapsané ženy je Nováková - tj. Holá, roz. Nováková.

Eva Holá, roz. Nováková uzavře manželství s Janem Starým a dohodnou se, že budou užívat společné příjmení Starý – Stará. Po uzavření manželství bude žena užívat příjmení Stará, roz. Nováková. Pokud by tato žena požádala o vydání druhopisu rodného listu, bude na něm opět v záhlaví uvedeno příjmení po povolené

změně (Holá) a v poznámce bude uvedeno, že rodné příjmení zde zapsané ženy je Nováková - tj. Holá, roz. Nováková.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, požadovanou opravu rodného listu nelze provést. V daném případě nelze aplikovat ustanovení § 50 zákona o matrikách, tj. provést opravu zápisu v matriční knize, protože podle uvedeného ustanovení se chybně zapsaným nebo nesprávným údajem rozumí takový údaj, který byl zapsán chybně v době provedení zápisu (viz bod 2 u dotazu č. 36 ZÁPISU 2015).

31. Změna příjmení občana, který žije v manželství s cizincem

Podle § 77/1 ZOM občan, který žije v manželství s cizincem, k žádosti o změnu příjmení předložil doklad o tom, že podle právního řádu jeho domovského státu uzná změnu příjmení, pokud se má tato změna vztahovat i na tohoto cizince. § 77/2 ZOM uvádí, že doklad se nepředkládá, pokud má cizinec povolen pobyt na území ČR. Jsou státy (např. Egypt), které změnu příjmení muže neuznávají, a tím vznikne problém s vystavením povolení k pobytu. V případě, že matrikářka nebude vyžadovat doklad o uznání příjmení a změnu povolí, některé státy změnu neuznají, na nové příjmení nebude vystaven nový cestovní doklad a zároveň nebude vystaveno ani povolení k pobytu pro cizince. Jak v tomto případě postupovat? Bude matrikářka vyžadovat doklad o uznání změny příjmení (i když má cizinec na území ČR povolen trvalý pobyt), anebo doklad vyžadovat nemá, i když je zřejmé, že povolením změny příjmení vzniknou manželům problémy?

KÚ ÚK

SO ČR, který žije v manželství s cizincem, k žádosti o změnu příjmení přiloží doklad o tom, že podle právního řádu jeho domovského státu tento stát uzná změnu příjmení, pokud se má změna příjmení vztahovat i na tohoto cizince.

Doklad se nepředkládá, pokud má cizinec povolen pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů.⁴⁶ Zákon o matrikách zde odkazuje na zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Z uvedeného vyplývá, že pokud tedy nemá cizinec povolen pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů, matrikář musí vždy vyžadovat, aby cizinec k žádosti o změnu příjmení přiložil doklad o tom, že podle právního řádu jeho domovského státu tento stát uzná změnu příjmení, pokud se má změna příjmení na něj vztahovat. Nebude-li tento doklad předložen, nemůže být změna příjmení povolena.

Pokud má cizinec povolen pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů, tento doklad předkládat nemusí. Matrikář však musí cizince poučit, že bude-li mu změna příjmení povolena, bude povinen v České republice užívat toto příjmení uvedené v matričním dokladu po povolené změně a aby zvážil, popř. se informoval ve svém domovském státě, zda mu v souvislosti s užíváním tohoto příjmení nevzniknou problémy (vydání nového cestovního dokladu, atd.). Záleží potom na manželích, zda se obrátí s žádostí o povolení změny svého příjmení na příslušný matriční úřad, či nikoliv.

⁴⁶ § 77 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Obdobně doporučujeme před uzavřením manželství informovat snoubence ve věci dohody o příjmení a případných komplikacích s jejím uznáním v domovském státě snoubence (např. Latinská Amerika, Filipíny, Itálie). Doporučujeme se snoubence přímo dotázat, zda si ověřil, že mu jeho domovský stát uzná jeho „nové příjmení“ po uzavření manželství. Je přitom nezbytné snoubencům zdůraznit, že po uzavření manželství je dohoda o příjmení manželů neměnná. Změna příjmení za trvání manželství je možná pouze za předpokladu, že budou splněny podmínky stanovené zákonem o matrikách.

32. Plná moc k podání žádosti o změnu jména/příjmení ve správním řízení

Pokud by byla dána plná moc k podání žádosti o změnu jména, příjmení ve správním řízení, a to jiné osobě osobou oprávněnou podle zákona o matrikách, musí být na takové plné moci ověřený podpis? Jeden z rodičů by například dal plnou moc k podání žádosti jiné osobě, která není druhým rodičem / oba rodiče by dali plnou moc jedné osobě při změně jména, příjmení u jejich dítěte. A pokud ano, jak akceptovat plnou moc, pokud by tato byla učiněna v zahraničí a před kým ji učinit?

KÚ SK

Jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců.⁴⁷

K žádosti o povolení změny jména nebo příjmení nezletilého dítěte musí být dále přiložen písemný souhlas druhého rodiče, nebo pravomocné rozhodnutí soudu nahrazující tento souhlas. Není-li souhlas činěn před matričním úřadem, který rozhoduje o změně jména, nebo příjmení nezletilého dítěte, musí být podpis na souhlasu s uvedenou změnou *úředně ověřen*.⁴⁸

K uvedenému, po konzultaci s odborem legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra, oddělením správního řízení, uvádíme následující.

Podle ustanovení § 72 odst. 1 zákona o matrikách lze příjmení změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců. Zákon přitom nevyžaduje osobní učinění předmětného úkonu, nelze tedy vyloučit ani případné zastoupení žadatele na základě plné moci (viz ust. § 33 správního řádu). Zákon o matrikách, jako zvláštní právní předpis, nestanoví, aby plná moc byla v tomto případě opatřena úředně ověřeným podpisem. Pokud jsou jako žadatelé ve správním řízení o změně jména/příjmení dítěte označeni oba zákonní zástupci (rodiče), jejichž zájmy si neodporují, mohou mít i stejného zástupce (viz ustanovení § 31 správního řádu).

Rozhodnutí ve věci změny jména/příjmení dítěte v případě, že se účastník řízení nechal zastoupit, doručuje správní orgán tomuto zástupci. Pro doručování se v tomto případě použije § 20 odst. 2 správního řádu, které stanoví, že písemnost, která se doručuje do vlastních rukou, lze doručit adresátovi, nebo též tomu, koho adresát k přijetí písemnosti zmocnil písemnou plnou mocí s úředně ověřeným podpisem; úřední ověření není třeba, pokud byla plná moc udělena před doručujícím

⁴⁷ § 72 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ § 76 odst. 1 a 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

orgánem. Zmocněnec se tedy písemnou plnou mocí s úředně ověřeným podpisem prokazuje provozovateli poštovních služeb až při přebírání písemnosti.

33. Změna příjmení na příjmení rodné – správní poplatek

V odstavci 1 části Osvobození u položky 11 sazebníku v příloze zákona o správních poplatcích je uvedeno: „Od poplatku podle této položky je osvobozena změna příjmení, k níž dochází prohlášením rozvedeného manžela, že přijímá opět své dřívější nebo příjmení rodné, ...“. Na základě tohoto znění se žadatelé domáhají osvobození od správního poplatku i v případě, že se vracejí na rodné příjmení, které není příjmením předchozím. Doporučujeme zvážit úpravu tohoto odstavce v novele zákona o správních poplatcích, aby nedocházelo k dvoustrannému výkladu.

KÚ KHK

Podle položky 11 sazebníku, který je uveden v příloze zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o správních poplatcích“), se za vydání povolení změny příjmení hanlivého, výstředního směšného, zkomoleného, cizojazyčného nebo *na dřívější* příjmení hradí správní poplatek ve výši 100,- Kč. Za vydání povolení změny jména nebo příjmení v ostatních případech se hradí správní poplatek ve výši 1.000,- Kč.

Dnem 1. 1. 2015 nabyl účinnosti zákon č. 249/2014 Sb., kterým se mění zákon o správních poplatcích. V položce 11 sazebníku, v ustanovení Poznámky, v bodě 4 se slova „nebo příjmení rodné“ zrušují, tzn., že *dřívějším příjmením se pro účely zákona o správních poplatcích rozumí jen nejbližší předcházející příjmení.*

Při vyměřování správního poplatku za povolení změny příjmení na dřívější příjmení tak postupuje matriční úřad následujícím způsobem.

Příklad

Žena postupně užívala příjmení **Nováková (rodné) – Malá – Holá – Slabá.**

1. Paní Slabá, která přijala příjmení svého manžela, může **do šesti měsíců** po rozvodu manželství oznámit matričnímu úřadu, že přijímá zpět své dřívější příjmení (Holá). Žádný správní poplatek se nehradí.
2. Pokud paní Slabá zmešká uvedenou šestiměsíční lhůtu, může požádat o povolení změny příjmení ve správním řízení na dřívější příjmení, tj. Holá. Za vydání povolení vybere matriční úřad správní poplatek ve výši 100,- Kč.
3. Požádá-li paní Slabá o povolení změny příjmení na Malá, Johnová, popř. jiné příjmení, uhradí správní poplatek ve výši 1.000,- Kč.

Na závěr na doplnění uvádíme, že pokud by paní Nováková (rodné příjmení) uzavřela jen jedno manželství s panem Malým, užívala po uzavření příjmení Malá a poté se rozvedla, mohla by do šesti měsíců po rozvodu manželství oznámit matričnímu úřadu, že přijímá zpět své dřívější příjmení, tj. Nováková, které je v tomto případě zároveň jejím příjmením rodným. Žádný správní poplatek by nehradila.

Podle našeho názoru není třeba iniciovat další změnu zákona o správních poplatcích.

34. Užívání příjmení po rozvodu manželství v mužském tvaru

Po rozvodu manželství žena oznámila, že přijímá zpět své rodné příjmení Nováková. Matrika provedla dodatečný záznam do knihy manželství, vydala oddací list s poznámkou a splnila oznamovací povinnost do AISEO.

Poté se žena dostavila na matriku v místě trvalého pobytu a požádala o užívání příjmení Nováková v mužském tvaru Novák. Jaký je správný postup matriky?

Zašle se prohlášení o užívání příjmení ženy v mužském tvaru k provedení dodatečného záznamu pouze do knihy manželství nebo se promítne až do rodné matriky, když stávající příjmení je rodným příjmením ženy? Zákon o matrikách v § 73a upravuje pouze situace, kdy fyzickým osobám, které změnilly osobní stav, byla povolena změna příjmení. Užívání změny příjmení v mužském tvaru však není změnou příjmení. Má se v tomto případě analogicky použít ustanovení § 73a a dodatečný záznam provést pouze do matriky manželství? Pokud bude dodatečný záznam proveden pouze do knihy manželství, ženě se nezmění rodný list a její příjmení v AISEO bude Novák, rozená Nováková. Pokud by se ustanovení § 73a na tyto situace nevztahovalo, jaký by byl správný postup matriky? Pokud by se dodatečný záznam provedl do knihy manželství i do knihy narození, nabízejí se tyto otázky: Kterým dnem by tato změna nabývala účinnosti? Dnem provedení dodatečného záznamu do knihy manželství? Která matrika by plnila oznamovací povinnost do AISEO tak, aby se v AISEO změnilo i rodné příjmení? Jak by pak měl vypadat dodatečný záznam v knize narození – musí z něho vyplývat datum účinnosti změny. Jak by měly vypadat matriční doklady?

Magistrát města Ostravy

Příklad

Svobodní snoubenci (Malý a Nováková) se při uzavření dohodli, že budou užívat společné příjmení po muži, tj. Malý – Malá. Toto manželství bylo rozvedeno. Žena do šesti měsíců po rozvodu manželství oznámila matričnímu úřadu, že přijímá zpět své dřívější příjmení (Nováková), které je jejím příjmením rodným a zároveň požádala o užívání tohoto příjmení v mužském tvaru „Novák“.

Matriční úřad, který vede knihu manželství, v níž je manželství zapsáno,

- a) provede dodatečný záznam do knihy manželství a vydá nový oddací list, na němž bude v oddíle poznámka uveden údaj o rozvodu tohoto manželství a dále, že „Zde zapsaná žena užívá od 21. 4. 2017 (datum učinění oznámení příslušnému matričnímu úřadu, že se vrací k dřívějšímu příjmení) příjmení „Novák“.“
- b) postoupí jedno vyhotovení potvrzení o navrácení se k dřívějšímu příjmení spolu s žádostí rozvedené manželky o užívání tohoto dřívějšího (rodného) příjmení v mužském tvaru matričnímu úřadu, který vede knihu narození, v níž je narození rozvedené manželky zapsáno. Matriční úřad provede dodatečný záznam o užívání příjmení v mužském tvaru (§ 69a zákona o matrikách) a vydá rodný list, na němž již bude příjmení rozvedené manželky uvedeno v podobě „Novák“ (rodné příjmení této ženy je „Novák“). Vyhotovený rodný list zašle rozvedené manželce.

35. Změna příjmení zletilého osvojenec – správní poplatek

V jaké výši vybrat správní poplatek v případě, že osvojenec, který byl osvojen jako nezletilý má příjmení po osvojitelích. V současné době je již zletilý a žádá o změnu příjmení na své původní příjmení, které měl před osvojením. Lze příjmení, které měl v době svého narození, posoudit jako příjmení dřívější a tudíž mu bude vyměřen správní poplatek za povolení změny příjmení 100 Kč dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích?

KÚ ÚK

Požádá-li dnes již zletilý osvojenec o změnu příjmení na příjmení dřívější, které užíval před osvojením, podle našeho názoru, uhradí správní poplatek ve výši 100,- Kč podle položky 11 písm. a) sazebníku uvedeného v příloze zákona o správních poplatcích.

36. Změna pohlaví – zahájení a ukončení léčby, neutrální jméno a příjmení, změna jména a příjmení, vystavování matričních dokladů, změna pohlaví v cizině

Je zahájena léčba pro změnu pohlaví a fyzická osoba požádá (se souhlasem lékaře) o změnu jména a příjmení na neutrální podobu. V praxi jsme se setkali s odlišnými postupy u již vyhotovených matričním dokladů. Dle našeho názoru, jelikož nedošlo k ukončení léčby, se po provedené změně na neutrální tvar, uvede tento již v záhlaví matričního dokladu, v poznámce bude uveden text: rodné příjmení zde zapsané/ho je xxx. Bude se zde také uvádět, že do data užíval jméno v podobě xxx? Pokud ano – automaticky nebo na žádost?

KÚ PA

Matriční úřad povolí na základě žádosti fyzické osoby a potvrzení poskytovatele zdravotních služeb změnu jména, popřípadě jmen, a příjmení

- a) na neutrální jméno a příjmení, byla-li zahájena léčba pro změnu pohlaví, nebo
- b) na jiné jméno, popřípadě jména, a příjmení, byla-li léčba pro změnu pohlaví dokončena.

Nepožádá-li fyzická osoba po změně pohlaví o změnu jména a příjmení, matriční úřad uvede v knize narození její příjmení v souladu s pravidly české mluvnice ve tvaru odpovídajícím novému pohlaví; jméno do knihy narození nezapiše a učiní o tom oznámení soudu.⁴⁹

Dodatečný záznam o změně pohlaví se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb, který je povinen toto potvrzení oznámit matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů ode dne provedení změny pohlaví. Dnem změny pohlaví je den uvedený v tomto potvrzení. Vzor potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o zahájení a ukončení léčby pro změnu pohlaví stanoví Ministerstvo vnitra prováděcím právním předpisem.⁵⁰

⁴⁹ § 72 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ § 17a zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě změny pohlaví a s tím související změny jména a příjmení je třeba rozlišovat 2 fáze:

1. zahájení léčby pro změnu pohlaví - dokládá se „*Potvrzením o zahájení léčby pro změnu pohlaví*“; vzor tohoto potvrzení je uveden v příloze č. 5 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, ve znění pozdějších předpisů;
2. ukončení léčby pro změnu pohlaví - dokládá se „*Potvrzením o ukončení léčby pro změnu pohlaví*“; vzor tohoto potvrzení je uveden v příloze č. 6 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pouze upozorňujeme, že osoba, u které byla léčba pro změnu pohlaví zahájena, nežádá o změnu jména a příjmení na neutrální se *souhlasem lékaře*, jak je uvedeno v dotazu KÚ PA. Tato osoba předkládá matričnímu úřadu *Potvrzení o zahájení léčby pro změnu pohlaví*, na základě kterého může požádat o změnu jména a příjmení na neutrální. Žádný speciální souhlas lékaře nad rámec tohoto potvrzení zákon o matrikách nevyžaduje.

1. Zahájení léčby pro změnu pohlaví

V případě, že léčba pro změnu pohlaví byla u fyzické osoby zahájena a tato osoba si přeje změnu svého jména a příjmení na neutrální (Karel Novák → René Nováků), předloží matričnímu úřadu „*Potvrzení o zahájení léčby pro změnu pohlaví*“, vyplněné příslušným poskytovatelem zdravotních služeb a požádá o změnu svého jména a příjmení ve správním řízení, v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o matrikách.

O žádosti o povolení změny jména a příjmení rozhoduje matriční úřad, v jehož správním obvodu je žadatel přihlášen k trvalému pobytu, případně matriční úřad podle místa jeho posledního trvalého pobytu na území České republiky (není-li žadatel na území České republiky přihlášen k trvalému pobytu), případně Úřad městské části Praha 1, pokud žadatel na území České republiky nebyl nikdy přihlášen k trvalému pobytu.⁵¹

Matriční úřad vydá rozhodnutí o povolení změny jména a příjmení na požadované neutrální jméno a příjmení. Změna jména a příjmení je v případě změny pohlaví osvobozena od úhrady správního poplatku⁵². Matriční úřad, který rozhodnutí o povolení změny jména a příjmení vydal, následně podle ustanovení § 83 odst. 1 zákona o matrikách splní oznamovací povinnost vůči matričnímu úřadu, v jehož knize narození je narození této osoby zapsáno, k provedení zápisu do knihy narození a vystavení nového rodného listu.

Matriční úřad, v jehož knize narození je narození osoby zapsáno, provede dodatečný záznam do knihy narození a osobě vydá nový rodný list, kdy se povolená změna jména a příjmení promítne již v záhlaví rodného listu. Rodné číslo a rodné příjmení osoby se nemění (René Nováků, roz. Novák). V poznámce rodného listu bude uvedena poznámka o tom, že rodným příjmením zde zapsaného muže je

⁵¹ § 74 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵² Položka 11, část Osvobození, bod 3. sazebníku uvedeného v příloze zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

„Novák“. Na žádost může být v poznámce rodného listu uvedeno, že zde zapsaný muž užíval do ... jméno a příjmení „Karel Novák“.

2. Ukončení léčby pro změnu pohlaví

- a) V případě, že léčba pro změnu pohlaví již byla ukončena a osoba již užívá neutrální jméno a příjmení, matriční úřad, v jehož knize narození je narození osoby zapsáno, obdrží od poskytovatele zdravotních služeb⁵³ „Potvrzení o ukončení léčby pro změnu pohlaví“, případně může být uvedené potvrzení předloženo přímo osobou, u níž ke změně pohlaví došlo.

Matriční úřad následně provede dodatečný záznam o změně pohlaví do knihy narození a požádá Ministerstvo vnitra, odbor správních činností, oddělení rodných čísel, o poskytnutí nového rodného čísla (viz Informace č. 27/2016 ze dne 29. prosince 2016). Matriční úřad následně osobě vydá nový rodný list, ve kterém bude uvedeno pohlaví po provedené změně a nové rodné číslo (ve shora uvedeném případě René Nováků, roz. Nováků, pohlaví „F“). Dochází také ke změně rodného příjmení⁵⁴. Matriční úřad poté zapíše změnu pohlaví do AISEO prostřednictvím formuláře CzechPOINT „Zápis změny pohlaví do AISEO“.

Následně může tato osoba ženského pohlaví, které již byl vystaven rodný list s uvedeným pohlavím ženským, požádat příslušný matriční úřad⁵⁵ o změnu svého jména a příjmení na nové jméno a příjmení odpovídajícímu novému pohlaví (René Nováků (F) → nově Simona Malá (F)). Změna jména a příjmení je v tomto případě opět osvobozena od úhrady správního poplatku⁵⁶. Matriční úřad, který rozhodnutí o povolení změny jména a příjmení vydal, následně podle ustanovení § 83 odst. 1 zákona o matrikách splní oznamovací povinnost vůči matričnímu úřadu, v jehož knize narození je narození této osoby zapsáno, k provedení dodatečného záznamu do knihy narození a vystavení nového rodného listu. Změna jména a příjmení osoby se promítne již do záhlaví rodného listu, v poznámce rodného listu nebude nic uvedeno. Dochází také ke změně rodného příjmení (tj. rodné příjmení této ženy je „Malá“).⁵⁷

Upozorňujeme, že změna jména a příjmení na jméno a příjmení odpovídající novému pohlaví je možná až po provedené změně pohlaví a po vydání nového rodného listu s již uvedeným novým pohlavím, např. René Nováků (M) → po změně pohlaví René Nováků (F) požádá již jako žena o změnu svého jména a příjmení → nově Simona Malá (F). V případě, že by tento postup nebyl dodržen (tj. o změnu jména a příjmení na ženské by žádala osoba stále mužského pohlaví – René Nováků (M)), došlo by k porušení ustanovení § 62 odst. 1 zákona o matrikách (*fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak*) a ustanovení § 69 odst. 1 zákona o matrikách (*příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice*).

⁵³ § 17a zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ § 68 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ § 74 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ Položka 11, část Osvobození, bod 3. sazebníku uvedeného v příloze zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁷ § 68 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- b) V případě, že léčba pro změnu pohlaví již byla ukončena a osoba dosud neužívala neutrální jméno a příjmení, matriční úřad uvede v knize narození její příjmení v souladu s pravidly české mluvnické ve tvaru odpovídajícím novému pohlaví (Novák → Nováková), jméno do knihy narození nezapíše (uvede „nezjištěno“) a učiní o tom oznámení soudu.⁵⁸

Praxe matričních úřadů při aplikaci ustanovení § 72 odst. 5 zákona o matrikách je taková, že po provedení dodatečného záznamu o změně pohlaví do knihy narození osoby, která nepožádala o změnu svého jména a příjmení na neutrální před změnou pohlaví, vydají této osobě nový rodný list s příjmením odpovídajícím novému pohlaví (Nováková) a jméno neuvedou („nezjištěno“). Zároveň matrikář poučí tuto osobu o tom, že v souladu s ustanovením § 72 odst. 5 zákona o matrikách je povinen učinit oznámení soudu ve věci určení jména této osoby. Zákon o matrikách ani jiný právní předpis však nestanoví lhůtu pro učinění takového oznámení soudu (předpokládáme, že matriční úřady tak činí bezodkladně). Matriční úřad, který provedl dodatečný záznam o změně pohlaví do matriční knihy, po upozornění žadatele o nezbytnosti podání žádosti o změnu jména, kontaktuje v zájmu dobré správy matriční úřad podle místa jeho trvalého pobytu a ověří, zda byla žádost o změnu jména žadatelem podána. Pokud bude zjištěno, že žadatel v přiměřené lhůtě o změnu jména nepožádal, matriční úřad, který provedl dodatečný záznam o změně pohlaví do matriční knihy, učiní oznámení soudu v souladu s ust. § 72 odst. 5 zákona o matrikách.

Na základě pravomocného rozhodnutí soudu o určení jména matriční úřad provede dodatečný záznam do knihy narození a vydá této osobě nový rodný list.

Na závěr uvádíme, že chirurgické výkony směřující ke změně pohlaví lze na území České republiky provést pacientovi, který neuzavřel manželství nebo který nevstoupil do registrovaného partnerství anebo do obdobného svazku osob stejného pohlaví v cizině, popřípadě prokáže, že jeho manželství nebo registrované partnerství anebo obdobný svazek zaniklo.⁵⁹

Změna pohlaví nemá vliv na osobní stav člověka, ani na jeho osobní a majetkové poměry; manželství nebo registrované partnerství však zaniká.⁶⁰ K zániku manželství nebo registrovaného partnerství v případě změny pohlaví osoby, která je v platném manželství nebo registrovaném partnerství, tedy dojde *ex lege* v ten den, který je vyznačen poskytovatelem zdravotních služeb v potvrzení jako den změny pohlaví a tento den by měl být promítnut i do knihy manželství, resp. knihy registrovaného partnerství. S ohledem na citované ustanovení § 21 odst. 2 písm. b) zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, by uvedený případ mohl nastat v případě změny pohlaví, provedené v cizině, u osoby, která žije v platném manželství nebo registrovaném partnerství.

Ve věci změny pohlaví a neutrálního jména a příjmení dále odkazujeme na Informaci č. 15/2017 (bod II.) a dále na odpověď k dotazu č. 8 ZÁPISU 2015.

⁵⁸ § 72 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ § 21 odst. 2 písm. b) zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ § 29 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Změna pohlaví v cizině

Již v minulosti jsme se setkali s případy, kdy k zahájení a častěji i přímo k dokončení léčby pro změnu pohlaví došlo v cizině, avšak zápis narození osoby byl proveden v matriční knize na území České republiky. Osoby, u nichž byla léčba pro změnu pohlaví zahájena/dokončena v cizině, však nedisponují potvrzením uvedeným v příloze č. 5, resp. 6 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale obdobným, cizozemským potvrzením. S žádostí o vyjádření v této věci jsme se proto obrátili na Ministerstvo zdravotnictví, které je gestorem zákona o specifických zdravotních službách, a souvisejících právních předpisů v této oblasti.

Ministerstvo zdravotnictví nám k této věci sdělilo, že **poskytovatelům zdravotních služeb nepřísluší vydávat potvrzení o provedení léčby jiným poskytovatelem**, a to bez rozdílu, zda má tento poskytovatel sídlo na území ČR, nebo zda jde o péči poskytnutou zahraničním poskytovatelem mimo území ČR.

Pokud by Ministerstvo zdravotnictví připustilo, aby se český poskytovatel zdravotních služeb vyjadřoval k provedení změny pohlaví zahraničním poskytovatelem, musel by mít patrně k dispozici kompletní zahraniční zdravotnickou dokumentaci osoby, které byla změna pohlaví provedena. Na základě této dokumentace by pak možná mohl poskytovatel případ posoudit a předat dotčené osobě vyjádření, že z předložené zdravotnické dokumentace vyplývá, že jí byla provedena (byla zahájena) změna pohlaví k tomu příslušným zahraničním subjektem.

Ministerstvo zdravotnictví však zdůraznilo, že i pokud by takový výklad připustilo, **nemá žádný poskytovatel zdravotních služeb povinnost učinit vyjádření k provedení změny pohlaví v zahraničí a toto vyjádření předat osobě, které byla změna provedena, resp. přepsat zahraniční potvrzení bez dalšího do předepsaného českého formuláře**. Ze strany matričního úřadu tak není možné takovýto postup požadovat.

Obecně tak platí, že není možné, aby český poskytovatel zdravotních služeb zahraniční potvrzení o změně pohlaví přepisoval do formuláře stanoveného v příloze č. 5 a 6 matriční vyhlášky. Zároveň není možné, aby český poskytovatel zdravotních služeb potvrdil změnu pohlaví provedenou osobě v cizině, a to vyplněním potvrzení uvedeného v příloze č. 5 a 6 matriční vyhlášky.

Určení, který zahraniční doklad o provedení změny pohlaví bude postačovat k zápisu změny pohlaví do matriční knihy, včetně požadavku na jeho překlad a vyšší ověření, tak zůstává plně v kompetenci Ministerstva vnitra, jakožto gestora zákona o matrikách a matriční vyhlášky.

K uvedenému sdělujeme, že zapracování obsahových a formálních požadavků na zahraniční potvrzení o zahájení, resp. ukončení léčby pro změnu pohlaví, se zvažuje v připravované novele zákona o matrikách.

Do doby nabytí účinnosti této novely je však nezbytné stanovit postup, který bude ze stran matričních úřadů aplikován v těchto případech.

Ministerstvo vnitra má za to, že pokud si fyzická osoba v rámci rovného přístupu ke zdravotním službám nechá provést změnu pohlaví v cizím státě, musí jí být tato změna uznána i v ČR. Předpokladem provedení zápisu změny pohlaví do matriční knihy pak bude, že listina potvrzující tuto změnu bude splňovat náležitosti veřejné listiny (tj. vyšší ověření, je-li u daného státu vyžadováno, a úřední překlad do českého jazyka) a zároveň bude obsahovat skutečnosti nezbytné pro provedení zápisu do matriční knihy. Z potvrzení musí být přitom jednoznačně patrné, komu byla změna pohlaví provedena (zejm. jméno, příjmení, datum a místo narození osoby), kdo změnu pohlaví provedl (název a sídlo poskytovatele zdravotních služeb, podpis oprávněné osoby a razítko), jaké je pohlaví osoby po provedené změně a kdy ke změně pohlaví došlo (tj. konkrétní den změny pohlaví).

37. Rozhodnutí soudu o změně příjmení nezletilého

Podle ust. § 74 odst. 1 ZOM: „O žádosti o povolení změny jména nebo příjmení rozhoduje matriční úřad, v jehož správním obvodu je žadatel přihlášen k trvalému pobytu; u nezletilých dětí rozhoduje matriční úřad v místě trvalého pobytu dítěte.“. V praxi jsme se již setkali s případy, kdy o změně příjmení nezletilého dítěte, v rámci řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, rozhodl soud, a to např. v jednom z výroků rozhodnutí. Jak s takovým rozhodnutím nakládat? Jakým způsobem má matriční úřad postupovat?

KÚ LK

Na poradě byla poskytnuta informace o společném jednání zástupců odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra s místopředsedy Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu.

Dále v této věci plně odkazujeme na Informaci č. 20/2017 ve věci návrhu na zahájení kompetenčního sporu podle zákona č. 131/2002 Sb.

38. Právní účinky rozhodnutí o povolení změny jména nebo příjmení

V ust. § 74 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je uvedeno, že: „Rozhodnutí je vykonatelné nabytím právní moci nebo pozdějším dnem, který je v jeho výrokové části uveden. Rozhodnutí je předběžně vykonatelné, pokud odvolání nemá odkladný účinek.“. V zákoně o matrikách - v § 61 odst. 1 ZOM je uvedeno, že: „Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku jméno, popřípadě jména, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu.“. Identicky též § 68 odst. 1 ZOM: „Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu.“. Máme za to, že žadatel je oprávněn/povinen užívat své nové jméno nebo příjmení již ode dne nabytí právní moci rozhodnutí matričního úřadu o povolení změny jeho jména nebo příjmení, nikoli až od data provedení zápisu v MK, resp. od vydání nového MD (dle úpravy v ZOM). Matriční úřad, který vydal předmětné rozhodnutí, by v případě osobního převzetí rozhodnutí o povolení změny jména nebo příjmení žadatele, který se vzdal práva podat odvolání, oddělil vyznačenou část jeho občanského průkazu [§ 12 odst. 1 písm. c) bod 1. zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů] a vydal potvrzení

o změně údajů zapisovaných do občanského průkazu. Právní účinky by nastaly dnem nabytí právní moci rozhodnutí.

KÚ LK

Správní řád, nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.⁶¹ Podle našeho názoru tak nemůže existovat případ, kdy by byla ustanovení správního řádu v kolizi s ustanoveními zákona o matrikách, neboť zákon o matrikách je ve vztahu ke správnímu řádu zákonem speciálním.

Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku jméno, popřípadě jména, a příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu.⁶²

Nikterak nezpochybňujeme datum nabytí právní moci rozhodnutí o povolení změny jména nebo příjmení. Na základě pravomocného rozhodnutí matriční úřad provede dodatečný záznam do příslušného svazku matriční knihy, vydá matriční doklad a od tohoto dne je dotčená fyzická osoba povinna užívat jméno nebo příjmení po povolené změně (viz citované ustanovení § 61 odst. 1 a § 68 odst. 1 zákona o matrikách).

Povinnost užívat příjmení po povolené „změně“ jména nebo příjmení tedy nastává:

- dnem učinění oznámení o navrácení se k dřívějšímu příjmení po rozvodu manželství,
- v ostatních případech dnem provedení dodatečného záznamu do příslušné matriční knihy a vydání matričního dokladu.

39. Uvádění osobních a zeměpisných jmen a názvů států do matričních knih a matričních dokladů

Dle informace PhDr. Knappové, CSc. existují tabulky pro přepis zeměpisných názvů i osobních jmen (Kartografická společnost u OSN) do angličtiny, schválené v roce 2012, kterými se údajně řídí Ukrajina, Litva, Rusko... Dotaz: Jedná se o oficiální tabulky pro přepis jmen, kdy je možné takto přepsané příjmení akceptovat jako pravopisně správný tvar příjmení?

KÚ KHK

Dotaz KÚ KHK je třeba rozdělit do tří oblastí:

- 1. Uvádění osobních jmen do matričních knih a matričních dokladů**
- 2. Uvádění zeměpisných jmen do matričních knih a matričních dokladů**
- 3. Uvádění názvů cizích států do matričních knih a matričních dokladů**

Ad 1) Uvádění osobních jmen do matričních knih a matričních dokladů

Ve věci uvádění osobních jmen plně odkazujeme na Informaci č. **15/2017** ze dne 20. dubna 2017 a rovněž na odpověď k dotazu č. **13 ZÁPISU 2015**.

⁶¹ § 1 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁶² § 61 odst. 1 a § 68 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ad 2) Uvádění zeměpisných jmen do matričních knih a matričních dokladů

Snaha o standardizaci geografického názvosloví vyplývá z mezinárodních konferencí OSN v této věci, přičemž prioritní je standardizace každého jména geografického (topografického) objektu na světě. Každé standardizované jméno musí náležet ke konkrétnímu geografickému objektu s přesně zjištěnou polohou.

Konference OSN o standardizaci geografických jmen (*United Nations Conference of the Standardization of Geographical Names*), Skupina expertů OSN na geografická jména (*United Nations Group of Experts on Geographical Names – UNGEGN*) a Pracovní skupina pro exonyma (*Working Group on Exonyms*) plní především koordinační úlohu vůči specializovaným orgánům jednotlivých členských států OSN v oblasti standardizace geografických jmen. V České republice je tímto orgánem Český úřad zeměměřičský a katastrální (dále jen „ČÚZK“), který zabezpečuje jednotné provádění standardizace v souladu s pokyny a doporučeními shora uvedených orgánů/pracovních skupin OSN. Názvoslovná komise ČÚZK zpracovává rovněž *Jazyková pravidla pro standardizaci jmen sídelních a nesídelních geografických objektů z území mimo Českou republiku* (dostupné z http://www.cuzk.cz/Predpisy/Resortni-predpisy-a-opatreni/Resortni-predpisy-a-opatreni/160277222_Jazykova-pravidla-mimo-CR.aspx). Možné využívání této publikace při matriční činnosti bylo v rámci porady se zástupci krajských úřadů řešeno, nicméně pravidla uvedená v této publikaci by měla být zapracována do schválených seznamů českých exonym, proto odkaz na tento materiál připojujeme pouze pro zajímavost a k případnému využití. Matrikáři budou primárně využívat seznamy exonym obsažené v níže uvedených publikacích.

Názvy cizozemských měst

Níže je uveden přehled publikací obsahujících seznamy standardizovaných exonym (*exonymum* = *česká podoba jména geografického objektu za ležícího za hranicemi ČR*). Standardizovaná exonyma jsou exonyma, která jsou schválena a publikována ČÚZK. Za standardizovaná jsou považována i exonyma publikovaná po předchozím schválení ČÚZK, např. ve slovnících a příručkách českého jazyka.

Standardizovaná geografická jména se zveřejňují v publikacích z řady Geografické názvoslovné seznamy OSN – ČR. Seznam publikací ČÚZK vydaných v ediční řadě „Geografické názvoslovné seznamy OSN – ČR“ je dostupný na webových stránkách: <http://cuzk.cz/Zivotni-situace/Poradci-a-poradni-organy/Nazvoslovna-komise-CUZK/Geograficke-nazvoslovne-seznamy/Seznam-nazvoslovných-publikací-CUZK.aspx>.

Upozorňujeme, že Seznamy geografických jmen publikované ve shora uvedené edici jsou platné vždy do nového vydání příslušného seznamu.

Při uvádění zeměpisných jmen do matričních knih a na matriční doklady proto doporučujeme používat seznamy uvedené v následujících publikacích:

- ***Index českých exonym***. Praha: Český úřad zeměměřičský a katastrální, 2011.
- ***Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost***. Praha: ACADEMIA, 2014.
- ***Pravidla českého pravopisu***. Praha: ACADEMIA, 2010.

Při uvádění zeměpisných jmen platí, že pokud je v uvedených publikacích stanoveno české exonymum, použije se primárně toto exonymum. Pokud české exonymum není, použije se název uvedený v úředním překladu cizozemského matričního dokladu. Úřední překlad přitom musí být proveden v souladu Nařízením vlády.

Příklad

*V úředním překladu rodného listu rodiče dítěte je uvedeno jako místo jeho narození „Kamjanec-Podilskyj“ → do matriční knihy a matričního dokladu se zapíše „**Kamenec Podolský**“, neboť uvedené místo má české exonymum.*

Do matriční knihy v tomto případě matrikář již do příslušné rubriky uvede český název daného místa, přičemž o této skutečnosti není dle našeho názoru třeba uvádět žádnou poznámku do oddílu „*Záznamy a opravy před podpisem*“ v matriční knize.

V případě, že bude z matriční knihy, ve které není dané místo uvedeno českým exonymem, vydáván druhopis matričního dokladu, měl by tento obsahovat již správný český název daného místa. V tomto případě je třeba do oddílu „*Dodatečné záznamy a opravy*“ v matriční knize uvést údaj o této skutečnosti např.: „*Dle Indexu českých exonym (2011) je český název místa narození zde zapsaného muže „Kamenec Podolský“; Dle seznamu zeměpisných jmen Slovníku spisovné češtiny (2014) je český název místa narození zde zapsané ženy „Záporoží“; Dle seznamu zeměpisných jmen Pravidel českého pravopisu (2010) je český název místa narození matky dítěte „Damašek“.*“.

Poznámka

Upozorňujeme, že tlumočníci v některých případech ponechávají v úředních překladech názvy míst ve znění tak, jak jsou uvedeny na cizozemské listině (*Kraków, Kamjanec-Podilskyj, Hanoi*). Ze strany matričního úřadu však není možné vyžadovat opatření nového úředního překladu, neboť tlumočníci nemají žádnou zákonnou povinnost uvádět zeměpisné názvy českými exonymy. Nelze však považovat za chybu, pokud tlumočník již v překladu použije správný český název (*Krakov, Kamenec Podolský, Hanoj*).

Použití zkratk v názvech obcí

Zkratka lze v zápisech užívat jen tehdy, jestliže jsou běžné a není-li to na závadu úplnosti a jasnosti provedeného zápisu. Nelze však zkracovat jméno, popřípadě jména, označení rodinného stavu a názvy obcí.⁶³

Uvedený požadavek platí i pro místa (obce) nacházející se v cizině.

Příklad:

*Velykyj Byčkov → zapíše se „**Velykyj Byčkov**“ (nikoliv „V. Byčkov“)*

*Kosivska Poljana → zapíše se „**Kosivska Poljana**“ (nikoliv „K. Poljana“)*

Pokud má však takové místo zároveň české exonymum, uvede se primárně toto české exonymum.

⁶³ § 11 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Současné názvy některých cizozemských míst

Některá cizozemská místa v průběhu let změnila svůj název, osoby však mohou disponovat matričními doklady ještě s původními názvy těchto míst.

Názvy obcí a okresů nebo států se v matričním dokladu uvádějí názvem existujícím v době vydání matričního dokladu, který se uvede i do matriční knihy. Na žádost lze původní název uvést do poznámky matričního dokladu.⁶⁴

Do matriční knihy, matričních dokladů a dokladů vydávaných podle zákona o státním občanství, se dané místo matriční události v cizině uvede proto vždy současným názvem. Pokud má však tento současný název zároveň české exonymum, uvede se primárně toto české exonymum.

Příklad

*Celinograd → nyní **Astana***
*Kujbyšev → nyní **Samara***
*Frunze → nyní **Biškek***

V případě, že bude z matriční knihy, ve které není dané místo uvedeno současným názvem, vydáván druhopis matričního dokladu, bude tento obsahovat již současný název daného místa. Pokud má však tento současný název české exonymum, uvede se primárně toto české exonymum. V takovém případě je třeba do oddílu „*Dodatečné záznamy a opravy*“ v matriční knize uvést poznámku o této skutečnosti např. *Současný název místa narození otce dítěte je „Zlín“*.

Poznámka

Některé osoby stále disponují matričními doklady, ve kterých je místo matriční události v cizině uvedeno dřívějším názvem. Předložení takového matričního dokladu matrikář nemůže odmítnout. Upozorňujeme, že tlumočníci nemají povinnost zjišťovat současné názvy míst a takto je uvádět v překladech. Nelze tedy považovat za chybu, pokud je předložen úřední překlad cizozemského matričního dokladu, který obsahuje dřívější název daného místa matriční události. Někteří tlumočníci však již v nových úředních překladech uvádějí současné názvy. Ani tento postup nelze považovat za chybný.

Dva cizozemské matriční doklady téže osoby v různých jazycích

V případě, že osoba předloží cizozemské matriční doklady vyplněné v různých jazycích (typicky např. rodný list v ruském jazyce, oddací list v ukrajinském jazyce), doporučujeme zapsat název daného místa podle matričního dokladu v jazyce té země, na jejímž území se dané místo nachází (v případě, že toto místo má zároveň české exonymum, uvede se vždy primárně toto exonymum).

Příklad

1. *Osoba se narodila na Ukrajině. Místo jejího narození je v jejím rodném listu uvedeno v ruském jazyce „Žitomir“. V oddacím listě téže osoby je toto místo uvedeno v ukrajinském jazyce „Žytomyr“. Do matriční knihy, matričního*

⁶⁴ § 24 odst. 3 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

dokladu a dokladu vydávaného podle zákona o státním občanství bude proto uvedeno toto místo v ukrajinském jazyce, tj. Žytomyr, neboť dané místo se nachází na území Ukrajiny a zároveň nemá české exonymum.

- 2. Osoba se narodila na Ukrajině. Místo jejího narození je v jejím rodném listě uvedeno v ruském jazyce „Charkov“. V oddacím listě téže osoby je toto místo uvedeno v ukrajinském jazyce „Charkiv“. Do matriční knihy, matričního dokladu a dokladu vydávaného podle zákona o státním občanství bude uvedeno místo narození „Charkov“, neboť dané místo má české exonymum.*

V případě, že osoba disponuje matričními doklady, ve kterých není místo jejího narození uvedeno v jazyce té země, na jejímž území se dané místo nachází (typicky pouze rodný list vyplněný v ruštině, místo narození se však nachází na území Ukrajiny), a zároveň toto místo nemá české exonymum, matrikář zapíše místo narození dle úředního překladu daného místa z ruského jazyka. Pokud je však matričnímu úřadu název tohoto místa v ukrajinském jazyce znám z předchozí úřední činnosti, je dle našeho názoru možné postupovat tak, že se do matriční knihy uvede tento název (viz např. Žitomir x Žytomyr).

Poznámka

Rovněž některá vietnamská města mají český název, např. Hanoj, Haiphong (možno též Haifong), Ho Či Minovo Město. V takovém případě se opět primárně uvede tento český název (exonymum).

Ad 3) Uvádění názvů cizích států do matričních knih a matričních dokladů

V souladu s metodickým doporučením Ministerstva vnitra (viz odpověď k doplňujícímu dotazu u otázky č. **43 ZÁPISU 2015**) matriční úřady zapisují názvy států do matričních knih a do matričních dokladů zkrácenými názvy podle Číselníku zemí ČSÚ (sdělení Českého statistického úřadu č. 489/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Platné znění Číselníku zemí ČSÚ je vedle toho k dispozici na nosiči v elektronické podobě v odboru informačních služeb ČSÚ, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 a na internetových stránkách ČSÚ na adrese www.czso.cz.

Při zápisu matričních událostí a skutečností lze však používat i plný název země, a to v souladu s Číselníkem zemí ČSÚ. Uvedení plného názvu země do matriční knihy a na matriční doklad nelze považovat za chybu, jelikož uvádění zkrácených názvů bylo matričním úřadům Ministerstvem vnitra pouze doporučeno. V případě České republiky však doporučujeme uvádět plný název země „Česká republika“, nikoliv zkrácený název „Česko“.

Poznámka

Matriční úřady často používají chybný název státu „Moldávie“. Plným názvem zamýšleného státu je „Moldavská republika“, zkráceným pak „Moldavsko“. Název „Moldávie“ Číselník zemí ČSÚ nestanoví. Obdobně např. v případě Demokratické republiky Kongo a Konžské republiky (jedná se o dva odlišné státy). Matriční úřady však používají pro oba tyto státy chybný název „Kongo“. Takový název Číselník zemí ČSÚ rovněž nestanoví.

Použití zkratk v názvech států

Zkratek lze v zápisech užívat jen tehdy, jestliže jsou běžné a není-li to na závadu úplnosti a jasnosti provedeného zápisu. Nelze však zkracovat jméno, popřípadě jména, označení rodinného stavu a názvy obcí.⁶⁵

Jsme toho názoru, že ani název státu by neměl být v matriční knize, matričním dokladu a dokladu vydávaném podle zákona o státním občanství uváděn zkratkou (např. USA).

Současné názvy států

Pozornost je třeba věnovat rovněž změnám názvů jednotlivých cizích států. V matriční knize, na matričním dokladu a na dokladu vydávaném podle zákona o státním občanství musí být uveden současný název daného cizího státu (resp. státu, na jehož území se dané místo matriční události nyní nachází).

Příklad

Barma → nyní **Myanmar**

Jugoslávie → nyní nástupnické státy **Srbsko, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Slovinsko, Makedonie, Kosovo**

⁶⁵ § 11 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

II. NAROZENÍ

40. Porod mimo zdravotnické zařízení – vyplnění tiskopisu „Hlášení o narození“

S odkazem na bod č. 33, str. 65- 67, zápisu ze semináře v Benešově bychom se rádi dotázali, zdali je náš názor ohledně „rozlišování“ 2 kategorií porodních asistentek správný. V Libereckém kraji v případě vyplnění tiskopisu Hlášení o narození porodní asistentkou rozlišujeme dvě skupiny porodních asistentek. Na jedné straně to jsou tzv. registrované porodní asistentky, které získaly odbornou způsobilost k výkonu povolání porodní asistentky (ust. § 6 zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních) a jsou registrovány v Registru zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu (dále jen „Registr“), jehož vznik je dán právě zákonem č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních. Registr je součástí Národního zdravotnického informačního systému. Na straně druhé pak ty ostatní – neregistrované asistentky, které požadovaného vzdělání nedosáhly anebo nejsou registrovány. Hlavním cílem registrace nelékařských zdravotnických povolání je ochrana veřejnosti. Ochrana veřejnosti spočívá na principu celoživotního vzdělávání, průběžného obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti, což vede ke zvyšování kvality ošetrovatelské péče a jiných činností s tím souvisejících. Vysoká kvalita poskytované péče napomáhá ke zvyšování úrovně a prestiže nelékařských zdravotnických profesí.

KÚ LK

Dítě je narozené mimo zdravotnické zařízení, u porodu je přítomna porodní asistentka, která vyplní hlášení o narození.

Šetřením na odboru zdravotnictví Krajského úřadu Královéhradeckého kraje bylo zjištěno, že žádná z porodních asistentek nemá oprávnění vést porody (obor zdravotní péče: porodní asistentka vyjma vedení porodů, druh zdravotní péče: ošetrovatelská péče, forma zdravotní péče: zdravotní péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta). Podle Vyjádření Veřejného ochránce práv k problematice domácích porodů

<http://www.ochrance.cz/tiskove-zpravy-2014/postup-matrik-v-pripade-domacich-porodu-musi-byt-primereny/>

„Zdravotní služby poskytují nejen lékaři, ale i nelékařští zdravotníci, například porodní asistentky“. Dále veřejná ochránkyně práv ustanovení § 16 odst. 4 zákona o matrikách doplňuje: „Jestliže porodní asistentka oprávněná k poskytování poporodní péče poskytla matce dítěte následně po porodu zdravotní služby, nemusí rodiče předkládat další doklady. Stačí, když narození dítěte ohlásí porodní asistentka,“

Může matriční úřad přijmout hlášení o narození dítěte vyplněné porodní asistentkou a má povinnost si ověřovat registraci této porodní asistentky?

KÚ KHK

V této věci plně odkazujeme na Informaci č. 19/2017 ze dne 29. 5. 2017, týkající se zápisu narození dítěte, narozeného mimo zdravotnické zařízení.

41. Uvádění místa narození Praha názvem územního obvodu 1 -10

V návaznosti na novelu vyhlášky Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2017, konkrétně

nová ust. § 9 a 10 vyhlášky, bychom se chtěli domluvit, zda je nezbytné došetřovat chybějící údaje o územním obvodu v matričním dokladu, resp. v zápise matriční knihy.

V praxi dle našeho názoru mohou nastat následující situace:

- *Na rodném listu snoubence je uvedeno místo narození Praha. Matriční úřad, v jehož obvodu má být manželství uzavřeno nahlédnutím do AISEO zjistí, že místo narození snoubence je správně Praha 4, tento údaj zapíše do matriční knihy a uvede na oddací list. Má ale povinnost tento matriční úřad informovat matriku narození a případně iniciovat vydání nového rodného listu?*
- *Na rodném listu snoubence bude uvedeno místo narození jeho otce Praha 20. Matrika manželství si nahlédnutím do AISEO na otce snoubence tento údaj opraví pro potřebu svého zápisu do matriční knihy manželství. Má o této skutečnosti ale informovat matriku narození? Eventuálně může být na rodném listu snoubence uvedeno jako místo narození jeho otce Praha 1 - má matriční úřad nahlédnout na otce do AISEO a zkontrolovat údaj o místě jeho narození?*
- *Na matriku manželství bude podána žádost o vystavení duplikátu oddacího listu a v knize manželství bude uvedeno místo narození snoubence Praha. Má matriční úřad došetřit správný údaj o místu narození snoubence, provést dodatečný záznam/opravu v matriční knize a vydat nový oddací list, příp. RL s místem narození např. Praha 1?*

KÚ LK

Problematiku zápisu matriční události, místa narození (nejde-li o zápis matriční události) a místa trvalého pobytu na území hlavního města Prahy do matričních knih a matričních dokladů upravuje Informace č. **18/2016** ze dne 12. srpna 2016. Tato Informace doplňuje odpověď k dotazu č. **43 ZÁPISU 2015**.

Dnem **1. 1. 2017** nabyla účinnosti vyhláška č. 413/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Uvedenou vyhláškou bylo mimo jiné novelizováno ustanovení § 9 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (slova "části obce" se nahrazují slovem "obvodu"):

Místo matriční události se v zápise uvede

- a) názvem obce, a je-li členěna na části, též názvem její části, popřípadě i názvem katastrálního území, a číslem popisným nebo evidenčním; shoduje-li se název obce s názvem části obce, část obce se neuvádí,
- b) v hlavním městě Praze názvem **obvodu**, katastrálního území, číslem popisným nebo evidenčním.⁶⁶

Zároveň bylo novelizováno ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (za slova "a okresu" se vkládají slova "v hlavním městě Praze názvem obvodu"):

Místo narození, nejde-li o zápis místa matriční události, se uvede v zápise

- a) názvem obce nebo vojenského újezdu a okresu, **v hlavním městě Praze názvem obvodu**, jde-li o narození v České republice, nebo
- b) názvem obce a názvem státu, jde-li o místo narození v cizině.⁶⁷

⁶⁶ § 9 odst. 1 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ § 10 odst. 1 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

S účinností od 1. 1. 2017 při zápisu místa narození, nejde-li o zápis místa matriční události (§ 10 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, bod II. Informace č. 18/2016) je v případě narození na území Hlavního města Prahy nutno namísto předchozího „Praha“ nově uvést i název obvodu, tj. „Praha 1 – 10“ a údaj o okrese proškrtnout.

Mohou nastat situace, kdy žadatel požádá o vystavení druhopisu svého rodného listu (otec žadatele se narodil v Praze, v matriční knize je uvedeno místo narození otce „Praha“). V uvedeném případě je nezbytné, aby matrikář název obvodu došetřil, do matriční knihy provedl dodatečný záznam a žadateli vydal rodný list v souladu s platným zněním ustanovení § 10 odst. 1 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (např. Praha 4). K došetření názvu obvodu bude matrikář využívat především AISEO⁶⁸ a v případě, že zde tento údaj nebude uveden, a nepodaří-li se ho zjistit ani dalším šetřením, lze, podle našeho názoru, akceptovat čestné prohlášení žadatele o místě narození jeho otce.

42. Osvojení dítěte v rámci registrovaného partnerství, umělé oplodnění a změna pohlaví rodiče

Jakým způsobem bude do matriční knihy narození a do MD RL zapisován údaj o rodičích, bude-li schválena možnost osvojit dítě v rámci registrovaného partnerství. Např. osvojí-li partnerka dítě své registrované partnerky.

Případně, řešili jsme dotaz osoby nyní ženského pohlaví, která si dala ještě před změnou pohlaví zmrazit své sperma. Kdyby chtěla z tohoto svého spermatu počít umělým oplodněním dítě, a dítě by se narodilo. Jak by byli zapsáni rodiče, když sperma dal muž a ten bude v době narození dítěte ženou?

KÚ LK

Dítě se narodí neprovdané ženě z umělého oplodnění ze „zmrazeného genetického materiálu“ fyzické osoby, která v době umělého oplodnění byla již ženou (po léčbě pro změnu pohlaví). K oplodnění svým genetickým materiálem dala tato fyzická osoba souhlas jako žena, případně souhlas neexistuje.

Postupoval by matriční úřad správně, pokud by v tomto případě druhého rodiče do matriční knihy nezapsal (případnou žádost o takový zápis vyřeší ve správním řízení zamítavým rozhodnutím) a doporučí rodičům, aby se o uznání rodičovství k dítěti obrátili na příslušný soud?

Magistrát města Brna

Dítě se narodí neprovdané ženě z umělého oplodnění, k němuž byl dán souhlas muže, dle ustanovení § 778 OZ, který byl předložen matričnímu úřadu dle ustanovení § 16 odst. 3 písm. b) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOM“) a tato fyzická osoba, která dala k umělému oplodnění souhlas podstoupila léčbu pro změnu pohlaví, která je v době narození dítěte již dokončena a původní otec – muž je v době narození svého dítěte již ženou.

Postupoval by matriční úřad správně, pokud by takový souhlas akceptoval a po provedeném šetření zapsal jako druhého rodiče (otce) do knihy narození

⁶⁸ § 84a zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

tuto fyzickou osobu a vše ošetřil poznámkou v matriční knize a na matričním dokladu?

Magistrát města Brna

V důsledku rozhodnutí českého soudu o uznání osvojení ze zahraničí dvěma osobami stejného pohlaví byly provedeny zápisy do knihy narození a následně vystaveny české rodné listy. Na předmětných matričních dokladech musely být údaje o rodičích (osvojitelích) zapsány do poznámky rodného listu.

Neuvažuje se v budoucnu o zákonné úpravě matričních dokladů – rodných listů, tak aby bylo možné vydávat vedle současných rodných listů s předtiskem otec-matka i rodné listy s předtiskem „rodiče“? Tyto formuláře by byly využity v případě nutnosti zápisu dvou osob stejného pohlaví na místo rodičů do rodného listu dítěte, ať již v důsledku uznání rodičovství popisovaného v bodě 2 nebo v důsledku výše popsaného uznání osvojení z ciziny, případně po změně pohlaví rodiče dítěte.

Magistrát města Brna

Z uvedeného vyplývají následující dotazy, k nimž, po konzultaci s Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem zdravotnictví, sdělujeme následující.

- 1. Dítě se narodí neprovdané ženě z umělého oplodnění ze „zmrazeného genetického materiálu“ fyzické osoby, která v době umělého oplodnění byla již ženou (po léčbě pro změnu pohlaví). K oplodnění svým genetickým materiálem dala tato fyzická osoba souhlas jako žena, případně souhlas neexistuje. Jakým způsobem bude do matriční knihy narození a do rodného listu zapisován údaj o rodičích dítěte?***

Domníváme se, že ze stávající právní úpravy zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „ZSZS“), konkrétně z ustanovení § 6 a § 8 vyplývá, že k umělému oplodnění může dojít pouze, pokud službu hodlá postoupit neplodný pár, tedy muž a žena, kteří hodlají postoupit společně umělé oplodnění, jak tento pojem definuje zákon. Dále je pak zdůrazněna nutnost neplodného páru dávat *souhlas* před každým jednotlivým provedením umělého oplodnění.

V situaci, kdy by tedy nemohl být dán souhlas ženy a muže, nelze na daný úkon nahlížet jako na souhlas daný v souladu se zákonem. Takový by tedy nemohl být akceptován ani pro využití domněnky o otcovství dle § 778 NOZ, tedy pravidla o tom, že otcem je ten, který dal k umělému oplodnění souhlas, neboť tento souhlas by nebyl dán. Pokud by tedy nebylo možno určit otcovství dle jiných domněnek (případně by tyto byly popřeny), byl by otec dítěte neznámý. Otec dítěte tak nebude v matriční knize a na rodném listu uveden a dítě ponese příjmení matky, které má v době jeho narození⁶⁹.

⁶⁹ § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

K uvedenému lze dodat, že uvedený výklad neprolamuje ani ustanovení § 29 NOZ, které stanoví, že změna pohlaví nemá vliv na osobní stav člověka, ani jeho osobní a majetkové poměry.

2. Je možné provést umělé oplodnění ženy ze „zmrazeného genetického materiálu“ manžela nebo přítele, který již zemřel?

Jak již bylo uvedeno, pravidla zákona o specifických zdravotních službách neumožňují umělé oplodnění realizovat jinak než s aktuálním souhlasem neplodného páru. Ačkoli NOZ v ustanovení § 113 vychází z možnosti člověka rozhodnout o tom, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem, nelze jej aplikovat bez provázanosti se zákonem o specifických zdravotních službách. Jeho precizní podmínky týkající se udělení souhlasu jsou v tomto pravidly speciálními, která mají přednost.

Máme tedy za to, že dle stávající legislativy není přípustné, aby bylo využito pohlavních buněk po smrti zemřelé osoby k účelu umělého oplodnění. Pro připuštění této možnosti by zřejmě bylo nutné provedení legislativních změn. Jak však upozorňuje vybraná odborná literatura⁷⁰, při zvažování změn by nemělo být akceptováno náhradní rozhodování za zemřelého, ale přijímán by měl být pouze výslovný předem daný souhlas pacienta.

Uvedenému odpovídá i ustanovení § 16 odst. 3 zákona o matrikách, podle něhož k zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství, jehož otcem je muž, který dal k umělému oplodnění *souhlas*, potvrzený poskytovatelem zdravotních služeb. Nebude-li souhlas předložen, podle našeho názoru může matka navrhnout, aby otcovství určil soud⁷¹.

3. Jak bude rodičovství určeno v případě, že žena, státní občanka České republiky, podstoupí umělé oplodnění uvedené v bodech 1. a 2. v cizině a takto počaté dítě porodí v České republice?

V uvedených případech je třeba odkázat na zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „ZMPS“), který stanoví v § 54 pravidla pro určování rozhodného práva pro určování a popírání otcovství (rodičovství). Zde je uveden základní hraniční určovatel státní příslušnost dítěte, kterou nabylo dítě narozením. V případě vícero státních příslušností se rozhoduje dle českého právního řádu. Pokud by to bylo v zájmu dítěte, použije se právní řád státu, kde matka měla obvyklý pobyt v době jeho početí. Dále pravidla stanoví, že v případě, že dítě má obvyklý pobyt v ČR a je-li to v jeho zájmu, použije se pro určení rodičovství českého právního řádu. Při zvažování zájmu dítěte přitom může být rozhodující právě skutečnost, zda je možnost rodičovství, respektive otcovství určit.

⁷⁰ 1 Auden, A. Last Chance at Granchildren: A Request for Perimortem Sperm Harvesting. Hastings Center Report, s. 14, vol. 44, No. 1, Jan-Feb 2014 IN Doležel, A. Perimortální oplodnění bez souhlasu zemřelého – ano či ne?. Zdravotnické právo a bioetika. Dostupné na <https://zdravotnickepravo.info/perimortalni-oplodneni-bez-souhlasu-zemreleho-ano-cine/>

⁷¹ § 783 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

Zákon dále stanoví subsidiární pravidlo k předchozím, že k platnosti určení rodičovství postačuje, stane-li se tak dle právního řádu státu, v němž došlo k prohlášení o uznání rodičovství (myšleno nejen v rámci soudního řízení, ale například i prohlášením učiněným před matričním úřadem).

Celkově lze říci, že je nesnadné podat obecnou odpověď na předloženou otázku. Jednak určení rozhodného práva závisí do určité míry na abstraktním pojmu zájmu dítěte. Dále platí, že pokud by se mělo na základě těchto kolizních norem použít cizího právního řádu, nepochybně může vyvstat otázka použití výhrady veřejného pořádku, vzhledem k výše uvedeným výkladům ke stávající české legislativě. Tedy například, zda by bylo možno akceptovat listinu se souhlasem k umělému oplodnění, případně prohlášení o určení otcovství ve výše uvedených případech. Konkrétní posouzení každého případu bude v případě sporu na soudu, který bude ve věci rozhodovat.

Matriční úřad tedy bude každý zápis narození takového dítěte do knihy narození posuzovat individuálně. Ověří, zda se dítě narodilo v manželství, matce rozvedené, či mimo manželství a byl-li předložen doklad o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, dále matriční úřad ověří státní občanství dítěte (je-li někdo v rozhodné době SO ČR a považuje-li ho za svého občana také jiný stát, je rozhodné SO ČR⁷²) a nakonec posoudí zájem dítěte.

4. Je možné provést umělé oplodnění ženy ze „zmrazeného genetického materiálu“ anonymního dárce v případě, že není provdána a nemá přítele, který by spolu s ní byl léčen pro neplodnost? Jakým způsobem bude do matriční knihy narození a do rodného listu zapisován údaj o rodičích?

Jak bylo uvedeno, dle stávající právní úpravy v rámci zdravotnického práva, konkrétně ustanovení § 6 ve spojení s § 8 ZSZS vyplývá, že k umělému oplodnění může dojít pouze, pokud službu hodlá postoupit neplodný pár, tedy muž a žena, kteří hodlají postoupit společně umělé oplodnění, jak tento pojem definuje zákon. Dále je pak zdůrazněna nutnost neplodného páru dávat souhlas před každým provedením umělého oplodnění. Anonymita dárce pohlavních buněk je respektována.

Pokud by však došlo k porušení těchto pravidel, zdravotnické zařízení by realizovalo dané umělé oplodnění a narodilo by se dítě, pak by matkou byla dle § 775 NOZ žena, která dítě porodila. V případě otcovství by muselo dojít k aplikaci stávajících zákonných domněnek.

Nebylo by však možné vůbec využít domněnku dle § 778, tedy pravidla o tom, že otcem je ten, který dal k umělému oplodnění souhlas, neboť tento souhlas by nebyl dán. Pokud by tedy nebylo možno určit otcovství dle jiných domněnek (případně by tyto byly popřeny), byl by otec dítěte neznámý. Otec dítěte tak nebude v matriční knize a na rodném listu uveden a dítě ponese příjmení matky, které má v době jeho narození⁷³.

⁷² § 28 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

5. Úprava matričních dokladů v případě osvojení druhým partnerem/partnerkou

Bude-li zvláštním právním předpisem upravena možnost osvojit dítě druhým partnerem/partnerkou, bude nezbytné upravit zápis takového osvojení do matriční knihy narození a na výpisu z ní, tj. rodném listu osvojence, když považujeme za nemožné, aby dítě po osvojení mělo uvedeno jako matku osobu mužského pohlaví, resp. jako otce osobu pohlaví ženského. Podle našeho názoru bude třeba uvedenou problematiku výslovně upravit. Současně upozorňujeme, že NOZ v § 775 výslovně stanoví, že „Matkou dítěte je žena, která dítě porodila“. Uvedené má bezprostřední vazbu na zápis do svazku matriční knihy.

Ve vzoru 5 - List matriční knihy narození, který je uveden v příloze č. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jsou oddíly nazvány „Otec dítěte“ a „Matka dítěte“. Bude třeba provést změnu stávajícího listu matriční knihy narození, kdy do oddílu „Otec dítěte“ a do oddílu „Matka dítěte“ bude třeba doplnit vždy za lomítko slovo „Rodič“, ať již s číslem, či bez něj.

Dále, ve vzoru; 9 – Rodný list, který je uveden v příloze č. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jsou opět oddíly nazvány „Otec dítěte“ a „Matka dítěte“.

Na rozdíl od matriční knihy na matričním dokladu již nelze vyznačovat změny či doplňky, neboť by zeslabily věrohodnost této veřejné listiny. V případě, že bude zvláštním právním předpisem upravena možnost osvojit dítě druhým partnerem/partnerkou, bude třeba provést změnu stávajícího tiskopisu rodného listu. Přikláníme se k variantě, že bude stanoven nový vzor tiskopisu rodného listu pro případy, že dojde k osvojení dítěte druhým partnerem/partnerkou. V oddílu „Otec dítěte“ a v oddílu „Matka dítěte“ bude uvedeno slovo „Rodič“, ať již s číslem, či bez něj. Vytvoření jednoho univerzálního tiskopisu rodného listu s oddílem „Rodič“ - „Rodič“ a tento vyplňovat dle potřeby nepovažujeme za vhodné. Stejně jsme postupovali stanovením druhé varianty tiskopisu úmrtního listu s uvedením údajů žijícího partnera, nastalo-li úmrtí za trvání partnerství (vyhl. č. 300/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Současná právní úprava uvedené otázky dosud neřeší, jde tedy o úvahy, jak by mohlo dojít k novele dotčených právních předpisů. V individuálních případech, na základě uznání cizozemského rozhodnutí o osvojení českým soudem, matriční úřad provede zápis do knihy narození, na rodném listu dítěte uvede jeho biologickou matku/otce a druhého rodiče téhož pohlaví uvede pouze do poznámky rodného listu.

43. Určování otcovství souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem, předávání informace při určení otcovství, účelové určování otcovství

Předává se informace vždy, pokud je určováno otcovství cizincem nebo pouze v případě podezření na účelové určení otcovství? Text informace již neobsahuje aktuální čísla a názvy právních předpisů, je třeba ho upravit, nebo se připravuje nová informace?

KÚ KHK

Informace č. 4 z 16. 6. 2008 obsahuje v příloze č. 1 a 2 poučení při určení otcovství. Informací č. 7/2017 byla tato informace aktualizována, nikoliv však příloha č. 1 a 2.

Budou tyto 2 přílohy aktualizovány také? Mají matriční úřady při souhlasném prohlášení tyto přílohy nadále rodičům předávat?

KÚ KHK

**Úprava tiskopisu „Souhlasné prohlášení o určení otcovství“ dle § 779 OZ
Navrhujeme upravit tiskopisy a informaci pro rodiče (informace MV č. 4/2008) k souhlasnému prohlášení o určení otcovství v souladu s novým OZ. Např. doplnit o poznámku, že matriční úřad ověřil plnou svéprávnost obou prohlášovatelů podle § 780.**

KÚ LK

Vyžaduje-li to zřejmý zájem dítěte a mají-li být naplněna ustanovení zaručující základní lidská práva, může soud i bez návrhu zahájit řízení o popření otcovství, bylo-li otcovství určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale otec dítěte takto určený nemůže být jeho otcem. Soud zpravidla současně pozastaví výkon rodičovské odpovědnosti.⁷⁴

Toto ustanovení věcně navazuje na úpravu obsaženou v § 62a zákona o rodině (do nějž byla vložena novelou provedenou zákonem č. 91/1998 Sb., kterým se měnil zákon o rodině). Jak vyplývá z dostupných komentářů, účelem tohoto ustanovení je zabránit nezákonným manipulacím s dětmi. V případě určení otcovství souhlasným prohlášením podle § 777 či 779 NOZ není (a nemá být) zkoumáno, zda takto určené otcovství není v rozporu s otcovstvím biologickým. Nelze však připustit, aby tato právní úprava mohla být zneužita na újmu základních lidských práv samotných dětí. O takové zneužití práva jde tehdy, pokud určitý muž (zpravidla cizinec) s matkou dítěte otcovství uzná jen proto, aby pak oba mohli dát souhlas s osvojením dítěte manželkou tohoto muže.

Souhlasné prohlášení by v takovém případě bylo pouhým nástrojem pro obejití zákona, resp. poměrně složitého procesu mezinárodní adopce. Jednalo by se tedy v tomto případě o zjevné zneužití práva (§ 8 NOZ). Proto je dána soudu možnost, aby v takovém případě i bez návrhu nejen zahájil řízení o popření otcovství (ať už lhůta pro popření otcovství rodičům dítěte uplynula, či nikoliv), ale také aby pozastavil výkon rodičovské odpovědnosti (samo zahájení řízení o popření otcovství totiž dokončení nezákonné manipulace s dítětem nezabrání).

Informací MV č. 4/2008 bylo doporučeno matričním úřadům, aby v případě, že mají poznatky o možném účelovém zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství k dítěti, oznámily tyto skutečnosti místně příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) tak, aby tento orgán mohl danou záležitost prověřit a případně podniknout opatření na ochranu zájmů dítěte. Kopii oznámení adresovaného uvedenému OSPOD matriční úřad založí do příslušné sbírky listin.

Žádný zvláštní právní předpis neukládá matričnímu úřadu plnit oznamovací povinnost o souhlasném prohlášení rodičů o určení otcovství orgánu cizinecké policie, je-li jedním z rodičů cizí státní občan. Z poznatků z praxe je známo, že dochází ke zneužívání určování otcovství např. za účelem usnadnění splnění podmínek

⁷⁴ § 793 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

pro získání trvalého pobytu na území České republiky. Podle našeho názoru nelze vyloučit, že jsou zde dány důvody postupu podle ustanovení § 793 NOZ, tj. popření otcovství soudem. Domníváme se, že by v těchto konkrétních případech měly matriční úřady i nadále signalizovat své pochybnosti cizinecké policii, která má právní nástroje i personální předpoklady k zahájení příslušného šetření. Cizinecká policie, dle uvážení, učiní na základě výsledků takového šetření oznámení soudu.

Zmiňovaná Informace č. 4/2008 je platná po doplnění Informací č. 12/2017 (kontakty na útvary CP) a dále upozorňujeme na změnu právní úpravy (NOZ) s účinností od 1. 1. 2014.

Dnem 1. 7. 2017 nabyl účinnosti zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. V současné době Ministerstvo vnitra upřesňuje metodiku týkající se uvedené věci. V rámci této metodiky bude upraven doporučený vzor „Zápisů o určení otcovství k nenarozenému/narozenému dítěti souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem“ tak, že v jeho části „Poučení“ bude uvedeno, že fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně

- a) uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají nebo uvede nesprávný anebo neúplný údaj v čestném prohlášení u správního orgánu,
- b) uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají za účelem získání neoprávněné výhody.

V poznámce pod čarou na tomto tiskopisu bude uveden odkaz na ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Upřesněná metodika spolu s upravenými doporučenými vzory „Zápisů o určení otcovství k nenarozenému/narozenému dítěti souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem“ bude cestou krajských úřadů rozeslána všem matričním úřadům.

44. Oznámení narození dítěte na zdravotní pojišťovnu

Je možné dát podnět příslušnému ministerstvu, aby zvážilo prodloužení lhůty 8 dnů pro oznámení zákonnými zástupci narození dítěte zdravotní pojišťovně, popřípadě tuto lhůtu sjednotit s vydáním rodného listu?

Dne 22. 03. 2017 byl vznesen dotaz na matrikářku Městského úřadu Nové Město na Moravě a dále také na p. tajemníka od lékaře zdejší nemocnice, které je současně dědeček narozeného dítěte, v souvislosti s vystavením rodného listu a přihlášením dítěte na zdravotní pojišťovnu. Dne 22. 03. 2017 se na matriční úřad dostavil otec narozeného dítěte dne 15. 03. 2017. Dotazoval se na možnost vyzvednutí rodného listu. Bylo mu sděleno, že rodný list zatím není připraven s odůvodněním onemocnění jedné z pracovnic. Bylo mu sděleno, že je první na řadě na zpracování, ale doklad zatím nebyl vydán. Dále je konstatováno, že úřad zapisuje narození chronologicky, přičemž maximální lhůta je do 30 dnů. Během další hodiny volal MUDr. Petrů, jako otec matky dítěte. Projevil obavu, kdo bude hradit péči za dítě, pokud nebude přihláшено na zdravotní pojišťovně z důvodu, že dítě nebude mít rodný list. Dále sdělil, že rodiče musí dítě přihlásit na zdravotní pojišťovnu do 8 dnů od jeho narození. MUDr. Petrů bylo opakováno stejné vysvětlení jako otci dítěte. Také mu bylo sděleno, že se situací byl seznámen vedoucí odboru. Dle § 10 odst. 6 zák. 48/1997 Sb. Zákon o veřejném zdravotním pojištění „Narození dítěte zákonný zástupce oznámí do 8 dnů ode dne jeho narození zdravotní pojišťovně. Příslušný matriční úřad oznámí narození pojištěnce Centrálnímu registru pojištěnců bezprostředně po přidělení rodného čísla. Paní matrikářka se obrátila telefonicky na pracovníci Všeobecné

zdravotní pojišťovny (dále jen VZP) a dle jejího sdělení není možné, aby zákonní zástupci oznámili zdravotní pojišťovně narození dítěte bez předložení rodného listu, kde je uvedeno rodné číslo dítěte. Dále bylo také pracovníci VZP sděleno, že úhrada za péči je VZP vykazována až následující měsíc.

KÚ VYS

Matriční zápisy uvedené se provádějí v úřední místnosti v sídle matričního úřadu po obdržení podkladů nebo ústního oznámení pro jejich provedení, nejpozději do 30 dnů od obdržení těchto podkladů, popřípadě ústního oznámení.⁷⁵

Zápis do knihy narození se provede

- a) na základě písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte, nebo
- b) na základě ústního oznámení o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, nebyly-li jeho matce ani následně poskytnuty zdravotní služby; o tomto oznámení sepíše matrikář s oznamovatelem zápis.⁷⁶

Narození je povinen oznámit matričnímu úřadu poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení byl porod ukončen; nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, oznámí narození lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotních služby. Oznámení se učiní nejpozději do 3 pracovních dnů od narození dítěte.⁷⁷

Matriční úřad sdělí neprodleně poskytovateli zdravotních služeb na základě jeho žádosti rodné číslo dítěte, jehož narození tento poskytovatel oznámil podle odstavce 1.⁷⁸

Uvedené ustanovení bylo vloženo do zákona o matrikách zákonem č. 312/2013 Sb., který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2014. Návrh na toto doplnění zákona o matrikách byl uplatněn ministrem zdravotnictví na jednání vlády dne 17. 4. 2013. Návrh byl odůvodněn tím, že poskytovatelé zdravotních služeb mají povinnost uvádět ve vyúčtování zdravotním pojišťovnám rodná čísla pojištěnců. Problém s uvedením rodného čísla by mohl nastat v praxi v případě novorozenců, kterým byla poskytnuta zdravotní péče a u kterých dochází k přidělování rodných čísel až po propuštění ze zdravotnického zařízení.

Narození pojištěnce je jeho zákonný zástupce, opatrovník nebo poručník povinen oznámit do osmi dnů ode dne narození zdravotní pojišťovně, u které je pojištěna matka dítěte v den jeho narození; není-li matka dítěte zdravotně pojištěna podle tohoto zákona, oznámí zákonný zástupce, opatrovník nebo poručník dítěte jeho narození zdravotní pojišťovně, u které je pojištěn otec dítěte v den jeho narození. Příslušný obecní úřad pověřený vedením matriky oznámí narození pojištěnce Centrálnímu registru pojištěnců bezprostředně po přidělení rodného čísla.⁷⁹

V březnu 2016 se uskutečnilo společné jednání zástupců Ministerstva vnitra, odboru všeobecné správy, a Ministerstva zdravotnictví, odboru dohledu nad

⁷⁵ § 7 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁶ § 14 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ § 15 odst. 1 a 4 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ § 15 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁹ § 10 odst. 6 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

zdravotním pojištěním, oddělení správy zdravotních pojišťoven, ve věci plnění oznamovací povinnosti po narození dítěte.

Ze společného jednání vyplynulo, že je třeba vycházet z platného znění zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, který pouze ukládá rodičům dítěte oznámit narození jejich zdravotní pojišťovně. K tomu zákon *nevyžaduje rodné číslo*, tedy není třeba, aby je rodiče při ohlášení znali. Rodné číslo oznamuje matriční úřad Centrálnímu registru pojištěnců poté, co je dítěti přiděleno (§ 10 zákona o veřejném zdravotním pojištění).

Co se týče úhrady a vykazování zdravotních služeb u pojištěnců bez rodného čísla, Ministerstvo zdravotnictví nemá indicie, že by docházelo k problémům. Poskytovatel zdravotních služeb zpravidla nevykazuje provedené výkony pojišťovně okamžitě, takže spíše výjimečně může dojít k situaci, kdy by v době vykazání nebylo dítěti přiděleno rodné číslo. Nicméně tuto situaci vyloučit nelze. Absence rodného čísla ovšem nemá vliv na úhradu zdravotních služeb ze strany zdravotní pojišťovny za poskytnuté zdravotní služby; tyto budou pouze uhrazeny s určitým zpožděním. Způsob vykazování a úhrady se řídí smlouvou mezi zdravotní pojišťovnou a poskytovatelem zdravotních služeb (jedná se o soukromoprávní vztah) a v rámci ní je možné i tuto situaci výslovně upravit (např. dodatečným zasláním rodného čísla - zdravotní pojišťovna je ale zpravidla schopna identifikovat dítě i bez rodného čísla).

Dle sdělení zástupce Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky (VZP), kterého Ministerstvo zdravotnictví v této věci oslovilo, VZP metodiku k plnění oznamovací povinnosti již zrušila a postupuje pouze na základě zákona o veřejném zdravotním pojištění. V praxi se nesetkávají s problémy. Pro VZP jsou klíčové povinnosti zákonných zástupců (rodiče/opatrovník/poručník) do 8 dnů po narození dítěte hlásit tuto skutečnost zdravotní pojišťovně (příslušná zdravotní pojišťovna matky – otce, když matka pojištěnkou není), zároveň dochází k párování této informace s povinností matričního úřadu hlásit do Centrálního registru pojištěnců (CRP) údaje o novorozenci po přidělení rodného čísla.

Zákonní zástupci nejsou nikterak svázáni s povinností předložit rodný list – byť je z praxe potvrzeno, že v 8 denní lhůtě není problém ve většině případů rodný list předložit.

Zároveň existuje i systém propojení CRP se základními registry – jak jej předpokládá zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, (uvažuje se nad tím, že aktualizace bude probíhat 1x denně, v současnosti je to vždy na počátku měsíce). Další část sporných případů se tedy vyřeší tím, že rodný list sice ještě k dispozici není, ale systémy již s novorozencem pracují – dojde k možnosti vykazovat poskytnutou péči, aniž by byl rodný list vydán.

V otázce úhrady poskytnutých zdravotních služeb zástupce VZP sdělil, že v rámci úhrad pak praktický dětský lékař i poskytovatel lékárenské péče výkony může vykázat až po ztotožnění pojištěnce – po zavedení do všech příslušných registrů, ale to i se zpožděním – tedy o úhrady lékaři ani lékárníci nepřijdou, pouze v hraničních případech bude péče vyúčtována v následujícím měsíci. Na závěr sdělil, že v otázce úhrady zdravotních služeb za osoby bez rodného čísla je možno kontaktovat přímo zdravotní pojišťovny nebo Ministerstvo zdravotnictví, odbor dohledu nad zdravotním pojištěním, oddělení správy zdravotních pojišťoven.

III. MANŽELSTVÍ

45. Zpoplatnění osvědčení pro církevní sňatky

Bylo by možné zpoplatnit vydávání osvědčení pro církevní sňatky?

KÚ SK

V současné době není vydávání osvědčení o tom, že snoubenci splnili všechny požadavky pro uzavření církevního sňatku, zpoplatněno, neboť tak příloha zákona o správních poplatcích nestanoví.

Odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra již v minulosti navrhl změnu sazebníku uvedeného v příloze zákona o správních poplatcích ve shora uvedeném smyslu. Do konečné podoby návrhu zákona nicméně tento náš podnět nebyl zařazen.

46. Dotazník k uzavření manželství u církevního sňatku

Na některých školeních zaměřených na matriční oblast, jsou podávány rozdílné informace ve věci překládání dotazníku k uzavření manželství při uzavírání manželství církevní formou. Občanský zákoník a vyhláška č. 207/2001 Sb., stanoví, že má-li být uzavřen církevní sňatek, musí snoubenci nejprve předložit oddávajícímu osvědčení vydané matričním úřadem, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno. Osvědčení o splnění požadavků občanského zákoníku pro uzavření církevního sňatku vydá matriční úřad na základě písemné žádosti snoubenců po předložení dokladů k uzavření manželství. Je tedy otázkou, zda je nutné vyplňovat dotazník i v případě, že se jedná o církevní sňatek, a snoubenci podávají žádost o vydání osvědčení. Dle našeho názoru § 32 zákona o matrikách stanoví předložení dotazníku pouze u občanských sňatků. Při uzavření církevního sňatku příslušný matriční úřad provede zápis do matriční knihy na základě protokolu o uzavření manželství předloženého církví. Obsah dotazníku, který je daný vyhláškou č. 207/2001 Sb., v příloze č. 2, vzor č. 16, je určen pro potřebu matričního úřadu při občanském sňatku.

KÚ JIH

Snoubenci vyplní před uzavřením manželství předepsaný tiskopis (dotazník k uzavření manželství) a předloží jej matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno.⁸⁰

Má-li být uzavřen církevní sňatek, musí snoubenci nejprve předložit oddávajícímu osvědčení vydané matričním úřadem, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno. Osvědčení musí obsahovat potvrzení o tom, že snoubenci splnili všechny požadavky stanovené zákonem pro uzavření manželství. Od vydání tohoto osvědčení do sňatečného obřadu nesmí uplynout více než šest měsíců.⁸¹

K vydání osvědčení, že snoubenci splnili všechny požadavky pro uzavření církevního sňatku, je příslušný matriční úřad, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno. K žádosti o vydání osvědčení je třeba předložit doklady potřebné k uzavření manželství. Požádají-li snoubenci o vydání osvědčení

⁸⁰ § 32 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁸¹ § 666 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

prostřednictvím zmocněnce, musí být jejich podpisy na plné moci úředně ověřeny.⁸² V této souvislosti upozorňujeme na ustanovení § 81a zákona o matrikách, podle něhož doklad, který je jinak třeba podle zákona o matrikách předložit matričnímu úřadu, se nepředkládá, pokud si skutečnost v něm uvedenou matriční úřad může ověřit z jím vedené matriční knihy, ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel, z informačního systému cizinců, z informačního systému evidence občanských průkazů nebo z informačního systému evidence cestovních dokladů.

Zákon o matrikách v ustanovení § 32 nerozlišuje mezi občanským a církevním sňatkem. Z uvedeného vyplývá, že jak u občanského, tak u církevního sňatku *snoubenci vyplní dotazník k uzavření manželství a předloží jej matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno*. U církevního sňatku navíc snoubenci požádají tentýž matriční úřad o vydání osvědčení. Následně je oddávající povinen do tří pracovních dnů od uzavření manželství doručit tomuto matričnímu úřadu, protokol o uzavření manželství⁸³ k provedení zápisu uzavření tohoto manželství do knihy manželství a vydání oddacího listu.

47. Uzavírání civilních sňatků v církevních budovách

V církevních budovách jsou uzavírány civilní svatby. Místo uzavření manželství je například nějaký kostel. „Březová, část Kostelní Bříza, Kostel svatého Petra a Pavla“. Později mohou vznikat zmatky, zda bylo manželství uzavřeno civilní nebo církevní formou. Poznává se to v matrice, kde je odkaz na vydané osvědčení k církevnímu sňatku, ale z oddacího listu se to nepozná. V případě, že je manželství uzavřeno církevní formou – napsat do OL do poznámky „Toto manželství bylo uzavřeno církevní formou“. Některé matriční úřady to píšou a některé ne. Dá se to ujednotit?

KÚ KV

Obecně platí, že působnost orgánu veřejné moci provádějícího sňatečný obřad je výkonem přenesené působnosti (viz § 95a matričního zákona), avšak o určení místa pro uzavírání manželství, tj. místa pro konání slavnostních obřadů, rozhoduje obec v rámci své samostatné působnosti (§ 11a odst. 3 zákona o matrikách, a § 8 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a § 16 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů). Ohledně určení místa pro uzavření manželství nestanoví zákon obci žádné další bližší podmínky, tudíž záleží na rozhodnutí obce, jaké místo si jakožto místo pro konání slavnostních obřadů, mezi něž patří i sňatečný obřad, zvolí. Z povahy věci vyplývá, že takové místo musí být dostatečně reprezentativní pro výkon slavnostních obřadů.

V České republice lze uzavřít buď sňatek občanský anebo sňatek církevní, přičemž rozhodující je vůle snoubenců. Je třeba zmínit, že podle § 657 odst. 1 NOZ platí, že projeví-li snoubenci vůli, že spolu vstupují do manželství, a to osobně před orgánem veřejné moci provádějícím sňatečný obřad v přítomnosti matrikáře, jedná se o občanský sňatek. Jedná-li se o občanský sňatek, uskutečňuje se sňatečný obřad

⁸² § 13 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ § 666 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

na místě, které k tomu určí orgán veřejné moci provádějící sňatečný obřad; přihlíží se přitom k vůli snoubenců (§ 663 odst. 1 NOZ). Místo pro oddávání by mělo být zařízeno tak, aby byl zajištěn veřejný a slavnostní způsob provádění sňatkového obřadu. Za uzavření manželství v těchto případech se žádný správní poplatek nehradí. Snoubencům musí být umožněno uzavření manželství slavnostním způsobem na stanoveném místě a v určenou dobu zdarma.

NOZ nestanovuje podrobné požadavky či omezení, ani blíže nespecifikuje místo, kde se uskutečňuje občanský a církevní sňatek, a určení místa je tak tímto zákonem ponecháno v případě sňatku občanského na uvážení orgánu veřejné moci a v případě sňatku církevního na úpravě v rámci vnitřních předpisů dotčené církve. Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů, tuto otázku také nikterak neřeší. Předpokládáme tedy, že ve výše uvedeném případě není dána zákonná překážka, aby byla budova kostela užívána oběma subjekty vždy za účelem uzavírání toho druhu sňatku, ke kterému jsou ze zákona zmocněny.

Rozlišujícím kritériem občanského a církevního sňatku je tedy to, před kým je vůle vstoupit do manželství projevena (§ 657 NOZ), nikoli to, kde se tak děje (místo).

Na žádost snoubenců/manželů lze do poznámky oddacího listu uvést, že se jedná o občanský nebo církevní sňatek.

48. Rozpor v příjmení u matek snoubenců

Je třeba řešit u sňatku rozpor příjmení u matek snoubenců v jejich rodném listu a v AISEO? Požadovat nový RL?

KÚ KHK

Matriční úřad se při uzavírání manželství dotáže snoubenců, zda údaje o jménech a příjmení rodičů uvedené v jejich rodných listech jsou v aktuálně užívané podobě a dále si tyto údaje o rodičích ověří v AISEO. Do knihy manželství a do oddacího listu matriční úřad uvede vždy jména a příjmení rodičů snoubenců, která jsou uvedena na matričním dokladu, vydaném matričním úřadem a která jsou aktuálně povinni v úředním styku užívat.⁸⁴

Pokud matrikář zjistí nesoulad mezi údajem uvedeným v dokladu předloženém snoubencem a referenčním údajem obsaženým v základním registru, resp. AISEO, upozorní editora na zjištěný nesoulad údajů. Editor oprávněný ke změně údajů postupuje podle ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, tedy provede změnu referenčního údaje bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o vzniku nebo změně skutečnosti, kterou referenční údaj popisuje, dozví.

⁸⁴ § 61 odst. 1 a § 68 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

49. Informace o vydávání dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství cizími státy

V návaznosti na informaci Ministerstva vnitra, odboru všeobecné správy, ze dne 3. února 2017, č. j.: MV-72013-176/VS-2016, Způsoby doručování písemností v zahraničí, potvrzení o nabytí státního občanství vydávaná cizími státy a cizozemská právní úprava zápisu otce na rodný list dítěte narozeného mimo manželství, by pro matriční praxi bylo jistě přínosem, kdyby byl obdobně utvořen z jednotl. států přehled

a) ve věci vydávání/existence/neexistence dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství, neboť pokud je snoubenec cizincem, musí k předepsanému tiskopisu podle ust. § 35 odst. 1 c) ZOM připojit právě doklad o právní způsobilosti.

b) ohledně vydávání/nevydávání/v jaké podobě či formě potvrzení o osobním stavu a pobytu (svého občana), taktéž za účelem uzavření manželství v cizině.

KÚ LK

Výčet dokladů, které předkládá snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství a která je cizincem, matričnímu úřadu, stanoví § 35 zákona o matrikách. Jedná se mimo jiné o *doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství* nebo *doklad o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství*, je-li cizím státem vydáván, a *potvrzení o osobním stavu a pobytu*, je-li cizím státem vydáváno.

Některé cizí státy doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství/ke vstupu do partnerství vůbec neznají. Pokud jej vydávají, řídí se jeho obsah a forma právní úpravou tohoto státu (neexistuje mezinárodní smlouva, která by obsah a formu tohoto dokladu sjednocovala). Matrikář musí být schopen posoudit, zda cizincem předložený doklad splňuje takové náležitosti, aby bylo možné jej za doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství/ke vstupu do partnerství ve smyslu zákona o matrikách považovat.

Doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství/ke vstupu do partnerství by měl především splňovat tyto náležitosti:

1. musí obsahovat údaje o snoubenci/osobě, která chce vstoupit do registrovaného partnerství (jméno, příjmení, datum a místo narození aj.);
2. musí obsahovat potvrzení cizozemských orgánů o tom, že *z hlediska právního řádu domovského státu je uvedená osoba způsobilá uzavřít manželství/vstoupit do partnerství*;
 - POZOR, čestná prohlášení cizince a jeho rodinných příslušníků o jeho způsobilosti, která jsou sepsaná před notářem případně úřadem v daném cizím státě, nelze jako doklad o právní způsobilosti akceptovat.
3. obvykle obsahuje rovněž údaje o druhém ze snoubenců/o druhé osobě, která chce vstoupit do partnerství;

4. obvykle obsahuje údaj o své platnosti; není-li v něm údaj o platnosti uveden, je možné akceptovat lhůtu 6 měsíců od jeho vydání (obdobu platnosti vysvědčení vydaného podle zákona o matrikách⁸⁵);
5. musí být předložen v originále či úředně ověřené kopii, opatřen náležitým ověřením (ověřovací doložka Apostille, superlegalizační doložka), neukládá-li jinak mezinárodní smlouva, kterou se Česká republika vázána, a úředním překladem do českého jazyka.

Pro úplnost doplňujeme, že údaj o právní způsobilosti k uzavření manželství, a údaj o osobním stavu a pobytu mohou být v některých případech obsaženy v jednom dokladu, který snoubenec matričnímu úřadu předkládá.

V případě konkrétních cizích států (viz např. Slovensko, Velká Británie, Ukrajina) již Ministerstvo vnitra v minulosti informovalo matriční úřady prostřednictvím metodických informací o tom, zda daný cizí stát doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství vydává, či nikoliv, případně jaká potvrzení může cizinec od orgánů daného státu získat.

K dotazu ve věci vytvoření přehledu o vydávaných dokladech jednotlivými cizími státy sdělujeme následující.

Ministerstvo vnitra již v minulosti projevilo snahu vytvořit požadovaný přehled o vydávaných dokladech. Významnou překážkou pro jeho dokončení se však stala komunikace s některými cizími státními institucemi prostřednictvím zastupitelských úřadů České republiky. Tato komunikace je velmi obtížná (cizí instituce na dotazy zastupitelských úřadů mnohdy nereagují, případně dotaz vůbec nechápou, nerozumí, o jaký doklad by se mělo jednat). Informace získané z cizích států jsou sdělovány neúplné, mění se, stejně jako vydávané doklady. Jiný doklad vydávají například úřady v daném státě a jiný pak zastupitelské úřady daného státu v cizině.

Vzhledem ke shora uvedenému je pro Ministerstvo vnitra velmi obtížné vytvořit jednotný přehled o tom, který cizí stát doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství/ke vstupu do partnerství, případně též potvrzení o osobním stavu a pobytu vydává, a který nevydává, a zároveň udržovat tento přehled neustále aktuální. V případě, že je Ministerstvu vnitra cestou zastupitelských úřadů oznámena jakákoliv nová skutečnost, která se týká vydávaných dokladů, je tato předána matričním úřadům prostřednictvím metodické informace.

Matriční úřad/registrující matriční úřad proto při uzavírání manželství snoubenců/vzniku partnerství osob, které jsou cizinci, postupuje následujícím způsobem:

1. vyzve snoubence/osoby, které chtějí vstoupit do partnerství k předložení dokladů dle ustanovení § 35 zákona o matrikách;
2. v případě, že snoubenec/osoba, která chce vstoupit do partnerství, tvrdí, že jeho/její domovský stát požadovaný doklad ve smyslu ustanovení § 35 odst. 1

⁸⁵ § 46 odst. 4 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

písm. c) a d) nevydává, a matričnímu úřadu zároveň tato skutečnost není známa z metodických informací Ministerstva vnitra, případně z vlastní praxe, vyzve cizince k předložení potvrzení příslušného cizího státu o tom, že požadovaný doklad nevydává;

3. po předložení tohoto potvrzení podá cizinec žádost o prominutí předložení požadovaného dokladu; o prominutí vede matriční úřad správní řízení.

Závěrem upozorňujeme, že jakákoliv potvrzení vydaná cizozemskými orgány na území daného cizího státu musí být, stejně jako cizozemské matriční doklady, opatřena příslušným vyšším ověřením, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, a úředním překladem do českého jazyka.

Jakákoliv potvrzení vystavená konzulárním pracovníkem zastupitelského úřadu daného cizího státu pro působnost v České republice, musí být opatřeny vyšším ověřením Ministerstva zahraničních věcí České republiky (s výjimkou států, se kterými Česká republika uzavřela dvoustrannou konzulární úmluvu, která stanoví, že listiny vydané konzulárním úředníkem se použijí bez dalšího ověření a rovněž s výjimkou států, které, stejně jako Česká republika, přistoupily k Rámcové úmluvě o zrušení ověřování listin vyhotovených diplomatickými zástupci nebo konzulárními úředníky - sdělení MZV č. 287/1998 Sb.).

50. Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství - údaj o trvalém pobytu snoubence, který má na území ČR ukončen trvalý pobyt

Jakou adresu pobytu (trvalého pobytu) snoubence má matriční úřad uvést na doklad Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, jestliže se jedná o občana, který má na území České republiky trvalý pobyt ukončen. V ust. § 46 odst. 1 písm. e) ZOM je uvedeno, že Vysvědčení obsahuje údaj o místu trvalého pobytu. Dále je v ust. § 46 odst. 2 písm. e) ZOM uvedeno, že žadatel k žádosti přiloží úřední doklad o bydlišti a osobním stavu, vydaný orgánem cizího státu, zdržuje-li se žadatel trvale v cizině. Nicméně na vzoru tiskopisu Vysvědčení, který je uveden v příloze č. 2 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákona o matrikách, vzor č. 13, je předtištěno „bytem“. § 10 odst. 5 prováděcí vyhlášky stanoví, že nemá-li osoba TP v ČR, uvede se místo jejího pobytu v cizině způsobem podle § 9 odst. 3. Máme za to, že občan s ukončeným TP v ČR, je osobou bez pobytu. Dle našeho názoru by ideálním řešením bylo psát na Vysvědčení oba údaje o pobytu snoubence, tj. adresu ukončeného trvalého pobytu v České republice i s datem ukončení a poznámkou, že se jedná o ukončený pobyt, a adresu pobytu v cizině. Jak postupovat v případě, že snoubenec úřední doklad o bydlišti a osobním stavu nepředloží? Lze akceptovat jeho prohlášení?

KÚ LK

- a) Má-li SO ČR povolen trvalý pobyt na území České republiky, matriční úřad uvede údaj o trvalém pobytu.
- b) Nemá-li SO ČR povolen trvalý pobyt na území České republiky, je odhlášen, matriční úřad uvede na vysvědčení jeho trvalý pobyt v cizině na základě potvrzení o bydlišti, či jiné veřejné listiny, popř. učiněného prohlášení a může též uvést, že SO ČR je odhlášen z trvalého pobytu v ČR dnem
- c) Nemá-li SO ČR povolen trvalý pobyt na území České republiky, ani v cizině, potom matriční úřad uvede na vysvědčení jeho pobyt v cizině na základě potvrzení o bydlišti, či jiné veřejné listiny, popř. učiněného

prohlášení, popř. uvede, do kterého konkrétního data byl přihlášen k trvalému pobytu v České republice na adrese... .

51. Uzavření manželství osobou požívající mezinárodní ochrany formou azylu či doplňkové ochrany

Doklady potřebné k uzavření manželství, pokud je snoubenec azylant
Dovolujeme si požádat o vypracování metodického materiálu k problematice uzavírání manželství, je-li osobou, která chce uzavřít manželství žadatel o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky nebo je azylantem nebo osobou požívající doplňkové ochrany. Máme za to, že za správný postup matričního úřadu lze považovat to, pokud se v takovém případě obrátí na odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra z důvodu ověření osobních údajů a především dokladů takovéto osoby. Máme za to, že není možné žádat po takové osobě, aby předložila doklady potřebné k uzavření manželství podle ust. § 35 ZOM, pokud je aktuálně nevlastní, neboť by kontaktem se zemí svého původu ztratila nárok na poskytnutí mezinárodní ochrany, azylu nebo doplňkové ochrany. Takováto osoba hodlající uzavřít manželství tedy před matričním úřadem v rámci tzv. předoddavkové řízení prohlásí svůj osobní stav a dále všechny údaje potřebné k provedení zápisu do matriční knihy manželství.

KÚ LK

Mezinárodní ochranou se rozumí ochrana poskytnutá na území České republiky cizinci formou azylu nebo doplňkové ochrany.⁸⁶

Důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany stanoví zvláštní zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Účelem tohoto zákona je poskytnout určitým fyzickým osobám, které jsou cizinci, ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, která jim hrozí ze strany státu, jehož jsou tyto osoby státními občany. Definici pojmů „pronásledování“ a „vážná újma“, jakož i veškeré podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany, stanoví zákon o azylu.

Žadateli o udělení mezinárodní ochrany, stejně jako osobám, kterým byla některá z forem mezinárodní ochrany již udělena, je odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „OAMP“) vydán příslušný doklad (aktuální vzory všech dokladů, které Česká republika vydává cizincům, byly matričním úřadům rozeslány v příloze Informace č. 3/2016).

Žadatel o udělení mezinárodní ochrany

Žadatel o udělení mezinárodní ochrany je povinen při poskytnutí údajů k podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany odevzdat Ministerstvu vnitra svůj cestovní doklad; to neplatí, pokud pobývá na území na základě povolení k pobytu. Cestovní doklad se odevzdává na dobu řízení. Žadatel o udělení mezinárodní ochrany, na kterého se nevztahuje povinnost odevzdat cestovní doklad, je povinen při poskytnutí údajů k podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany předložit svůj cestovní doklad.

Pokud bylo rozhodnuto o udělení azylu nebo doplňkové ochrany, Ministerstvo vnitra cestovní doklad uschová. Ministerstvo vnitra předá cestovní doklad cizinci,

⁸⁶ § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

dojde-li k odnětí nebo zániku azylu nebo doplňkové ochrany; nelze-li cizinci cestovní doklad předat, ministerstvo jej i nadále uschovává.

Žadatel o udělení mezinárodní ochrany je povinen Ministerstvu vnitra při poskytnutí údajů k podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany odevzdat průkaz o povolení k dlouhodobému pobytu vydaný podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky.⁸⁷

Průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany je veřejnou listinou, kterou se prokazuje totožnost jeho držitele a oprávněnost jeho setrvání na území.⁸⁸ Vzor tohoto dokladu je obsažen v Příloze č. IX. Informace č. 3/2016.

Ze shora uvedeného vyplývá, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany prokazuje svoji totožnost průkazem žadatele o udělení mezinárodní ochrany, neboť cestovní doklad je mu odebrán při podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, stejně jako případné povolení k pobytu.

Azylant

Azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec

- a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
- b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.⁸⁹

Cestovní průkaz totožnosti vydá Ministerstvo vnitra azylantovi, který není držitelem cestovního dokladu, za účelem prokazování totožnosti jeho držitele do doby převzetí průkazu o povolení k pobytu.⁹⁰ Vzor tohoto dokladu je obsažen v Příloze č. VIII. Informace č. 3/2016. Po převzetí průkazu o povolení k pobytu je cestovní průkaz totožnosti azylantovi odebrán.

Azylant je následně povinen **průkazem o povolení k pobytu prokazovat** příslušným orgánům svou totožnost či jiné skutečnosti zapsané v průkazu na základě zákona.⁹¹ Průkaz o povolení k pobytu je veřejnou listinou.⁹² Vzor tohoto dokladu je obsažen v Příloze č. I. Informace č. 3/2016.

Jméno, popřípadě jména, a příjmení azylanta se v průkazu o povolení k pobytu uvedou podle tvaru uvedeného latinkou v cestovním dokladu. Pokud byl azylantovi vydán matričním úřadem České republiky rodný nebo oddací list znějící na jméno, popřípadě jména, a příjmení v jiném tvaru, vyznačí ministerstvo tuto skutečnost formou záznamu v průkazu o povolení k pobytu včetně uvedení jména, popřípadě jmen, a příjmení ve tvaru uvedeném v rodném a oddacím listu.⁹³

⁸⁷ § 41 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ § 57 odst. 3 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ § 12 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ § 65 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹¹ § 52 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹² § 59 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ § 59 odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Azylantovi vydá Ministerstvo vnitra na žádost cestovní doklad, který je veřejnou listinou. Cestovní doklad se vydá v českém jazyce a ve dvou cizích jazycích podle mezinárodních zvyklostí.⁹⁴ Vzor tohoto dokladu je obsažen v Příloze č. X. Informace č. 3/2016.

Osoba požívající doplňkové ochrany

Doplňková ochrana se uděluje na dobu, po kterou osobě požívající doplňkové ochrany hrozí vážná újma, nejméně však na 1 rok; na stejnou dobu se uděluje doplňková ochrana za účelem sloučení rodiny. Osobě požívající doplňkové ochrany je povolen pobyt na území po dobu stanovenou v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.⁹⁵

Cestovní průkaz totožnosti vydá Ministerstvo vnitra osobě požívající doplňkové ochrany, která není držitelem cestovního dokladu, za účelem prokazování totožnosti jeho držitele do doby převzetí průkazu o povolení k pobytu.⁹⁶ Vzor tohoto dokladu je obsažen v Příloze č. VIII. Informace č. 3/2016. Po převzetí průkazu o povolení k pobytu je cestovní průkaz totožnosti osobě požívající doplňkové ochrany odebrán.

Osoba požívající doplňkové ochrany je povinna **průkazem o povolení k pobytu prokazovat** příslušným orgánům svou totožnost či jiné skutečnosti zapsané v průkazu na základě zákona.⁹⁷ Průkaz o povolení k pobytu je veřejnou listinou.⁹⁸ Vzor tohoto dokladu je obsažen v Příloze č. I. Informace č. 3/2016.

Jméno, popřípadě jména, a příjmení osoby požívající doplňkové ochrany se v průkazu o povolení k pobytu uvedou podle tvaru uvedeného latinkou v cestovním dokladu. Pokud byl osobě požívající doplňkové ochrany vydán matričním úřadem České republiky rodný nebo oddací list znějící na jméno, popřípadě jména, a příjmení v jiném tvaru, vyznačí ministerstvo tuto skutečnost formou záznamu v průkazu o povolení k pobytu včetně uvedení jména, popřípadě jmen, a příjmení ve tvaru uvedeném v rodném a oddacím listu.⁹⁹

Osobě požívající doplňkové ochrany se na žádost vydá **cizinecký pas** podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky.¹⁰⁰ Vzor tohoto dokladu je obsažen v Příloze č. VII. Informace č. 3/2016.

K problematice účelově uzavíraných manželství sdělujeme následující.

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (OAMP) zaslal odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra českou verzi Příručky Evropské komise pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky

⁹⁴ § 61 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ § 53a odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ § 65 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ § 53b písm. c) zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ § 59 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁹ § 59 odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ § 64a zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU (dále jen „Příručka“). Z korespondence s OAMP v této věci vyplývá, že je třeba vycházet z toho, že problematiku účelových manželství mezi občany EU a občany nečlenských států a jejich odhalování (jichž se Příručka týká) má primárně na starosti OAMP a dále cizinecká policie a jednotlivé zastupitelské úřady.

Spolupráce všech dotčených subjektů (a to i matričních úřadů či samospráv) je pro odhalování účelových sňatků žádoucí, nemělo by však docházet k zásahům do působností těchto subjektů. Pokud by tedy matriční úřady či představitelé samospráv s ohledem na okolnosti uzavírání sňatku občana třetího státu s občanem EU pojalý podezření, že se jedná o účelový sňatek, uvedené by je nemělo vést ke krokům, pro něž jim z právní úpravy neplyne oprávnění (jako např. odmítnutí uzavření sňatku apod.).

Uvedená příručka byla cestou krajských úřadů rozeslána v příloze Informace č. **15/2015** všem matričním úřadům s upozorněním, že při případné aplikaci Příručky musí vždy plně respektovat právní řád České republiky, zejména NOZ a zákon o matrikách.

Podle ustanovení § 664 NOZ o provedení sňatečného obřadu snoubenci požádají orgán veřejné moci, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno, a předloží doklady osvědčující jejich totožnost a způsobilost k uzavření manželství; jiný právní předpis (zákon o matrikách) stanoví, jaké doklady je třeba předložit. Orgán veřejné moci může předložení stanovených dokladů prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

Podle ustanovení § 35 odst. 1 a 2 zákona o matrikách je-li snoubenec cizincem, k dotazníku k uzavření manželství připojí

- a) rodný list,
- b) doklad o státním občanství,
- c) doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství je-li cizím státem vydáván,
- d) potvrzení o osobním stavu a pobytu, je-li cizím státem vydáváno,
- e) úmrtní list zemřelého manžela, jde-li o ovdovělého cizince; tento doklad není třeba předkládat, je-li tato skutečnost uvedena v dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství,
- f) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, jde-li o rozvedeného cizince,
- g) potvrzení o tom, že bude manželství v domovském státě cizince uznáno za platné, je-li uzavíráno zmocněncem,
- h) pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, anebo úmrtní list zemřelého partnera, jde-li o cizince, který žil v partnerství,
- i) doklad, kterým je možné prokázat totožnost.

Je-li snoubenec cizincem, předloží matričnímu úřadu před uzavřením manželství potvrzení vydané Policií České republiky o oprávněnosti pobytu na území České republiky; to neplatí, jde-li o občana Evropské unie, občana jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru, nebo jeho rodinné příslušníky. Toto potvrzení nesmí být ke dni uzavření manželství nebo vzniku partnerství starší 7 pracovních dnů.

V matriční praxi, při uzavření manželství, se matrikář může setkat se dvěma případy

- a) snoubenec-cizinec se zdržuje na území České republiky v rozporu s právními předpisy, nebo
- b) snoubenec-cizinec se sice zdržuje na území České republiky legálně, avšak nepředložil všechny stanovené doklady.

Doporučujeme proto všem matričním úřadům, aby v uvedených případech pozorně posuzovaly všechny doklady, které snoubenec-cizinec předkládá k uzavření manželství a zda se na území České republiky zdržuje v souladu s platnou právní úpravou. Zdržuje-li se snoubenec-cizinec na území České republiky nelegálně, nelze manželství uzavřít. Manželství stejně tak nelze uzavřít, neprokáže-li snoubenec svoji totožnost předepsaným dokladem.

Podle ustanovení § 655 NOZ je hlavním účelem manželství založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. Účel uzavření uvedeného manželství je zde zjevně jiný, tj. získání pobytu na území České republiky. Stejně je třeba zvážit obsah shora citovaného ustanovení § 664 odst. 2 NOZ, podle něhož orgán veřejné moci může předložení stanovených dokladů prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou, tj. zda jsou zde dány důvody pro prominutí stanovených dokladů, resp. jejich opatření je spojeno s těžko překonatelnou překážkou. Pouhé čestné prohlášení snoubence-cizince o údajích uvedených v dokladech potřebných k uzavření manželství není dostačující.

Upozorňujeme, aby při případném promíjení dokladů potřebných k uzavření manželství matriční úřady postupovaly nanejvýš obezřetně s tím, že vždy musí být bez jakýchkoliv pochybností prokázána totožnost snoubence-cizince a jeho způsobilost k uzavření manželství.

Pokud není shora uvedené prokázáno a matriční úřad žádosti snoubence o prominutí předložení stanovených dokladů nevyhoví, potom manželství nemůže být uzavřeno.

Podle ustanovení § 57 odst. 4 zákona o azylu, je průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany veřejnou listinou, kterou se prokazuje totožnost jeho držitele a oprávněnost jeho setrvání na území. U osob s již udělenou mezinárodní ochranou je průkaz povolení k pobytu veřejnou listinou, vydávanou azylantovi a osobě požívající doplňkové ochrany (§ 59 zákona o azylu).

Snoubenec, žadatel o udělení mezinárodní ochrany nebo osoba s mezinárodní ochranou, nesmí být v žádném případě nucen ke kontaktu se zastupitelským úřadem svého domovského státu, například za účelem vyřízení potvrzení o osobním stavu, neboť v takovém případě by došlo k porušení mezinárodních závazků České republiky v oblasti uprchlictví. Zároveň by mohlo být řízení o udělení mezinárodní ochrany žadateli zastaveno, či již udělená mezinárodní ochrana této osobě odebrána, v případě, že by bylo zjištěno, že osoba s orgány svého domovského státu komunikuje.

V případě žadatelů o udělení mezinárodní ochrany či osob s udělenou mezinárodní ochranou upozorňujeme, že tito nedisponují cestovními doklady země svého původu, kterými je potřeba rovněž prokazovat skutečnosti významné pro uzavření manželství v České republice, neboť žadatelé o mezinárodní ochranu nejsou oprávněni v průběhu správního řízení cestovat a cestovní doklady jsou jim odebrány a uschovány u OAMP. Osoby s již udělenou mezinárodní ochranou pak mohou dostat speciální cestovní doklady pro uprchlíky, respektive cizinecké pasy,

pokud o ně požádají. Povinnost disponovat vedle průkazu povolení k pobytu i takovým cestovním dokladem však tyto osoby nemají (viz výše).

Dále upozorňujeme, že podle ustanovení § 23 odst. 1 zákona o azylu, OAMP provede za účelem zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, pohovor se žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. O provedeném pohovoru se sepisuje *protokol*. Protokol je zejména přepisem otázek OAMP a odpovědí žadatele o udělení mezinárodní ochrany a je mj. podkladem pro vydání rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany. Matriční úřad se může obrátit na OAMP s žádostí o vydání kopie uvedeného protokolu, který bude sloužit jako podklad při vydání rozhodnutí ve správním řízení o prominutí dokladů potřebných k uzavření manželství.

Matriční úřad, před kterým má být manželství takové osoby (tj. žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany) uzavřeno, tak musí vždy vycházet z dokladů, které má tato osoba k dispozici, a to vždy po ověření její totožnosti. V případě, že tato osoba nedisponuje žádnými matričními doklady, ze kterých jsou patrné údaje, které se uvádí do knihy manželství, lze připustit čestné prohlášení osoby o těch, které nemůže veřejnými listinami doložit (např. údaj o jménech a příjmeních rodičů).

52. Přítomnost tlumočníka při uzavírání manželství, prohlášení snoubence o tom, že mluví a rozumí česky

Podle ust. § 39 ZOM: „Pokud je snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, neslyšící, němý nebo nemluví nebo nerozumí česky je nutná při prohlášení o uzavření manželství nebo vstupu do partnerství přítomnost tlumočníka.“. Setkali jsme se s tím, že některé MÚ založí do SL pouze prohlášení snoubence, že mluví a rozumí česky, bez dalšího. Některé ověřují tuto skutečnost i písemnou formou. Máme za to, že jde jednoznačně o formu ústní (mluví, rozumí) a že prohlášení snoubence cizince samo o sobě není dostačující, neboť tuto skutečnost musí vždy ověřit a následně potvrdit též matrikář, který odpovídá za to, že řádně ověřil sňatečnou způsobilost obou snoubenců.

KÚ LK

Pokud je snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, neslyšící, němý nebo *nemluví nebo nerozumí česky*, je nutná při prohlášení o uzavření manželství nebo vstupu do partnerství přítomnost tlumočníka. Účast tlumočníka zajišťuje jeden ze snoubenců nebo osob, které chtějí vstoupit do partnerství, na vlastní náklady, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Bez přítomnosti tlumočníka nelze prohlášení o uzavření manželství nebo o vstupu do partnerství v těchto případech učinit. Nejde-li o tlumočníka jmenovaného ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, musí tlumočník složit slib do rukou matrikáře, a to ve znění slibu podle zákona o znalcích a tlumočnících.¹⁰¹

Vzhledem k tomu, že s uzavřením manželství či vznikem partnerství jsou spojeny určité právní důsledky, je třeba, aby snoubenci či osoby vstupující do partnerství rozuměly všem krokům, které se v souvislosti s uzavřením manželství nebo vznikem partnerství realizují.

¹⁰¹ § 39 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě ověření, že snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, mluví a rozumí českému jazyku, se Ministerstvo vnitra se shora uvedeným názorem KÚ LK neztotožňuje.

Dle našeho názoru v těchto případech postačí, pokud osoba učiní před matričním úřadem prohlášení o tom, že mluví a rozumí česky a z tohoto důvodu nepotřebuje při uzavření manželství tlumočníka. Takové prohlášení by mělo být učiněno osobně před matrikářem (sepíše se protokol). Následně bude tento protokol založen do sbírky listin k zápisu uzavření manželství.

Matrikář není v této souvislosti oprávněn osobu jakkoliv zkoušet ze znalostí českého jazyka. V případě, že má matrikář pochybnosti o tom, že osoba činící prohlášení mluví a rozumí česky, měl by se této osoby dotázat, zda si je skutečně vědoma toho, co činí a všech právních důsledků tohoto úkonu. V případě, že tato osoba matrikáři nerozumí, matrikář snoubence vyzve k zajištění přítomnosti tlumočníka při svatebním obřadu.

53. Svědek sňatečného obřadu

Vyžaduje se při sňatečném obřadu za přítomnosti svědka, který je neslyšící nebo neznalý českého jazyka, přítomnost tlumočníka (pro tohoto svědka)?

Podle § 656 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, platném znění, sňatečný obřad je veřejný a slavnostní; činí se v přítomnosti dvousvědků.

Podle § 39 odst. 2 téhož zákona: „Svědky mohou být jen osoby, které na prohlášení a jeho obsahu nemají zájem a nejsou nevidomé, neslyšící, němé neznalé jazyka, v němž je prohlášení učiněno. Svědci musí prohlášení podepsat a být schopni potvrdit schopnost prohlašujícího jednat a obsah jeho prohlášení.“

KÚ VYS

Sňatečný obřad je veřejný a slavnostní; činí se v přítomnosti *dvou svědků*.¹⁰²

Pokud je **snoubenec** nebo **osoba, která chce vstoupit do partnerství**, neslyšící, němý nebo nemluví nebo nerozumí česky, je nutná při prohlášení o uzavření manželství nebo vstupu do partnerství přítomnost tlumočníka. Účast tlumočníka zajišťuje jeden ze snoubenců nebo osob, které chtějí vstoupit do partnerství, na vlastní náklady, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Bez přítomnosti tlumočníka nelze prohlášení o uzavření manželství nebo o vstupu do partnerství v těchto případech učinit. Nejde-li o tlumočníka jmenovaného ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, musí tlumočnick složit slib do rukou matrikáře, a to ve znění slibu podle zákona o znalcích a tlumočnících.¹⁰³

Po konzultaci s Ministerstvem spravedlnosti ve věci přítomnosti osoby svědka při svatebním obřadu sdělujeme tento právní názor.

¹⁰² § 656 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

¹⁰³ § 39 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Na úvod je třeba si připomenout *Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením*¹⁰⁴, která se týká postavení těchto osob. Vizí této úmluvy je zejména deklarace závazků států v maximální míře umožnit osobám se zdravotním postižením realizovat činnosti, které osoby bez postižení mohou běžně vykonávat. Tedy za pomoci různých druhů opatření jim pomoci k tomu, aby mohly předmětné činnosti vykonávat. Blíže se pak tématu zajištění přístupnosti do různých oblastí života osob s postižením věnuje v rámci daného dokumentu článek 9, postavení svědka dále článek 13. V souladu s cílem předmětného dokumentu by tedy stát neměl zbytečně vyčleňovat osoby, které mohou funkci svědka plnit, byť s využitím přiměřených úprav, například ve formě tlumočnicka.

Při tvorbě tohoto metodického materiálu uvažovalo Ministerstvo vnitra obecné situace, které mohou nastat v případě, že je svědek neslyšící, hluchoslepý, nevidomý, němý, tělesně postižený (resp. ze zdravotních důvodů se nemůže podepsat), dále cizinec, který nemluví nebo nerozumí česky, svědek nezletilý a svědek, jehož svéprávnost byla omezena. Nastíněn je přitom vždy doporučený postup Ministerstva vnitra s ohledem na skutečnost, že zákon o matrikách ani vyhláška č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, uvedené situace neřeší.

Při řešení konkrétní situace musí matriční úřad vždy postupovat v souladu s platnou právní úpravou (NOZ, zákon o matrikách), dále zohlednit shora uvedenou Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a právní předpisy upravující práva a postavení zdravotně postižených osob (viz níže). Zároveň jsme toho názoru, že při řešení konkrétních situací by měla matričnímu úřadu poskytnout potřebnou metodickou pomoc zejména obec s rozšířenou působností, případně krajský úřad.

V případě přítomnosti svědka při sňatečném obřadu uvažovalo Ministerstvo vnitra následující situace:

A. Svědek neslyšící nebo hluchoslepý

Zákon o matrikách, konkrétně ustanovení § 39, blíže rozvádí, že snoubenci (příp. osoby, které chtějí vstoupit do partnerství), byť mají určité zdravotní postižení (jsou neslyšící), mají právo na uzavření manželství (vznik partnerství), a to při zajištění přiměřených úprav, v těchto případech v podobě tlumočnicka. Jeho přítomnost zákon o matrikách v těchto případech stanoví jako nutnou. Zákon ovšem nevyžaduje, aby v těchto případech svědek ovládal způsob komunikace snoubenců.

Analogicky by pak bylo možno dojít k závěru, že svědci mohou svoji funkci splnit, a to i přes to, že mají určité zdravotní postižení, mohou-li využít takových opatření, která jim umožní skutečnosti v rámci sňatečného obřadu vnímat, pochopit a následně i potvrdit. Shodně lze taktéž dojít k závěru o aplikaci pravidla uvedeného v ustanovení § 39 zákona o matrikách o tom, že bez přítomnosti tlumočnicka by nemělo být možné řádné uzavření manželství. Pro doplnění uvádíme, že ke stejnému závěru dochází i odborná literatura, věnující se problematice rodinného práva¹⁰⁵.

¹⁰⁴ Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, č. 10/2010 Sb. m. s.

¹⁰⁵ Melzer, F., Tégl, P. a kolektiv: *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. Praha: Leges, 2016, s. 10, bod 15 a 16.

Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 5-8, bod V.

V případě neslyšících nebo hluchoslepých osob do uvedených situací významně zasahuje zákon č. **155/1998** Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje používání různých komunikačních systémů jako jejich dorozumívacích prostředků. Tento zákon mimo jiné stanoví, že neslyšící a hluchoslepe osoby mají právo svobodně si zvolit z komunikačních systémů v tomto zákoně uvedených ten, který odpovídá jejich potřebám.

Za komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob se pro účely tohoto zákona rozumí *český znakový jazyk a komunikační systémy vycházející z českého jazyka* (znakovaná čeština, prstová abeceda, vizualizace mluvené češtiny, písemný záznam mluvené řeči, Lormova abeceda, daktylografika, Braillovo písmo s využitím taktilní formy, taktilní odezírání a vibrační metoda Tadoma). Tento zákon v ustanovení § 8 stanoví, že neslyšící a hluchoslepe osoby mají při vyřizování úředních záležitostí a při zajišťování dalších nezbytných potřeb právo na tlumočnické služby zajišťující tlumočení v jimi zvoleném komunikačním systému uvedeném v tomto zákoně. Poskytování tlumočnických služeb pak upravuje ustanovení § 56 a 72 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Osoby neslyšící nebo hluchoslepe si tlumočnicka pro účely jednání před úřady zajišťují samy, tlumočnické služby se poskytují bez úhrady nákladů.

Požadavek, aby i zdravotně postižený svědek dokázal vnímat, pochopit a následně potvrdit skutečnosti v rámci sňatečného obřadu, shledává Ministerstvo vnitra jako oprávněný. Matriční úřad před uzavřením manželství upozorní snoubence, že pokud svědkem bude osoba neslyšící nebo hluchoslepar, musí být zajištěno, aby dokázal vnímat, pochopit a potvrdit skutečnosti v rámci sňatečného obřadu. Takový svědek si dle svých potřeb zvolí způsob komunikace v souladu se shora uvedeným zákonem č. **155/1998** Sb., ve znění pozdějších předpisů. Po zajištění skutečnosti, že svědek je schopen vnímat, pochopit a potvrdit skutečnosti v rámci sňatečného obřadu (zejm. po zajištění tlumočnicka pro tohoto svědka), je možné účast této osoby jako svědka připustit. Před sňatečným obřadem tento svědek prokáže svoji totožnost platným dokladem.

B. Svědek nevidomý a svědek, který neumí (nemůže) číst

Pokud v písemné formě právně jedná ten, kdo nemůže číst a psát, ale je schopen seznámit se s obsahem právního jednání pomocí přístrojů či speciálních pomůcek nebo prostřednictvím jiné osoby, kterou si zvolí, opatří listinu podpisem; není-li s to se podepsat, učiní namísto podpisu před alespoň dvěma svědky na listině rukou nebo jinak vlastní znamení, ke kterému jeden ze svědků přepíše jméno jednajícího.¹⁰⁶ O svědcích platí v tomto případě § 39 NOZ obdobně.¹⁰⁷

Nelze-li postupovat podle odstavce 1, vyžaduje se k jednání osoby, která nemůže číst a psát, forma veřejné listiny. Taková forma se vyžaduje i tehdy, stanoví-li zákon, že projev vůle jednajícího musí být na listině napsán vlastní rukou. Je-li toho jednající schopen, připojí na zápis o svém právním jednání vlastní znamení.¹⁰⁸

¹⁰⁶ § 563 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

¹⁰⁷ § 563 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

¹⁰⁸ § 563 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

V případě, že je svědek svatebního obřadu **nevidomý** nebo **neumí (nemůže) číst**, je třeba postupovat v souladu s citovaným ustanovením § 563 odst. 1 a 2 NOZ. Listinou se ve smyslu § 563 odst. 1 NOZ pro tyto účely rozumí *Protokol o uzavření manželství*.

C. Svědek, který se nemůže podepsat (např. z důvodu zranění, tělesného postižení, příp. svědek, který neumí psát)

V případě, že svědek svatebního obřadu **nemůže psát** (tj. je zraněný, zdravotně postižený či negramotný), je třeba postupovat v souladu s citovaným ustanovením § 563 odst. 1 a 2 NOZ. Listinou se ve smyslu NOZ pro tyto účely rozumí *Protokol o uzavření manželství*. Není-li svědek svatebního obřadu s to se podepsat, je nutné, aby učinil namísto podpisu před alespoň dvěma svědky (dále jen „svědci úkonu“) na listině (tj. v tomto případě na protokolu o uzavření manželství) rukou nebo jinak vlastní znamení, ke kterému jeden ze svědků úkonu připsal jméno jednatelů. O svědcích úkonu platí ustanovení § 39 NOZ obdobně. Údaj o tom, kdo vystupuje jako svědek úkonu by měl být sepsán na zvláštní listině, která bude opatřena datem, a bude obsahovat údaje o obou svědcích úkonu, podle nichž je lze zjistit (jméno, příjmení, datum a místo narození, trvalý pobyt, číslo OP...). Údaje na této listině potvrdí matrikář. Tato listina bude založena do sbírky listin k zápisu uzavření manželství. Svědky úkonu mohou být jen osoby, které na prohlášení a jeho obsahu nemají zájem a nejsou nevidomé, neslyšící, němé nebo neznalé jazyka, v němž je prohlášení učiněno. Svědci musí prohlášení podepsat a být schopni potvrdit schopnost prohlašujícího jednat a obsah jeho prohlášení.

Pokud svědek, který nemůže psát, současně též nemůže na listinu připojit žádné vlastní znamení (např. pusou, nohou apod.), je třeba postupovat podle ustanovení § 563 odst. 3 NOZ, které stanoví, že k jednání takové osoby je třeba forma veřejné listiny (notářský zápis). Taková veřejná listina bude založena do sbírky listin k zápisu uzavření manželství.

Ustanovení § 563 NOZ je třeba vždy aplikovat na konkrétní případ.

D. Svědek, který nemluví nebo nerozumí česky (cizinec)

Zákon o matrikách, konkrétně ustanovení § 39, blíže rozvádí, že snoubenci (příp. osoby, které chtějí vstoupit do partnerství), byť mají určité zdravotní postižení (jsou neslyšící), mají právo na uzavření manželství (vznik partnerství), a to při zajištění přiměřených úprav, v těchto případech v podobě tlumočnicka. Jeho přítomnost zákon o matrikách v těchto případech stanoví jako nutnou. Totéž pravidlo platí pro osoby, které nemluví nebo nerozumí česky. Zákon ovšem nevyžaduje, aby v těchto případech svědek ovládal způsob komunikace snoubenců.

Analogicky by pak bylo možno dojít k závěru, že svědci mohou svoji funkci splnit, a to i přes to, že mají určité zdravotní postižení, mohou-li využít takových opatření, která jim umožní skutečnosti v rámci sňatečného obřadu vnímat, pochopit a následně i potvrdit. Analogicky by se mělo uvedené aplikovat i na případy svědků bez postižení, kteří nejsou znalí českého jazyka. Shodně lze taktéž dojít k závěru o aplikaci pravidla uvedeného v ustanovení § 39 zákona o matrikách o tom, že bez přítomnosti tlumočnicka by nemělo být možné řádné uzavření manželství. Pro doplnění

uvádíme, že ke stejnému závěru dochází i odborná literatura, věnující se problematice rodinného práva¹⁰⁹.

Požadavek, aby i svědek, který nemluví nebo nerozumí česky, dokázal vnímat, pochopit a následně potvrdit skutečnosti v rámci sňatečného obřadu, shledává Ministerstvo vnitra jako oprávněný. Matriční úřad před uzavřením manželství upozorní snoubence, že pokud svědkem bude osoba, která nemluví nebo nerozumí česky, je nutné zajistit tlumočníka pro tohoto svědka. Před sňatečným obřadem tento svědek rovněž prokáže svoji totožnost platným dokladem.

Pokud je svědek cizincem, který však mluví a rozumí česky, je možné, obdobně jako u snoubenců, připustit jeho čestné prohlášení o tom, že mluví a rozumí česky a je schopen vnímat a pochopit skutečnosti v rámci sňatečného obřadu. Takové prohlášení se založí do sbírky listin.

E. Svědek, který není plně svéprávný (nezletilý) a svědek, jehož svéprávnost byla omezena

Dle ustanovení § 30 odst. 1 NOZ se plně svéprávným stává člověk zletilostí, která se nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Dle ustanovení § 30 odst. 2 NOZ se před nabytím zletilosti plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti (viz § 37 NOZ), nebo uzavřením manželství. Svéprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.

Není-li osoba plně svéprávná, je dle ustanovení § 581 NOZ neplatné právní jednání, ke kterému není způsobilá.

S ohledem na skutečnost, že se v případě svědků u svatebního obřadu jedná o svědky projevu vůle, je třeba vyžadovat, aby svědek byl schopen vnímat, co se před ním děje, a *per analogiam* je třeba vyžadovat, aby byl zletilý a plně svéprávný (resp. jeho svéprávnost nesmí být v této oblasti omezena).

V návaznosti na shora uvedené matrikář před uzavřením manželství poučí snoubence, že svědkem sňatečného obřadu nemůže být osoba, která není plně svéprávná (osoba nezletilá) ani osoba, jejíž svéprávnost byla v dané oblasti omezena.

Vzhledem k tomu, že údaj o omezení svéprávnosti není povinným údajem zapisovaným do občanského průkazu a matrikář ve většině případů údaj o tom, kdo konkrétně bude svědkem sňatečného obřadu, zjistí až těsně před sňatečným obřadem (tj. již nemá možnost svéprávnost svědka ověřit v příslušném informačním systému), na místě ověří pouze platnost dokladů totožnosti a zletilost obou svědků.

Lze však konstatovat, že v případě, že by byl sňatek uzavřen za přítomnosti svědka, který by nebyl plně svéprávný (např. za přítomnosti nezletilého svědka, došlo-li k pochybení matrikáře, který předem neověřil jeho věk), případně svědka, jehož svéprávnost byla v této oblasti omezena, tato skutečnost ze zákona nezakládá

¹⁰⁹ Melzer, F., Tégl, P. a kolektiv: *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. Praha: Leges, 2016, s. 10, bod 15 a 16.

Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 5-8, bod V.

neplatnost takto uzavřeného manželství (*Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kolektiv. Rodinné právo. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2015, s. 50*). S ohledem na nejednotnost v rozhodovací činnosti soudů je ovšem otázkou, k jakému závěru by v daném konkrétním případě došel příslušný soud, pokud by skutečně došlo k podání návrhu na prohlášení takto uzavřeného manželství za neplatné (viz § 680 a násl. NOZ).

Závěr

Zákonný požadavek přítomnosti tlumočníka pro snoubence nebo osoby, které chtějí vstoupit do partnerství, a které jsou neslyšící, němé nebo nemluví nebo nerozumí česky, nelze opomenout (§ 39 zákona o matrikách).

Pokud jde o svědky, tak s ohledem na skutečnost, že se v případě svědků u sňatečného obřadu jedná o osoby, které by měly „dosvědčit“, že došlo k projevu vůle snoubenců, je třeba dle našeho názoru vyžadovat, aby svědek byl schopen vnímat, pochopit a následně potvrdit skutečnosti realizované v rámci sňatečného obřadu (viz situace popsané v bodech A – D). *Per analogiam* je pak třeba vyžadovat, aby byl svědek zletilý a plně svéprávný, resp. aby jeho svéprávnost nebyla v dané oblasti omezena (viz situace popsaná v bodě E).

Při komunikaci se snoubenci před uzavřením manželství doporučujeme, aby matrikář upozornil snoubence na to, že svědkem může být pouze osoba zletilá, jejíž svéprávnost nebyla v dané oblasti omezena, a pokud je svědek neslyšící, nebo nemluví nebo nerozumí česky, je nutná přítomnost tlumočníka, a to i v případě, že k uzavření manželství má dojít církevní formou.

Ministerstvo vnitra v uvedené věci zároveň zajistí informování odboru církví Ministerstva kultury, k seznámení všech registrovaných církví se shora uvedeným.

54. Uvádění dohody o příjmení na oddacím listu - do r. 1949, 1977 a po roce 2001

Vzhledem k nejednotnosti v praxi, dáváme k debatě a ke zvážení, jak sjednotit a vypisovat na duplikát OL kolonku dohoda o příjmení u sňatků uzavřených a zapsaných do 31. 12. 1949 (dohoda o příjmení není uvedena vůbec) od 1. 1. 1950 do 30. 6. 1977 (v MK je zapsána pouze mužská podoba), od 1. 7. 1977 (v MK mužská i ženská podoba, ale neuváděla se/nevypisovala dohoda pro děti), případně po 1. 7. 2001, když v MK je dohoda uváděna a zapisována různě.

KÚ LK

Při vydávání matričních dokladů ze zápisů v matričních knihách se údaje uvádějí v souladu s předpisy platnými v době vzniku matriční události. Obdobně se postupuje při dodatečných zápisech matričních událostí, dodatečných záznamech nebo jejich změnách.¹¹⁰

¹¹⁰ § 92 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

a) Manželství uzavřená do 31. 12. 1949 (§ 92 Všeobecného občanského zákoníku z roku 1811)

V knize manželství není dohoda o příjmení snoubenců po uzavření manželství uvedena, žena a děti narozené z manželství nesly vždy příjmení muže. Na vydaném oddacím listu doporučujeme v oddíl Dohoda o příjmení proškrtnout a do poznámky na oddacím listu uvést, že „Do 31. 12. 1949 žena přijímala po uzavření manželství vždy příjmení manžela.“.

b) Manželství uzavřená od 1. 1. 1950 do 30. 6. 1977

- § 17 zákona č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, ve znění pozdějších předpisů,
- § 11 odst. 1 písm. e) zákona č. 268/1949 Sb., o matrikách, ve znění pozdějších předpisů,
- § 8 zákona o rodině

V tomto časovém období byla dohoda snoubenců o příjmení při uzavření manželství právními předpisy stanovena. V knize manželství však byla zapsána pouze mužská podoba příjmení. Při vydání druhopisu oddacího listu v oddíle Dohoda o příjmení matrikář uvede příjmení muže, ženy i dětí.

Jde-li o příjmení zakončené na samohlásku (Filipi, Szabó, Krejčí, Janů, apod.), doporučujeme ověřit podobu příjmení ženy/dětí ženského pohlaví v AISEO. Následně budou manželé vyzváni, aby se vyjádřili k podobě příjmení pro ženu/děti ženského pohlaví, matrikář o tom provede dodatečný záznam do knihy manželství a vydá oddací list. Je-li učiněná dohoda o příjmení pro ženu/děti ženského pohlaví odlišná od údajů v AISEO (Filipi x Filipiová), matrikář splní oznamovací povinnost do AISEO.

c) Manželství uzavřená od 1. 7. 2001 (po nabytí účinnosti zákona o matrikách)

V knize manželství je uvedena dohoda manželů o příjmení a v případě, že si manželé ponechají dosavadní příjmení, i dohoda o příjmení dětí v mužském a ženském tvaru¹¹¹. Na oddacím listu tak bude v oddíle Dohoda o příjmení uvedeno příjmení muže, ženy i dětí.

55. Vymezení provozních nákladů na organizaci uzavření manželství na jiném vhodném místě vyhláškou

Z praktických zkušeností MÚ ne všechny úkony činěné k zajištění uzavření manželství na jiném vhodném místě vyvolávají jen správní náklady. Rozdílné a nezřídka rozporuplné postupy některých obcí a měst signalizují potřebu rámcově vymezit podmínky a okruh úkonů, které při organizaci uzavírání manželství na jiném vhodném místě vyvolávají náklady provozní a stanovit rámcově mantinely pro jejich možné zpoplatnění. MVČR tak učinilo po konzultaci s MFČR v Informaci č. 12/2012, ze dne 19. 06. 2012. Praxe však ukazuje na potřebu učinit tak závazným předpisem. Dle zjištění je toto možné vyhláškou, tak jak to mají upraveno některé resorty, kdy mají v zákoně o správních poplatcích stanoven základní poplatek a další případné provozní

¹¹¹ § 20 odst. 1 písm. d) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

poplatky jsou stanoveny vyhláškou. Vzhledem k tomu navrhoval KÚPK k odbornému posouzení novelizaci § 12 ZOM, a to aby bylo zmocnění k vydání vyhlášky doplněno do § 12 ZOM a pokud možno ještě proběhla na toto téma diskuse, nebo bylo s návrhem počítáno do budoucna. Protože stávající stav zcela jistě vyvolá stupňující se tlaky zejména ze strany samosprávy na realizaci takových poplatků. Právní úprava provozních poplatků by byla zárukou určité synchronizace. Poplatek za vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost dle pol. 12 písm. c) sazebníku správních poplatků, který je přílohou zák. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „sazebník“ a „zákon o správních poplatcích“), na rozdíl od poplatků, stanovených v pol. 12 písm. a) a b) sazebníku, nebyl řadu let zvýšen a snahy obcí stanovit tzv. „provozní poplatky“ ukazují na to, že neodráží realitu. První alternativou ke zvážení je zvýšení správního poplatku za vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost. Takovéto plošné zvýšení tohoto poplatku by ale bylo nespravedlivé u obřadů, které buď provozní náklady vůbec nevyvolávají anebo vyvolávají zanedbatelné provozní náklady za uzavření manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost.

Druhou alternativou je zabývat se tím, co je obsahem slovního spojení „vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost“ a v návaznosti na to rámcově vymezit tzv. „provozní poplatky“, které by zřejmě zahrnovaly rovněž náklady na nezbytnou kalkulaci (aby nevznikaly pochybnosti, že by se mohlo jednat o daňový únik). Za tím účelem by bylo nezbytné zjistit u matričních úřadů na tyto úkony podklady o mezních nákladech, tj. nejvyšších a nejnižších.

Např. se může jednat

- vzdálenější přesuny, pokud jsou například zajišťovány vozidlem matriční obce (marginální hodnoty např. stanovit minimální či maximální vzdálenosti nebo vymezit zpoplatnění extravilánem obcí v matričním obvodu apod.);*
- zajišťuje-li matriční úřad přesun aparatury pro hudbu, případně dalších nadstandardních propriet (k zajištění výkonu státní správy pro uzavření manželství stačí pouze oddávající, který má závěsný státní znak, matrikářka s podklady a perem);*
- zajišťuje-li matriční úřad nadstandardní vybavení, např. květinovou výzdobu, živou hudbu, příchůdky apod.);*
- je-li třeba zvláštní vybavení protagonistů obřadu (svatby v balóně, pod vodou, na lodi, v dolech apod.);*
- je-li třeba k zajištění obřadu přítomnosti další osoby nebo osob, které zajistit není v možnostech samotných snoubenců anebo to není možné vzhledem k nerealitě koordinace obřadu a narušení jeho slavnostního průběhu a jejichž honorář je nákladem matriční obce.*

KÚPK

V této věci plně odkazujeme na Informaci č. 12/2012, když ta část informace, která se týká správních poplatků a tzv. provozních poplatků, zůstává i nadále v platnosti.

56. Uzavření manželství v nematriční obci

Uzavření manželství v nematriční obci – vyměření a vybrání správního poplatku v případě, kdy má obec, která není matričním úřadem, stanoveno uzavírat manželství kdykoli a kdekoli ve svém správním obvodu.

Je možné, anebo přípustné, aby si „nematriční“ obec určila/rozhodnula, že všechna souhlasná prohlášení snoubenců o uzavření manželství mohou být konána/přijímána na celém území takové obce a každý den? Pokud ano, nebude dle našeho názoru a priori možné, aby v rámci zákonné povinnosti přítomnosti matrikáře u takového obřadu, kdy bude souhlasné prohlášení přijímat starosta nebo místostarosta nematriční obce, vyměřil a vybral matriční úřad správní poplatek podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Tudiž, v případě takového usnesení zastupitelstva, nebo rozhodnutí starosty obce, musí náklady vzniklé s přítomností matrikáře nést vždy obec, která je matričním úřadem. Je takový postup nematriční obce možný? Případně, je takto nastavený princip vyměření správního poplatku správný?

KÚ LK

V návaznosti na tento dotaz Ministerstvo vnitra zpracovalo Informaci č. **17/2017**, na kterou je v odpovědi na tento konkrétní dotaz třeba primárně odkázat.

Pro úplnost celé problematiky uzavírání manželství v nematriční obci uvádíme následující.

Uzavření manželství v nematriční obci

Ustanovení § 657 NOZ stanoví, že projeví-li snoubenci vůli, že spolu vstupují do manželství, osobně před orgánem veřejné moci provádějícím sňatečný obřad v přítomnosti matrikáře, jedná se o občanský sňatek.

Dle ustanovení § 664 odst. 1 NOZ, požádají snoubenci o provedení sňatečného obřadu *orgán veřejné moci*, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno, a předloží doklady osvědčující jejich totožnost a způsobilost k uzavření manželství.

Dle ustanovení § 663 odst. 1 NOZ se v případě, jedná-li se o občanský sňatek, uskutečňuje sňatečný obřad na místě, které k tomu *určí orgán veřejné moci provádějící sňatečný obřad*; přihlíží při tom k vůli snoubenců.

Dle ustanovení § 658 odst. 1 NOZ jedná-li se o občanský sňatek, jiný právní předpis stanoví, kdo je orgánem veřejné moci provádějícím sňatečný obřad. V tomto případě se jiným právním předpisem ve smyslu ustanovení § 658 odst. 1 NOZ rozumí zákon o matrikách, konkrétně pak ustanovení § 11a odst. 1.

Dle ustanovení § 11a odst. 1 zákona o matrikách snoubenci projeví vůli, že spolu vstupují do manželství před

- a) starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, které *jsou matričním úřadem*, a to pouze ve správním obvodu tohoto matričního úřadu,

- b) starostou nebo místostarostou obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, které *nejsou matričním úřadem, je-li jeden ze snoubenců přihlášen k trvalému pobytu v jeho správním obvodu*, a to pouze ve správním obvodu této obce, městské části hlavního města Prahy, městských obvodů nebo městských částí územně členěných statutárních měst,
- c) primátorem hlavního města Prahy, náměstkem primátora hlavního města Prahy nebo pověřeným členem zastupitelstva hlavního města Prahy, jakož i před primátorem statutárního města, náměstkem primátora statutárního města nebo pověřeným členem zastupitelstva statutárního města, a to *pouze ve správním obvodu hlavního města Prahy nebo statutárního města*.

Dle ustanovení § 11a odst. 2 zákona o matrikách musí být prohlášení snoubenců podle odstavce 1, že spolu vstupují do manželství, *učiněno v přítomnosti matrikáře matričního úřadu*, v jehož správním obvodu se manželství uzavírá.

Ustanovení § 11a odst. 3 zákona o matrikách stanoví, že manželství se uzavírá *v místě určeném obcí pro konání slavnostních obřadů*.

Ustanovení § 12 zákona o matrikách pak stanoví, že matriční úřad může povolit na základě žádosti snoubenců uzavření manželství na kterémkoli vhodném místě ve svém správním obvodu nebo mimo dobu stanovenou radou obce.

Podle položky 12 písm. c) sazebníku uvedeného v příloze zákona o správních poplatcích, matriční úřad za vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost vybere správní poplatek ve výši 1.000,- Kč.

V případě uzavření manželství v nematriční obci je vždy třeba rozlišit, kdo je orgánem veřejné moci provádějícím zde sňatečný obřad (ve smyslu ustanovení § 663 odst. 1 NOZ):

1. Alespoň jeden ze snoubenců je přihlášen k trvalému pobytu v nematriční obci, v jejímž správním obvodu se objekt, v němž má být manželství uzavřeno, nachází

→ Orgánem veřejné moci provádějícím sňatečný obřad ve smyslu ustanovení § 663 odst. 1 NOZ je v tomto případě *obecní (městský) úřad nematriční obce*, oddávajícím je pak některá z osob uvedených v § 11a odst. 1 písm. b). Zde dále plně odkazujeme na Informaci č. **17/2017**.

2. Ani jeden ze snoubenců není přihlášen k trvalému pobytu v nematriční obci, v jejímž správním obvodu se objekt, v němž má být manželství uzavřeno, nachází.

→ V takovém případě se nejedná a ani nemůže jednat o uzavření manželství před nematriční obcí (tj. před některou z osob uvedených v ust. § 11a odst. 1 písm. b)), neboť ani jeden ze snoubenců není přihlášen k trvalému pobytu v této obci.

Orgánem veřejné moci provádějícím sňatečný obřad ve smyslu § 663 odst. 1 NOZ je v tomto případě *obecní (městský) úřad „matriční obce“*, oddávajícím je pak některá z osob uvedených v § 11a odst. 1 písm. a).

Snoubenci tedy v tomto případě musí příslušný matriční úřad požádat o povolení uzavřít manželství na jiném vhodném místě (ve smyslu ustanovení § 12 zákona o matrikách) ve správním obvodu matriční obce. Tato žádost je posuzována ve správním řízení (dle části druhé správního řádu). V případě, že je žádosti v plném rozsahu vyhověno, nevzdává se s přihlédnutím k ustanovení § 87 zákona o matrikách správní rozhodnutí. Správní rozhodnutí vydá matriční úřad pouze v případě, kdy žádosti snoubenců nevyhoví (proti tomuto rozhodnutí je možné se odvolat, popřípadě podat správní žalobu k soudu).

Způsob, jakým si obec určuje místo pro konání slavnostních obřadů je podrobně popsán v Informaci č. 17/2017. Z uvedené informace též vyplývá, že i nematriční obec si má zvolit místo pro konání slavnostních obřadů.

V praxi, a s ohledem na skutečnost, že počet manželství uzavíraných před nematriční obcí (které je podmíněno trvalým pobytem alespoň jednoho ze snoubenců v této obci – viz výše) je relativně nízký, je možné, aby nematriční obec stanovila místo pro konání slavnostního obřadu vždy ad hoc pro konkrétní manželství (např. zahrada rodinného domku snoubenců).

Z matriční praxe jsou nám známy výjimečné případy, kdy někteří oddávající z matričních úřadů se brání oddávat snoubence s trvalým pobytem v jiné obci (s využitím argumentů, že se jedná se o „nevoliče“ a pro tohoto oddávajícího tak není „motivační“ takové osoby oddávat). V této souvislosti zdůrazňujeme, že podle ustanovení § 95a zákona o matrikách působnosti stanovené krajskému úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, Magistrátu hlavního města Prahy, úřadu městské části hlavního města Prahy, magistrátu měst Brna, Ostravy a Plzně, úřadům městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst, obecnímu úřadu, starostovi, místostarostovi nebo pověřenému členu zastupitelstva podle tohoto zákona *jsou výkonem přenesené působnosti*.

Uvedené jednání oddávajících osob je tedy nepřípustné. V případě, že snoubenci splní veškeré zákonné podmínky pro uzavření manželství, musí jim být uzavření manželství umožněno. Institut uzavření manželství není možné jakkoliv spojovat s volbami do obecních zastupitelstev ani jej jakkoliv nad rámec platných právních předpisů podmiňovat.

Kontrolu výkonu přenesené působnosti obcí provádí *krajský úřad* (viz ust. § 67 odst. 1 písm. e) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a § 129 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů), u úřadů městských částí Praha 1 - 22 pak kontrolu provádí *Magistrát hlavního města Prahy* (§ 113 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů). V případě shora popsaného jednání oddávajícího je tak třeba se obrátit na příslušný úřad, který provádí kontrolu výkonu přenesené působnosti u konkrétní obce.

Ministerstvu vnitra byl v této věci v minulosti doručen následující dotaz matričního úřadu:

„Když se snoubenci (třeba i jeden s trvalým pobytem v nematriční obci) domluví se starostou nematriční obce na místě a termínu konání sňatku, který obec stanoví bez ohledu na možnosti matrikářky (např. úřední dny, již obsazené termíny, státní svátky, dny pracovního klidu, apod.), může se k tomu matriční úřad postavit zamítavě? V případě, že ano, kdo bude řešit případné odvolání proti tomu?

V případě, že se snoubenci rozhodnou uzavřít manželství před nematriční obcí (tj. kdy oddávajícím je některá z osob uvedených v ustanovení § 11a odst. 1 písm. b)) je v zájmu veřejné správy vytvořit podmínky pro uzavření takového manželství.

V této věci je na prvním místě nezbytné zdůraznit nutnost flexibilní komunikace a spolupráce mezi matričním úřadem a nematriční obcí. V případě, že nematriční obec postupuje způsobem popsaným v dotazu, je dle našeho názoru na místě uvedené řešit primárně dohodou, například uspořádat společné jednání vedení matriční a nematriční obce za přítomnosti matrikářky, příp. vedoucího matričního úseku. Účelem tohoto jednání by mělo být stanovení jednotných pravidel pro stanovování termínů pro uzavírání manželství před nematriční obcí, a to s ohledem na časové a personální možnosti matričního úřadu.

Krajním řešením shora uvedené situace by byl dle našeho názoru postup podle části čtvrté správního řádu - matriční úřad na požádání písemně uvědomí dotčené osoby (snoubence) a sdělí jim důvody, které vedly k odmítnutí zajištění účasti matrikáře při svatebním obřadu (např. na daný den je naplánováno již 10 svatebních obřadů – uvedené znamená plné vytížení všech matrikářů aj.). Proti takovému postupu matričního úřadu mohou snoubenci podat stížnost podle ustanovení § 175 a násl. správního řádu. Lze však konstatovat, že takový postup by nebyl ku prospěchu „matriční“ či „nematriční obce“ a již vůbec ne ku prospěchu snoubenců.

57. Uzavření manželství před nematriční obcí – vyplňování protokolu o uzavření manželství a oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v knize manželství

Uzavření manželství před nematriční obcí. Vzhledem k tomu, že v této oblasti není jednotná praxe, žádáme MV ČR o stanovisko k vyplňování protokolu o uzavření manželství a oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v matriční knize manželství, v případě, že manželství bylo uzavřeno před nematričním úřadem.

V souladu s ustanovením § 11a odst. 1 písm. b) zákona o matrikách mohou snoubenci projevít vůli, že spolu vstupují do manželství před starostou nebo místostarostou obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, které nejsou matričním úřadem, je-li jeden ze snoubenců přihlášen k trvalému pobytu v jeho správním obvodu, a to pouze ve správním obvodu této obce, městské části hlavního města Prahy, městských obvodů nebo městských částí územně členěných statutárních měst (= nematriční úřad).

Prohlášení snoubenců musí být učiněno v přítomnosti matrikáře matričního úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno (§ 11a odst. 2 zákona o matrikách).

PROTOKOL O UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Dne

Před

(název úřadu a místo uzavření manželství)

Při vyplňování protokolu o uzavření manželství nepostupují matriční úřady jednotně. Některé matriční úřady v řádce „Před“ vyplňují název matričního úřadu a jiné název nematričního úřadu. Zároveň je otázkou, zda má být protokol opatřen razítkem nematriční nebo matričního úřadu. S touto problematikou souvisí i vyplňování oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ matriční knihy manželství.

Záznamy a opravy před podpisem

Zapsáno na základě protokolu o uzavření manželství (~~eizozemského matričního~~ ~~dokladu~~) vyhotoveného (dne, kým)

Při vyplňování oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v matriční knize manželství nepostupují matriční úřady jednotně. Některé matriční úřady uvádí, že manželství bylo zapsáno do matriční knihy na základě protokolu o uzavření manželství vyhotoveného matričním úřadem, jiné uvádí název nematričního úřadu.

Dle našeho názoru za splnění všech požadavků právního řádu České republiky při sňatečném obřadu zodpovídá matrikář, proto by měl být Protokol o uzavření manželství opatřen razítkem matričního úřadu. Zároveň se domníváme, že i v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ by měl být název matričního úřadu, který Protokol o uzavření manželství sepsal. V záhlaví Protokolu o uzavření manželství by měl být, dle našeho názoru, uveden obecní úřad, před kterým bylo manželství uzavřeno.

KÚ JIH

Snoubenci projeví vůli, že spolu vstupují do manželství před starostou nebo místostarostou obce, městské části hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, které nejsou matričním úřadem, je-li jeden ze snoubenců přihlášen k trvalému pobytu v jeho správním obvodu, a to pouze ve správním obvodu této obce, městské části hlavního města Prahy, městských obvodů nebo městských částí územně členěných statutárních měst. Prohlášení snoubenců, že spolu vstupují do manželství, musí být učiněno

v přítomnosti matrikáře matričního úřadu, v jehož správním obvodu se manželství uzavírá.¹¹²

Snoubenci vyplní před uzavřením manželství předepsaný tiskopis (Dotazník k uzavření manželství) a předloží jej matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno.¹¹³

Zápis do knihy manželství se provede na základě protokolu o uzavření manželství. Zapisované údaje matrikář ověří z dokladů potřebných k uzavření manželství.¹¹⁴

Příklad

Jeden ze snoubenců má trvalý pobyt v obci Borek, která je zařazena do správního obvodu matričního úřadu České Budějovice (ČB) a přejí si uzavřít manželství před starostou nebo místostarostou obce Borek. Snoubenci vyplní Dotazník k uzavření manželství a předloží jej spolu se stanovenými doklady matričnímu úřadu ČB, v jehož správním obvodu bude manželství uzavřeno.

Matrikář matričního úřadu ČB připraví Protokol o uzavření manželství, na němž bude na 1. straně uvedeno:

PROTOKOL O UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ

Dne 15. 4. 2017

Před Obecním úřadem Borek, Borek, č. p. 234 (+ bližší označení místa)
(název úřadu a místo uzavření manželství)

Po uzavření manželství Protokol podepíší: oba manželé, svědkové, oddávající (starosta/místostarosta obce Borek), matrikář matričního úřadu ČB, popř. tlumočník. Protokol bude opatřen otiskem razítka obce Borek, neboť orgánem veřejné moci, provádějícím sňatečný obřad, je v tomto případě Obecní úřad nematriční obce Borek.

Matrikář matričního úřadu ČB provede zápis do knihy manželství, vedené pro obec Borek. Při uzavření manželství byl přítomen matrikář matričního úřadu ČB, do jehož správního obvodu obec Borek spadá. Podle našeho názoru proto bude v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ uvedeno: „Zapsáno na základě protokolu o uzavření manželství vyhotoveného dne 15. 4. 2017 matrikářem Magistrátu města České Budějovice.“¹¹⁵

Pro úplnost uvádíme, že text v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ bude stejný, bude-li manželství uzavřeno před oddávajícím Magistrátu města České Budějovice.

Po uzavření zápisu matrikář vydá oddací list.

¹¹² § 11a odst. 1 písm. b) a odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹³ § 32 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ § 20 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ § 11a odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

58. Uzavření manželství zmocněncem

Řešíme nyní žádost - připravili jsme plnou moc podle § 669 občanského zákoníku, pro případ, že snoubenci budou u KÚ žádat o povolení, aby projev vůle jednoho ze snoubenců o vstupu do manželství za něj učinil jeho zmocněnec. Máme za to, že prakticky se snoubenci zřejmě budou dotazovat nejprve u matričního úřadu. Pokud se na matriční úřad (nejčastěji v místě pobytu) obrátí snoubenci, příp. jeden ze snoubenců s dotazem ohledně možnosti uzavřít manželství zmocněncem, pak je třeba, aby matriční úřad

- a) poskytl základní informace ohledně náležitostí, co vše je k uzavření manželství třeba = doklady k uzavření manželství (§ 33 a násl. ZOM),**
- b) předal, případně pomohl vyplnit dotazník k uzavření manželství (§ 32 ZOM),**
- c) případně ověřil v AISEO, příp. CIS, zda u snoubenců neexistují zákonné překážky pro uzavření manželství (pokud ano, žádosti by a priori vyhověno být nemohlo); rovněž tak, i u osoby zmocněnce platí, co do zákonných překážek, § 672 a 673 OZ (srovnej § 38 odst. 3 ZOM),**
- d) snoubencům sdělil, že žádosti může být vyhověno jen, jsou-li pro to důležité důvody (na povolení uzavřít manželství zástupcem není právní nárok),**
- e) sdělil, že k žádosti musí být přiložena speciální plná moc (speciální co do formy = musí být písemná; speciální co do obsahu = musí obsahovat stanovené předepsané náležitosti dle OZ i dle ZOM) – viz příloha a**
- f) předal telefonní číslo na krajský úřad, kde by si žadatel/é měli nejprve ověřit, co vše si mají připravit a přivést s sebou a na základě jakých zákonných důvodů může být jejich žádosti vyhověno.**

Shrnutí

- a. tento institut se týká obou forem uzavření manželství, tedy civilní i církevní,**
- b. zastoupen může být JEN jeden ze snoubenců,**
- c. v případě, že zastoupeným snoubencem bude cizinec, musí navíc doložit potvrzení, že manželství v jeho domovském státě bude uznáno za platné (srovnej § 35 odst. 1, písm. g) ZOM),**
- d. již neplatí, co bylo upraveno v zákoně o rodině, že zmocnitel a zmocněnec musí být stejného pohlaví.**

Dáváme k dispozici tiskopis plné moci - viz příloha.

KÚ LK

- ❖ Příloha, na kterou je v dotazu č. 58 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 6.**

Souhlasíme s navrhovaným postupem KÚ LK při uzavření manželství zmocněncem i s předloženým návrhem „Plné moci“; doporučujeme pouze na první straně uprostřed tiskopisu nahradit slovo „zástupce“ slovem „zmocněnec“, v souladu s NOZ.

Zároveň upozorňujeme, že přiložený návrh „Plné moci“ je zřejmě připraven pro již konkrétní uzavírané manželství, neboť na konci první strany stanoví dohodu snoubenců o společném příjmení po uzavření manželství podle § 660 písm. a) NOZ. Dohoda o příjmení po uzavření manželství je přitom možná podle § 660 písm. a), b) nebo c).

V této souvislosti upozorňujeme, že snoubenec-cizinec k dotazníku k uzavření manželství připojí potvrzení o tom, že bude manželství v jeho domovském státě uznáno za platné, je-li uzavíráno zmocněncem¹¹⁶.

59. Úvodní list knihy manželství vedené podle § 41 odst. 1 písm. b) zákona o matrikách

Od 1. 1. 2014 vede Úřad městské části Praha 1 matriční knihu pro manželství, ke kterým došlo v cizině před velitelem námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitelem letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice, byl-li život snoubence přímo ohrožen a nejde-li o občany (§ 41 odst. 1 písm. b) zákona o matrikách). Co má Úřad městské části Praha 1 uvést na úvodním listu této matriční knihy manželství k předpisu „Matriční kniha je vedena pro:“?

MHMP

Je-li život snoubence přímo ohrožen, může sňatečný obřad provést každý orgán podle § 658 NOZ, popřípadě jiný úřad stanovený jiným právním předpisem, a to na kterémkoli místě; to platí obdobně i pro církevní sňatek. Mimo území České republiky může sňatečný obřad provést také velitel námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitel letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice a je-li alespoň jeden ze snoubenců státním občanem České republiky rovněž velitel vojenské jednotky České republiky v zahraničí.¹¹⁷

Bylo-li manželství uzavřeno v případě, že byl život snoubence přímo ohrožen, v cizině před velitelem námořního plavidla plujícího pod státní vlajkou České republiky nebo velitelem letadla zapsaného v leteckém rejstříku v České republice, a je-li alespoň jeden ze snoubenců státním občanem České republiky, rovněž před velitelem vojenské jednotky České republiky v cizině, zašle oddávající protokol o uzavření manželství bezodkladně zvláštní matrice prostřednictvím zastupitelského úřadu České republiky a na území České republiky přímo; jsou-li oba snoubenci cizinci, zašle oddávající protokol o uzavření manželství bezodkladně *Úřadu městské části Praha 1, který je příslušný k provedení zápisu do matriční knihy.*¹¹⁸

S ohledem na to, že Vámi popsanou situaci neřeší ani zákon o matrikách, ani vyhláška č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jsme toho názoru, že Úřad městské části Praha 1 na úvodním listu matriční knihy manželství, kterou vede pro manželství uzavřená v případě ohrožení života a nejde-li o SO ČR, může uvést např.

„Matriční kniha je vedena pro: Uzavření manželství cizinců v případě přímého ohrožení života (dle ust. § 667 zákona č. 89/2012 Sb.).“

60. Hlavní město Praha – vyplňování rubriky „kraj“ v dokladu o registrovaném partnerství

Co má Úřad městské části Praha 1 uvádět v kolonce „kraj“ na dokladu o registrovaném partnerství. „Praha“ nebo „Hlavní město Praha“? V ústavním

¹¹⁶ § 35 odst. 1 písm. g) zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ § 667 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

¹¹⁸ § 41 odst. 1 písm. b) zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

zákoně č. 347/1997 Sb., v platném znění, je vyšší územní samosprávný celek nazván „Hlavní město Praha“, a proto by podle našeho názoru mělo být v dokladu uvedeno „Hlavní město Praha“.

MHMP

S názorem MHMP se Ministerstvo vnitra ztotožňuje.

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky v čl. 1 mj. stanoví, že na území České republiky se vytváří vyšší územní samosprávný celek Hlavní město Praha, vymezený územím hlavního města Prahy.

Vzhledem k tomu, že příloha č. 4 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že Úřad městské části Praha 1 je registrujícím matričním úřadem pro území hlavního města Prahy, v dokladu o registrovaném partnerství v rubrice „kraj“ je nutno uvést „Hlavní město Praha“, a to s odkazem na shora uvedený ústavní zákon.

61. Uzavření manželství SO ČR na ZÚ Vietnamu v Praze

Vietnamka, která získala občanství ČR, uzavřela už jako občanka ČR manželství na ZÚ Vietnamu v Praze. Takto uzavřené manželství musí být zapsané ve zvláštní matrice. Zvláštní matrika nám to zapsala po uznání platnosti takto uzavřeného manželství soudem. Nyní byl druhý příklad nevěsty „Vietnamkočešky“ a bylo to v pravomoci Okresního soudu v Karlových Varech. Okresní soud v Karlových Varech žadatelce oznámil, že na rozsudek Okresního soudu v Sokolově čj. 34C 48/2015 bude pohlíženo jako na vzorový případ a že ve stejné věci nebude opětovně vedeno žádné řízení. Tato záležitost měla být konzultována s MV ČR a to mělo dát pokyn zvláštní matrice. Zvláštní matrika by takto uzavřené sňatky měla běžně zapisovat s odvoláním na sokolovský rozsudek.

KÚ KV

❖ *Příloha, na kterou je v dotazu č. 61 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 7.*

Rozsudkem Okresního soudu v Sokolově ze dne 18. 8. 2015, sp. zn. 34 C 48/2015, které nabylo právní dnem 6. 4. 2017, se určuje, že manželství uzavřené mezi SO ČR a státním občanem Vietnamu na Velvyslanectví Vietnamu v Praze (ZÚ) je platné.

V odůvodnění uvedeného rozsudku se uvádí, že kolizní normy pro uzavření manželství obsažené v zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, jsou součástí některých dvoustranných smluv o právní pomoci. Většina z nich se se zákonem shoduje; odlišná pravidla, která je třeba použít namísto ustanovení § 48 zákona, obsahuje mimo jiné právě smlouva s Vietnamem (vyhl. č. 98/1984 Sb.), a to konkrétně v ustanovení § 18.

Vzhledem k tomu, že manželství bylo uzavřeno před ZÚ, řídí se forma uzavření manželství vietnamským právem; je tak vyloučeno užití ustanovení § 48 odst. 4 zákona o mezinárodním právu soukromém, které výslovně zakazuje tzv. konzulární sňatky SO ČR před zastupitelskými úřady cizích států v ČR. Soud neshledal okolnosti vylučující manželství a to jak podle českého práva, tak podle

vietnamského práva. Nepřehlédl také pochybení ZÚ, který nedostatečně ověřil SO manželky, která v době sňatku byla již SO ČR, které následně vedlo manželku až k podání žaloby a oba účastníky k absolvování soudního řízení.

Dotazem ve zvláštní matrice bylo zjištěno, že toto manželství již bylo zapsáno do zvláštní matriky a byl vydán oddací list. Okresní soud v Sokolově rozhodl v této jedné konkrétní věc a vyskytne-li se další takový případ, je nezbytné předložit opět pravomocné rozhodnutí soudu o platnosti/existenci manželství.

62. Doklady předkládané k uzavření manželství – podoba jména a příjmení cizince

Snoubenci, kteří jsou státními občany Izraele, předkládají výpis z registru obyvatel a cestovní doklad, kde jsou jména a příjmení odlišná od rodného listu, který je v ruštině. Který doklad lze považovat za podklad pro zápis manželství?

KÚ SK

Výčet dokladů, které předkládá snoubenec (cizinec) matričnímu úřadu k dotazníku k uzavření manželství, obsahuje ustanovení § 35 zákona o matrikách.

Doklad, ze kterého matriční úřad ověřuje podobu jména a příjmení osoby, je vždy pouze *matriční doklad*. Obecně lze říci, že cestovní doklad není dokladem o podobě jména a příjmení pro účely zápisu do matriční knihy.

Je však třeba vzít v úvahu i ustanovení § 29 odst. 3 ZMPS, podle něhož úprava jména fyzické osoby se řídí právním řádem státu, jehož je občanem. Tato osoba se však může dovolat použití právního řádu státu, na jehož území má obvyklý pobyt. Pokud cizinec nevlastní matriční doklad, na němž je uvedeno jméno/a a příjmení v požadované podobě a stát Izrael takový doklad nebo potvrzení nevydává, potom učiní-li SO Izraele prohlášení, že užívá své jméno/a a příjmení v podobě uvedené na cestovním dokladu, podle našeho názoru, je třeba jeho žádosti vyhovět.

Uvedené však nelze aplikovat např. na SO Ruska, který k zápisu matriční události na území ČR předloží ruský rodný list s úředním překladem do českého jazyka, provedeným v souladu s Nařízením vlády (Юрий Черненко jako Jurij Černěnko) a svůj cestovní doklad, na němž je jeho jméno a příjmení „přepsáno“ do podoby „Yuriy Tchernenko“. Zde se jedná o pouhou anglickou transkripci jeho jména a příjmení. Jeho prohlášení, že užívá své jméno/a a příjmení v podobě uvedené na cestovním dokladu tak, podle našeho názoru, nelze akceptovat.

Jde-li však např. o zápis jména a příjmení matky snoubence-cizince, která je cizinkou, tato přepisujeme podle předložené cizozemské veřejné listiny a v této věci dále odkazujeme na bod 2. Informace č. 9/2008 a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 12. 2005, čj. 4 As 52/2004-77, uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 4 ze dne 26. 4. 2006.

63. Uvádění příjmení po uzavření manželství v dotazníku k uzavření manželství, protokolu o uzavření manželství a v knize manželství

V rámci sjednocení matriční praxe bychom rádi prokonzultovali otázku uvádění společného příjmení po sňatku v dotazníku, v protokolu o uzavření manželství a v knize manželství v následujících případech:

a) muž vstupuje do manželství s příjmením „Balšán“. Žena vstupuje do manželství s příjmením „Vajcová“. Snoubenci se dohodli na společném příjmení „Balšán - Balšánová“ a žena bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení ve tvaru „Balšán Vajcová“.

Komentář s návrhem zápisů

Vycházíme z výkladu Ústavu pro jazyk český - příjmení v souladu s pravidly české mluvnice je tehdy, je-li alespoň jedno z příjmení ženy v přechýlené podobě.

Zápis do matriční knihy manželství: (uvedení dohody o příjmení bude stejně zapsáno i v dotazníku a protokolu o uzavření manželství)

DOHODA MANŽELŮ O PŘÍJMENÍ	společné	Balšán – Balšánová
	každý své dosavadní a děti příjmení	_____
	spolu s příjmením společným bude žena užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí tj.	Balšán Vajcová
Záznamy a opravy před podpisem Zde zapsaná žena prohlásila, že bude po sňatku užívat příjmení ve tvaru „Balšán Vajcová“.		

Součástí sbírky listin bude prohlášení ženy, že byla matrikou poučena o možnosti dvojího zápisu příjmení po uzavření sňatku v souladu s pravidly české mluvnice tj. „Balšánová Vajcová“ nebo „Balšán Vajcová“ a že po uzavření manželství chce užívat příjmení ve tvaru „Balšán Vajcová“.

V OL bude v tomto uvedeném příkladu zapsáno:

Muž: Balšán

Žena: Balšán Vajcová

Děti: Balšán – Balšánová

b) Snoubenci se dohodli na společném příjmení „Balšán - Balšánová“ a žena bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení v mužském tvaru „Balšán Vajc“.

Komentář s návrhem zápisů

Žena v tomto případě musí splňovat jednu ze zákonných podmínek stanovených v § 69 odst. 2 zákona o matrikách, samostatnou žádost o užívání příjmení v mužském tvaru podávat nemusí, neboť je v současné době součástí dotazníku a protokolu o uzavření manželství.

Zápis do knihy manželství: (uvedení dohody o příjmení bude stejně zapsáno i v dotazníku a protokolu o uzavření manželství)

DOHODA MANŽELŮ O PŘÍJMENÍ	společné	<i>Balšán – Balšánová/Balšán</i>
	každý své dosavadní a děti	
	příjmení	_____
	spolu s příjmením společným bude žena užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí t. j.	<i>Balšán Vajc</i>
Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě protokolu o uzavření manželství (cizozemského matričního dokladu) vyhotoveného (dne, kým) Zde zapsaná žena požádala v souladu s § 69 odst. 2 písm. zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o uvedení příjmení po uzavření manželství v mužském tvaru tj. „Balšán Vajc“.		

V OL bude uvedeno:

Muž: Balšán

Žena: Balšán Vajc

Děti: Balšán – Balšánová

KÚ ÚK

K písm. a) – souhlasíme s Vaším názorem.

K písm. b) – na doplnění uvádíme:

Žena požádala o užívání obou dvou příjmení (společného a předchozího), na nichž se při uzavření dohodli, v mužském tvaru, tj. Balšán Vajc (§ 69 odst. 2 zákona o matrikách). Matrikář provede zápis do knihy manželství a vydá oddací list, na němž bude v oddíle „Dohoda o příjmení“ uvedeno příjmení ženy - Balšán Vajc.

Bylo-li již předchozí (připojované) příjmení ženy (Vajc) zapsáno v souladu s pravidly české mluvnice v matriční knize vedené matričním úřadem v České republice (Vajcová), může žena požádat o jeho užívání v mužském tvaru ve smyslu ustanovení § 69a odst. 1 zákona o matrikách. Příslušný matriční úřad provede dodatečný záznam do matriční knihy, vydá matriční doklad a zajistí jeho předání této ženě.

IV. ÚMRTÍ

64. Úmrtí cizince narozeného před 1. 1. 1953 na území ČR

Dojde k úmrtí fyzické osoby na území ČR. Totožnost osoby je doložena doklady cizího státu (např. OP Německa), ale jedná se o osobu, která se narodila před 01. 01. 1953 na území ČR. Při zápisu úmrtí této osoby do matriční knihy se vychází z předložených cizozemských dokladů nebo by se mělo šetřit, zda tato osoba není současně občanem ČR? Jakým způsobem, když není kontakt na přímé příbuzné?

Názor na postup - zapisuje se dle cizozemského dokladu, pokud kontakt se členy rodiny, pozůstalými je vesměs nereálný.

KÚ KHK

Do knihy úmrtí se zapisuje

- a) den, měsíc, rok a místo úmrtí,
- b) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví, *státní občanství* a místo trvalého pobytu zemřelého,
- c) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, a rodné číslo žijícího manžela, partnera,
- d) datum zápisu a podpis matrikáře.¹¹⁹

Je-li někdo v rozhodné době státním občanem České republiky a považuje-li ho za svého občana také jiný stát, je rozhodné státní občanství České republiky.¹²⁰

Jak vyplývá ze shora uvedeného, do knihy úmrtí se zapisuje státní občanství zemřelého. Byla-li prokázána totožnost zemřelého cestovním dokladem (např. SRN) a narodil-li se zemřelý na území České republiky, je třeba provést šetření, zda zemřelý není také SO ČR (AISEO, evidence nabytí a pozbytí SO ČR, vedená Ministerstvem vnitra, popř. prostřednictvím pozůstalých, či dotazem na ZÚ SRN v Praze). Nepodaří-li se uvedeným způsobem zjistit, zda zemřelý byl i státním občanem České republiky, запиše se do knihy úmrtí státní občanství SRN.

65. Listy o prohlídce zemřelého zasílané datovou schránkou

Platí i nadále, že je možné provést zápis do matriční knihy, i když nejsou opatřeny elektronickým podpisem? Dosud je dodržována praxe, že se matriční událost zapisuje.

KÚ KHK

Část B1 Listu o prohlídce zemřelého (LPZ) se matričnímu úřadu předává v listinné podobě nebo v elektronické podobě ve formátu PDF dokumentu verze 1.7 a vyšší podepsaná uznávaným elektronickým podpisem lékaře, který prohlídku těla zemřelého provedl.¹²¹

¹¹⁹ § 21 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ § 28 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹ § 3 odst. 2 vyhlášky č. 297/2012 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předávání místům určení, a o náležitostech hlášení ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky (vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého), ve znění vyhlášky č. 364/2015 Sb.

Pokud poskytovatel zdravotních služeb doručí příslušnému matričnímu úřadu LPZ v elektronické podobě a tento není opatřen uznávaným elektronickým podpisem lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého, je třeba tento LPZ vrátit poskytovateli k doplnění.

66. Uvádění údaje o datu vystavení listu o prohlídce zemřelého do poznámky úmrtního listu

Náš dotaz se týká § 22 odst. 3 ZOM. Matriční úřady často řeší problémy s vyplňováním v Listech o prohlídce zemřelého, kdy prohlízející lékař uvede datum úmrtí a současně zaškrtně, že se jedná o datum, které je stanoveno odhadem. Matričnímu úřadu se ani po následném šetření nepodaří přesné datum úmrtí zjistit a zapíše na místo data úmrtí „nezjištěno“ a následně o tom učiní oznámení soudu.

Prosíme o možnost zvážení, zda by bylo možné do poznámky uvést datum vystavení Listu o prohlídce zemřelého. Tento dotaz vznášejí převážně pozůstalí, kteří s úmrtním listem, na kterém je uvedeno datum úmrtí „nezjištěno“ na úřadech neuspějí. Měli by tak alespoň orientační datum úmrtí do té doby, než datum úmrtí určí soud. Soudní řízení trvá běžně 5 – 8 měsíců.

Magistrát města Plzně

Zapisováním poznámek do matričních dokladů jsme se zabývali podrobně v odpovědi na dotaz č. **35 ZÁPISU 2015**.

Údajem, který se ze zákona povinně zapisuje do poznámky matričního dokladu (úmrtního listu) však není datum vystavení Listu o prohlídce zemřelého (dále jen „LPZ“) v případě, že lékař v LPZ vyznačil, že se jedná o datum úmrtí dle odhadu.

Naopak, do poznámky úmrtního listu tuto poznámku nedoporučujeme vůbec uvádět, neboť v tomto případě by uvedení data vystavení LPZ do poznámky úmrtního listu mohlo být zavádějící, a to zejména při předkládání takového úmrtního listu jiným subjektům v úředním styku (viz např. domněnky otcovství, apod.), když soud poté určí úplně jiné datum úmrtí.

67. Úmrtí cizince na území ČR

Aplikace § 28 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém v souvislosti se zápisem úmrtí osoby, která je držitelem cizozemského průkazu totožnosti (cestovního pasu, občanského průkazu)

Krajský úřad zaznamenal v praxi matričních úřadů v České republice rozdílnost v postupu při zápisu úmrtí osoby, která byla držitelem cizozemského cestovního pasu a současně z Listu o prohlídce zemřelého, příp. dalších dokladů, vyplývala pochybnost, zda zemřelá osoba není rovněž státním občanem České republiky. Rozdílnost v postupu při zápisu údaje o státním občanství zemřelého spočívá v tom, že jestliže byla zemřelá osoba držitelem cizozemského cestovního pasu, pak je cizím státním občanem, a matriční úřad údaj o tomto cizím státním občanství bez dalšího zapíše do knihy úmrtí.

Podle ust. § 21 zákona o matrikách se do knihy úmrtí zapisuje, mimo dalších údajů, také údaj o státním občanství zemřelého. Podle ust. § 28 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMPS“), který upravuje poměry s cizím prvkem, je-li někdo v rozhodné

době státním občanem České republiky a považuje-li ho za svého občana také jiný stát, je rozhodné státní občanství České republiky.

S ohledem na skutečnost, že státní občanství zemřelé osoby ke dni úmrtí má vliv na pravomoc a postup soudů při projednávání dědictví, je podle názoru krajského úřadu nutné mít § 28 odst. 1 ZMPS na zřeteli v případech, kdy vzniká pochybnost o státním občanství zemřelého (např. nahlédnutím do AISEO nebo ROB je zjištěno, zemřelý je evidován jako státní občan České republiky, popř. státní občan České a Slovenské Federativní Republiky, matriční úřad má k dispozici český rodný list, ze kterého je zřejmé, že zemřelý se narodil jako český státní občan apod.). Matriční úřad, který úmrtí zapisuje, má povinnost ověřovat správnost údajů zapisovaných do matriční knihy, a je tudíž povinen v případě pochybností o souběžné existenci cizího státního občanství a státního občanství České republiky zkoumat rozhodné státní občanství.

Podle okolností a dostupných údajů daného případu může matriční úřad spolupracovat s příslušným krajským úřadem (podle trvalého, popř. posledního trvalého pobytu zemřelého), který je schopen v příslušných evidencích, popř. ve spolupráci se zastupitelským úřadem údaj o státním občanství došetřit. Obdobně je podle názoru krajského úřadu nutné postupovat při uzavření manželství, kdy snoubenec předkládá k uzavření manželství cestovní pas cizího státu svědčící o jeho cizím státním občanství a rodný list, z jehož údajů vzniká pochybnost, zda je také státním občanem České republiky. Uvedené je třeba zkoumat s ohledem na § 48 odst. 1 ZMPS, který určuje způsobilost osoby uzavřít manželství („Způsobilost osoby uzavřít manželství, jakož i podmínky jeho platnosti se řídí právním řádem státu, jehož je tato osoba občanem“) a s ohledem na další manželstvím vzniklé soukromoprávní poměry manželů. Důsledná aplikace příslušných ustanovení ZMPS má také vliv na správnost údajů v elektronických evidencích vedených státem.

Krajský úřad považuje za důležité sjednotit postup ve výše uvedených případech v rámci celé republiky.

KÚ MSK

Ztotožňujeme se s názorem KÚ MSK, viz dále i odpověď k dotazu č. 64 tohoto zápisu.

V. OSVOJENÍ

68. Zrušitelné a nezrušitelné osvojení – reakce na Informace MV č. 5 a 9/2017

Osvojení nezletilého a osvojení zletilého, které je obdobou osvojení nezletilého. Dle informací MV (5 a 9/2017) musí matriční úřady po uplynutí 3leté doby zapisovat ex offa do matriční knihy narození dodatečný záznam, že se osvojení zrušitelné stalo ex lege osvojením nezrušitelným (§ 840 odst. 2). Dle informace č. 9 tomu tak musí být i u osvojení zletilého dle § 847 s odkazem na komentář NOZ. V komentáři NOZ C.H.Beck je tato skutečnost (Sedlák/Šmíd) uvedena pouze v tabulkách, bez dalšího komentáře.

Máme za to, že není třeba „hlídat“ uplynutí zákonné lhůty a není třeba do matriční knihy narození dodatečně vyznačovat, že došlo ex lege ke změně osvojení na nezrušitelné. Takový zápis (pouze deklaratorní) se nám jeví nadbytečný, resp., i kdyby učiněn v matriční knize nebyl, na změnu typu osvojení by to žádný vliv nemělo a osvojení by bylo podle § 840 odst. 2 OZ osvojením nezrušitelným. Důvodem je pak zejména skutečnost, že se zápisy, záznamy, opravy a změny v MK provádějí na základě veřejných listin. V těchto případech veřejná listina nebude existovat.

[Obdobně tomu tak je u zápisů (dle zákona o rodině), kdy v matrice narození je proveden dodatečný záznam, že dítě bylo osvojeno (zrušitelným osvojením), ale do duplikátu rodného listu se vždy uvádějí osvojitelé na místo biol. rodičů, bez ohledu na dřívější stupeň osvojení a bez ohledu na text dodatečného záznamu v MK].

Rozlišení osvojení - zrušitelné a nezrušitelné i u osvojení zletilého, které JE obdobou osvojení nezletilého (§ 847), kdy jde o osvojení neúplné /volné, je to „pouze“ určitý smluvní svazek? Konzultovali jsme toto se zástupci MV a prof. Hrušákovou minulý rok v říjnu a došli jsme společně k závěru, že se u osvojení zletilého (bez ohledu zda § 847, anebo § 848) stupeň osvojení nerozlišuje.

KÚ LK

V této věci plně odkazujeme na platné Informace č. 5 a č. 9/2017 ve věci vyznačení osvojení zletilého ze zrušitelného na nezrušitelné po 1. 1. 2017 do knihy narození a do AISEO, dále je možno využít Komentář k Občanskému zákoníku II, Rodinné právo (Hrušáková/Králíčková/Westphalová a kol., Nakladatelství C. H. Beck, 2014, str. 775 - 780).

Jak se uvádí v Informaci č. 5/2017, dojde-li k tzv. automatické konverzi zrušitelného osvojení na nezrušitelné ve smyslu § 840 odst. 2 NOZ, tj. zrušitelné osvojení se uplynutím tří let změní na osvojení nezrušitelné, aniž by proběhlo nové projednávání a rozhodování ve věci, nebude tato změna ze strany matričního úřadu v AISEO nijak vyznačována. Odbor správních činností Ministerstva vnitra již požádal o vytvoření nové funkcionality v rámci programového vybavení AISEO, která sama po uplynutí tříleté lhůty od právní moci rozhodnutí o osvojení převede zaevidované zrušitelné osvojení na osvojení nezrušitelné. Ve chvíli, kdy bude tato funkcionality nasazena do provozu, budou zpětně jednorázovým opatřením převedena na nezrušitelná všechna osvojení s právní mocí 1. ledna 2014 a později, která budou splňovat podmínku uplynutí tříleté lhůty.

K dnešnímu dni uvedená funkcionality do provozu nasazena nebyla.

69. Chybná rozhodnutí soudů ve věci přijetí zletilého osvojenice

Obvodní soud pro Prahu 9 rozhodl o osvojení zletilého, které je obdobou osvojení nezletilého a současně svým výrokem změnil osvojenkyni přijetí

z dosavadního příjmení „Havranová“ na příjmení po osvojiteli „Dudková“. Jaký navrhuje postup matričního úřadu při zapisování dodatečných záznamů do matriční knihy v těchto případech, když se jedná o pravomocný rozsudek soudu, na základě kterého došlo ke změně příjmení v rozporu s § 851 občanského zákoníku?

Pozn.: v této souvislosti chceme rovněž upozornit, že jsme se setkali s rozsudkem okresního soudu, který svým výrokem rozhodl o změně příjmení nezletilého dítěte (na základě výroku soudu by mělo dítě nést dvě příjmení – jedno po otci a druhé po matce). Jaký postup pro matriční úřady v těchto (ojedinělých) případech doporučujete?

KÚ ÚK

V této věci plně odkazujeme na Informaci č. 20/2017, týkající se návrhu na zahájení kompetenčního sporu podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů.

70. Osvojení zletilého

Jakým způsobem řešit zápisy do matričních knih v případě osvojení zletilé osoby, které je obdobou osvojení zletilého (§ 847 NOZ), osvojenec připojil osvojitelovo příjmení k svému příjmení, osvojenec žije v platném manželství a má zletilé a nezletilé dítě narozené před osvojením svého zletilého rodiče? MOŽNÝ POSTUP:

a) Zápis do KN (knihy narození) zletilého osvojence:

- Matrikář provede dodatečný záznam do KN na základě pravomocného rozsudku soudu a vydá nový rodný list***
- Osvojitelé budou zapsáni na místo rodičů a budou uvedeni na novém rodném listu osvojenec. (Ve smyslu ust. § 797 NOZ se „na základě rozhodnutí soudu o osvojení osvojitelé zapíší do matriky jako rodiče“.)***
- Rodné číslo osvojenec se nemění***
- Ve smyslu ustanovení § 68 odst. 2 ZOM („Rodným příjmením se rozumí...osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte...“) bude v záhlaví rodného listu uvedeno aktuální příjmení osvojenec v souladu s ust. § 851 odst. 2 a 3 NOZ, a v poznámce RL bude uvedeno, že „Rodné příjmení zde zapsaného je XX“.***

Matriční úřad, který provedl dodatečný záznam do KN, automaticky splní oznamovací povinnost do příslušné KN (knihy manželství) osvojenec.

a) Zápis do KM (knihy manželství) zletilého osvojenec:

- Matrikář provede dodatečný záznam do KM na základě těchto dokladů - oznámení matrikářky o vydaném rozhodnutí soudu, kopie rozsudku soudu, kopie nově vydaného rodného listu zletilého osvojenec.***
- Osvojitelé budou zapsáni na místo rodičů a budou uvedeni na novém oddacím listu osvojenec. (Ve smyslu ust. § 797 NOZ se „na základě rozhodnutí soudu o osvojení osvojitelé zapíší do matriky jako rodiče“).***
 - Matrikář provede do KM současně i dodatečný záznam o „změně příjmení“, tj. o tom, že si osvojenec připojil osvojitelovo příjmení ke svému příjmení.***
 - Matrikář vydá nový oddací list. Dle zaběhnuté praxe bylo zvykem zapisovat veškeré „změny“ do poznámky oddacího listu. Přikláníme se k zápisu osvojitelů nikoli do poznámky oddacího listu, ale do příslušné kolonky namísto rodičů, do poznámky oddacího listu uvedeme aktuální příjmení osvojenec.***

Ve smyslu informace MV ČR č. 9/2015 a 5/2015 matriční úřad, který provedl dodatečný záznam do KN zletilého osvojení, automaticky splní oznamovací povinnost do KN (knihy narození) dětí osvojení.

b) Zápis do KN (knihy narození) zletilého i nezletilého dítěte osvojení:

Dle citovaných informací je třeba provést dodatečný záznam o osvojení zletilého rodiče, popř. o připojení příjmení osvojitelova k příjmení zletilého osvojení, do knihy narození jeho nezletilého i zletilého dítěte a obsah tohoto dodatečného záznamu uvést do poznámky rodného listu dítěte.

Ve smyslu ustanovení § 852 NOZ má osvojení právní následky pro osvojení a jeho potomky, pokud se narodili později. Pro dříve narozené potomky osvojení má osvojení právní následky, jen když dali k osvojení souhlas.

Pokud se dítě narodí po osvojení svého zletilého rodiče, byl již přiložen k zápisu narození dítěte nově vydaný rodný list zletilého rodiče. V tomto případě není třeba provádět dodatečný záznam do knihy narození, v níž je proveden zápis narození narození dítěte. Osvojení bude mít právní následky pro osvojení a jeho potomky.

Pokud se dítě narodí před osvojení svého zletilého rodiče a z rozsudku soudu je patrné, že dítě dalo k osvojení souhlas.

- Matrikář provede dodatečný záznam o osvojení zletilého a o připojení příjmení osvojitelova k příjmení zletilého osvojení do knihy narození jeho zletilého a nezletilého dítěte.

- Dodatečný záznam bude proveden na základě oznámení matrikářky o vydaném rozhodnutí soudu, kopie rozsudku soudu a nově vydaného rodného listu zletilého osvojení.

- Matrikář vydá nový rodný list dítěte, kde bude uvedena „změna příjmení“ rodiče dítěte. Obsah dodatečného záznamu do poznámky rodného listu dítěte doporučujeme neuvádět, pokud, tak pouze na žádost.

Pokud se dítě narodí před osvojením svého zletilého rodiče a k osvojení nedalo souhlas, doporučujeme postupovat v souladu s bodem 3 otázky 36 zápisu z porady konané dne 1. a 2. října 2015 (str. 70), tj. dodatečný záznam v knize narození o „změně příjmení“ rodiče dítěte, provede matrikář pouze na žádost.

KÚ VYS

Dle informace MV ČR č. 5/2015 v případě osvojení zletilého dle ustanovení § 852 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), k jehož osvojení dal souhlas jeho potomek, má toto osvojení právní následky i na potomky osvojení, se do knihy narození takového potomka provede dodatečný záznam o osvojení jeho otce/matky.

Provede se takový záznam do matriky narození i v případě, že u osvojení nedošlo osvojením ke změně příjmení a jedná se o knihu narození vedenou po 1. 7. 2000, ve které již prarodiče zapsaného dítěte nejsou uvedeni a nelze z ní dovodit žádné rodinné vazby a právní následky?

Magistrát města Brna

Ve věci osvojení zletilého jsme opětovně požádali o stanovisko Ministerstva spravedlnosti, které je gestorem NOZ, a to ve věci připojení osvojitelova příjmení k příjmení zletilého osvojení. Po obdržení tohoto stanoviska bude zpracována souhrnná metodická informace ve věci osvojení zletilého.

71. Jednostranné osvojení a následné určení otcovství souhlasným prohlášením

Soud rozhodne o osvojení dítěte ženou. Je možné po čase k tomuto dítěti určit otcovství souhlasným prohlášením? Dle našeho názoru nevidíme překážku

určení otcovství souhlasným prohlášením v případě, že je dítě osvojeno nezrušitelně.

KÚ PA

V této věci odkazujeme na odpověď k dotazu č. **5 ZÁPISU 2015**.

V této souvislosti je možno využít Komentář k Občanskému zákoníku II, Rodinné právo (Hrušáková/Králíčková/Westphalová a kol., Nakladatelství C. H. Beck, 2014), kde se uvádí, „že matričnímu úřadu není zákonem výslovně umožněno, aby zkoumal soulad biologického a právního otcovství a zamezil tak vzniku právního poměru, který neodpovídá realitě. Je otázkou, zda má toto oprávnění soud, který přijímá souhlasné prohlášení. Lze plně souhlasit se starší komentářovou literaturou, dle které, pokud je otcovství muže činícího prohlášení, zcela nepochybně a zjevně vyloučeno, je-li zřejmé, že toto prohlášení nesměřuje k „legitimaci“ biologického rodičovství, ale sleduje cíle, které právo umožňuje dosáhnout osvojením, je určování otcovství tímto způsobem obcházení zákona.

Je-li určitým jednáním zcela obcházen smysl a účel zákona a narušován veřejný pořádek, jednání je *absolutně neplatné* (viz § 580 a 588 NOZ). Může jít např. o situace, kdy:

- pomocí souhlasného prohlášení matky a muže, jehož otcovství je vyloučeno, mnohdy dochází *k vědomé eliminaci možnosti putativního otce dítěte* se s dítětem právně spojit žalobou i proti vůli matky (viz § 783 NOZ) a realizovat tak právo na rodinný život chráněný čl. 8 EÚLP; (uvedené musí být matričnímu úřadu zřejmé bez jakéhokoliv dalšího zkoumání);
- souhlasné prohlášení činí žena, která dítě osvojila a muž, který dítě nezplodil.“

Podle našeho názoru nelze dále určit otcovství souhlasným prohlášením např. i v případě, když došlo ke změně pohlaví muže-otce na pohlaví ženské.

* * *

Nezrušitelné osvojení nebrání tomu, aby osvojenec byl opětovně osvojen¹²².

V důvodové zprávě k návrhu nového občanského zákoníku se k citovanému ustanovení uvádí, že rozhodnutím o tom, že osvojení je nezrušitelné, nastává stav, který je plně srovnatelný se stavem rodičovským. Proto není důvod omezovat nějak možnosti případného opětovného osvojení (a to zajisté na rozdíl od osvojení zrušitelného).

Opětovné osvojení v případě nezrušitelného osvojení je upraveno dle stejných zásad jako u osvojení zrušitelného s tím, že zákon předpokládá, že původní zrušitelné osvojení již bylo soudem zrušeno. Ostatní důvody zůstávají zachovány. Situace, kdy dítě je opakovaně osvojeno - bez ohledu na to, zda se jednalo v předchozím případě o osvojení zrušitelné nebo nezrušitelné - jsou velmi mimořádné a vyskytují se vzácně (z komentáře JUDr. Hany Nové).

¹²² § 845 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

VI. MATRIKA

72. Žádost o vydání matričního dokladu, je-li žadatel nezletilý

Může nezletilý (např. 16letý) syn zažádat své matce o opis rodného listu pro potřeby vyřízení ukradeného OP? V zákoně o matrikách je uvedeno, že žádá fyzická osoba, která musí být zletilá? (Od jakého věku by osoba mohla popř. požádat o opis matričního dokladu, nahlédnutí do matriční knihy, sbírky listin?)

KÚ SK

V zákoně o matrikách, jako zvláštním právním předpisu, není uvedeno, že osoba, která žádá o vystavení matričního dokladu, musí být zletilá. Zákon o matrikách pracuje v dotčených ustanoveních pouze s pojmem „fyzická osoba“. V uvedeném případě je proto třeba vycházet z obecné právní úpravy obsažené v NOZ.

Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.¹²³

Ve shora uvedeném případě, kdy o vydání rodného listu své matky požádá její nezletilý syn (16 let), je dle našeho názoru možné takové osobě rodný list vydat za předpokladu, že matričnímu úřadu prokáže svoji totožnost platným dokladem totožnosti a dále doloží veřejné listiny, kterými prokáže příbuzenský vztah (oprávněnost ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) zákona o matrikách).

V tomto konkrétním případě předloží žadatel svůj rodný list, kde je v rubrice „matka“ uvedena žena, jejíž rodný list žadatel požaduje vystavit.

Veřejné listiny dokládající příbuzenský vztah (oprávněnost ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) zákona o matrikách) není třeba předkládat, pokud si skutečnosti v nich uvedené matriční úřad může ověřit z jím vedené matriční knihy, ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel, z informačního systému cizinců, z informačního systému evidence občanských průkazů nebo z informačního systému evidence cestovních dokladů.¹²⁴

73. Žádost o vydání rodného listu dítěte, je-li žadatelem poručník, opatrovník, pečující osoba nebo pěstoun

Žádost o vydání matričního dokladu dítěte, je-li žadatelem poručník, opatrovník, pečující osoba anebo pěstoun dítěte. Dle našeho názoru, lze takové žádosti vyhovět, neboť podání žádosti o vydání matričního dokladu svěřeného dítěte lze považovat za běžnou záležitost týkající se dítěte. Ačkoli nejsou výše uvedené instituty náhradní rodinné péče v ust. § 25 odst. 1 ZOM zahrnuty, vyhověli bychom jejich žádosti a to podle ust. § 25 odst. 1 písm. a) - „...zmocněncům těchto osob.“. Je třeba návrh do novely zákona?

KÚ LK

¹²³ § 31 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

¹²⁴ § 81a zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Vydávání rodných listů pěstounům

Lze vydat rodný list dítěte pěstounovi na základě rozhodnutí soudu o svěření do pěstounské péče?

KÚ KHK

Zákon o matrikách nabyt účinnosti podstatně dříve než správní řád, a proto se v případě ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) v případě pojmu „zmocněnec“ neshoduje terminologie – správní řád zná v těchto případech zákonného zástupce, opatrovníka, nebo zmocněnce¹²⁵. Z pohledu posuzované otázky lze konstatovat, že se právní postavení zmocněnce ve smyslu zákona o matrikách shoduje s právním postavením zplnomocněného zástupce ve smyslu správního řádu.

Pěstoun

Ustanovení § 966 odst. 2 NOZ stanoví, že pěstoun při výchově dítěte vykonává přiměřeně povinnosti a práva rodičů. Je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v těchto záležitostech dítě zastupovat a spravovat jeho jmění. Má povinnost informovat rodiče dítěte o jeho podstatných záležitostech. Vyžadují-li to okolnosti, stanoví další povinnosti a práva pěstouna soud.

S názorem KÚ LK, že žádost o vydání matričního dokladu lze považovat za běžnou záležitost týkající se dítěte a pěstounovi je možné rodný list dítěte vydat, se Ministerstvo vnitra ztotožňuje. Oprávněnost pěstouna požádat o vystavení rodného listu dítěte však není možno posuzovat ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. a), ale ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. d) zákona o matrikách. Pěstoun přitom musí matričnímu úřadu prokázat svoji totožnost a předložit **rozhodnutí (rozsudek) soudu o svěření dítěte do pěstounské péče**.

Poručník

Institut poručenství upravuje ustanovení § 928 a následující NOZ. Podle ustanovení § 928 odst. 2 NOZ má poručník vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost.

Dále, ustanovení § 934 odst. 1 NOZ stanoví, že každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem. K právnímu jednání poručníka, k němuž schází potřebný souhlas soudu, se nepřihlíží.

V návaznosti na shora uvedené jsme toho názoru, že rovněž poručníkovi je možné rodný list dítěte vydat (*běžná záležitost týkající se dítěte*). Oprávněnost poručníka požádat o vystavení rodného listu dítěte není možno posuzovat ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. a), ale ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. d) zákona o matrikách. Poručník přitom musí matričnímu úřadu prokázat svoji totožnost a předložit **rozhodnutí (rozsudek) soudu o jmenování poručníka**.

¹²⁵ § 31 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Opatrovník

Institut *opatrovnictví* upravuje NOZ v ustanovení § 943 a násl. Ustanovení § 944 NOZ přitom stanoví, že pro opatrovnictví, opatrovníka a opatrovance platí ustanovení o poručenství, poručníkovi a poručenci přiměřeně.

Opatrovníka jmenuje dítěti soud; současně určí rozsah opatrovníkových práv a povinností.¹²⁶

V návaznosti na shora uvedené jsme toho názoru, že rovněž opatrovníkovi je možné rodný list dítěte vydat (*běžná záležitost týkající se dítěte*), pokud soud v rozhodnutí o jmenování opatrovníka výslovně nestanoví jinak. Oprávněnost opatrovníka požádat o vystavení rodného listu dítěte však není možno posuzovat ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. a), ale ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. d) zákona o matrikách. Opatrovník přitom musí matričnímu úřadu prokázat svoji totožnost a předložit **rozhodnutí (rozsudek) soudu o jmenování opatrovníka**.

Pečující osoba

Institut *svěření dítěte do péče jiné osoby* upravuje NOZ v ustanovení § 953 a násl. Povinnosti a práva pečující osoby vymezí soud; jinak se přiměřeně použijí ustanovení o pěstounství.

V návaznosti na shora uvedené jsme toho názoru, že rovněž pečující osobě je možné rodný list dítěte vydat (*běžná záležitost týkající se dítěte*), pokud soud v rozhodnutí o svěření dítěte do péče výslovně nestanoví jinak. Oprávněnost pečující osoby požádat o vystavení rodného listu dítěte však není možno posuzovat ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. a), ale ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. d). Opatrovník přitom musí matričnímu úřadu prokázat svoji totožnost a předložit **rozhodnutí (rozsudek) soudu o svěření dítěte do péče**.

74. Platnost Informace MV č. 18/2011

Platí stále informace MV ČR, OVS, OSOM - č. 18/2011, ohledně vydávání matričních dokladů insolvenčnímu správci? Podle této informace nemají insolvenční správci nárok na vydání matričního dokladu, neboť insolvenční správce není státním orgánem. Nedohledala jsem aktuální informaci k této problematice ani zmínku o zrušení této informace.

KÚ PA

Informace č. 18/2011 je platná v plném rozsahu.

75. Postup v případě zjištění chybného překladu cizozemského matričního dokladu

Jestliže je zjištěno, že cizozemský matriční doklad není přeložen v souladu s nařízením vlády o přepisu znaků a žadatel (popř. tlumočník) odmítne zajistit nový překlad matričního dokladu, jaký bude následující postup?

KÚ KHK

¹²⁶ § 463 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění zákona č. ve znění zákona č. 460/2016 Sb.

Listiny vydané orgány cizího státu, které platí v místě, kde byly vydány, za veřejné listiny a které jsou podkladem pro zápis, dodatečný zápis, anebo dodatečný záznam v matriční knize, nebo opravu zápisu v matriční knize, se předkládají s úředním překladem do českého jazyka.¹²⁷

Soudní tlumočníci jmenovaní ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu musí postupovat v souladu s platnou právní úpravou, kterou Nařízení vlády je. Ministerstvo vnitra opakovaně upozornilo Ministerstvo spravedlnosti, že soudní tlumočníci nepostupují v souladu s tímto nařízením.

Uvedeného problému jsme si vědomi, v těchto situacích doporučujeme prozatím postupovat dle Informace č. 12/2014. Touto problematikou se bude Ministerstvo vnitra dále zabývat a bude zpracována nová metodická informace, se kterou budou matriční úřady cestou krajských úřadů seznámeny.

76. Zápisy v matričních knihách vedených do 31. 12. 1949 - poř. číslo zápisu „0“

Setkali jsme se s rozdílnými názory v rámci ČR k níže uvedenému: Je možné, aby matriční úřad A vydal duplikát RL z církevní matriční knihy vedené do 31. 12. 1949, když místem narození je nyní jiný matriční úřad (matriční úřad B) a u pořadového čísla je uvedena nula, 0? Tedy, jedná se pouze o zápis křtu. Máme za to, že v takovém případě matriční úřad A nemůže vydat duplikát RL, kde by bylo uvedeno místo narození B, neboť není-li v takovém případě uvedeno poř. číslo, resp. je uvedena 0, pak se jedná pouze o zápis křtu a je třeba provést dodatečný zápis, a to u matričního úřadu B, kde se osoba narodila. Není-li v příslušné matriční knize místo k provedení dodatečného zápisu, provede se zápis na konec MK bez vyznání rok 1949. Poté může být vydán duplikát RL matričním úřadem B (konzultováno s JUDr. Hálovou). Pokud by se však jednalo o stejný případ, ale zápis provedený v MK bezvěrecké neboli bez vyznání, s pořadovým číslem, pak takový MD vydá matriční úřad A, i když místem narození je území nynějšího matričního úřadu B. MK bez vyznání byly vedeny pro celý okres, není tedy možné dělat dodatečné zápisy dle místa narození, protože u nyní příslušných MÚ žádné bezvěrecké matriční knihy uloženy nejsou. Obdobně je tomu u církevních MK. Ze zápisů, které mají pořadové číslo, ale jsou vedeny v knihách podle tehdejší příslušnosti církve, vždy vydávala druhopisy ta matrika, u které se matriční kniha nacházela – např. MK církve Československé od r. 1927 do roku 1934 – zápisy narození s místem narození Jablonec nad Nisou jsou vedeny v MK v Liberci. Zapisováno dle tehdejší působnosti církve.

KÚ LK

Uvedenou otázku je třeba rozdělit do tří částí:

- 1. Je možné vystavit matriční doklad z matriční knihy vedené do 31. 12. 1949 církví nebo náboženskou společností, když je sloupec „pořadové číslo zápisu“ prázdný (nevyplněný), je proškrtnut anebo je v něm uvedeno „0“?***
- 2. Zápis matriční události v matriční knize vedené do 31. 12. 1949 pro osoby „bez vyznání“, kdo vydá matriční doklad z těchto knih***

¹²⁷ § 57 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

(rozdílné místo např. narození a místo, kde je uložena matriční kniha).

3. ***Vydávání výpisů z matričních knih vedených do 31. 12. 1949 církví nebo náboženskou společností, když místo zápisu neodpovídá místu narození.***

Ad 1) Je možné vystavit matriční doklad z matriční knihy vedené ho 31. 12. 1949 církví nebo náboženskou společností, když je sloupec „pořadové číslo zápisu“ prázdný (nevyplněný), je proškrtnut anebo je v něm uvedeno „0“?

V případě příkladu v dotazu KÚ LK je řešení dáno ustanovením § 92 zákona o matrikách, ze kterého lze dojít k závěru, že je třeba postupovat podle právních předpisů platných v době provedení zápisu do matriční knihy. Na uvedenou problematiku se vztahovaly právní předpisy vydané před vznikem československého státu, které byly v tomto případě platné a účinné až do 31. 12. 1949, a to podle čl. 2 zákona č. 111/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého, který stanovil, že „veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti“.

Vzhledem k uvedenému je proto v těchto případech třeba vycházet z Výnosu ministerstva vnitra z 10. srpna 1886 č. 7191 ex 1884, ze kterého mimo jiné vyplývá, že pokud zápis narození zapsal duchovní, v jehož obvodu působnosti (církevním obvodu působnosti) se dítě nenarodilo, pak zápis narození bude uveden bez čísla, a tento duchovní učiní oznámení duchovnímu, v jehož církevním obvodu došlo k narození dítěte. Tento duchovní provede zápis do matriční knihy s „číslem“ a pouze tento duchovní je oprávněn vydávat rodné listy; do uvedené matriční knihy se také prováděly případné opravy nebo dodatečné záznamy.

Výše uvedený předpis byl zrušen až na základě § 29 zákona č. 268/1949 Sb., o matrikách, který nabyl účinnosti k 1. 1. 1950.

Z uvedeného je zřejmé, že matriční doklady lze vydávat pouze z těch zápisů v matričních knihách, u nichž je uvedeno pořadové číslo.

Ad 2) Zápis matriční události v matriční knize vedené do 31. 12. 1949 pro osoby „bez vyznání“, kdo vydá matriční doklad z těchto knih (rozdílné místo např. narození a místo, kde je uložena matriční kniha).

Obecně, pokud jde o užití právních předpisů do 31. 12. 1949, platí to, co již bylo uvedeno v bodě 1. Na tyto případy se vztahoval zákon č. 51/1870 ř. z., o manželství osob takových, které nenáleží k žádné církvi neb společnosti náboženské zákonem uznané, a o vedení rejstříku narozených, oddaných a zemřelých v příčině těchto osob a nařízení č. 128/1870 ř. z., vydané od ministrů záležitostí vnitřních, záležitostí duchovních a vyučování, který se týká vnitřního řízení a vedení rejstříků narozených, oddaných a zemřelých v příčině osob, které nenáleží k žádné církvi nebo společnosti náboženské zákonem uznané.

Pro uvedené osoby „bez vyznání“ vedly matriční knihy „okresní úřady“, v jejichž správním obvodu se daná osoba narodila, zemřela, nebo uzavřela manželství. Pouze matrika u uvedeného „okresního úřadu“ mohla provádět zápisy matričních událostí, případně opravy, nebo dodatečné záznamy a pouze uvedený úřad mohl vystavovat matriční doklady.

V současné době proto může vystavovat matriční doklady pouze ten matriční úřad, u kterého je daná matriční kniha uložena. Je přitom nerozhodné, kde matriční událost nastala.

Ad 3) Vydávání výpisů z matričních knih vedených do 31. 12. 1949 církví nebo náboženskou společností, když místo zápisu neodpovídá místu narození.

Uvedený dotaz se vztahuje na zcela jinou skupinu případů, než jsou případy uvedené v bodě 1. Společná je pouze ta část odpovědi, která se týká možnosti použití právních předpisů platných do 31. 12. 1949.

Do uvedené doby platilo, že matriky vedly pouze církve a náboženské společnosti státem uznané. To vyplývalo jednak z císařského patentu Josefa II. ze dne 20. 2. 1784 Jos. G. S., část IV., č. 113, který stanovil, že matriky vedli duchovní církve katolické a pod jejich „vedením“ i duchovní náboženské obce židovské a to tak, že zápisy matričních událostí byly provedeny do matriční knihy dané církve, a to do obvodu té církve, v němž k matriční události došlo. Postupem doby byly uznány i další církve a náboženské společnosti.) a bylo jim umožněno vést matriky (např. Výnos Ministerstva vnitra ze dne 30. 1. 1849, č. 107, ř. z., o matrikách evangelických). Na základě uvedeného pak byly vytvořeny „církevní obvody“ daného duchovního, které se zpravidla nekryly se správním uspořádáním státu, takže u méně početných církví bylo zpravidla dáno, že církevní obvod zahrnoval i několik okresů či krajů. Bylo tedy běžné, že zápis matriční události osoby náboženského vyznání takové církve, k níž došlo v obci A, byl proveden podle místa, kam spadala obec A do obvodu příslušné církve, např. v obci B. Pouze církev v obci B pak vydávala matriční doklady.

Vzhledem k uvedenému tedy i v současné době ze zápisů z církevních matrik musí, ve vazbě na § 92 zákona o matrikách, vydávat matriční doklady matriční úřady, u nichž jsou matriční knihy uloženy.

77. Místo uložení sbírek listin z let 1950 - 1958

V důsledku nárůstu dotazů fyzických osob ohledně zjištění údaje o hodině jejich narození, jsme v rámci našeho kraje provedli šetření ve věci uložení sbírek listin narození z let 1950 - 1958, jehož výsledkem bylo zjištění nejednotnosti, neboť některé sbírky listin jsou uloženy v matriční spisovně krajského úřadu, některé jsou uloženy v archivech matričních úřadů, některé jsou již ve státních okresních archivech a některé nebyly bohužel vůbec dohledány. Domníváme se, že z ust. § 8 odst. 3 ZOM mj. vyplývá, že by měly být sbírky listin z let 1950 - 1958 uloženy u úřadů s rozšířenou působností nebo krajských úřadů, tak jako jsou u nich uloženy druhopisy matričních knih vedených do 31. 12. 1958, i když samozřejmě odděleně. Máme v této věci činit opatření? Po zkušenostech z dřívějška nám archivy to, co mají již uloženo, i když má být uloženo u nás, nepředají. Resp., jakým způsobem, kam budou tyto SL předávány po uplynutí úložní doby v r. 2025. Budou je SOA vyžadovat k uložení zároveň s MK?

KÚ LK

Druhopisy matričních knih a sbírky listin zůstanou uloženy po provedení posledního zápisu v prvopisu matriční knihy u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, (dále jen „ORP“), nebo krajského úřadu,

- a) jde-li o zápisy narození, po dobu 100 let,
- b) jde-li o zápisy manželství, po dobu 75 let,
- c) jde-li o zápisy partnerství, sbírky listin po dobu 75 let,
- d) jde-li o zápisy úmrtí, po dobu 75 let.

Po uplynutí stanovené doby se druhopisy matričních knih a sbírky listin předají k archivaci příslušnému státnímu oblastnímu archivu. V hlavním městě Praze zůstanou uloženy v Archivu hlavního města Prahy.¹²⁸

ORP nebo krajský úřad povoluje nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře, nebo vydává potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy a dále vydává kopii sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy, který lze pořídit i kopií matričního zápisu, pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků.¹²⁹

V návaznosti na shora uvedené jsme tohoto názoru, že „živé“ druhopisy matričních knih a sbírky listin, musí být uloženy u příslušného ORP nebo krajského úřadu, tak, aby mohly být plněny úkoly, které jim stanoví zákon o matrikách.

Byly-li v minulosti býv. okresním úřadem předány druhopisy matričních knih a sbírky listin příslušnému archivu před uplynutím zákonem stanovené lhůty (jednalo se převážně o církevní matriky, kompletovaly se řady), dáváme ke zvážení, zda neponechat tyto matriční knihy i nadále v archivu, zvláště jde-li o případy, kdy se již výrazně blíží lhůta (3 let), stanovená zákonem o matrikách pro jejich předání příslušnému archivu (viz výše).

Nahlížení do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy a činit výpisy z nich, nebo vydávání potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, nebo v druhopisu matriční knihy, atd. ve smyslu ustanovení § 8a odst. 1 a 5 zákona o matrikách zajistí oprávněnému žadateli příslušný krajský úřad nebo ORP ve spolupráci s příslušným archivem.

78. Obsah sbírky listin (dodejky, doručenky, výpis z AISEO)

Vzhledem k nejednotnosti názorů a praxí dáváme k debatě, co má a co zásadně nemá obsahovat SL u jednotlivých matričních událostí. Resp., zda musí či nemůže být součástí SL dodejka, doručenka a výtisk výpisu z AIS EO.
KÚ LK

Sbírku listin tvoří listiny, které slouží jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu.¹³⁰

Ve sbírce listin jsou založeny všechny listiny, které slouží jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu a s účinností od 1. ledna 2006 též výtisk počítačového záznamu¹³¹. Podle našeho názoru by měly být ve sbírce listin dále

¹²⁸ § 23 odst. 3 a 4 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁹ § 8a odst. 1a 5 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁰ § 8 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³¹ § 89 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

založeny i ty listiny, které mohou mít v konkrétním případě zásadní význam, např. pro ověření správnosti údajů zapsaných v matriční knize, popř. údajů již ověřených v AISEO, např. doručenky, atd. Zbývající listiny zůstanou založeny ve spisové dokumentaci matričního úřadu.

79. Formát doložky, kterou se opatří doslovný výpis z matriční knihy

V ust. § 25 odst. 3 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, ve znění pozdějších předpisů, je zakotvena povinnost matrikáře opatřit doslovný výpis z matriční knihy doložkou, v níž se uvede, z jaké matriční knihy byl doslovný výpis pořízen. Matrikář připojí své jméno a příjmení, podpis, datum a otisk úředního razítka. Jakou formou nejlépe zhotovit? V praxi jsme se setkali i s případem, kdy tuto doložku matriční úřad vytiskl na obyčejný list papíru a na doslovný výpis nalepil lepidlem...

KÚ LK

Doslovný výpis se vydá na základě písemné žádosti osoby uvedené v § 25 odst. 1 písm. a) nebo § 25a odst. 1 písm. a) zákona o matrikách, státního orgánu nebo orgánu územního samosprávného celku pro výkon přenesené působnosti. Doslovný výpis opatří matrikář doložkou, v níž uvede, z jaké matriční knihy byl doslovný výpis pořízen. Připojí otisk úředního razítka matričního úřadu, jméno a příjmení, podpis a datum.¹³²

Vzhledem k tomu, že vyhláška č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanoví pouze obsahové náležitosti doložky, kterou se doslovný výpis z matriční knihy opatří, nikoliv náležitosti formální, záleží vždy na konkrétním matričním úřadu, jakou formu doložky zvolí (předpokladem je dodržení všech obsahových náležitostí). Obdobně jako ověřovací doložka pro vidimaci a legalizaci¹³³, může být, podle našeho názoru, doložka, kterou se doslovný výpis z matriční knihy opatří, vyhotovena přímo na listině např. pomocí razítka či samolepícího štítku, případně též na samostatném listu, který se k doslovnému výpisu připojí předepsaným způsobem.

80. Nahlížení do matriční knihy v případě osvojení

Může nahlédnout do MK narození své matky zletilé dítě, když jeho biologická matka byla osvojena? Máme za to, že ne, neboť nahlédnutí takové osobě § 25 odst. 2 ZOM neumožňuje. O rodný list své osvojené matky může její zletilé dítě požádat (srovnej § 25 odst. 1). Nahlédnout však ne. Ale požádá-li o doslovný výpis podle § 25 odst. 6, máme za to, že takové žádosti musí MÚ vyhovět.

KÚ LK

Vydání doslovného výpisu z matriční knihy formou kopie matričního zápisu – dcera žádá o doslovný výpis z knihy narození jejího otce (otec dnes již nežije). V knize narození otce žadatelky bylo zjištěno, že byl její otec v minulosti osvojen. Lze žádosti dcery vyhovět a doslovný výpis z knihy narození vydat?

¹³² § 25 odst. 3 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ § 5 vyhlášky č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu, ve znění pozdějších předpisů.

Odkazujeme se na § 25 odst. 6 zákona o matrikách s odůvodněním, že § 25 odst. 2 zákona o matrikách „řeší“ nahlížení do zápisu.

KÚ ÚK

Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo **členům její rodiny**, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- c) statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jde-li o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949, nebo
- d) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.¹³⁴

V případě osvojení mohou nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do sbírky listin až po nabytí svéprávnosti.¹³⁵

Za člena rodiny se pro účely zákona o matrikách považuje manžel, partner, rodiče, děti, prarodiče, vnuci a pravnuci.¹³⁶

Matriční úřad vydá matriční doklad, nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, nebo **členům její rodiny**, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob,
- b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- c) statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jde-li o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949,
- d) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.¹³⁷

V případě osvojení mohou nahlédnout do zápisu pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do zápisu až po nabytí svéprávnosti.¹³⁸

¹³⁴ § 8a odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁵ § 8a odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁶ § 8a odst. 6 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ § 25 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁸ § 25 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Doslovný výpis z matriční knihy se vydává

- a) fyzické osobě uvedené v § 25 odst. 1 písmeno a),
 - b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.¹³⁹

Ustanovení § 832 odst. 1 NOZ stanoví, že dítě, které bylo společně osvojeno manžely, nebo manželem svého rodiče, má postavení společného dítěte manželů; jinak má postavení dítěte osvojitele. Ustanovení § 833 odst. 1 NOZ pak stanoví, že osvojením zaniká příbuzenský poměr mezi osvojencem a původní rodinou, jakož i práva a povinnosti z tohoto poměru vyplývající. Obdobně byl institut osvojení upraven zákonem č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o právu rodinném“), který byl účinný v době od 01. 01. 1950 do 01. 04. 1964. Ustanovení § 63 zákona o právu rodinném stanoví, že osvojením vznikne mezi osvojitelem a osvojencem takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi. Výrokem soudu, že osvojitel bude zapsán v matrice místo rodičů osvojence, vznikne mezi osvojencem a osvojitelem i jeho příbuznými příbuzenským poměr. Ustanovení § 68 odst. 1 zákona o právu rodinném pak stanoví, že osvojením zaniká rodičovská moc rodičů osvojencových, a je-li osvojenec poručenec, zaniká poručenství. Zákon o rodině, který byl účinný v době od 01. 04. 1964 do 01. 01. 2014, upravoval institut osvojení v ustanoveních § 63 – 77. Ustanovení § 72 odst. 1 zákona o rodině stanoví, že osvojením zanikají vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou.

Účelem ustanovení § 8a odst. 3 a § 25 odst. 2 zákona o matrikách je omezit okruh osob, které mohou nahlížet do matriční knihy, sbírky listin, případně do druhopisu matriční knihy vedené do 31. 12. 1958 v případě osvojení. Tyto zápisy tak v případě nahlížení podléhají zvláštní ochraně. V uvedených případech může do zápisů, sbírky listin, a druhopisu matriční knihy vedené do 31. 12. 1958 nahlížet pouze taxativně vymezený okruh osob (biologickým rodičům osvojence je zamezeno nahlédnout do matriční knihy, sbírky listin, příp. druhopisu matriční knihy vedené do 31. 12. 1958).

Mohou nastat situace, kdy o vydání matričního dokladu, případně doslovného výpisu z matriční knihy požádá osoba uvedená v ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) – např. dcera osvojence. V takovém případě, s odkazem na ustanovení § 25 odst. 1 a § 25 odst. 6 zákona o matrikách, není zákonný důvod pro nevydání matričního dokladu, případně doslovného výpisu z matriční knihy této osobě. Dcera osvojence nahlédnutím do doslovného výpisu zjistí stejné údaje, jako nahlédnutím do matriční knihy, když doslovný výpis lze pořídit i kopií matričního zápisu.

Totéž platí v případě, požádá-li dcera osvojence o vydání potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin v souladu s ustanovením § 8a odst. 1 písm. a); není zákonný důvod pro nevyhovění této žádosti a dcera osvojence z potvrzení zjistí požadované údaje.

S názorem KÚ LK se proto Ministerstvo vnitra ztotožňuje.

Ministerstvo vnitra zváží zapracování uvedené problematiky do připravované novely zákona o matrikách.

¹³⁹ § 25 odst. 6 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

81. Vydávání matričních dokladů advokátním kancelářím

V Zápise z pracovní porady krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy, konané ve dnech 1. a 2. října 2015 ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově, v bodě 38, str. 71 - 74, je uvedeno, že Ministerstvo vnitra zpracovává novou informaci o vydávání matričních dokladů advokátním kancelářím. Ptáme se proto, kdy můžeme novou informaci očekávat.

KÚ LK

Vzhledem ke stále otevřené otázce týkající se vydávání matričních dokladů advokátním kancelářím prosíme o vyjádření k této otázce. V rámci tohoto dotazu také prosíme o stanovení postupu v případech, kdy se na matriční úřad obrátí přímo cizozemská advokátní kancelář z důvodu dědického řízení v cizině.

KÚ KHK

O zpracování této informace se ministerstvo zmiňuje ve svém Zápise z pracovní porady krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátů hlavního města Prahy, konané ve dnech 1. a 2. října 2015 ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově, rozeslaném v polovině dubna 2016.

KÚ ZK

Krajský úřad opětovně předkládá k řešení otázku týkající se vydávání matričních dokladů pro potřeby dědického řízení v cizině. K této problematice byl Ministerstvem vnitra vydán metodický materiál s názvem „Vydávání výpisů z matrik advokátním kancelářím“ ze dne 26. 1. 2001 a informace č. 5/2014. Tato problematika byla také předmětem pracovní porady Ministerstva vnitra, krajských úřadů a magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy konané ve dnech 1. a 2. 10. 2015 ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově.

Problém vydávání matričních dokladů do ciziny se nejčastěji týká Spolkové republiky Německo (SRN). Na matriční úřady se obracejí žadatelé ze SRN již přímo, nikoliv prostřednictvím advokátních kanceláří, jak předpokládají číslované informace. Matriční úřady jsou tak nuceny řešit oprávněnost konkrétní fyzické nebo právnické osoby (podle § 25 zákona o matrikách), při jejímž posuzování dochází ke kolizi českého a německého práva. Žadateli jsou v řadě případů osoby, které zmocnily jiné fyzické nebo právnické osoby a tyto osoby dále zmocnily další osobu k obstarání matričního dokladu, příp. k jiným úkonům. Ne vždy je z žádostí zřejmé, že probíhá dědické řízení. Předkládané doklady navíc nejsou opatřeny příslušným ověřením a úředním překladem do českého jazyka.

Vzhledem k tomu, že informace je koncipována obecně, je zřejmé, že míří na jakýkoliv cizí stát. Krajský úřad si dovoluje připomenout, že zákon o matrikách platí na území České republiky (teritoriální působnost právní normy), popř. zavazuje české občany v zahraničí (personální působnost právní normy). Jestliže se v zákoně hovoří o státních orgánech, rozumí se tím státní orgány České republiky, a jestliže se hovoří o fyzické osobě, která prokazuje nárok před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků, rozumí se tím orgán České republiky a územní samosprávný celek v České republice. Pro Českou republiku jsou dále závazné normy Evropské unie a dvoustranné či vícestranné smlouvy.

KÚ MSK

Jaké doklady máme vyžadovat od žadatele, který na základě zmocnění rakouského subjektu žádá o vydání matričních dokladů pro dědické řízení v Rakousku?

Dle sdělení zmocněnce, který bude v ČR pátrat po dědicích, má Rakousko odlišnou praxi např. od Německa. Pokud nejsou v Rakousku známi dědici po zemřelém, nevydává soud písemné pověření pro konkrétní osobu, aby vyhledala dědice, ale soud na svém webu zveřejní výzvu, že se dědici po zemřelém hledají (ukázka výzvy na <http://www.ediktsdatei.justiz.gv.at/edikte/ku/vlobj02.nsf/suchedi/18637c80f33150dec12580a50043a9c8#e002>)

Vyhledáním dědiců tedy není soudem pověřen konkrétní subjekt, ale dědice může začít hledat kdokoli. Do řízení pak vstoupí subjekt, který předloží údaje o dědicích jako první. Pokud se nepodaří do 6 měsíců od zveřejnění výzvy dědice najít, je dědické řízení ukončeno bez dědiců.

Osoba, která dědice v ČR hledá, může v tomto případě matričnímu úřadu předložit pouze vytištěnou výzvu s úředním překladem do českého jazyka a plnou moc od rakouského subjektu k vyhledání dědiců (s úředně ověřeným podpisem zmocnitele a úředním překladem do češtiny). Můžeme tyto doklady považovat za dostačující k prokázání nároku na vydání matričních dokladů? (jde o jednotný postup u všech matričních úřadů v ČR).

KÚ KV

- ❖ *Příloha, na kterou je v dotazu č. 81 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 8.*

Vydávání matričních dokladů osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání dědických nároků v cizině, se navrhuje mj. zařadit do připravované novely zákona o matrikách. V této souvislosti bude vypracována i nová metodická informace v této věci.

82. Zástup matrikáře – reakce na Informaci MV č. 3/2017

Dáváme ke zvážení, zda by nebylo vhodné informaci č. 3/2017 doplnit, resp. upřesnit, neboť máme za to, že může být vykládána mylně. Některé matriční úřady si tuto informaci vykládají tak, že pakliže by byla uzavřena dohoda o pracích konaných mimo pracovní poměr, že by na základě „jen“ takové dohody (bez dalšího) mohla tato osoba vykonávat činnosti matrikáře, tedy i bez matriční zkoušky.

Matrikářem je zaměstnanec obce, zařazený do obecního úřadu (§ 2 odst. 4 zákona o úřednících územních samosprávných celků), který prokázal odborné znalosti zkouškou u krajského úřadu (tzv. „matriční zkouška“), popřípadě zkouškou zvláštní odborné způsobilosti na úseku matrik a státního občanství podle zákona o úřednících územních samosprávných celků (tzv. „ZOZ“).

Pokud zaměstnanec obce, který bude zajišťovat výkon funkce matrikáře, nemá matriční zkoušku, ale má (např. z dřívějšího působení na krajském úřadu) zkoušku zvláštní odborné způsobilosti na úseku matrik a státního občanství, pak tato zkouška k výkonu činností matrikáře matričního úřadu postačí. Pokud by matrikář, který (vykonal matriční zkoušku a má osvědčení o zkoušce) ukončil pracovní poměr jako zaměstnanec obce, která má působnost matričního úřadu a nově by mu vznikl pracovní poměr u úřadu s rozšířenou působností, kde by vykonával činnosti podle § 4 zákona o matrikách, nebo u úřadu krajského (§ 4a), pak „matriční zkouška“ na výkon těchto činností

nepostačuje a takový úředník, matrikář je povinen prokázat zvláštní odbornou způsobilost do 18 měsíců od vzniku pracovního poměru k územnímu samosprávnému celku nebo ode dne, kdy začal vykonávat (fakticky) činnost, pro jejíž výkon je prokázání ZOZ předpokladem (§ 21 zákona č. 312/2002 Sb.). Není rozhodné, zda je uzavřena pracovní smlouva na dobu určitou nebo neurčitou.

Z důvodové zprávy vyplývá, že zákon předpokládá, že vedení matričních knih bude zajišťovat vždy několik matrikářů. V praxi to bude znamenat, že na malých obcích bude druhý matrikář zastupovat zejména v době nemoci či dovolené matrikáře.

Může nastat zcela mimořádná, výjimečná situace, kdy matrikář bude čerpat řádnou dovolenou (mimo ČR) a jeho zástupce nečekaně onemocní (je po úrazu v nemocnici). Máme za to, že pro objektivní překážku (např. u již sjednaných svatebních obřadů) by řešením mohlo být uzavření pracovního poměru a pracovní smlouvy na dobu určitou – zástup po dobu pracovní neschopnosti osoby XY. Domníváme se, že je nutno uvést konkrétní datum nejdéle do kdy. Je otázkou, zda by situace mohla být řešena sepsáním a uzavřením dohody o provedení práce (§ 75 zákoníku práce). Setkali jsme se s názory, že výkon správních činností úředníků územních samosprávných celků by neměl být řešen formou dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (srov. § 74 zákoníku práce): „Zaměstnavatel má zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru.“

Primárně by měl být na úřadu další zaměstnanec – úředník, který má matriční zkoušku. Ten bude zajišťovat výkon matričních činností. Pokud však takový zástupce v úřadu není zařazen, chápeme informaci správně, že i v případě, kdy matrikář bude dlouhodobě nemocen (např. po úrazu s následnou několikaměsíční rehabilitací, nebo rizikové těhotenství před nástupem na mateřskou a rodičovskou dovolenou) a bude nezbytné zajistit náhradu, např. na několik měsíců, lze dle Vaší informace, str. 2, uzavřít dohodu o pracích konaných mimo prac. poměr? Prosíme v této věci o upřesnění. Vždy však s osobou, která má matriční zkoušku, příp., ZOZ.

Dále navrhuje informaci doplnit o připomenutí, že u výkonu působnosti/činností matrikáře a u působností ověřující osoby je ve zvláštních zákonech (zákon o matrikách a zákon o ověřování) tedy speciálně stanoveno, že tyto činnosti lze vykonávat „jedině“ na základě prokázání odborné znalosti zkouškou a tudíž, se na tyto dvě činnosti nevztahuje obecná úprava – zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících ÚSC a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kdy lze správní činnosti vykonávat bez zkoušky zvláštní odborné způsobilosti, a to po dobu 18 měsíců (např. od vzniku prac. poměru...) § 21 odst. 1 písm. a).

Setkáváme se s tím, že v praxi je mylně vykládáno, zaměňováno.

KÚ LK

Vzhledem k tomu, že zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákoník práce“) jednoznačně v části třetí zařazuje dohodu o provedení práce i dohodu o pracovní činnosti jako DOHODY O PRACÍCH KONANÝCH MIMO PRACOVNÍ POMĚR a pracovní poměr podle Zákoníku práce vzniká dnem, který byl sjednán v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce a zaměstnancem je pak podle Zákoníku práce fyzická osoba, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu, dovolujeme si i s ohledem na dříve námi zasloupanou připomínku k tomuto tématu, polemizovat s uvedeným výkladem pro výkon funkce matrikáře a jeho kvalifikačních předpokladů. Vede nás k tomu i to, že v případě dohody o provedení práce nebo o pracovní činnosti, není tento pracovník povinován prohlubovat si kvalifikaci a zaměstnavatel není povinován mu ji umožnit.

Př. Uvedený výklad by umožňoval zapojovat do matriční činnosti i matrikáře, kteří v minulosti složili požadované zkoušky, ale nejsou již činnými v praxi (např. matrikářky – důchodkyně).

Byť by byl ZOM vykládán jako speciální právní úprava ve vztahu k zák. č. 312/2002 Sb., o úřednících samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zák. č. 312/2002 Sb.), rovněž jednoznačně stanoví, že matrikářem může být občan, který je zaměstnancem obce, a prokázal odborné znalosti příslušnými zkouškami. Protože ZOM nestanovuje podmínky pro vznik pracovního poměru, domníváme se, že v tomto ohledu vznik pracovního poměru upravují příslušná ustanovení Zákoníku práce, a to v rozsahu, co není upraveno zák. č. 312/2002 Sb.

Pokud platí, že zaměstnancem je podle Zákoníku práce fyzická osoba, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu a pracovní poměr vzniká dnem, který byl sjednán v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce, nemůže současně platit, že v případě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se může jednat o zaměstnance, jak je výše popsáno, byť v základním pracovněprávním vztahu založeným dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Zastáváme názor, že naopak na výkon funkce matrikáře je nanejvýš nezbytné vztáhnout zvýšené kvalifikační předpoklady a zcela jistě nemohl být úmysl zákonodárce, aby tyto v § 9 ZOM ve vztahu k zák. č. 312/2002 Sb. omezil, spíše naopak. Podle názoru KÚPK § 9 ZOM pouze modifikuje odborné předpoklady pro různé stupně matričních úřadů.

To, že matrikářem může být pouze zaměstnanec obce a vznik manželství je podmíněn přítomností matrikáře při souhlasném prohlášení, nás vede k názoru, že výklad by měl stát na pevnějších základech. Domníváme se, že dohod mimo pracovní poměr by bylo využíváno právě pro případy uzavírání manželství.

Pokud matriční obec nemá v dostatečném rozsahu zajištěnu zastupitelnost zaměstnanců v hlavním pracovním poměru, doporučujeme pro tyto případy obcím, aby raději uzavřeli pracovní smlouvy na zkrácený úvazek nebo dobu určitou, neboť pracovních poměrů může mít zaměstnanec uzavřeno více, aniž by potřeboval jakýkoli souhlas. Protože k tomuto tématu jsme měli připomínky již dříve a stále je aktuální a různými směry se vyvíjí, prosíme toto téma zařadit k širší diskusi.

KÚPK

Do 30. 6. 2001 upravovala požadavky a funkci matrikáře a jeho zástupce vyhláška č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách (dále jen „vyhláška“). Podle § 3 odst. 1 vyhlášky k vedení matriky ustanovil obecní úřad vykonávající matriční působnost matrikáře a jeho zástupce. Podle odstavce 4 téhož paragrafu matrikářem (zástupcem) se zpravidla ustanovil způsobilý pracovník obecního úřadu vykonávajícího matriční působnost. U obecních úřadů, které neměly žádné administrativní pracovníky, ustanovila se matrikářem (zástupcem) jiná způsobilá osoba podle předpisů upravujících dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Po 1. 7. 2001 vymezuje § 9 zákona o matrikách požadavky na pozici matrikáře; funkci jeho zástupce platná právní úprava nezná.

Krajský úřad se v praxi setkává s případy, kdy na malých matričních úřadech je obsazena jedna funkce matrikáře a další vytvořena není či v jeden okamžik oba matrikáři ze zdravotních či jiných důvodů absentují v zaměstnání, a to na delší časové období.

Na uvedenou situaci reaguje informace Ministerstva vnitra č. 3/2017, jejíž obsah je však podle názoru krajského úřadu v rozporu s platnou právní úpravou (blíže viz vyjádření krajského úřadu k informaci Ministerstva vnitra).

Krajský úřad k řešení uvedeného problému navrhuje následující:

- 1) upravit definici matrikáře tak, že bude v zákonu o matrikách uvedeno, že se jedná o úředníka (podle zákona č. 312/2002 Sb.),*
- 2) výslovně zakotvit v zákonu o matrikách povinnost obce pověřené vedením matrik mít v pracovním poměru alespoň 2 úředníky, kteří splňují kvalifikační požadavky pro výkon funkce matrikáře,*
- 3) pro mimořádný případ, kdy budou absentovat všichni úředníci s kvalifikací matrikáře, umožnit dohodu obcí pověřených vedením matrik na dočasný zástup matrikáře.*

Navrhovaným řešením bude zajištěn bezproblémový a kvalitní výkon matriční agendy, neboť v mimořádném případě bude absentujícího matrikáře zastupovat kolega s praxí a znalostí aktuální právní úpravy, postupů a metodiky.

KÚ MSK

Může matrikář, který je u obce zaměstnaný na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr vykonávat i ověřování podle zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), když podle ust. 14 zákona o ověřování provádí vidimaci a legalizaci u obecního úřadu úředník?

Dle Vaší informace č. 3/2017 (č. j. MV-150558-6/VS-2016) může matrikář u obce vykonávat svou činnost i v případě, že uzavřel s obcí dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr (není zaměstnán jako úředník). Lze z uvedeného dovodit, že matrikář zaměstnaný na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, může vykonávat pouze matriční činnost, nikoli provádět vidimaci a legalizaci?

KÚ VYS

Z uvedeného vyplývají následující dotazy:

- 1. Zastupování matrikáře, reakce na Informaci MV č. 3/2017**
- 2. Provádění ověřování „zastupujícím“ matrikářem**

Ad 1) Zastupování matrikáře, reakce na Informaci MV č. 3/2017

Důvodem, který Ministerstvo vnitra vedl k vytvoření Informace č. 3/2017, bylo sjednotit dosud rozdílnou praxi uplatňovanou v případě zajišťování zástupu matrikáře. Krajské a matriční úřady se Ministerstva vnitra v minulosti opakovaně dotazovaly, zda může obec zaměstnat matrikáře na dohodu o provedení práce/ dohodu o pracovní činnosti.

Smyslem Informace č. 3/2017 bylo poskytnout matričním úřadům doporučení, jak zajistit výkon státní správy na úseku matrik v případě náhlé absence matrikáře - ve výjimečných případech je možné zaměstnat i matrikáře, který není v pracovním poměru, ale je zaměstnán na některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Stanovisko odboru všeobecné správy bylo vypracováno ve spolupráci s odborem legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra.

Kvalifikační požadavek na osobu matrikáře, tak jak jej stanoví ustanovení § 9 zákona o matrikách, však musí být vždy zachován (tj. i v případě osoby, která s obcí

uzavřela některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr; vždy platí, že tato osoba musí mít matriční zkoušku před krajským úřadem, případně zkoušku zvláštní odborné způsobilosti na úseku matrik a státního občanství, což prokáže vydaným osvědčením).

V rámci matričního úřadu by měla primárně vždy fungovat vzájemná zastupitelnost matrikářů (např. v době dovolené či nemoci). Každý matriční úřad by měl dle našeho názoru v pracovním poměru zaměstnávat alespoň 2 osoby, které splňují zákonné předpoklady pro výkon funkce matrikáře, aby došlo k jejich vykrytí v případě dovolené či pracovní neschopnosti.

Ve výjimečných případech (např. pokud jsou oba matrikáři matričního úřadu v pracovní neschopnosti) je možné, aby obec zaměstnala matrikáře na dohodu o provedení práce/dohodu o pracovní činnosti. Ve většině případů se jedná např. o matrikáře z vedlejší obce či matrikáře ve starobním důchodu.

Opětovně zdůrazňujeme, že zastupování matrikáře na základě dohody o provedení práce/o pracovní činnosti by mělo být situací výjimečnou, nikoliv dlouhodobého charakteru, přičemž kvalifikační požadavky, které jsou předpokladem pro výkon funkce matrikáře, musí být v případě zastupujícího matrikáře splněny vždy.

V této souvislosti upozorňujeme, že i v případě takto zastupujícího matrikáře je nezbytné předat jeho podpisový vzor a vzor otisku úředního razítka nadřízenému úřadu tak, jak stanoví příslušná ustanovení zákona o matrikách.

Přijetí zaměstnance na dohodu o práci konané mimo pracovní poměr je tedy možné pouze ve výjimečném případě a na dobu nezbytně nutnou, po kterou není možno zajistit zástup matrikáře, který je zaměstnancem tohoto úřadu v rámci pracovního poměru. Hlavní podmínkou přijetí takového zaměstnance je splnění kvalifikačních požadavků kladených na funkci matrikáře (prokázání odborné znalosti zkouškou u krajského úřadu, popřípadě zkouškou zvláštní odborné způsobilosti na úseku matrik a státního občanství podle zvláštního zákona). Rozsah činnosti matrikáři svěřený je zcela v kompetenci příslušného úřadu.

Ze shora uvedených důvodů neshledává Ministerstvo vnitra nezbytné Informaci č. 3/2017 rušit či přepracovávat.

Ad 2) Provádění ověřování „zastupujícím“ matrikářem

K provádění ověřování matrikářem zaměstnaným u úřadu na dohodu o provedení práce/dohodu o pracovní činnosti, po konzultaci s odborem legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra, sdělujeme následující.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o ověřování“), u krajského úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností a obecního úřadu provádí vidimaci a legalizaci **úředník územního samosprávného celku** (zákon používá legislativní zkratku „úředník“), který:

- a) prokázal zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě matrik a státního občanství (viz § 1 odst. 1 písm. s) vyhlášky č. 512/2002 Sb.,

- o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů), nebo
- b) prokázal odbornou způsobilost matrikáře podle zvláštního právního předpisu (kterým je zákon o matrikách), nebo
 - c) složil zkoušku podle tohoto zákona.

Není proto možné, aby tyto činnosti vykonával zaměstnanec, který vykonává ve výjimečných případech, nad rámec standardně zajištěné činnosti matričního úřadu, určité správní činnosti na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Takový zaměstnanec **není úředníkem** ve smyslu zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ve stanovisku ohledně možnosti zaměstnat matrikáře na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr jsme připustili možnost, aby tímto matrikářem byl i zaměstnanec územního samosprávného celku zaměstnaný na dohodu mimo pracovní poměr. Tento výklad vychází z ustanovení zákona o matrikách, který operuje s pojmem „zaměstnanec obce“, nikoliv však s pojmem „úředník“. Naopak zákon o ověřování ve svých ustanoveních **výslovně používá pojem „úředník“, proto zde není možné připustit jiný výklad.**

Ze shora uvedeného vyplývá, že matrikář zaměstnaný u úřadu na dohodu o provedení práce/dohodu o pracovní činnosti, **nemůže u tohoto úřadu vykonávat agendu ověřování** podle zákona o ověřování.

83. Rozsah kontrol prováděných krajským úřadem

V jakém rozsahu se mají provádět kontroly na matričních úřadech, zařazených do správních obvodů obcí s rozšířenou působností? Máme postupovat dle Informace MV č. 2/2014 nebo se prováděné kontroly budou týkat pouze správního řízení na úseku matrik? (Tento dotaz jsme již učinili v podkladech pro připomínkové řízení ze dne 12. 01. 2016 k návrhu Zápisu ze semináře úředníků krajských úřadů, magistrátů měst Brno, Ostravy a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy a MV Praha, uskutečněného ve dnech 1. a 2. října 2015. Do současné doby jsme neobdrželi žádnou odpověď, z toho důvodu podáváme dotaz znovu.)

KÚ JIH

Kontroly výkonu přenesené působnosti u obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a matričních úřadů

Podle § 4 odst. 1 a § 4a odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), úřad s rozšířenou působností provádí kontrolu vedení matričních knih a sbírek listin, a to u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu nejméně jednou ročně, krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu taktéž nejméně jednou ročně. Výše citovaná ustanovení zákona o matrikách zakotvují povinnost obecnímu úřadu s rozšířenou působností a krajskému úřadu provést alespoň jednou za kalendářní rok kontrolu u podřízených obcí pověřených vedením matrik. Uvedená frekvence provádění kontrol neodráží podle názoru krajského úřadu požadavky praxe, a je v řadě případů pro kontrolující orgány zatěžující. Usnesení Vlády České republiky č. 689 ze dne

11. 9. 2013 zakotvilo krajským úřadům povinnost provést alespoň jednu kontrolu na každém věcném úseku státní správy u každé obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu ve tříletém kontrolním období. Krajský úřad navrhuje, aby byl text § 4 odst. 1 a § 4a odst. 1 zákona o matrikách upraven jedním z následujících způsobů: Úřad s rozšířenou působností provádí kontrolu vedení matričních knih a sbírek listin, a to u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu nejméně jednou za dva roky nebo nejméně jednou za tři roky. Krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou za dva roky nebo nejméně jednou za tři roky.

Uvedená úprava zajistí kontrolujícím orgánům stávající možnost provést kontrolu podle zjištěných pochybení u obcí podle potřeby (tj. častěji než jednou za dva či tři roky). Potřeba provádět kontrolu každý rok či častěji vyplývá nejen ze samotných zjištění při kontrole, ale také z pochybení či nesprávného postupu matričního úřadu, který kontrolující orgány zjistí v rámci odvolacího řízení při posuzování postupu ve správním řízení, při odpovídání na dotazy obcí, řešení stížností, při kontrole dodatků zasílaných k založení do sbírek listin apod.

Krajský úřad nepovažuje za důvodné provádět kontrolu u obcí, které zajišťují úkoly na úseku matrik bezchybně, každý kalendářní rok.

KÚ MSK

Obecní úřad obce s rozšířenou působností (ORP) provádí kontrolu vedení matričních knih a sbírek listin, a to u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu nejméně jednou ročně.¹⁴⁰

Krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou ročně.¹⁴¹

Lhůta stanovená zákonem o matrikách pro provádění kontrol je přiměřená a Ministerstvo vnitra nepředpokládá změnu citovaných ustanovení.

Při provádění samotné kontroly krajským úřadem je nezbytné, aby se kontrolující orgán zaměřil na komplexní výkon matriční agendy, zahrnující i správní řízení na úseku matrik, jména a příjmení. S účinností od 1. 1. 2014 proto budou krajské úřady provádět kontrolu přenesené působnosti i na úseku matrik, užívání a změny jména příjmení u ORP ve svém správním obvodu. Uvedenou kontrolu budou provádět i u matričních úřadů zařazených do správních obvodů ORP [§ 129 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)].

ORP provádí kontrolu vedení matričních knih a sbírek listin, a to u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu. Podle našeho názoru může být nápomocen příslušnému krajskému úřadu v provádění kontroly výkonu přenesené působnosti na úseku užívání a změny jména a příjmení u matričních úřadů ve svém územním obvodu.

Ministerstvo vnitra zvažuje zapracovat do připravované novely zákona o matrikách i změnu ustanovení § 4 odst. 1 v tom smyslu, že napříště budou

¹⁴⁰ § 4 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴¹ § 4a odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

kontrolovat výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení i ORP, a to u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu nejméně jednou ročně.

84. Sepisování souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství před matričním úřadem po narození dítěte

Sepisování souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství před matričním úřadem po narození dítěte (dítě starší více jak 1 rok). Měla by matrika vyžadovat od rodičů potvrzení z příslušného okresního soudu o tom, že u soudu neprobíhá řízení ve věci určení otcovství?

KÚ ÚK

Jak vyplývá z ustanovení § 16 odst. 5 zákona o matrikách, rodiče při souhlasném prohlášení o určení otcovství současně stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem.

Pro návrh KÚ ÚK, aby matriční úřady vyžadovaly od rodičů potvrzení z příslušného okresního soudu o tom, že u soudu neprobíhá řízení ve věci určení otcovství, neexistuje opora v platné právní úpravě. Rodiče při souhlasném prohlášení pouze stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem. V této souvislosti doporučujeme „prohlášení rodičů“ rozšířit tak, že ani nepodali návrh na určení otcovství soudem.

V této souvislosti upozorňujeme, že dnem 1. 7. 2017 nabyl účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Téhož dne nabyl účinnosti zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích. Části stoprvní (101.), čl. CII, se mění zákon o matrikách tak, že v části první zákona o matrikách se za hlavu II vkládá nová hlava III – PŘESTUPKY (§ 79a):

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že určí otcovství souhlasným prohlášením rodičů k témuž dítěti opakovaně před jiným matričním úřadem nebo před soudem. Za přestupek lze uložit pokutu do 10 000 Kč.¹⁴²

85. Postup soudů při oznamování určení otcovství

V matriční praxi se bohužel neustále setkáváme nejen s nejednotným, ale často i velmi laxním postupem českých soudů při oznamování otcovství k zápisům do matričních knih. Je přitom jedno jestli se jedná o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů dle ustanovení § 777 nebo § 779 OZ, případně o oznámení soudu o rozhodnutí ve věci určení otcovství dle ustanovení § 783 OZ. Bylo by možné vyvolat společné jednání Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti, na kterém by se řešil postup soudů při oznamování určení otcovství matričním úřadům? Sjednání praxe soudů by matričním úřadům značně pomohlo při získávání podkladů pro zápis otcovství do matričních knih od českých soudů.

Magistrát města Brna

¹⁴² § 79a odst. 1 písm. d) a odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pro řešení uvedeného problému je nezbytné, aby matriční úřady prostřednictvím krajských úřadů zasílaly Ministerstvu vnitra konkrétní případy, kdy mohlo k porušení oznamovací povinnosti ze strany soudů dojít, aby Ministerstvo vnitra mělo konkrétní informace o četnosti takových případů, případně o jejich lokaci v rámci ČR (tj. jak často se uvedená pochybení vyskytují, zda se nejedná o lokální záležitost – např. v rámci jednoho kraje atd.).

Po shromáždění těchto podkladů je možné vyvolání společné schůzky se zástupci Ministerstva spravedlnosti a příslušných soudních orgánů ve shora uvedené věci.

Pro úplnost v této souvislosti uvádíme, že Ministerstvo vnitra se již obrátilo na Nejvyšší soud České republiky s žádostí o vyjádření k provedení dodatečného záznamu do knihy narození na základě oznámení okresního soudu ve smyslu ustanovení § 416 odst. 1 a 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. V daném případě, podle našeho názoru, okresní soud postupoval v rozporu s platnou právní úpravou, když za trvání manželství rodičů přijal souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství a rozhodnutí o rozvodu manželství přitom dosud nenabýlo právní moci. Na tuto skutečnost byl okresní soud upozorněn a v odpovědi matričnímu úřadu doslova sdělil, že „jste povinni řídit se pokyny soudu – není nezbytné, aby bylo manželství rozvedeno, hlavně když rozvodové řízení probíhá. Trváme tedy na vyhotovení rodného listu dle hlášení, které bylo soudem zasláno.“. Dále jsme upozornili na obsah oznámení okresního soudu o popření/určení otcovství. V oznámení nejen že není uveden souhlas matky dítěte s prohlášením svého manžela, že není otcem dítěte a souhlas s prohlášením jiného muže, že je otcem dítěte, ale v oznámení není uveden *žádný údaj* o matce dítěte.

O výsledku budou matriční úřady informovány.

86. Určení otcovství k dítěti za trvání manželství matky (domněnka otcovství svědčí manželovi matky)

Za trvání manželství se narodilo dítě – podle právní domněnky je otcem manžel matky. Manžel matky byl do RL zapsán jako otec dítěte. Následně před okresním soudem bylo určeno otcovství k dítěti s biologickým otcem dítěte. Manželství není rozvedeno. Nedošlo k popření otcovství. Matrikářka upozornila okresní soud na nedostatky, ale bezvýsledně. Jak v tomto případě postupovat?

KÚ ÚK

V knize narození a na rodném listu dítěte bude uveden manžel matky dítěte. Matka dítěte bude poučena o tom, že jakmile bude úspěšně popřeno otcovství manžela matky dítěte, může spolu s biologickým otcem dítěte určit otcovství. Následně bude proveden dodatečný záznam do knihy narození a vydán nový rodný list dítěte.

Informace o uvedeném postupu bude poskytnuta Nejvyššímu soudu k využití a k případnému přijetí opatření v rámci sjednocovací činnosti soudů.

87. Vyhotovení překladů formulářů předkládaných matričnímu úřadu do cizího jazyka

Na území České republiky pobývá stále více cizinců, kteří u matričních úřadů vyřizují čím dál větší množství svých osobních záležitostí. Ne všichni cizinci žijící a pracující na území České republiky ovládají český jazyk na dobré komunikační úrovni a téměř ke všem úkonům u matričního úřadu si přivádějí soudního tlumočníka.

Bylo by možné, u některých jednodušších úředních úkonů činěných u matričních úřadů, aby matriční úřad používal na své náklady vytvořené bilingvní anglicko-české formuláře, kdy by překlad českého formuláře soudním tlumočnickem byl zajištěn na náklady úřadu? Jedná se o různé typy prohlášení, například dodatečné prohlášení o volbě druhého jména u dítěte narozeného na území ČR. Výše uvedené by nebylo možné v tak zásadních statusových věcech jako je např. určení otcovství nebo uzavření manželství, kdy je, pokud jeden z účastníků neovládá český jazyk, přítomnost soudního tlumočníka nezbytností.

Magistrát města Brna

V řízení se jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském.¹⁴³ Postup navrhovaný Magistrátem města Brna by tak byl v rozporu s citovaným ustanovením.

88. Vydávání duplikátů z matričních knih uložených v oblastním archivu na základě podkladů z digitálního webu

Státní oblastní archiv v Plzni je provozovatelem webu PORTA FONTIUM, který umožňuje využívat za splnění stanovených podmínek digitální kopie archiválií v elektronické i analogové podobě a digitální repliky archiválií prezentované na Porta fontium rovněž pro účely správního či soudního řízení. V případě žádosti o vydání duplikátu matričního dokladu (dále jen „MD“), pro jehož vydání je potřeba podkladů z příslušného státního oblastního archivu, je možné tuto informaci chápat tak, že si matrikář příslušnou matriční knihu a matriční zápis najde na <http://www.portafontium.eu/contents?language=cs;> a na základě takto získaných podkladů vydá požadovaný MD a do spisu založí vytištěný elektronický podklad nebo je nutné postupovat striktně dle znění § 56 odst. 1 ZOM a písemně požádat příslušný státní oblastní archiv a teprve po obdržení a na základě podkladů v analogové formě lze vydat požadovaný duplikát MD? (MěÚ Klatovy).

KÚ PK

Matriční doklad, který má být vydán ze zápisu v matriční knize, uložené ve státním oblastním archivu, vystaví matriční úřad, v jehož správním obvodu k narození, uzavření manželství, nebo úmrtí došlo. Podklady pro jeho vydání zašle matričnímu úřadu příslušný státní oblastní archiv na základě žádosti matričního úřadu, právnické či fyzické osoby.¹⁴⁴

Postup uvedený v dotazu KÚ PK by byl v rozporu se zákonem o matrikách. Ministerstvo vnitra zároveň do budoucna nepředpokládá novelu zákona o matrikách ve shora uvedeném smyslu. Jednalo by se o neúměrné zatížení matrikářů, neboť vyhledávání v badatelných státních oblastních archívech je v rámci jednotlivých archivů

¹⁴³ § 16 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁴ § 56 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

rozdílné, náročné na čas a technickou dovednost badatele (matrikáře). Zejména u starších matričních knih se objevují obtížně čitelné zápisy, matriční knihy jsou psané kurentem, švabachem, latinkou, němčinou aj. Vyhotovení matričního dokladu na základě podkladu vyhotoveného příslušným archivem je navíc zárukou, že údaje uvedené v něm skutečně odpovídají údajům zapsaným v rukopisně vedené matriční knize.

89. Poskytování údajů z matričních knih exekutorům

Lze poskytovat údaje z matričních knih exekutorovi? Pokud ano, podle jakého právního předpisu? Podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), je exekutor fyzická osoba, kterou stát pověřil výkonem exekutorského úřadu, přičemž podle ustanovení § 28 exekučního řádu se úkony exekutora považují za úkony exekučního soudu. Lze v tomto případě použít ustanovení § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), (tedy sdělit údaje z matričních knih pro úřední potřebu státního orgánu) a považovat exekutora v postavení exekučního soudu za státní orgán? Nebo je potřeba použít ustanovení § 33 odst. 3 exekučního řádu o součinnosti třetích osob, na který také exekutoři nejčastěji odkazují, podle něhož orgány státní správy, orgány samosprávy..., které z úřední moci jsou zvláštním právním předpisem pověřeny k vedení evidence osob... jsou povinny oznámit exekutorovi na jeho písemnou žádost údaje potřebné k vedení exekuce;... Lze matriční činnost považovat za vedení evidence osob, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí fyzických osob?

MHMP

Soudní exekutor (dále jen „exekutor“) je fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil exekutorským úřadem.¹⁴⁵

Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky poskytuje pro potřeby exekuce exekutorům

- a) referenční údaje ze základního registru obyvatel,
- b) údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel,
- c) údaje z agendového informačního systému cizinců,
- d) údaje z registru rodných čísel o fyzických osobách, kterým bylo přiděleno rodné číslo, avšak nejsou vedeny v informačních systémech uvedených v písmenech b) a c).¹⁴⁶

Z citovaného ustanovení § 33a odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyplývá, že exekutorovi budou požadované údaje poskytovány uvedenými subjekty z agendových informačních systémů, nikoliv z matričních knih.

¹⁴⁵ § 1 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁶ § 33a odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

90. Doručování matričních dokladů a rozhodnutí o povolení změny jména nebo příjmení

V praxi často řešíme způsob doručování matričních dokladů a rozhodnutí o změně jména nebo příjmení účastníkům řízení. Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu 5 hlavního města Prahy je přesvědčen, že by matriční úřady měly tyto listiny zasílat v obálce s červeným pruhem, tj. výhradně do vlastních rukou účastníka řízení, bez možnosti, aby zásilku převzala jiná osoba. Některé matriční úřady však matriční doklady a rozhodnutí o změně jména nebo příjmení zasílají v obálce s modrým pruhem, tj. do vlastních rukou účastníka řízení nebo jeho zmocněnci nebo zákonnému zástupci. Správní orgán však v daném případě nemá ve správním spise založenou plnou moc udělenou zmocněnci, což považujeme s ohledem na povahu těchto písemností za velmi zásadní. Úřad městské části Praha 8 však na zasílání matričních dokladů a rozhodnutí o změně jména nebo příjmení účastníkům řízení v obálce s modrým pruhem trvá, a to s odkazem na „Metodiku doručování správních písemností prostřednictvím poštovních zásilek z webových stránek MV – Legislativa – Správní řád“ a „Závěr č. 24 poradního sboru Ministra vnitra ke správnímu řádu“. Oba tyto dokumenty přikládáme. Úřad městské části Praha 8 k tomu uvedl: „Jsme přesvědčení, že doručování prostřednictvím obálek s modrým pruhem je zcela v souladu s právní úpravou obsaženou ohledně doručování v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“). Doručování prostřednictvím obálek s červeným pruhem by přicházelo v úvahu pouze výjimečně v jednotlivých konkrétních případech (viz odst. označený v textu Závěru č. 24 vykřičníkem), a to základě posouzení oprávněné úřední osoby. Z naší praxe při výkonu matriční činnosti se až dosud nevyskytly žádné případy, kdy by poštovní zásilka odeslaná v obálce s modrým pruhem byla převzata neoprávněnou osobou a oprávněná osoba tuto skutečnost namítala. Pokud jde o případný protichůdný zájem zmocněnce na věci, přicházelo by toto do úvahy snad jen ve věci rozhodování o povolení změny jména nebo příjmení nezletilého dítěte, jehož účastníky by byli oba rodiče dítěte, z nichž jeden s povolením změny nesouhlasí. Ovšem lze s úspěchem pochybovat o tom, že např. matka rozvedená s otcem svého dítěte, případně matka neprovdaná za otce svého dítěte, by zmocnila k přebírání písemností zrovna svého bývalého manžela nebo bývalého partnera, se kterým už nežije. Ve věcech žádostí o povolení změny jména nebo příjmení, kde je pouze jeden účastník řízení a jeho žádosti se navíc vyhovuje v plném rozsahu, nevidíme pro doručování rozhodnutí prostřednictvím obálek s červeným pruhem žádný důvod. U doručování matričních dokladů platí totéž.“ Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hlavního města Prahy se však domnívá, že ze Závěru č. 24 poradního sboru Ministra vnitra ke správnímu řádu jednoznačně vyplývá, že pokud je možno ze zvláštního zákona alespoň nepřímo dovodit, že jde o písemnost takové povahy, u níž nepřipadá v úvahu její předání osobě odlišné od adresáta, měl by správní orgán doručovat písemnosti v obálce s červeným pruhem. Rovněž v obálce s červeným pruhem by měl správní orgán doručovat písemnosti v případě, kdy by bylo zřejmé, že je vzhledem k okolnostem případu nezbytné, aby bylo doručeno přímo účastníkovi a zároveň nebylo správnímu orgánu známo, zda a komu udělil účastník řízení plnou moc pro přebírání písemností, popřípadě tehdy když by správnímu orgánu bylo známo, že adresát písemností udělil plnou moc pro přebírání písemností určených do vlastních rukou osobě, která vystupuje v řízení s protichůdným zájmem. Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hlavního města Prahy má za to, že matriční doklady a rozhodnutí o změně jména nebo příjmení jsou takové povahy, že u nich nepřipadá v úvahu

jejich předání osobě odlišné od adresáta. U rozhodnutí o změně jména nebo příjmení se odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hlavního města Prahy především obává, že by mohl účastník řízení později namítat, že mu rozhodnutí nebylo správním orgánem oznámeno. Z tohoto důvodu by tak mohl podat odvolání ve lhůtách stanovených v § 84 odst. 1 správního řádu a odvolací správní orgán nebude schopen toto tvrzení při absenci plné moci vyvrátit.

MHMP

- ❖ *Příloha, na kterou je v dotazu č. 90 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 9 a), b).*

Jak vyplývá ze závěru č. 24 Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu, přijatého na základě písemných vyjádření členů poradního sboru k podkladům rozeslaným 10. 1. 2006 k „*Doručování správních písemností prostřednictvím poštovních obálek*“, správní orgány by měly při doručování písemností podle správního řádu prostřednictvím České pošty používat obálky s modrým pruhem, s výjimkou případů, kdy by ze zvláštního zákona bylo možno alespoň nepřímo dovodit, že jde o písemnost takové povahy, u níž nepřipadá v úvahu její předání osobě odlišné od adresáta; v tomto případě bude nutno doručit písemnost obálkou s červeným pruhem. Doručovat písemnosti v obálce s červeným pruhem by měl správní orgán rovněž v případě, kdy by bylo zřejmé, že je vzhledem k okolnostem případu nezbytné, aby bylo doručeno přímo účastníkovi a zároveň nebylo správnímu orgánu známo, zda a komu udělil účastník řízení plnou moc pro přebírání písemností, popřípadě tehdy, když by správnímu orgánu bylo známo, že adresát písemnosti udělil plnou moc pro přebírání písemností určených do vlastních rukou osobě, která vystupuje v řízení s protichůdným zájmem.

Matriční doklady a potvrzení z matričních knih se zasílají *na doručenkou do vlastních rukou*.¹⁴⁷ Podle našeho názoru i rozhodnutí na úseku matrik a jména a příjmení jsou zasílána žadateli na doručenkou do vlastních rukou tak, aby bylo zaručeno, že je opravdu převezme účastník řízení a bylo mu umožněno dodržet zákonem stanovenou lhůtu pro podání případného opravného prostředku.

Z uvedeného vyplývá, že matriční doklady a potvrzení z matričních knih, stejně tak jako rozhodnutí budou doručována obálkou s červeným pruhem. Uvedený postup je zárukou, že matriční doklad byl převzat oprávněnou osobou ve smyslu § 25 odst. 1 zákona o matrikách.

91. Zápis velkého množství textu do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v matriční knize

Jakým způsobem provést zápis velkého množství textu (např. výsledek správního řízení ve věci prominutí vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství pro oba snoubence + uvedení příjmení ženy, které bude žena po uzavření manželství užívat v mužském tvaru) často v kombinaci s větším písmem matrikářky do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ matriční knihy rukopisně vedené.

¹⁴⁷ § 25 odst. 4 písm. b) vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení § 15 odst. 2 vyhlášky řeší zápis pouze do zcela zaplněného oddílu „Dodatečné záznamy a opravy“, kdy lze pro další záznamy vlepit ke středu matriční knihy u příslušného zápisu nepřesahující list papíru, který se opatří na dvou místech, kde byl přilepen, otiskem úředního razítka matričního úřadu tak, aby část otisku razítka byla otištěna do matriční knihy a vlepený list se opatří textem ve vyhlášce. Na vlepeném uvedený papír bude matrikářem proveden vlastnoručně zápis textu. Zápis do zcela zaplněného oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“, popř. do jiných zcela zaplněných oddílů matriční knihy, zákon o matrikách ani prováděcí vyhláška neřeší. Lze považovat za správný postup, kdy již zaplněný se uzavře, ale nedokončený oddíl „Záznamy a opravy před podpisem“ a pokračuje se zápisem v oddílu „Dodatečné záznamy a opravy“, kdy se jedná o pokračování textu, který měl být umístěn v oddílu „ Záznamy a opravy před podpisem“, nebo lze ustanovení § 15 odst. 2 vyhlášky analogicky vztáhnout např. i na zápis do oddílu „Dodatečné záznamy a opravy“.

KÚ VYS

Je-li oddíl „Dodatečné záznamy a opravy“ zcela zaplněn, lze pro další záznamy vlepit ke středu matriční knihy u příslušného zápisu nepřesahující list papíru. Tento list se opatří na dvou místech, kde byl přilepen, otiskem úředního razítka matričního úřadu tak, aby část otisku razítka byla otištěna do matriční knihy. Na vlepeném listu se uvede: „Dodatek k zápisu narození (uzavření manželství, vzniku partnerství, úmrtí) č. ... matriční knihy sv. (označení matričního úřadu)“.¹⁴⁸

Ustanovení § 15 odst. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, upravuje situace, kdy je zcela zaplněn oddíl „Dodatečné záznamy a opravy“ v matriční knize, a do tohoto oddílu je třeba vepsat další záznamy.

V dotazu je však popsána situace, kdy je zcela zaplněn oddíl „Záznamy a opravy před podpisem“ a přitom je nutno do tohoto oddílu ještě doplnit další obligatorně zapisované údaje. Uvedenou situaci zákon o matrikách ani vyhláška č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, neřeší.

Jsme toho názoru, že ustanovení § 15 odst. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, by se mělo na tuto situaci aplikovat analogicky. V případě, že je oddíl „Záznamy a opravy před podpisem“ zcela zaplněn, lze pro další záznamy vlepit ke středu matriční knihy u příslušného zápisu nepřesahující list papíru způsobem uvedeným v ustanovení § 15 odst. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Na vlepeném listu se uvede: „Dodatek k zápisu narození (uzavření manželství, úmrtí) č. ... matriční knihy sv. (označení matričního úřadu)...“.

Dle ustanovení § 51 zákona o matrikách je matriční zápis, dodatečný záznam, nebo oprava zápisu v matriční knize jsou uzavřeny podpisem matrikáře s uvedením data, kdy byly pořízeny.

Z tohoto důvodu je nezbytné, aby matrikář oddíl „Záznamy a opravy před podpisem“ v matriční knize v těchto případech neuzavřel svým podpisem a uvedením data, ale naopak, aby na konci tohoto oddílu uvedl poznámku o tom, že tento oddíl

¹⁴⁸ § 15 odst. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

není uzavřen a pokračuje v dodatku k zápisu. Zápis v matriční knize bude uzavřen až uvedením data a podpisem matrikáře pod tímto dodatkem.

Na závěr uvádíme, že shora uvedené situace by měly nastávat pouze výjimečně. Matrikář musí vždy předem vědět, jaké skutečnosti bude do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v daném konkrétním případě uvádět a této skutečnosti by měl přizpůsobit i velikost svého písma (čitelnost písma však musí být stále zachována¹⁴⁹).

V případě, že se uvedený problém s nedostatkem místa v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ bude vyskytovat u velkého počtu matričních úřadů, zváží Ministerstvo vnitřní úpravu uvedeného v novele vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

92. Doplnění rodných čísel na matriční doklady v případech, kdy rodné číslo nebylo součástí matričního zápisu

Pro sjednocení praxe v rámci všech matričních úřadů žádáme o stanovisko k doplnění rodného čísla na matriční doklad vydaný z matričního zápisu, kde rodné číslo nebylo uvedeno. Setkáváme se s různými postupy, kdy je rodné číslo na základě žádosti zapisováno do matričního dokladu, případně do poznámky matričního dokladu. Jaký je správný postup?

KÚ KHK

Při vydávání matričních dokladů ze zápisů v matričních knihách se údaje uvádějí v souladu s předpisy platnými v době vzniku matriční události. Obdobně se postupuje při dodatečných zápisech matričních událostí, dodatečných záznamech nebo jejich změnách.¹⁵⁰

Změny a opravy zápisů v matriční knize se provádějí na základě veřejných listin nebo jiných listin, stanoví-li tak tento zákon.¹⁵¹

V případě, že zápis v matriční knize neobsahuje rodné číslo fyzické osoby, a žadatel požaduje vystavit matriční doklad s doplněným rodným číslem, předloží matričnímu úřadu veřejnou listinu, kterou je v tomto případě „*doklad o přiděleném rodném čísle*“ ve smyslu ustanovení § 15 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

Dokladem o přiděleném rodném čísle je¹⁵²

- a) rodný list, oddací list, doklad o partnerství nebo úmrtní list, na němž je uvedeno rodné číslo nositele rodného čísla,
- b) samostatný doklad o přiděleném rodném čísle vydaný a potvrzený příslušným výdejovým místem nebo doklad o přiděleném rodném čísle vydaný Českou správou sociálního zabezpečení před 1. lednem 2003,
- c) občanský průkaz,
- d) cestovní doklad, pokud je v něm uvedeno rodné číslo, nebo

¹⁴⁹ § 4 odst. 1 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁰ § 92 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵¹ § 5 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵² § 15 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

- e) doklad vydaný podle zvláštního právního předpisu¹⁵³, pokud je v něm rodné číslo uvedeno.

Matrikář na základě předloženého dokladu o přiděleném rodném čísle provede dodatečný záznam do matriční knihy a žadateli vystaví nový matriční doklad, kde bude rodné číslo uvedeno již v příslušném oddílu (v záhlaví), nikoliv v poznámce.

93. Osobní stav „rozloučen/á“

Jak uvést na vydávaný druhopis oddacího listu stav nevěsty, když v matriční knize je uveden její stav „rozloučená“?

Dle ust. § 92 zákona o matrikách „Při vydávání matričních dokladů ze zápisů v matričních knihách se údaje uvádějí v souladu s předpisy platnými v době vzniku matriční události. Obdobně se postupuje při dodatečných zápisech matričních událostí, dodatečných záznamech nebo jejich změnách.“

V době vzniku matriční události, tedy v případě sňatku z roku 1947, byl osobní stav nevěsty „rozloučená“, jak vyplývá z výpisu z matriční knihy i z matriční knihy samotné.

Dle ustanovení tehdy platného obecného zákoníku občanského se rozlišovaly termíny rozluka (tj. úplné zrušení manželského svazku – viz § 62 z. č. 946/1811, v dnešní terminologii se jedná o rozvod manželství) a rozvod od stolu a lože (v tomto případě se mohli manželé opět spojit, pokud učinili oznámení soudu – viz. § 103 a násl. + § 110 z. č. 946/1811).

Pokud tedy budeme v současné době vydávat oddací list k uvedenému uzavření manželství

- a) zapíšeme nevěstě do druhopisu oddacího listu osobní stav „rozloučená“, nebo***
- b) zapíšeme nevěstě do druhopisu oddacího listu osobní stav „rozvedená“ dle současné terminologie?***

KÚ VYS

Vzhledem k nové terminologii je třeba důsledně rozlišovat pojem „rozvod“ před účinností zákona č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o právu rodinném“), a po jeho účinnosti. Před 1. lednem 1950 se zrušovalo manželství pouze rozlukou. Rozvody vyslovené soudem před 1. lednem 1950 nezrušují manželství, toto trvá i nadále. Aby došlo k zrušení manželství rozvedeného před 1. lednem 1950, muselo by být manželství rozvedeno znovu podle zákona o právu rodinném.

Zákon o právu rodinném v ustanovení § 30 a násl., na rozdíl od předchozí právní úpravy (rozvod od stolu a lože a rozluka), zavádí rozvod jako jediný způsob zrušení manželství.

Pokud bude v současné době vydáván druhopis oddacího listu, dotčené manželství bylo uzavřeno do 31. 12. 1949 a osobní stav osoby, která vstupovala do manželství, je v knize manželství uveden „rozloučený/á“, doporučujeme provést dodatečný záznam do knihy manželství ve smyslu shora uvedeného a vydat oddací

¹⁵³ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 29 odst. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

list, na němž bude uveden osobní stav muže/ženy při vstupu do manželství „rozvedený/á“ dle současné terminologie. V oddíle „Poznámka“ v oddacím listu může být *na žádost* uvedeno, že manželství zde zapsaného muže/ženy bylo rozloučeno dne ... podle právní úpravy platné do 31. 12. 1949.

94. Vydání matričního dokladu z matriční knihy, kdy tato kniha je uložena u jiného matričního úřadu (v důsledku změny územního uspořádání)

Jak postupovat v případě vydání matričního dokladu z matriční knihy vedené do konce roku 1958, pokud se matriční zápis nachází v matriční knize, kterou má uloženou matriční úřad, v jehož správním obvodu se dle současného uspořádání daná obec nachází? Např. obec Třebenice v současné době spadá do správního obvodu matričního úřadu Městský úřad Hrotovice, ale dříve spadala obec Třebenice pod farnost Valeč a Valeč nyní spadá do správního obvodu matričního úřadu Městský úřad Třebíč. Matriční zápisy týkající obce Třebenice jsou za určité období uloženy u Městského úřadu Třebíč, a to z důvodu, že není možné daný svazek matriční knihy rozdělit. Jejím rozdělením by došlo k poškození celého svazku a mnohdy ani není možné jednotlivé zápisy oddělit (např. na jednom listu napsány matriční události z více obcí apod.) Stejný problém je nám znám i u obce Vír, která spadá do správního obvodu matričního úřadu Městského úřadu Bystřice nad Pernštejnem, ale matriční zápisy uvedené v matriční knize jsou uloženy u matričního úřadu Obecní úřad Rovečné.

KÚ VYS

V této věci odkazujeme na metodickou informaci č. j. VS-300/60-2-2004 ze dne 7. 3. 2005 ve věci postupu předání matričních knih, sbírek listin a druhopisů matričních knih, v souvislosti se změnou správních obvodů matričních úřadů, která je platná v plném rozsahu.

Podle bodu 4. této informace jsou-li matriční knihy vedené od 1. 1. 1950 v rozporu se zákonem o matrikách svázány společně pro více nebo všechny obce správního obvodu, matriční úřad, který tyto knihy takto vedl, zajistí jejich převázání (každý svazek matriční knihy samostatně) a poté jejich předání matričním úřadům, do jejichž správních obvodů byly tyto obce nově zařazeny.

Nelze-li rozdělení provést z technických důvodů, bude matriční úřad postupovat takto. Ve stávající matriční knize ponechá zápisy pouze jedné obce s tím, že ostatní zápisy zruší (§ 7 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Pro provedení zrušených zápisů zavede matriční knihu v souladu s právními předpisy platnými v době vzniku těchto matričních událostí. Na úvodním listu matriční knihy vyznačí, že zápisy jsou pořízeny ze zrušených zápisů provedených v matriční knize

Matriční knihy takto pořízené předá stávající matriční úřad ve lhůtě stanovené v předávacím protokolu (viz bod III. této informace) tomu matričnímu úřadu, do jehož správního obvodu je obec nově zařazena.

Závěrem lze konstatovat, že od 1. ledna 1950 vedl matriční úřad matriční knihy pro každou obec odděleně (§ 2 odst. 2 vyhl. č. 1225/1949 Ú. I., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách). V tomto smyslu tedy byla uvedena činnost matričního úřadu v rozporu s předpisy platnými ve zmiňovaném období.

95. Chybná rozhodnutí soudů – soud rozhodl ve věci, která mu není zákonem svěřena

Zápis do matriky na základě pravomocného rozhodnutí soudu v případě, kdy soud rozhodl ve věci, která mu není zákonem svěřena.

Viz e-mailový dotaz zaslaný Mgr. Šťastnému a JUDr. Hálové dne 9. 2. 2017.

KÚ ZK

- viz odpověď k dotazu č. 69

96. Konverze dokumentů prováděná advokáty na žádost

Konverzi dokumentů upravuje zákon č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Shora uvedený zákon a ani prováděcí vyhláška č. 193/2009 Sb., přímo nestanoví postup vyznačení konverze dokumentů v případě, je-li soubor listin při konverzi úplného převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě spojen do svazku sešitím. Vzhledem k tomu, že dokument, který provedením konverze vznikl, má stejné právní účinky jako ověřená kopie dokumentu (viz. § 22 odst. 2 zák. č. 300/2008 Sb.) je žádoucí, aby tento listinný dokument byl při spojení sešitím do svazku opatřen přelepku, podpisem a otiskem úředního razítka subjektu, který konverzi provedl. Přlepka se opatří otiskem úředního razítka z obou stran tak, že část otisku úředního razítka je otištěna na listinném dokumentu. Analogicky vycházíme z ustanovení § 2 vyhlášky č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu, ve znění pozdějších předpisů. Je tento náš výklad správný? Setkali jsme se s konverzí dokumentu, kterou provedl na žádost advokát. Tento dokument skládající se ze tří listů nebyl opatřen podpisem osoby ani otiskem úředního razítka – byl spojen sešitím do svazku, opatřen přelepku a otiskem razítka pouze na této přelepce. Žadatelka předkládala takto zkonvertovaný dokument na matrice (jednalo se o soudní rozsudek). Lze takto advokátem zkonvertovaný dokument považovat za veřejnou listinu?

KÚ ÚK

Autorizovanou konverzi na žádost provádějí kontaktní místa veřejné správy a advokáti za podmínek stanovených jiným právním předpisem (§ 25c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů).¹⁵⁴

Advokát může provádět autorizovanou konverzi dokumentů v souvislosti s poskytováním právních služeb.¹⁵⁵

Postup provádění autorizované konverze je popsán v ustanoveních § 22 – 26 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o konverzi“). Problematiku popsanou v dotazu KÚ ÚK však tento zákon neupravuje.

Ověření se provede *ověřovací doložkou*, kterou vyhotoví ověřující na listině, která vznikla převedením výstupu z informačního systému veřejné správy z elektronické do listinné podoby, nebo ověřovací doložku vyhotoví zvlášť a s touto listinou ji pevně spojí.

¹⁵⁴ § 23 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁵ § 25c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Ověřující je povinen provést veškeré úkony potřebné k tomu, aby ověřil tu skutečnost, že výstup z informačního systému veřejné správy je zabezpečen způsobem zajišťujícím integritu, případně původ dat. Autorizovanou konverzi dokumentů lze rovněž považovat za určitou obdobu postupu při vidimaci dokumentů podle zákona o ověřování, kde požadavky na připojení ověřovací doložky jsou stanoveny v § 6. Obecné principy ze způsobu připojení ověřovací doložky lze dále odvozovat z pravidel ustanovení § 69a odst. 1 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V případě autorizované konverze dokumentu z digitální do analogové podoby je proto nutné výsledný dokument zabezpečit tak, aby bylo zabráněno nežádoucí manipulaci, přičemž konverzní doložka musí být pevnou součástí dokumentu, nikoliv pouze jeho přílohou. Praktikovaným a obvyklým způsobem, jak připojit ověřovací doložku k dokumentu vzniklému autorizovanou konverzí, je vytisknout ji současně s převáděným dokumentem a poté ji k němu připojit neoddělitelným způsobem (sešitím, následně přelepením místa sešití a poté označení razítkem a podpisem přes přelepku z obou stran, aby bylo zabráněno případné dodatečné výměně doložky).

Dokument, který je předložen s doložkou o konverzi (sešit do svazku), opatřen přepkou a úředním razítkem a podpisem přes přepku z obou stran, lze považovat za konvertovaný dokument.

97. Vyšší ověření „Zápisu o určení otcovství“

Na krajský úřad byl vznesen požadavek na vyšší ověření Zápisu o určení otcovství k nenarozenému dítěti souhlasným prohlášením rodičů /dále jen „zápis“/. Zápis byl učiněn v letošním roce na matričním úřadě a bude dle sdělení žadatelů v letošním roce předkládán k zápisu narození dítěte v cizině

a) Lze uvedený doklad zahrnout do „dokladů vydaných matričním úřadem“ ve smyslu ustanovení § 28 zákona o matrikách a § 26 odst. 4 vyhlášky a provést ověření do ciziny? nebo

b) Uvedený doklad nelze ověřit, protože se nejedná o doklad taxativně vyjmenovaný v ustanovení § 4a zákona o matrikách?

KÚ VYS

Mají-li být doklady vydané matričním úřadem použity v cizině, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad provede na žádost jejich ověření.¹⁵⁶

Krajský úřad provádí ověřování (§ 28) matričních dokladů, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, vydaných matričními úřady a úřady s rozšířenou působností, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.¹⁵⁷

Úřad s rozšířenou působností provádí ověřování (§ 28) rodných, oddacích a úmrtních listů a dokladů o partnerství, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení

¹⁵⁶ § 28 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁷ § 4a odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, vydaných matričními úřady, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.¹⁵⁸

Se shora uvedených ustanovení zákona o matrikách vyplývá, že „Zápis o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů“ není možné za současné právní úpravy opatřit vyšším ověřením, neboť se nejedná o doklad uvedený v ustanoveních § 4 a 4a zákona o matrikách.

Ministerstvo vnitra zváží novelu právní úpravy. Do doby nabytí její účinnosti doporučujeme v této věci vydávat potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize¹⁵⁹, které je možné opatřit vyšším ověřením.

98. Zápis příjmení ženy (cizinky) v mužském tvaru do knihy manželství a do oddacího listu

- a) *V duchu informace MV č. j. MV-78130-2/VS-2008 ze dne 05. 11. 2008 jsme matričním úřadům v případě zápisu příjmení nevěsty – cizinky do knihy manželství doporučili postup v souladu s touto metodikou. Tzn., že v případě, že se snoubenci při uzavření manželství dohodnou, že příjmení muže bude jejich společným příjmením, lze na základě požadavku nevěsty a předložení jejího cizozemského rodného listu, ve kterém je její příjmení (příp. i příjmení její matky) uvedeno v mužském tvaru, zapsat v tomto tvaru i do knihy manželství – u nevěsty do záhlaví oddacího listu. Do zápisu uzavření manželství se do oddílu záznamy a změny před podpisem poznamená, že příjmení ženy (a její matky) se na žádost ženy uvádí v mužském tvaru. Součástí sbírky listin k zápisu manželství je písemný požadavek nevěsty v této věci a kopie příslušného cizozemského matričního dokladu.*
- b) *V této souvislosti se dotazujeme, jestli tento doporučený postup je stále aktuální a jestli ho lze aplikovat i při podání žádosti o zápis uzavření manželství do zvláštní matriky Brno. Setkali jsme se s názorem zvláštní matriky Brno, že žádost ženy-cizinky o uvedení dosavadního příjmení v mužském tvaru do záhlaví oddacího listu není zapotřebí, neboť se příjmení žen-cizinek nepřechyluje.*

KÚ ÚK

K bodu a)

Ministerstvo vnitra se s Vaším názorem ztotožňuje (viz Informace č. 9/2008). Na doplnění pouze uvádíme, že není třeba vyžadovat písemnou žádost snoubenky o uvedení jejího příjmení dle cizozemské veřejné listiny. Podle našeho názoru plně postačí, a je možné považovat za „projev vůle“ snoubenky, uvede-li na vyplněném Dotazníku k uzavření manželství (v záhlaví, při vstupu do manželství) své příjmení v podobě, uvedené na cizozemské veřejné listině.

¹⁵⁸ § 4 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁹ § 24 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

K bodu b)

K uvedenému názoru zvláštní matriky uvádíme následující.

Podle našeho názoru se jedná o případy, kdy na základě dlouholeté matriční praxe na zvláštní matrice při zápisu matriční události osob, které v době narození nebyly SO ČR, bylo při zápisu tvaru jejich příjmení postupováno stejně jako u všech ostatních zápisů. Tvar jejich příjmení zapisovaný do matriční knihy byl uváděn v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o matrikách tak, aby byl uveden do souladu s „tradičním“ českým užíváním příjmení a došlo tak k úplnému začlenění těchto osob do české společnosti. Např. vdaným ženám bylo jejich rodné příjmení na vystavovaném rodném listě přechylováno, protože své rodné příjmení již neužívaly a nemohly tak využít příslušných ustanovení zákona o matrikách a učinit prohlášení o užívání svého příjmení v mužském tvaru; osobám, u nichž se v údajích o rodičích vyskytl tzv. „český prvek“, bylo zapisováno příjmení v souladu s českou právní úpravou, tedy často zcela odlišně od příjmení, které od narození užívaly, protože si jejich rodiče např. po emigraci, v cizině, po pozbytí státního občanství České republiky změnili příjmení, apod.

Tam, kde to bylo možné, byla situace řešena ve správním řízení o povolení změny příjmení v souladu se zákonem o matrikách. Jedině tímto způsobem mohli žadatelé dosáhnout sjednocení podoby svého jména a příjmení na svých českých dokladech totožnosti a dokladech ze země svého původu. Např. vdané ženy však již nemohly dosáhnout zápisu svého příjmení do rodného listu v mužském tvaru, neboť rodné příjmení již neužívají.

Zvláštní matrika se při dodržování této matriční praxe velmi často vedla složitá správní řízení ve věci zápisu tvaru příjmení. Tak tomu bylo např. v případě zápisu narození a vystavení českého rodného listu žadatelky, která nabyla státní občanství České republiky již jako vdaná, po uzavření manželství užívali spolu s manželem jeho příjmení jako příjmení společné a žadatelka požadovala zápis svého příjmení při narození do zvláštní matriky dle cizozemského rodného listu v mužském tvaru. Toto jí bylo ve správním řízení zamítnuto, žadatelka využila všech zákonem stanovených opravných prostředků, a podala proti rozhodnutí o odvolání ve věci správní žalobu k příslušnému krajskému soudu. Krajský soud v Brně svým pravomocným rozhodnutím ze dne 9. 3. 2016, č. j. 31A 21/2014-31 rozhodnutí odvolacího orgánu zrušil a věc vrátil k novému projednání, když ve svém odůvodnění mimo jiné odkazuje na ustanovení § 39 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, podle něhož se zápisy matričních událostí provádějí podle matričního dokladu vydaného v cizině, jde-li o zápis matriční události osoby, která v době, kdy matriční událost nastala, nebyla občanem; tato skutečnost se poznamenává v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“.

Dále ve svém odůvodnění Krajský soud v Brně upozorňuje na to, že právo na jméno má být vnímáno jako jedno ze základních práv člověka a v souvislosti s tím je zdůrazňováno právo každé osoby na respektování soukromého a rodinného života dle č. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, která jí náleží při ochraně osobního jména a identity.

Z uvedených důvodů Ministerstvo vnitra zvažuje novelu příslušného ustanovení zákona o matrikách.

99. Formulace textu dodatečného záznamu v matriční knize v případě prohašovatele dle § 35 zákona č. 186/2013 Sb., který se narodil na území ČR a má zapsána více než dvě jména.

Jmenovaný činí prohlášení o tom, která dvě jména bude po nabytí SO ČR užívat. Toto prohlášení však činí ještě před vydáním listiny o nabytí SO ČR. Názor na postup – jména vyřešit dodatečným záznamem až po nabytí státního občanství ČR.

KÚ KHK

Uvedená problematika byla původně upravena Informaci č. 12/2014 (str. 4 shora, bod b.).

V souvislosti se zápisem tří a více jmen u SO ČR v AISEO byly krajské úřady v červnu 2016 ze strany Ministerstva vnitra upozorněny, že v zákoně o matrikách není pro SO ČR stanovena povinnost činit prohlášení o užívání jednoho, popř. dvou jmen, byl-li mu, jako cizinci, vydán matriční doklad matričním úřadem v České republice, na němž jsou uvedena více než dvě jména. Bylo proto pouze doporučeno informovat o této skutečnosti SO ČR a doporučit mu, aby učinil prohlášení o užívání jednoho, popř. dvou jmen. Učinění prohlášení však nelze vynutit.

Předpokládáme, že uvedená problematika bude řešena v připravované novele zákona o matrikách.

100. Oznamovací povinnost matričních úřadů při volbě druhého jména a změně jména

V praxi se matriční úřady (dále jen „MÚ“) setkávají s různým výkladem oznamovací povinnosti v případech změny jména nebo volby druhého jména ve smyslu § 62/3 zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOM“) u osob, které změnily stav.

Podle ustanovení § 62/4 ZOM se prohlášení podle odstavce 3 činí před matričním úřadem příslušným podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, nebo před MÚ, v jehož knize narození je jméno zapsáno. MÚ, v jehož knize dotčené narození není zapsáno, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů MÚ, v jehož knize je dotčené narození zapsáno. Některé MÚ neplní oznamovací povinnost u osob, které změnily stav, do zápisu o uzavření posledního manželství a není tak vydáván ani oddací list (dále jen „OL“), kterým by jeho držitel prokazoval novou podobu svého jména, přestože oba doklady, jak rodný list (dále jen „RL“, tak OL, mají při prokazování podoby jména stejnou váhu. S odvoláním na ustanovení § 83 ZOM se KÚPK domnívá, že je v těchto případech rovněž nastavena zákonná oznamovací povinnost do matriky, kde je zapsáno uzavření manželství a že tuto povinnost by měl splnit podle současně nastavených pravidel MÚ, u něhož je prohlášení o volbě druhého jména učiněno, případně MÚ, který vydal rozhodnutí o změně jména. Který z těchto úřadů učiní oznámení do Agendového informačního systému evidence obyvatel (dále jen „AISEO“), zda matriční úřad, který vydá po provedení dodatečného záznamu nový RL nebo který vydá po provedení dodatečného záznamu nový OL, není zřejmě rozhodné, ale podle nastavených pravidel, zřejmě ten, kterému dříve uplyne lhůta nebo ten, kdo zadá změnu jako první. To podle názoru KÚPK lze dovodit ze znění § 7 odst. 1 zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně

některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kde je matričním úřadům stanovena povinnost zapsat údaje do informačního systému bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o vzniku nebo změně skutečnosti související se zapsaným údajem dozví. Podle názoru MÚ Plasy vede popisovaná situace k tomu, že žadatel nabyde dojmu nejednotnosti postupu správních orgánů, které by měly postupovat ve smyslu § 2 odst. 4 správního řádu, kde je výslovně uvedeno, že správní orgán dbá mimo jiné i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly a že by prohlášení o volbě druhého jména nebo případná změna jména měla být zaznamenána v obou dokladech tak, aby údaje v nich uvedené byly totožné a odpovídaly údajům v AISEO.

Příklad (MěÚ Plasy):

Vdaná žena, matka tří nezletilých dětí, provede u místně příslušného matričního úřadu (dle trvalého pobytu), v jehož matriční knize není narození zapsáno, prohlášení o volbě druhého jména. Předloží matriční doklady: svůj rodný list, oddací list a rodné listy nezletilých dětí.

V rámci jedné ze zásad správního řízení, a to zásady rychlosti řízení a procesní ekonomie navrhuje MěÚ Plasy následující postupu:

a) Dle § 62 odst. 4) zák. č. 301/2000 Sb., (dále jen zákona o matrikách) matriční úřad, v jehož knize narození není zapsáno jméno, jehož se prohlášení týká, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno. Přijaté prohlášení postoupíme spolu s originálem rodného listu příslušné matrice narození k zápisu do dodatečných záznamů v knize narození.

Názor: v zákoně není rozlišován osobní stav prohlašovatele, je uvedeno pouze fyzická osoba, tzn., že prohlášení o volbě druhého jména zašleme VŽDY rodné matrice.

b) Matriční úřad po dodatečném zápisu v matriční knize vyhotoví nový matriční doklad, příp. do poznámky na žádost „prohlašovatelky“ zapíše, do kterého data užívala pouze jedno jméno. Splní též oznamovací povinnost zápisem do AISEO. Odešle prohlašovatelce do vlastních rukou nově vystavený RL.

c) § 83 zákona o matrikách stanoví mj. matričním úřadům povinnost zasílat příslušnému matričnímu úřadu oznámení o vydaných rozhodnutích nebo učiněných dohodách, nebo souhlasných prohlášeních, které mají vliv na matriční události a matriční skutečnosti zapisované do matričních knih. Z tohoto důvodu odešle matriční úřad příslušnému matričnímu úřadu, kde je zapsáno uzavření manželství, kopii nově vystaveného rodného listu a originály OL a RL dětí.

Názor: oba matriční doklady fyzické osoby, tj. RL i OL (poslední OL v případě opakovaných sňatků), mají při předkládání u různých státních orgánů a institucí stejnou váhu. Domníváme se tudíž, že by prohlášení o volbě druhého jména mělo být zaznamenáno v obou dokladech tak, aby údaje v nich uvedené byly totožné a odpovídaly údajům v informačním systému.

d) Matriční úřad po dodatečném záznamu v knize manželství vyhotoví nový OL (též do poznámky na žádost „prohlašovatelky“ zapíše, do kterého data užívala pouze jedno jméno). Originál zašle prohlašovatelce a kopii spolu s RL matričnímu úřadu, kde byl proveden zápis narození dětí.

Názor: totožný jako u odst. 3

e) Matriční úřad po dodatečném záznamu v knize narození zašle nové RL prohlašovatelce.

Vzhledem k tomu, že při volbě druhého jména probíhá správní řízení, i když se nevydává správní rozhodnutí, bylo by možno v rámci hospodárnosti (aby tak

nikomu nevznikaly zbytečné náklady) zasílat originály nově vydaných matričních dokladů spolu s kopiemi příslušnému matr. úřadu k dalšímu zápisu a všechny originály by prohlašovatelce zaslal až matriční úřad, příslušný k poslednímu dodatečnému záznamu.

KÚ PK

Odkazujeme na odpověď k dotazu č. 27.

101. Oznamovací povinnost matričních úřadů při volbě druhého jména, ke kterému došlo v cizině

Oznamovací povinnost matričních úřadů při volbě druhého jména, ke kterému došlo v cizině, je-li matriční událost zapsána v české matrice

Je-li prováděn do Zvláštní matriky Úřadu městské části Brno, Brno – střed, zápis uzavření manželství, kdy pouze jeden ze snoubenců je státní občan České republiky a druhý bývalý český státní občan narozen v ČR, ale v době zápisu do ZM cizinec, je snoubenci, který je cizí státní občan, zapsáno jméno, popřípadě jména, které má uvedena na cizozemském dokladu nebo veřejné listině (např. naturalizační listině USA). To znamená, že v případě, že v souvislosti s naturalizací v USA si zvolil druhé „jméno“, je mu zapsáno do zápisu o uzavření manželství v ZM Brno, ale přestože je jeho narození zapsáno v české matrice ZM Brno neplní vůči matrice narození oznamovací povinnost. I zde nastává situace, že ačkoli oba doklady, jak rodný list RL, vydaný českou matrikou, tak OL, vydaný také českou matrikou, mají při prokazování podoby jména stejnou váhu, tak neprokazují identické údaje.

Další skutečností je, že cizinci je do zvláštní matriky jeho jméno přepsáno z cizozemského dokladu nebo listiny a nezkontroluje se, zda například v případě druhého jména, k jehož volbě došlo v cizině a které je uvedeno na cizozemském dokladu nebo listině, která je podkladem zápisu, jde skutečně o jméno.

V případě, že dotyčná osoba znovu nabyde státní občanství České republiky:

- *Jak posoudit stav, že tato osoba disponuje dvěma českými matričními doklady, prokazujícími každým jinou podobu jména?*

S odvoláním na ustanovení § 83 ZOM se KÚPK domnívá, že je v těchto případech rovněž nastavena pro ZM BRNO zákonná oznamovací povinnost, je-li narození cizince zapsáno v české matrice narození do této matriky.

- *Jak uvést do souladu stav, kdy má dotyčná osoba v české matrice na pozici druhého jména zapsanu podobu, která ověřenou podobou jména není?*

Př.

Zápis narození v české matrice: Jméno: Karel Příjmení Vítek

Na naturalizační listině uvedeno: Jméno: Karel Osel Příjmení Vítek

Na OL vydaném ZM Brno uvedeno: Jméno Karel Osel Příjmení: Vítek

KÚ PK

Uvedená problematika byla již podrobně řešena v odpovědi na dotaz č. 10 ZÁPISU 2015, tj.

- cizinec, který znovu nabyl SO ČR → změnou ve správním řízení,
- cizinec, bývalý čs. občan → na základě cizozemské veřejné listiny.

V daném případě zvláštní matrika provede zápis uzavření tohoto manželství, do matriční knihy a na oddacím listu uvede jména a příjmení osoby dle cizozemského oddacího listu (Karel Osel VITEK). Zvláštní matrika zároveň zajistí provedení dodatečného záznamu do příslušného svazku matriční knihy narození a vydání rodného listu, na němž již budou uvedena jména a příjmení osoby v podobě Karel Osel VITEK (již v záhlaví).

102. Popření a určení otcovství k nenarozenému dítěti

Lze popřít a určit otcovství k dosud nenarozenému dítěti?

Dotaz byl do programu porady zařazen z iniciativy Ministerstva vnitra

Pro informaci krajských a matričních úřadů připojujeme k případnému využití stanovisko Ministerstva spravedlnosti ve věci popření a určení otcovství k dosud nenarozenému dítěti, které jsme v minulosti obdrželi.

Podle ustanovení § 779 NOZ lze otcovství před narozením dítěte určit, pokud je dítě již počato, a pokud otcovství nebylo určeno podle ustanovení § 776, 777 nebo 778 NOZ. Vyvratitelné domněnky otcovství v ustanoveních § 776, 777 a 778 NOZ se uplatní do té doby, než jsou vyvráceny. To znamená, že domněnka platí, ledaže se prokáže, že domněnkou určený muž otcem dítěte není.

Aby mohlo dojít k aplikaci ustanovení § 779 NOZ, nesmí se uplatnit, resp. nesmí nastoupit žádná z předchozích domněnek (§ 776, 777 nebo 778 NOZ). Prohlášení podle ustanovení § 779 NOZ nemůže samo o sobě vyvrátit např. domněnku otcovství dle ustanovení § 776 NOZ. Pokud jsou splněny podmínky domněnky, jež svědčí manželce matky, následující domněnky se již uplatnit nemohou. Mohou však být následně, po narození dítěte, vyvráceny, tj. popřeny v rámci řízení o popření otcovství (viz § 785 až 793 NOZ a § 417 až 425 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů). K popření otcovství však před narozením dítěte dojít nemůže. Uvedená problematika je řešena i v Komentáři k Občanskému zákoníku II, Rodinné právo Hrušáková/Králíčková/Westphalová a kol., Nakladatelství C. H. Beck, 2014, str. 531 a násl.).

Určuje-li se otcovství podle § 779 odst. 1 NOZ i k dítěti dosud nenarozenému, děje se tak, resp. může se tak dít jen ve chvíli, kdy nemůže nastoupit žádná z předchozích domněnek, tj. kdy byly vyvráceny předpoklady, při jejichž splnění by mohla daná domněnka nastoupit (např. existence manžela matky v době prohlášení). Je patrně též vhodné zmínit, že *určení otcovství domněnkami dle § 776 až 778 NOZ je z povahy věci možné pouze u již narozeného dítěte*.

Pokud tedy nemůže dojít k určení otcovství podle předchozích domněnek, je možné aplikovat ustanovení § 779 NOZ. K určení otcovství tímto způsobem je nezbytné prohlášení dvou osob – matky a muže, jehož otcovství se určuje. Součinnost dalších osob obecně není třeba, byť ji nelze vyloučit.

VII. OSTATNÍ

103. Metodická pomoc Ministerstva vnitra krajským a matričním úřadům

Co mohou krajské úřady, resp. magistráty očekávat, např. frekvence pracovních setkání (pracovních porad, konzultačních dnů či seminářů) a z nich vycházejících zápisů, možnosti konzultací s pracovníky ministerstva i mimo uvedené formy setkání v případě potřeby řešení aktuálního problému (např. e-mailové, telefonické).

KÚ ZK

K metodické pomoci Ministerstva vnitra **vůči krajským úřadům** sdělujeme následující.

Metodická činnost odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra vůči krajským úřadům je plněna následujícími způsoby:

1. rozesíláním metodických informací, které reagují na aktuální otázky na úseku matrik, jména a příjmení a ověřování, a dále jejich aktualizací;
2. telefonickými a e-mailovými konzultacemi dle potřeby;
3. pracovními poradami (příp. videokonferencemi) – dle aktuální potřeby, např. v souvislosti s novelou právního předpisu v gesci odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra;
4. poskytováním písemných stanovisek Ministerstva vnitra krajským úřadům při řešení konkrétního případu;
5. účast na některých „krajských“ poradách matrikářů.

Na poradě bylo namítnuto, že frekvence pracovních porad Ministerstva vnitra a krajských úřadů je nízká a metodická činnost Ministerstva vnitra vůči krajským úřadům je nedostatečná.

K námitce nedostatečné metodické činnosti Ministerstva vnitra sdělujeme následující.

Je třeba zdůraznit, že metodická činnost ze strany Ministerstva vnitra vůči krajským úřadům je primárně zajišťována rozesíláním metodických informací, které průběžně reagují na aktuální otázky týkající se předmětných agend, a to průběžně po celý kalendářní rok. Metodické informace Ministerstva vnitra jsou vytvářeny jako metodické návody pro řešení aktuálních situací, které se v matriční a ověřovací praxi na území České republiky vyskytly, dále tyto informace sjednocují do té doby rozdílné postupy matričních úřadů při výkonu agendy matrik a ověřování v rámci České republiky a sjednocují výklad právních předpisů na úseku matrik, jména a příjmení a ověřování. S ohledem na počty takto vydaných metodických informací v uplynulých letech (v roce 2017, ke dni konání rady, bylo rozesláno 19 informací, v roce 2016 celkem 27 informací), se Ministerstvo vnitra s námitkou nedostatečné metodické činnosti ze své strany neztotožňuje.

K námitce nedostatečné frekvence pracovních porad Ministerstva vnitra a krajských úřadů sdělujeme následující.

Pracovní porady se zástupci krajských úřadů pokládá Ministerstvo vnitra za podnětný a přínosný způsob vzájemné spolupráce a jejich frekvenci pokládá za zcela dostatečnou. Je třeba si uvědomit, že metodická pomoc je ze strany Ministerstva vnitra vůči krajským úřadům plněna primárně rozesíláním již zmíněných metodických informací.

Ministerstvo vnitra by do budoucna ocenilo, aby na pracovních poradách se zástupci krajských úřadů byly primárně řešeny ty případy, které v jednotlivých krajích nastaly a u kterých se nepodařilo najít jednoznačné řešení dle platné právní úpravy na dotčeném úseku. Do budoucna by bylo vhodné, aby některé krajské úřady nezasílaly Ministerstvu vnitra dotazy na řešení situací, které by hypoteticky mohly nastat, ačkoliv se takový případ na území České republiky dosud neobjevil. Zasláné dotazy krajských úřadů by měly zároveň obsahovat vyslovení právního názoru krajského úřadu, který bude podepřen právními předpisy, judikaturou, apod. Dotazy některých krajských úřadů, které byly Ministerstvu vnitra doručeny, pramenily pouze z nedostatečné znalosti právních předpisů a vydaných metodických informací Ministerstva vnitra. I přesto byly takové dotazy do programu porady zařazeny a odpověď na tyto dotazy byla ze strany Ministerstva vnitra zpracována. Dodržováním shora uvedených pravidel ze strany krajských úřadů dojde ke snížení počtu zaslaných dotazů na pracovní poradu a zbyde více času na řešení zásadních otázek a problémů.

Při své činnosti Ministerstvo vnitra navíc stále zjišťuje, že ani k dnešnímu dni nejsou některé matriční úřady s metodickým Zápisem z porady konané v roce 2015, dostatečně seznámeny, a rovněž, že jsou metodické informace Ministerstva vnitra předávány matričním úřadům se zpožděním. V této souvislosti žádáme krajské úřady, aby zajistily včasné předávání metodických informací matričním úřadům. Frekvence rozesílání metodických informací např. čtvrtletně je nepřijatelná, neboť v některých případech je třeba urychlené seznámení všech matričních úřadů s uvedenou problematikou.

Frekvence pracovních porad je stanovena rovněž vzhledem k časovým a personálním možnostem matričního úseku a vedení oddělení státního občanství a matrik odboru všeobecné správy, a to v návaznosti na některé úkoly, které je třeba z naší strany primárně zajistit.

K metodické pomoci Ministerstva vnitra **vůči matričním úřadům** sdělujeme následující.

Matriční úřady by se měly v souladu se zásadou *subordinace veřejné správy* obracet se svými dotazy primárně na nadřízený úřad (tj. obec s rozšířenou působností, resp. krajský úřad). V některých krajích je již nastaven systém metodické pomoci, který úspěšně funguje (matriční úřad → obec s rozšířenou působností → krajský úřad → Ministerstvo vnitra).

V případě, že ani krajský úřad nebude schopen danou otázku obce s rozšířenou působností, resp. matričního úřadu zodpovědět, resp. bude se jednat o zvlášť složitý případ, který krajský úřad nedokáže za využití platných právních předpisů a metodických informací Ministerstva vnitra samostatně vyřešit, nebo půjde o případy, kdy je vhodné sjednotit praxi v rámci České republiky, Ministerstvo vnitra

takový postup uvítá. Ve své žádosti o vyjádření přitom krajský úřad vysloví svůj právní názor v uvedené věci s využitím citace příslušných právních předpisů, judikatury, apod.

Ministerstvo vnitra se dlouhodobě setkává s případy, kdy se matriční úřady obracejí přímo na Ministerstvo vnitra, neboť se jim (dle jejich sdělení) pomoci z některých krajských úřadů nedostává, případně mají na problematiku odlišný názor než krajský úřad. I vzhledem k počtu matričních úřadů na území České republiky (1276) je vhodné, aby se matriční úřady se svými dotazy obracely vždy na nadřízený úřad, resp. krajský úřad, který poskytne metodickou pomoc (§ 67 odst. 1 písm. c) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů).

Ministerstvo vnitra v této věci sděluje, že již nadále nebude odpovídat na dotazy matričních úřadů na problematiku, která již byla řešena v rámci metodických informací Ministerstva vnitra a tyto úřady bude napříště odkazovat na nadřízený úřad (viz výše). Uvedené závěry nelze zobecnit s tím, že by se vztahovaly na všechny, nebo převážnou část krajských úřadů. Na druhé straně Ministerstvo vnitra uvítá konstruktivní návrhy na řešení vzájemné komunikace s krajskými úřady a na zkvalitnění „toku informací“.

104. Vynutitelnost plnění oznamovací povinnosti poskytovateli zdravotních služeb

Vynutitelnost plnění oznamovací povinnosti poskytovateli zdravotnické služby, kteří jsou právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami.

Vzhledem k tomu, že poskytovateli zdravotních služeb jsou nejen osoby fyzické, ale dokonce ve větší míře osoby právnické a současná právní úprava nepokrývá případy porušení plnění oznamovací povinnosti nastalých matričních událostí právníckými osobami, navrhuje zabývat se v diskusi napravením této situace.

Za současného stavu je porušení, případně nesplnění oznamovací povinnosti, uložené v § 21 odst. 3, a v § 15 odst. 1 a v § 17a ZOM, klasifikováno ve smyslu § 42c zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, jako přestupek, pod který lze ale podřadit pouze fyzickou osobu, a to fyzickou osobu nepodnikající.

Nelze aplikovat ani příslušná ustanovení zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, přestože tyto osoby disponují živnostenským oprávněním. Zdravotní služby, i když jsou v tomto živnostenském oprávnění zahrnuty, jsou provozovány na základě předchozího povolení podle zvláštního zákona. Podmínky udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb a působnost orgánů i sankce za porušení stanovených podmínek upravuje zák. č. 372/2011 Sb. část třináctá, týkající se správních deliktů, která však zmiňovanou oblast týkající se hlášení matričních událostí nezahrnuje. Pokud k porušení nebo nesplnění oznamovací povinnosti dojde, neexistuje v současné chvíli nástroj, kterým by bylo možné porušení či nesplnění zmiňovaných oznamovacích povinností vynutit. Z uvedeného vyplývá, že pokud je řečeno „A“, mělo by být řečeno i „B“. Nebo opačně, pokud není řečeno „B“ nemusí být řečeno ani „A“. Proto KÚPK navrhoval již v minulosti k odbornému posouzení novelizaci ZOM a nebylo-li by to reálné, navrhoval KÚPK jako alternativu podnítit v koordinaci s příslušným resortem novelizaci stávajícího ustanovení o správních deliktech v zák.

č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. č. 372/2011 Sb.“) a rozšířit již existující ustanovení o správních deliktech o zmiňovanou kategorii. Nemáme však odezvu, jaká je praxe ostatních krajů a jejich matričních úřadů, zda taková potřeba skutečně existuje. Proto přivítáme širší diskusi.

Návrh možného znění:

I. zařadit do ZOM nový „DÍL 4: Správní delikty“

Poskytovatel zdravotních služeb, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) jako právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, které je zvláštním zákonem uložena oznamovací povinnost při narození, úmrtí, případně změně pohlaví, tuto oznamovací povinnost příslušnému matričnímu úřadu nesplní;**
- b) jako právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, které je zvláštním zákonem uložena oznamovací povinnost při narození, úmrtí, případně změně pohlaví, tuto oznamovací povinnost příslušnému matričnímu úřadu nesplní v zákonem stanovené lhůtě;**
- c) jako právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, které je zvláštním zákonem uložena vůči příslušnému matričnímu úřadu oznamovací povinnost při narození, úmrtí, případně změně pohlaví, uvede při plnění oznamovací povinnosti nesprávné údaje.**

d)

(1) Za správní delikt se uloží pokuta do výše

- a) 200 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a);**
- b) 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. b) a c).**

Odpovědnost za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezačal řízení do 2 let ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 10 let ode dne, kdy byl spáchán.

Dále stanovit příslušnost k projednání deliktů v prvním stupni.

Návrh možného ustanovení § 117 odst. 3 zák. č. 372/2011 Sb., se navrhuje například doplnit o písmena u), v) a w).

(3) Poskytovatel se dopustí správního deliktu tím, že

- u) jako právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, které je zvláštním zákonem uložena oznamovací povinnost při narození, úmrtí, případně změně pohlaví, tuto oznamovací povinnost nesplní;**
- v) jako právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, které je zvláštním zákonem uložena oznamovací povinnost při narození, úmrtí, případně změně pohlaví, tuto oznamovací povinnost nesplní v zákonem stanovené lhůtě;**
- w) jako právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, které je zvláštním zákonem uložena oznamovací povinnost při narození, úmrtí, případně změně pohlaví, uvede při plnění oznamovací povinnosti nesprávné údaje.**

(4) Za správní delikt se uloží pokuta do

- d) 200 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. r) nebo v), odstavce 2 písm. h) nebo odstavce 3 písm. n) nebo p), u), v) a w).**

Již samotná existence nástroje, kterým bude možné neplnění oznamovací povinnosti o narození, úmrtí i změně pohlaví, či nedodržování lhůt nebo jiné porušování právních předpisů v oblasti matriční agendy, kdy dochází k chybným postupům nebo uvádění nesprávných údajů, případně dalšímu porušování závazných pravidel ze strany poskytovatelů zdravotních služeb, které jsou povinnými právníckými osobami nebo povinnými podnikajícími fyzickými osobami, sankcionovat, může napravení stavu docílit. V rámci systémového pohledu by pak mělo být znění § 42c zák. č. 200/1990 Sb., Přestupky na úseku matrik, jména a příjmení, v budoucnu zařazeno rovněž

do ZOM. Pokud by zůstaly přestupky na úseku matrik, jména a příjmení upraveny v zák. č. 200/1990 Sb., bylo by z tohoto pohledu zařazení správních deliktů do ZOM nesystémové. Analogicky by se porušení oznamovací povinnosti mělo vztahovat také na případy porušení povinnosti u oznámení uzavření manželství ve vztahu k církevním sňatkům, kdy povinným subjektem je sice právnická osoba, nikoli však poskytovatel zdravotních služeb.

KÚ PK

Dnem 1. 7. 2017 nabyl účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Téhož dne nabyl účinnosti zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích. Částí stoprvní (101.), čl. CII, se mění zákon o matrikách tak, že v části první zákona o matrikách se za hlavu II vkládá nová hlava III – PŘESTUPKY (§ 79a).

105. Aktuální judikatura k projednávaným agendám

Informace o aktuální judikatuře k projednávaným agendám, a to jak českých soudů, tak Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva.

KÚ ZK

Soudy, matriční úřady a krajské úřady se při své rozhodovací činnosti musí řídit především platnými právními předpisy na daném úseku, své závěry mohou podložit rovněž judikaturou.

S aktuální judikaturou českých soudů byly krajské úřady seznámeny v otázkách 4 a 5 tohoto zápisu, rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 29 A 69/2014-74 ze dne 11. října 2016 ve věci zápisu příjmení obsahující nestandardní znak (tilda) je připojen v příloze č. 4 k tomuto zápisu. S rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2015, č. j. 4 As 155/2014-32 („Thymian“) byly matriční úřady seznámeny již dříve.

Judikatura Evropské unie je dostupná prostřednictvím nejrůznějších databází (např. <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>). Judikatura Soudního dvora Evropské unie je dostupná ve všech úředních jazycích EU prostřednictvím internetových stránek <https://curia.europa.eu/>.

Po obdržení jakékoliv judikátu (prostřednictvím KÚ či jiným způsobem), který se týká agendy matrik a jména a příjmení, je tento rozeslán spolu s komentářem odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra všem krajským úřadům k seznámení a dalším opatřením, zejm. k seznámení matričních úřadů.

VIII. VIDIMACE A LEGALIZACE

106. Legalizace podpisu na vícejazyčných listinách/formulářích.

Příklady formulářů listin jsou uvedeny v příloze. Kdy lze podpis legalizovat a kdy nelze?

ČP

- ❖ *Příloha, na kterou je v dotazu č. 106 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 10 a) – c).*

Je-li legalizován podpis na listině, která je psána v jiném než českém nebo slovenském jazyce a není-li současně předložena v úředně ověřeném překladu do jazyka českého, legalizace se neprovede.¹⁶⁰

V případě listin v příloze 10a - 10c se jedná o dvojjazyčné listiny, kde jednotlivé jazykové verze jsou horizontálně či vertikálně odděleny, avšak k těmto listinám není připojen úřední překlad cizojazyčné verze do českého jazyka (překlad do cizího jazyka vyhotovil např. sám žadatel o legalizaci podpisu, případně soukromá firma či agentura).

Legalizaci podpisu na listinách připojených v příloze 10a – 10c proto nelze provést, a to s odkazem na ustanovení § 10 odst. 4 zákona o ověřování.

Legalizaci podpisu v těchto případech nelze provést ani za předpokladu, že by konkrétní listina obsahovala dva podpisy (příčemž každý by se vztahoval k jedné jazykové verzi) a ověřovací doložka pro legalizaci by byla umístěna u podpisu u české verze textu. Zároveň není možno legalizovat podpis, který se vztahuje k české verzi textu, a cizojazyčnou verzi textu přeškrtnout.

Ve vztahu ke shora uvedenému je zároveň nezbytné připomenout problematiku legalizace podpisu na vícejazyčných listinách, resp. *vícejazyčných úředních formulářích*. Uvedené řeší bod 2. Informace MV č. 9/2007 ze dne 20. září 2007. Tato problematika byla rovněž předmětem dotazu č. 65 ZÁPISU 2015.

107. Umístění ověřovací doložky na listině

Kam primárně umisťovat ověřovací doložku o legalizaci, pokud je legalizován podpis na cizojazyčné listině s přiloženým úředním překladem? Jsme toho názoru, že pokud klient žádá o legalizaci podpisu na cizojazyčné listině, ke které si nechá vytvořit úřední překlad do jazyka českého, poté by měla být ověřovací doložka osvědčující legalizaci podpisu umístěna primárně na cizojazyčné listině (pokud to lze nejbližše k legalizovanému podpisu), i když český úřední překlad je pevně spojen s cizojazyčnou listinou. Pouze v případě, že ani na jedné listině není pro umístění ověřovací doložky místo, poté toto řešit umístěním ověřovací doložky na poslední stranu nebo na samostatný list papíru, který se s danou listinou pevně spojí. Zároveň jsme toho názoru, že by se měla k legalizované doložce připojit informace o tom, který podpis byl legalizován. V praxi se totiž vyskytují situace, že si

¹⁶⁰ § 10 odst. 4 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů.

klienti nechají cizojazyčný text přeložit a podpisy pak umístí na obě části listiny, cizojazyčnou a českou.

HK ČR

Legalizace se vyznačí na listině, na které je legalizován podpis, formou ověřovací doložky.¹⁶¹

Jestliže se soubor listin při legalizaci pevně spojuje do svazku, spojí se sešitím, které se přelepí. Přelepka se opatří otiskem úředního razítka z obou stran tak, že část otisku úředního razítka je otištěna na listině.¹⁶²

Není-li na listině, na které je legalizován podpis, dostatek místa pro vyznačení ověřovací doložky, vyznačí se ověřovací doložka na samostatném listu papíru pevně spojeném s listinou způsobem uvedeným v § 3 odst. 2 vyhlášky č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu, ve znění pozdějších předpisů.¹⁶³

V případě, že je legalizován podpis na cizojazyčné listině, ke které je připojen úředně ověřený překlad do českého jazyka, měla by být doložka pro legalizaci vyznačena na této listině, a to co nejbližší podpisu, který je legalizován (nesmí však zasahovat do textu listiny, např. jej zakrývat apod.). Doložka pro legalizaci by měla být umístěna pod podpisem, případně vedle podpisu, který je legalizován, za předpokladu, že je zde pro její vyznačení dostatek místa. Není-li, pak bude doložka vyznačena na druhé straně listiny (je-li prázdná). V případě, že ani toto nelze, bude doložka vyznačena na samostatném listu papíru, který bude připojen k celému svazku způsobem uvedeným ustanovení § 3 odst. 2 vyhlášky č. 36/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jako příklad lze použít listiny obsažené v přílohách 10a - 10c:

- Na každé z listin obsažených v příloze č. 10a a 10b (za předpokladu, že budou opatřeny úředními překlady do českého jazyka) bude vyhotoven vždy pouze jeden podpis žadatele. Doložka pro legalizaci bude vyznačena způsobem uvedeným shora a za provedení legalizace bude vybrán správní poplatek ve výši 30,- Kč.
- Na listině obsažené v příloze č. 10c (za předpokladu, že bude opatřena úředním překladem do českého jazyka) budou vyhotoveny dva podpisy žadatele. Doložky pro legalizaci budou vyznačeny pod textem (příp. na druhé straně této listiny) a bude vybrán správní poplatek ve výši 60,- Kč (dle položky 5 písm. a) sazebníku uvedeného v příloze zákona o správních poplatcích, se správní poplatek ve výši 30,- Kč vybírá *za každý podpis*). V daném případě listina obsahuje dva podpisy, dvě ověřovací doložky pro legalizaci a správní poplatek je tedy třeba vybrat násobkem, tj. 2x 30,- Kč.

Na závěr pro úplnost doplňujeme, že ověřovací doložka by neměla zasahovat do textu (obsahu) listiny, která je vidimována, nebo na které je legalizován podpis, ani obsah této listiny zčásti nebo zcela zakrývat (viz obr. 1). Uvedený požadavek se

¹⁶¹ § 3 odst. 1 vyhlášky č. 36/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶² § 3 odst. 2 vyhlášky č. 36/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶³ § 3 odst. 3 vyhlášky č. 36/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

rovněž navrhuje zapracovat do připravované novely vyhlášky č. 36/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Obr. 1 – Ukázky nesprávného vyhotovení ověřovací doložky na listině

The image shows a court decision from the Prague District Court. A verification stamp is placed over the text. The stamp contains the text 'DOŠLO DNE: 01.11.2008' and 'Ověřovací doložka'. The stamp is not correctly aligned with the text it is supposed to verify.

The image shows a birth certificate from the Czech Republic. A verification stamp is placed over the text. The stamp contains the text 'DOŠLO DNE: 01.11.2008' and 'Ověřovací doložka'. The stamp is not correctly aligned with the text it is supposed to verify.

108. Legalizace podpisu, který je vyhotoven jinými písmeny, než písmeny latinské abecedy

V ustanovení § 13 zákona č. 21/2016 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů, je uvedeno, kdy nelze legalizaci podpisu provést. Jedním z důvodů je skutečnost, že se fyzická osoba podepsala jinak než písmeny latinské abecedy. Pokud je podstatou legalizace dle ustanovení § 10 zákona o ověřování skutečnost, že listinu podepsal (případně podpis na listině uznal za vlastní) konkrétní žadatel, jeví se toto ustanovení téměř jako diskriminační.

Velmi často se setkáváme s žadateli, kteří ovládají psaný český text, textu na předkládané listině rozumí, jen jejich podpis je proveden jinak než latinkou, není možné předmětnou část ustanovení § 13 písmene b) zrušit? Jak postupovat v případě, že fyzická osoba jako svůj podpis uvede na listinu pouze parafu, vlnovku, případně tři křížky nebo se podepíše hůlkovým písmem? Jedná se i v těchto případech o podpis, který je možno legalizovat? Nebo je nutné legalizaci takového vyjádření podpisu odmítnout? Pokud ano z jakého důvodu a na základě jakého ustanovení zákona o ověřování?

Magistrát města Brna

Legalizace se neprovede, je-li podpis vyhotoven jinými písmeny, než písmeny latinské abecedy.¹⁶⁴ Zákon o ověřování nestanoví, jakými písmeny latinské abecedy (velká či malá, psací či tiskací) má být podpis žadatele na listině proveden. Stanoví pouze, že tento podpis nesmí být proveden jinými písmeny, než písmeny latinské abecedy.

Ministerstvo vnitra v současné době připravuje novelu zákona o ověřování, kde bude nově definován pojem „podpis“ tak, aby byly ošetřeny ty situace, kdy se žadatel podepíše např. vlnovkou, paraťou, apod. Podpis hůlkovým písmem lze považovat za podpis provedený písmeny latinské abecedy, neboť zákon o ověřování nestanoví, že by podpis měl být vyhotoven psacími písmeny.

Ministerstvo vnitra zároveň nepředpokládá zrušení ustanovení § 13 písm. b) zákona o ověřování. V případě, že podpis na listině bude vyhotoven jinými písmeny, než písmeny latinské abecedy, doporučujeme, aby se žadatel obrátil na notáře, neboť notářský řád provedení legalizace takového podpisu nevylučuje.

K uvedenému dále viz odpověď na dotaz č. **61 ZÁPISU 2015** a dále bod 1. Informace č. **5/2008**.

109. Legalizace podpisu osoby, která v mezidobí změnila příjmení

Jak postupovat v případě legalizace podpisu osoby, která v mezidobí změnila příjmení? Tzn. na listině, na které je legalizován podpis, je uvedeno příjmení např. „Nováková“ a dotyčná osoba v průběhu času změnila příjmení (např. z důvodu sňatku nebo změny příjmení ve správním řízení apod.) na příjmení např. „Cahová“ a nyní žádá o ověření podpisu na listině (uznává podpis za vlastní), na které je dřívější příjmení „Nováková“. Lze takové ověření provést? Pokud ano, jaký bude správný postup?

KÚ VYS

Legalizací se ověřuje, že žadatel listinu před ověřující osobou vlastnoručně podepsal nebo podpis na listině uznal za vlastní.¹⁶⁵ Žadatel o legalizaci, popřípadě svědci, jde-li o legalizaci podle § 10 odst. 5 zákona o ověřování, předloží k prokázání své totožnosti platný doklad, taxativně stanovený v ustanovení § 18 zákona o ověřování.

V praxi může nastat případ, že žadatel o legalizaci, Jan Procházka, požádá o legalizaci svého podpisu uvedeného na kupní smlouvě, která byla sepsána před pěti lety, kdy užíval příjmení Novák. Svoji totožnost prokazuje platným dokladem s příjmením Procházka, avšak nyní uznává svůj podpis (Novák), uvedený na listině, za vlastní. Stejně tak může nastat případ, kdy žena (Svobodová) po uzavření manželství užívá společné příjmení (Holá) a nyní požaduje provedení legalizace podpisu na listině, která byla podepsána před 2 lety, kdy užívala příjmení Svobodová.

Zákon o ověřování ani vyhláška č. 36/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, postup při provedení legalizace v těchto případech neřeší. Aby se předešlo

¹⁶⁴ § 13 písm. b) zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁵ § 10 odst. 1 zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

případným následným sporům, doporučujeme v těchto situacích postupovat následujícím způsobem.

Ustanovení § 3 správního řádu stanoví, že *správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti*.

Žadatel o provedení legalizace je povinen předložit k prokázání své totožnosti doklad uvedený v ustanovení § 18 zákona o ověřování. V případě, že tento doklad obsahuje zároveň „dřívější“ podobu příjmení žadatele o legalizaci, již není třeba po žadateli vyžadovat další doklady ani uvedenou skutečnost nijak dále ověřovat (ověřující osoba nemá důvodné pochybnosti o stavu věci).

V případě, že doklad podle ustanovení § 18 zákona o ověřování „dřívější“ podobu příjmení žadatele neobsahuje, a ověřující osoba si zároveň nemůže tuto skutečnost ověřit v příslušném informačním systému¹⁶⁶, žadatel předloží ověřující osobě jiný doklad (veřejnou listinu) osvědčující „změnu“ příjmení - v případě užívání společného příjmení po uzavření manželství postačí originál či úředně ověřená kopie oddacího listu, v případě změny příjmení ve správním řízení postačí originál či úředně ověřená kopie rozhodnutí o povolení změny příjmení, případně originál či úředně ověřená kopie matričního dokladu, ze kterého bude tato změna patrná.

Vzor provedení zápisu do ověřovací knihy v případě legalizace podpisu osoby, která změnila příjmení

1. Do sloupce **3** ověřující osoba uvede aktuální příjmení žadatele dle předloženého dokladu¹⁶⁷ a zároveň zde uvede, že žadatel v době podpisu užíval příjmení „Novák“ (v době provedení legalizace užívá příjmení Procházka, což dokazuje platným dokladem¹⁶⁸).

3.
Jméno/a a příjmení, datum a místo narození žadatele, popřípadě svědků (jde-li o legalizaci)
<i>Jan Procházka, nar. 1. 1. 1980 Beroun V době podpisu užíval příjmení „Novák“.</i>

2. Do sloupce **5** ověřující osoba uvede, jaký doklad dle § 18 zákona o ověřování pan Procházka předložil k legalizaci a dále údaj o tom, na základě jakého dokladu byla ověřena „dřívější“ podoba příjmení žadatele.

¹⁶⁶ § 18a, 18b a 18c zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁷ § 18 zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁸ § 18 zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

5.
Druh a číslo dokladu, na základě kterého byly zjištěny údaje uvedené ve sloupci 3 a 4
OP č. 123456789 <i>dřívější příjmení žadatele ověřeno z AISEO / oddacího listu vydaného (úřad) ... dne ... / potvrzení o změně údajů zapisovaných do OP č. ... / rozhodnutí o změně příjmení vydaného (úřad)... dne ... právní moc... aj.</i>

3. Do sloupce **6** se žadatel podepíše současným příjmením (příp. jménem a příjmením), které je aktuálně povinen v úředním styku užívat¹⁶⁹, tj. *Procházka*. Je nám známo, že některé ověřující osoby zároveň žadatele vyzývají, aby kromě „současného“ podpisu, do sloupce 6 vyhotovil i „dřívější“ podpis, který uznává za vlastní. Byť by se tento postup mohl v těchto případech jevit jako opodstatněný, není pro něj právní opora (žadatel je povinen v úředním styku užívat současné příjmení, tudíž se i tímto příjmením podepisovat).

4. Ve sloupci **7** ověřující osoba vyznačí, že *podpis* na listině *byl uznán za vlastní*.

Vyplnění ověřovací doložky

Do ověřovací doložky se uvede vždy současné (aktuální) příjmení žadatele. Dále je, dle našeho názoru, možné do ověřovací doložky uvést i „dřívější“ příjmení žadatele, a to např. v podobě „Procházka, dř. Novák“. Tento doporučený postup je možné aplikovat pouze tehdy, umožňuje-li to technické vybavení úřadu.

¹⁶⁹ § 61 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

OVĚŘOVACÍ DOLOŽKA PRO LEGALIZACI

Podle ověřovací knihy **Městský úřad Kolín**

poř. č. legalizace **1/2017**

~~vlastnoručně podepsal*~~ uznal podpis na listině za vlastní*

Jan Procházka, dčr. Novák, 1. 1. 1980 Beroun

.....
jméno/a, příjmení, datum a místo narození žadatele
Slunečná 123, Praha 4

.....
adresa místa trvalého pobytu* — adresa místa
pobytu na území České republiky* — adresa bydliště
mimo území České republiky*

OP č. 123456789

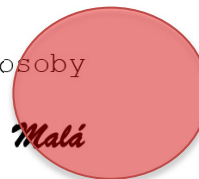
.....
druh a číslo dokladu, na základě kterého byly zjištěny osobní
údaje, uvedené v této ověřovací doložce

V **Kolíně** dne **1. 1. 2017**

Jana Malá

.....
Jméno/a a příjmení ověřující osoby, která legalizaci provedla
(nebo otisk jmenovky)

Otisk úředního razítka a podpis ověřující osoby

Závěr

Legalizaci podpisu (uznání podpisu za vlastní) osoby, která v mezidobí změnila příjmení, je možné provést po ověření skutečnosti, že se jedná o stejnou osobu (viz výše). Při zápisu do ověřovací knihy a doložky doporučujeme postupovat způsobem uvedeným shora. Zdůrazňujeme přitom, že ve sloupci 6 v ověřovací knize se žadatel podepíše svým aktuálním příjmením, tj. příjmením, které je povinen aktuálně užívat. Žadatele není možno nutit k vyhotovení podpisu „dřívějšího“ vedle podpisu aktuálního do ověřovací knihy.

110. Osvobození držitelů průkazu ZTP a ZTP/P od správního poplatku za provedení legalizace

Osvobození od správního poplatku u položky č. 5 sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

V položce 5 je v rozšířeném osvobození bod 3. stanoveno: „3) Od poplatku podle písmene a) této položky jsou osvobozeni občané se zvlášť těžkým zdravotním postižením, kteří jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P“

Domníváme se, pokud žádost o provedení legalizace předloží osoba - občan, který je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P, avšak úkon (legalizace) se týká osoby právnické, kterou tato fyzická osoba (držitel průkazu) zastupuje (např. jednatel společnosti), nevztahuje se na ni osvobození dle výše uvedeného

bodů 3. Je naše domněnka správná, nebo se osvobození obecně vztahuje na jakoukoliv osobu se zvlášť těžkých zdravotním postižením, která je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P bez ohledu na to, zda vystupuje v žádosti legalizace jako fyzická osoba, anebo jako zástupce právnické osoby? Při naší praxi rozlišujeme, je-li žadatelem o legalizaci držitel průkazu ZTP nebo ZTP/P, a jedná-li v rámci legalizace jako osoba fyzická, nebo jako osoba právnická.

KÚ LK

K uvedené věci po obdržení stanoviska Ministerstva financí cestou KÚ LK sdělujeme následující.

Podle bodu 3. ustanovení „Osvobození“ k položce 5 sazebníku zákona o správních poplatcích, jsou od správního poplatku podle písmene a) této položky osvobozeni *občané* se zvlášť těžkým zdravotním postižením, kteří jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P.

Vzhledem k tomu, že uvedené osvobození přiznává zákonodárce „občanům“, domníváme se, že toto osvobození nelze přiznat v případě, kdy držitel průkazu nevystupuje jako občan, tedy jako fyzická osoba, ale jako osoba právnická (např. požaduje legalizaci jako jednatel společnosti).

Obdobný problém se řešil v roce 2009 u položky 26 sazebníku zákona o správních poplatcích. Podle bodu 1. ustanovení „Osvobození“ k této položce jsou od správního poplatku podle písmene a) třetí odrážky a písmene h) položky 26 osvobozeni *občané* se zvlášť těžkým zdravotním postižením, kteří jsou držiteli průkazu ZTP nebo ZTP/P. Stanovisko Ministerstva financí a Ministerstva dopravy bylo shodné, a sice že uvedené osvobození přiznává zákonodárce „občanům“, a proto osvobození nelze přiznat v případě, kdy vozidlo registrovala fyzická osoba jako podnikatel.

111. Vidimace souboru listin

Viz dotaz č. 56 Zápisu z pracovní porady krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Olomouce a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy, konané ve dnech 1. a 2. října ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově

K jednání na poradu do Benešova 2015 jsme k vidimaci souboru listin dávali písemný návrh/rozhodnutí 3 praktických příkladů. Tento návrh byl odsouhlasen, avšak do zápisu na s. 87 bylo ve dvou příkladech zapsáno jinak, než bylo odsouhlaseno. Prosíme o provedení opravy.

KÚ LK

Za nepřesnosti uvedené v odpovědi k dotazu č. 56 ZÁPISU 2015, se omlouváme.

Odpověď k dotazu č. 56 ZÁPISU 2015 **se nahrazuje** následujícím textem:

V případě vidimace souboru listin může nastat několik různých situací. Obecně může být předložen svazek listin, který obsahuje stejný druh listin (všechny listiny ve svazku jsou prvopisy), dále může být předložen svazek listin, který obsahuje různé druhy listin (součástí svazku jsou prvopisy, ověřené kopie, atd.). Zároveň může být předložen svazek listin, kdy vidimaci některé z listin v tomto

svazku není možné ze zákona provést (např. jedna z listin ve svazku obsahuje plastické razítko, součástí svazku je prostá fotokopie listiny, aj.).

Vidimace souboru listin

K vidimaci je předložen soubor listin, které jsou pevně spojeny předepsaným způsobem do svazku, např.

a) originál cizozemského rodného listu (2 strany) + originál překladu (2 strany)

- ve svazku je obsažen stejný druh listin (prvopisy), žadatel požaduje vidimaci **úplnou**
 - listina bude opatřena jednou ověřovací doložkou (*úplná kopie / 4 ze 4 / prvopis*).
- ve svazku je obsažen stejný druh listin (prvopisy), žadatel požaduje vidimaci např. pouze 2 stran originálu RL
 - listina bude opatřena jednou ověřovací doložkou (*částečná kopie / 2 ze 4 / prvopis*)

b) rodný list v podobě již ověřené vidimované listiny (1 strana) + originál překladu (2 strany)

- ve svazku jsou obsaženy různé druhy listin, žadatel požaduje vidimaci **úplnou**
 - ověřující osoba provede ověření tím způsobem, že jedna ověřovací doložka bude umístěna na kopii rodného listu a bude v ní uvedeno, že vidimovaná listina se doslova shoduje s listinou, z níž byla pořízena, a že tato listina je již ověřenou vidimovanou listinou (*úplná kopie / 1 z 1 / již ověřená vidimovaná listina*); druhá ověřovací doložka bude umístěna na kopii originálu překladu a bude v ní uvedeno, že vidimovaná listina se doslova shoduje s listinou, z níž byla pořízena, a že tato listina je prvopisem (*úplná kopie / 2 ze 2 / prvopis*). Vidimované listiny se poté spojí předepsaným způsobem do svazku (tj. sešitím, které se přelepí a z obou stran opatří otiskem úředního razítka tak, aby část razítka byla otištěna na přelepce a část na listině).
- ve svazku jsou obsaženy různé druhy listin, žadatel požaduje vidimaci např. pouze již ověřené kopie RL bez překladu
 - listina bude opatřena jednou ověřovací doložkou (*úplná kopie / 1 z 1 / již ověřená vidimovaná listina*).

c) prostá kopie rodného listu (1 strana) + originál překladu (2 strany)

- ověřující osoba může provést pouze vidimaci originálu překladu (*úplná kopie / 2 ze 2 / prvopis*), prostá kopie rodného listu ze zákona vidimována být nemůže (rozpor s ust. § 9 písm. h) zákona o ověřování)
- současně jsme toho názoru, že není možné, aby ověřující osoba kopii prosté kopie rodného listu připojila k ověřené kopii překladu předepsaným způsobem do svazku (tj. sešila, sešití přelepila a přelepku opatřila otiskem úředního razítka z obou stran); uvedený postup by byl

zavádějící a nesrozumitelný pro úřady, kterým by byla taková listina předkládána

- ze shora uvedeného vyplývá, že pokud žadatel bude požadovat ověření celého svazku, jehož součástí je i prostá fotokopie listiny, a spojení těchto listin předepsaným způsobem do svazku, ověřující osoba vidimaci neprovede s odkazem na ustanovení § 9 písm. h) zákona o ověřování)

d) *originál rodného listu (2 strany) + doložka Apostille s plastickým razítkem (1 strana) + originál překladu (2 strany) = soubor listin o celkem 5 stranách*

- součástí svazku je listina obsahující plastické razítko;
- postup analogicky dle písm. c), neboť součástí svazku listin je listina, kterou ze zákona nelze vidimovat (§ 9 písm. e) zákona o ověřování)
- v případě, že bude žadatel trvat na vidimaci celého svazku, doporučujeme jej odkázat na notáře
- v případě, že by žadatel požadoval vidimaci pouze některých listin z tohoto svazku, např.:
 - 1) pouze RL bez listu, který obsahuje doložku Apostille a bez úředního překladu
→ *úplná kopie / 2 ze 2 / prvopis*
 - 2) rodného listu bez doložky Apostille, ale s úředním překladem.
→ *úplná kopie / 4 ze 4 / prvopis*

Ministerstvo vnitra v této věci již upozornilo Ministerstvo spravedlnosti, že překladatelé mnohdy spojují úřední překlad cizozemské listiny s její prostou kopií, tj. postupují v rozporu s ustanovením § 14 odst. 2 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Upozorňujeme (s odkazem na odpověď k dotazu č. **44 ZÁPISU 2015**), že poslední stranu svazku, na které je vyznačeno provázání a svázání provázkem, opatřené přelepky a otisky razítka (notáře, tlumočníka), případně je zde vyznačeno sešítí a přelepení přelepkou (úřadu, notáře...), je třeba považovat za stranu, která obsahuje text a je nedílnou součástí předloženého souboru listin.

Příklad č. 1

K vidimaci je předložen soubor listin, kdy první listinou ve svazku je originál úředního překladu rodného listu, druhou listinou ve svazku je již ověřená vidimovaná listina (cizozemský rodný list). Z druhé strany této ověřené kopie rodného listu je vyznačen originál razítka tlumočníka (tj. úřední překlad byl k úředně ověřené kopii cizozemského rodného listu připojen přelepky, tlumočnickou šňůrou apod.).

Jsme toho názoru, že v souladu se shora uvedenými pravidly pro vidimaci souboru listin je třeba umístit na takovou listinu celkem 3 ověřovací doložky. První z nich bude umístěna na kopii originálu překladu (*úplná kopie / 1 z 1 / prvopis*), druhá doložka bude umístěna na kopii již ověřené kopie rodného listu (*úplná kopie / 1 z 1 / již ověřená vidimovaná listina*) a třetí doložka bude umístěna na kopii poslední strany svazku s tlumočnickým razítkem (*úplná kopie / 1 z 1 / prvopis*). Listiny poté budou

pevně spojeny předepsaným způsobem do jednoho svazku (tj. opatřeny sešitím, které se přelepí a přelepka se z obou stran opatří otiskem úředního razítka).

Příklad č. 2

K vidimaci je předložen soubor listin, který je předkládán v podobě již ověřené listiny o 5 stranách (vidimaci svazku provedl např. notář - svazek je opatřen přelepkami, otisky razítka notáře a ověřovací doložkou). Pro účely další vidimace ověřující osoba takový předložený svazek posuzuje jako již ověřenou vidimovanou listinu. V případě, že žadatel bude požadovat úplnou vidimaci tohoto svazku, ověřující osoba vyznačí v ověřovací doložce, že se jedná o *úplnou kopii (5 z 5 / již ověřená vidimovaná listina)*.

Současně se tímto ruší bod 3. Informace č. 5/2008, který se týká vidimace listin tvořících svazek dokumentů.

112. Viditelné zajišťovací prvky, jenž jsou/nejsou součástí obsahu právního významu listiny

Bylo by možné více specifikovat (vymezit) na příkladech tučnou část § 8 písm f), ve kterém se uvádí: „údaj o tom, zda listina, ze které je vidimovaná listina pořízena, obsahuje viditelný zajišťovací prvek, jenž je součástí obsahu právního významu této listiny, například hologram“. Ověřovatelé ne vždy jsou schopni rozlišit vztah viditelného zajišťovacího prvku a jeho právní význam k obsahu dané předkládané listiny. S možnými typy zajišťovacích prvků byli samozřejmě již v minulosti naši ověřovatelé seznámeni.

HK ČR

Viz odpovědi na dotazy č. **53** a **54 ZÁPISU 2015**.

Pokud lze viditelný zajišťovací prvek v konkrétním případě považovat pouze za kvalitativní znak použitého papíru, například ozdobného charakteru, nebo za prvek bez obsahové souvislosti se záznamem na tomto listu zachyceném (například jde-li o znak výrobce papíru, apod.), je dle našeho názoru vidimaci možno provést. Je-li však viditelný zajišťovací prvek součástí určitého typu záznamu, jinými slovy, má-li zajišťovací prvek význam z hlediska obsahu písemnosti, tj., je součástí obsahu právního významu této listiny, vidimaci lze provést pouze za podmínek stanovených v ustanovení § 9 písm. c) a d) zákona o ověřování.

Zde je nezbytné zdůraznit, že ověřující osoby by měly vždy pečlivě zvažovat, zda daný viditelný zajišťovací prvek opravdu není součástí obsahu právního významu listiny, což se ve většině případů může jevit jako velmi problematické. Pokud si ověřující osoba není danou skutečností jistá, doporučujeme daný zajišťovací prvek vyhodnotit vždy jako prvek, jenž je součástí obsahu právního významu listiny (tj. listina obsahuje viditelný zajišťovací prvek, jenž je součástí obsahu právního významu listiny).

Viditelným zajišťovacím prvkem, který podle názoru Ministerstva vnitra není součástí obsahu právního významu listiny, jsou například *holografické přelepky svazku listin* (jedná se o samolepky, které slouží výhradně k pouhému technickému spojení svazku listin – listiny jsou spojeny sešitím, které je přelepeno samolepkou a opatřeno otiskem razítka z obou stran).

Ministerstvo vnitra po uskutečněné diskuzi s účastníky porady zváží vyškrtnutí textu „jenž je součástí obsahu právního významu této listiny“ z příslušných ustanovení zákona o ověřování v připravované novele tohoto zákona.

113. Viditelné zajišťovací prvky – odlišná úprava v zákoně o ověřování a v notářském řádu

Upozorňujeme na nesoulad ohledně úpravy a postupů při vidimaci listin opatřených viditelnými zajišťovacími prvky (dále jen „VZP“) v zákoně č. 21/2006 Sb., a v notářském řádu.

Na úřad se dostaví žadatel o vidimaci a předloží k ověření listinu, která obsahuje VZP - hologramy. Ověřující osoba listinu posoudí jako listinu, která obsahuje VZP, jenž jsou součástí obsahu právního významu takové listiny a takto i vyznačí do ověřovací doložky. Postup podle § 9 písm. c) = vyhotoví fotokopii (vidimovanou listinu). Pokud s takovou již ověřenou vidimovanou listinou přijde žadatel znovu na úřad, pak již NELZE podle § 9 písm. d) zákona o ověřování další vidimaci provést. Pokud se se stejnou listinou (obsahuje hologramy) dostaví žadatel NEJPRVE k notáři, notářský řád VZP nerozlišuje. Bude provedena vidimace. Pak takto ověřenou listinu, která bude již ověřenou vidimovanou listinou (provedeno notářem) předloží žadatel k následné další vidimaci na úřad (ověření podle zákona o ověřování), pak úřad další vidimaci této listiny provede, neboť v doložce vyznačené notářem na listině, která je již ověřenou vidimovanou listinou, žádné údaje o skutečnosti, že listina obsahuje VZP a ten je nebo není součástí obsahu právního významu listiny, vyznačeny NEBUDOU.

KÚ LK

Vidimace listiny, pokud předloženou listinou je již vidimovaná listina a v ověřovací doložce není uvedeno, zda prvopis obsahoval či neobsahoval zajišťovací prvek, přitom na předložené listině je patrné, že prvopis obsahoval zajišťovací prvek (většinou se jedná o ověřovací doložky notáře.) Může být provedena vidimace takové listiny?

ČP

Předně je třeba zmínit, že problematiku vidimace listin opatřených viditelnými zajišťovacími prvky upravuje pouze zákon o ověřování. Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), tuto problematiku vůbec neřeší. Nejedná se tedy o nesoulad uvedených právních předpisů. Každý z těchto právních předpisů upravuje ověřovací činnost jiných „ověřujících“ subjektů.

Ověřovací doložka obsahuje údaj o tom, zda listina, ze které je vidimovaná listina pořízena, obsahuje viditelný zajišťovací prvek, jenž je součástí obsahu právního významu této listiny, například hologram.¹⁷⁰

Vidimace se neprovede, je-li předložená listina, z níž je vidimovaná listina pořízena, opatřena viditelným zajišťovacím prvkem, jenž je součástí obsahu právního významu této listiny, například hologramem; to neplatí, je-li kopie listiny pořízena ověřující osobou na kopírovacím zařízení, a to na náklady žadatele.¹⁷¹

Vidimace se neprovede, je-li předložená listina již ověřenou vidimovanou listinou, v jejíž ověřovací doložce je uveden údaj podle § 8 písm. f).¹⁷²

¹⁷⁰ § 8 písm. f) zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷¹ § 9 písm. c) zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷² § 9 písm. d) zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o ověřování pracuje ve shora uvedených ustanoveních s pojmem *viditelný zajišťovací prvek, jenž je součástí obsahu právního významu listiny*. Jako příklad zde uvádí *hologram*.

Notářský řád s pojmem *viditelný zajišťovací prvek*, ani s obdobným pojmem vůbec nepracuje a vidimaci listin opatřených zajišťovacími prvky nevylučuje. V případě vidimace listiny, která obsahuje viditelný zajišťovací prvek (např. hologram, vodoznak), opatří notář vidimovanou listinu ověřovací doložkou, ve které skutečnost, že listina obsahovala viditelný zajišťovací prvek, není uvedena.

Pokud bude taková listina následně předložena k opětovné vidimaci, ověřující osoba nemůže vidimaci této listiny odmítnout, neboť pro uvedené chybí opora v zákoně o ověřování (byť je možné s jistotou říci, že prvopis listiny viditelný zajišťovací prvek ve smyslu zákona o ověřování obsahoval). Ověřující osoba v ověřovací doložce v tomto případě vyznačí, že listina, z níž je vidimovaná listina pořízena, je „*již ověřenou vidimovanou listinou*“ a tato listina „*neobsahuje viditelný zajišťovací prvek, jenž je součástí obsahu právního významu této listiny*“.

114. Chybně provedená předchozí vidimace listiny

Jak postupovat v případě, kdy nám klient donese již ověřenou vidimovanou listinu a z jejího obsahu je patrné, že byla chybně ověřena? Např. nesouhlasí faktický počet stran a počet stran uvedený v doložce.

Jsme toho názoru, že vidimací se ověřuje, že opis nebo kopie se doslova shoduje s předloženou listinou a nepotvrzuje se správnost ani pravdivost údajů uvedených na vidimované listině ani její soulad s právními předpisy, ověřující za obsah vidimované listiny neodpovídá. Z výše uvedeného vyplývá, že pokud je splněna podmínka doslovné shody mezi předkládanou listinou a vidimovanou listinou, lze takovou listinu ověřit, jinak ne, ale je vhodné o prvotním chybném ověření listiny informovat klienta.

HK ČR

S názorem HK ČR se Ministerstvo vnitra ztotožňuje.

115. Vidimace listiny obsahující otisky prstů

Vidimace listiny, pokud předložená listina obsahuje otisky prstů. Lze provést vidimaci takovéto listiny?

ČP

Vidimace se neprovede, je-li předložená listina, z níž je vidimovaná listina pořízena, listinou, jejíž jedinečnost nelze vidimovanou listinou nahradit, zejména občanský průkaz, cestovní doklad, zbrojní průkaz, řidičský průkaz, vojenská knížka, služební průkaz, průkaz o povolení k pobytu cizince, rybářský lístek, lovecký lístek nebo jiný průkaz, vkladní knížka, šek, směnka nebo jiný cenný papír, los, sázenka, protest směnky, geometrický plán, rys nebo technická kresba.¹⁷³

¹⁷³ § 9 písm. a) zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení § 9 písm. a) zákona o ověřování stanoví pouze demonstrativní výčet dokladů, které nelze vidimovat, nejedná se o výčet taxativní (zákon zde užívá slovo „zejména“).

Z ustanovení § 9 písm. a) zákona o ověřování vyplývá, že pod pojem „*listina, jejíž jedinečnost nelze vidimovanou listinou nahradit*“ lze zahrnout i další listiny (doklady) v tomto ustanovení výslovně neuvedené. V tomto případě však vždy záleží na posouzení ověřující osoby. Pokud ověřující osoba shledá, že se v daném konkrétním případě jedná o listinu, jejíž jedinečnost nelze vidimovanou listinou nahradit, vidimaci takové listiny neprovede, a to s odkazem na ustanovení § 9 písm. a) zákona o ověřování.

Obecně lze říci, že bude-li předložen průkaz s fotografií, jehož součástí je i otisk prstu, lze takovou listinu vyhodnotit jako listinu, jejíž jedinečnost nelze vidimovanou listinou nahradit a vidimaci tak s odkazem na ustanovení § 9 písm. a) zákona o ověřování neprovést (jedná se o „průkaz“).

Pokud však bude k vidimaci předložen cizozemský matriční doklad (např. arabský/izraelský rodný list), který kromě údajů o fyzické osobě obsahuje i otisk jejího prstu (nebo např. otisky prstů rodičů), nebo její fotografie, jedná se dle našeho názoru o listinu, jejíž jedinečnost lze vidimovanou listinou nahradit (listina má deklarovat narození fyzické osoby). V uvedeném případě však doporučujeme si kopii listiny vyhotovit na vlastním kopírovacím zařízení.

V této věci a v obdobných případech listin, které nejsou v demonstrativním výčtu listin v § 9 písm. a) zákona o ověřování uvedeny, proto Ministerstvo vnitra nemůže poskytnout ověřujícím osobám jednoznačný metodický návod.

116. Opětovná vidimace částečné kopie listiny

V případě, že se provede částečné ověření listiny např. 1 strana z 5-ti, kde je zároveň tato informace uvedena v ověřovací doložce, tak jsme toho názoru, že následné ověření takovéto, již vidimované listiny, pokud tomu nebrání jiné zákonem stanovené okolnosti, se provede jako ověření úplné, tj. 1 strany z 1, informace o skutečném počtu stran listiny je obsažena v první ověřovací doložce.

HK ČR

S názorem HK ČR se Ministerstvo vnitra ztotožňuje. Pro úplnost upozorňujeme, že v případě vyhotovení úplné kopie z takové listiny musí být její součástí i původní ověřovací doložka.

117. Vyhotovení kopie listiny pomocí fotoaparátu, vidimace listiny formátu A3 a větší

Lze (např. v případě většího formátu předkládané listiny než např. A3) místo provedení kopie na kopírovacím zařízení provést ofocení fotografickými prostředky a poté takto získaný obrázek (grafický soubor) vytisknout? Byla by, podle zákona, zachována doslovná shoda? Viz např. u vysokoškolského diplomu v příloze?

HK ČR

- ❖ *Příloha, na kterou je v dotazu č. 117 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 11.*

Vidimací se ověřuje, že opis nebo kopie se doslova shoduje s předloženou listinou.¹⁷⁴

Opisem ve smyslu zákona o ověřování rozumíme listinu, která je po obsahové stránce totožná s originálem, nikoliv však po stránce formální (např. pokud je rukopis přepsán na psacím stroji). Přestože se opisy v praxi k vidimaci nepředkládají, zákon o ověřování jejich vidimaci nevylučuje (přímo ji předpokládá – viz § 6 odst. 1).

Kopíí ve smyslu zákona o ověřování rozumíme výstup, který je po obsahové i formální stránce identický s originálem (pořízený pomocí kopírovacího zařízení). Zároveň jsme již v minulosti připustili, že kopie může být pořízena ověřující osobou rovněž pomocí fotoaparátu. Ve většině případů však tento způsob vyhotovení kopie není možný, neboť jej neumožňuje technické vybavení úřadu.

Pořizování kopíí ověřující osobou pomocí fotoaparátu a jejich následné vytištění by však mělo zůstat pouze výjimečným postupem.

Mezi ověřujícími osobami je zavedena praxe, že předkládané listiny formátu A3 dle přání žadatele pomocí kopírovacího zařízení zmenší na formát A4. S uvedeným postupem Ministerstvo vnitra souhlasí. Pouze upozorňujeme na skutečnost, že v takovém případě je nutno vybrat správní poplatek ve výši 60,- Kč.

V uvedené věci jsme již v minulosti informovali matriční úřady (viz bod 1. Informace č. **5/2008**). Pro stanovení výše správního poplatku za provedení vidimace je rozhodující, kolik stran měla předložená listina (**POZOR** - v Informaci č. 5/2008 je chybně uvedeno, že rozhodující je počet stran vidimované listiny). Stranou se pro tyto účely rozumí strana formátu A4 a menší. V případě předložené listiny o formátu A3 je tak třeba vybrat správní poplatek ve výši 60,- Kč (2x 30,-Kč).

Pro úplnost upozorňujeme, že vidimaci listiny v příloze č. 11 nelze provést, a to s odkazem na ustanovení § 9 písm. e) zákona o ověřování, který stanoví, že vidimace se neprovede, je-li předložená listina, z níž je vidimovaná listina pořízena, opatřena plastickým textem nebo otiskem plastického razítka. V uvedeném případě proto doporučujeme žadatele odkázat na notáře.

118. Proškrťování nepopsaného místa na vidimované listině

Prováděcí vyhláška č. 36/2006 Sb. v § 2 odst. 4) ukládá povinnost proškrtnout prázdné – nepopsané místo v textu vidimované listiny nebo mezi ověřovací doložkou vyznačenou na vidimované listině a textem uvedeným na této vidimované listině. Je (první provedené proškrtnutí ze shora) u vzorové listiny, viz příloha správné, není nadbytečné?

HK ČR

- ❖ *Příloha, na kterou je v dotazu č. 118 odkazováno, je zařazena do příloh k tomuto materiálu pod č. 12.*

¹⁷⁴ § 6 odst. 2 zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Po provedení vidimace se vidimovaná listina označí tak, aby text na ní nemohl být po provedené vidimaci doplňován.¹⁷⁵

Vznikne-li v textu vidimované listiny nebo mezi ověřovací doložkou vyznačenou na vidimované listině a textem uvedeným na této vidimované listině nepopsané místo, ověřující osoba proškrtne takto vzniklé nepopsané místo na vidimované listině z levého horního rohu do pravého dolního rohu.¹⁷⁶

Domníváme se, že v případě listiny v příloze č. 12 je proškrtnutí v horní části listiny nadbytečné, nicméně je v souladu s právními předpisy a nelze jej považovat za pochybení ověřující osoby. V obdobných případech záleží vždy na posouzení ověřující osoby - pokud ověřující osoba v konkrétním případě shledá, že proškrtnutí je důvodné (tj. po provedení vidimace by mohlo dojít k doplnění textu na vidimovanou listinu, aniž by byl narušen smysl jejího obsahu), nepopsané místo na vidimované listině proškrtne (viz např. dolní část listiny v příloze č. 12 – mohlo by dojít k dotištění např. dalšího odstavce smlouvy atd.).

119. Upuštění od vybírání správního poplatku za provedení vidimace a legalizace, snížení správního poplatku rozhodnutím zastupitelstva obce

Může zastupitelstvo obce rozhodnout, že pro své občany bude OÚ provádět vidimaci a legalizaci bez vybírání správního poplatku (tedy že ten, kdo má trvalý pobyt v obci bude mít tuto službu zdarma)?

Dotaz byl zařazen do programu porady z iniciativy Ministerstva vnitra

K uvedené věci po obdržení stanoviska Ministerstva financí sdělujeme následující.

Správní poplatek je na základě ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, zahrnován pod pojem „daň“. Podle ustanovení čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod lze daně a poplatky ukládat pouze na základě zákona. Z pohledu správních poplatků proto platí, že správní poplatek je možné vybírat pouze v případech, kdy tak výslovně stanoví zákon, tedy zákon o správních poplatcích.

Ustanovení § 8 odst. 5 zákona o správních poplatcích stanoví, že v rozsahu stanoveném v sazebníku se správní úřad zmocňuje snížit nebo zvýšit správní poplatek anebo upustit od jeho vybrání. Citované ustanovení zákona o správních poplatcích však není obecným ustanovením, které lze využít libovolně, ale lze je aplikovat pouze, je-li tak stanoveno v ustanovení „Zmocnění“ u dané položky sazebníku uvedeného v příloze zákona o správních poplatcích.

Položky 4 a 5 sazebníku, které stanoví správní poplatky za provedení vidimace a legalizace, ustanovení „Zmocnění“ neobsahují, proto správní poplatek musí být vybrán ve výši stanovené v těchto položkách. Rozhodnutí zastupitelstva, že od fyzických osob s trvalým pobytem v obci nebude správní poplatek za vidimaci a legalizaci vybírán, by bylo v rozporu se zákonem o správních poplatcích.

¹⁷⁵ § 7 odst. 2 zákona č. 21/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁶ § 2 odst. 4 vyhláška č. 36/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Použité zkratky:

KÚ JIH	–	Krajský úřad Jihočeského kraje
KÚ KV	–	Krajský úřad Karlovarského kraje
KÚ LK	–	Krajský úřad Libereckého kraje
KÚ MSK	–	Krajský úřad Moravskoslezského kraje
KÚ OL	–	Krajský úřad Olomouckého kraje
KÚ PK	–	Krajský úřad Plzeňského kraje
KÚ PA	–	Krajský úřad Pardubického kraje
KÚ SK	–	Krajský úřad Středočeského kraje
KÚ ÚK	–	Krajský úřad Ústeckého kraje
KÚ VYS	–	Krajský úřad Kraje Vysočina
KÚ ZL	–	Krajský úřad Zlínského kraje
KÚ HK	–	Krajský úřad Královéhradeckého kraje
ČP	–	Česká pošta
HK ČR	–	Hospodářská komora ČR
ČR	–	Česká republika
MV ČR	–	Ministerstvo vnitra České republiky
SO ČR	–	státní občanství/státní občan
OP	–	občanský průkaz
AISEO	–	Agendový informační systém evidence obyvatel
NS	–	Nejvyšší soud
NSS	–	Nejvyšší správní soud
SRN	–	Spolková republika Německo
OSOM	–	Oddělení státního občanství a matrik odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra
ZÁPIS 2015	–	Zápis z pracovní porady krajských úřadů, magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hlavního města Prahy, konané ve dnech 1. a 2. října 2015 ve vzdělávacím zařízení IVS v Benešově <i>(rozeslán všem zúčastněným pod č. j. MV-17888-64/VS-2015 dne 14. dubna 2016)</i>

IX. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Doporučení Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 1. 10. 2008 ve věci přepisu německých jmen do češtiny

Příloha č. 2

Vyjádření MV ČR, OSOM ze dne 4. 9. 2009, ve věci přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy

Příloha č. 3

Vyjádření Rady pro německý pravopis ze dne 6. května 2010 ve věci přepisu přehlasovaných samohlásek v němčině

Příloha č. 4

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 29 A 69/2014-74 ze dne 11. října 2016 ve věci zápisu příjmení obsahující nestandardní znak (tilda)

Příloha č. 5

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 59A 17/2011-61 ze dne 28. 3. 2012 ve věci povolení změny příjmení nezletilého žadatele na dvě příjmení

Příloha č. 6

Plná moc k uzavření manželství zmocněncem

Příloha č. 7

Rozsudek Okresního soudu v Sokolově č. j. 34 C 48/2015 ze dne 18. 8. 2015 ve věci určení platnosti manželství

Příloha č. 8

Žádost o vydání matričních dokladů pro dědické řízení v Rakousku

Příloha č. 9a, b

Metodika doručování správních písemností prostřednictvím poštovních zásilek
Doručování správních písemností prostřednictvím poštovních obálek

Příloha č. 10a – c

Dvojjazyčné listiny předkládané k legalizaci podpisu

Příloha č. 11

Vysokoškolský diplom s plastickým razítkem (fotokopie pořízena pomocí fotoaparátu)

Příloha č. 12

Smlouva o dílo - návrh HK ČR na proškrtávání prázdného místa na listině v případě vidimace